

CHRONICI DIT **MARI**
EPISCOPI MERS.
PVRGENS IS
LIBRI IIX;

Quinque Impp. Saxonico **rum**, **HEN-**
RICI I. OTTONVM trium, ac **HENRICI II.**
res gestas complexi.

*Cum notis marginalibus, Tabb. genealogicis,
& indice copioso,*

EDIDIT

JOACHIMVS JOAN. MADERVS.

HELMESTADI,
Typis & sumtibus **HENNINGI MULLERI,**
ACADEMIE TYPOGRAPH.

ANNO MDCCCLXVII.

LECTORI HISTORIARVM

STVDIOSO,

S. P.

DITMARVM Tibi sisto, LECTOR BE-
NEVOLE, Auctorem, siue natalium
splendorē attendas, siue muneris, quod
sustinuit, dignitatem, siue ipsum denique
argumentum, quod Latinis literis, pro
seculi ejus, quo vivebat, captu, suscepit illustran-
dum, nobilissimum sane; ac, quod ultimum hoc at-
rinet, ne *Livius* quidem, *Tacitus*, *Suetonius*, scriptoribus
eminentissimis, quicquam concedentem; imo, qui
ē Germania optimatibus historiam scripsit, omnium
primum. Natus videlicet est illustri Comitum Sa-
xoniarū domo, quos *Kalbeccenses* nominat *Cl. Meibo-*
mius; a quæ cum isto temporis tractu (ne simul ex ea
inclytam Comitum SCHAYMBVRGENSIVM Fami-
liam cum eodem b promanasse dicam) suppeditarēt
Patriæ haud paucos & corporis & animi robore pol-
lentes Viros, hostibus haud tergo, sed forti pectore notos;
utrum dignitas ista erat ambulatoria, *Marchiones* ex
se meruit videre, hoc est, sicut *Crantzius* exponit,
limitanei Duces, d. qui fines regni tuentes, omnes, si forte

a Notis ad
Witichind
pag. 19.
Chro. Wal-
bec. pag. 1.
b Not. ad
Lerbecium
pag. 46.
Chr Walb.
pag. 3.
c Saxoni-
lib. 3. ca. 16.
d Almoine
lib. 5. cap. 2.

seu potius
Auctor vi-
tæ Ludov.
Imp adan.
785.

ingruerent, hostium arcerent incurfus: velut ex ipsius Au-
toris Commentariis, tum, quam ex iis Cl. Reineccius
concinnavit, *Paternæ Maternæq; stirpis Expositione*, non
uno loco apparet. Imitati nimirum in eo sunt Germa-
nici Monarchæ priscos istos Romanorū Imperatores,

• Vid. Lips.
de Magnit.
Rom. lib. 1.
cap. 4. & r.
Henr. Savi-
lis de Milit.
Rom. p. 78.
Casalius de
Vrbis &
Imp. splen-
dore cap. 1.

et qui eo usq; imperium, per omnes mundi plagas lon-
ge lateq; diffusum, sartum rectū, quod ajunt, conser-
varunt, quamdiu pone ejus limites necessarias habe-
rent copias, quæ laterum suorum corporumque op-
positu ab omni incommodo detrimentoque since-
rum illud integrumque præstarent. Episcopalis au-
tem, quo is excelluit, honor jam una vim Ducalis a-
licujus potestatis obsederat: *Cathedralibus Ecclesiis*
inde ab Ottonis M. temporibus, ut ap. *Theodoricum*
Niemum legas, multis civitatibus, castris, oppidis, villis, &
multis aliis dominiis temporalibus & jurisdictionibus auctis:
Archiepiscopis quoque & Episcopis Ducatibus & Comitati-
bus & Baronis communitis, atque illis nobilibus & potenti-
bus vasallis subjectis, ut semper essent ad resistendum, etiam
manu forti, paganis & hereticis in oportuno tempore forti-
ores. Ut ipsos illos Heroas mittam, quorum virtu-
tes immortalitati tradidit, adeo antiquorum nulli
secundos, ut & veterum Romanorum gloriam in eo
superaverint, quod omnem, qua late patet, Germa-
niam, non amplius, *terris informem, montibus asperam,*
cultu aspectuq; tristem, in unum versum silvis horridam, paludi-
bus fœ-

bus sedam, uti eam depingit Tacitus: sed celebribus & copiosis oppidis, fortissimis hominibus affluentibus, refertissimā, (quod veteres Romani Imp. ne optare quidem ausi sunt) quin ipsam etiam Italiam, illam multarum gentium vistricem, quoribus Dominam, magnam partem suæ ditionis fecerint; vicinas item nationes male quietas ad obsequium redegerint. Vnde & vetusto elogio rerum Domini VVitichindo appellati; atque inter alia Imperii insignia retinere globum illud universalis Imperii symbolum, non minore certe quam Imp. Græci, à quibus mutuati videntur, jure: quippe quorum nec decessores, Orientem adhuc cum Occidente junctum habentes, ac propterea immodici interdum sui æstimatores, vere semet de toto orbe subjugato unquam, nedum illi, potuerint jactare. Quamvis modestius hac in parte, que minus insolenter, videantur locuti, qui Romanum appellavere Orbem illam οἰκουμένην à se devictam partem, id quod Aurelianum Imp. Epistola ad Zenobiam fecisse legimus; quomodo τὴν ἰδίαν οἰκουμένην, suam terrarum orbem, utpote sub ditione sua atq; imperio constitutum apud Xiphilinum i dixit Nero; & Teutonicum orbem Germaniam, seu Teutonicum regnum, appellavit, Guntherus Ligurini lib. x, k sicut alio fortæan loco & tempore persequemur latius. Neque enim nunc multa addere necessum duco, præ-

Lib. de
tu & mor.
Germ. cap.
1. & 5.

Præfat. in
Annal. &
alibi.

b Ap. Flavianum
Vesp. p. 81.

i pag. 190.
edit. H.
Steph. 1592.

k vers. a.

IOACH. IOH. MADERI PRAEFATIO

fertim cum & de omni Auctoris instituto, nec non etiam virtutibus ejus ac vitiis, sat prolixè egerit laudatus Reineccius, cum in citata ipsius *Vita expositione*, quam nos sub finem operis locavimus, tum mox hinc sequente Proœmio, ipsius *Frankfurtensi à P. Webellius* exhibito l'exemplari præfixis. Quod quidem, licet quamplurimis locis mancum & obscurum, in omnibus tamen religiose adeo secuti sumus, ut nullibi ferme ab eo recesserimus, nisi in ipso Operis titulo, in quo OCTO jam libros, ex ipsius Auctoris, ut videtur, mente, collibitum est ponere; & sub initium primilibrari, ubi cum lacunam aliquam statuerat, inter hæc Scriptoris verba: *Victor rediit; & Glomaz est fons, &c.*

ex præcellentissimi Meibomii indicina, in paucula hæc, quæ MStum exemplar ipsi suggestit, inseruimus: *¶ Sed qualiter pagus iste nomine hoc signetur, edicam. Sic enim nihil amplius deesse monens, adhæc in V. Walbæcensi Chronico, anno hujus seculi XIX. è variis monumentis hinc inde congesto, quo una Ditmari nostri stipem commodissime tradit, in eodem illo edito Reinecciano exemplo, aliquendam illius fratrem Theodoricum nomine (docente id eum ex Auctoris autographo celeberrimo Historico Petro Albino) in his verbis: Quod meus frater cū satellitibus, ex scriptoris incuria omissum, atque sic restituendum præcipit: ¶ Quod meus frater Theodoricus cum satellitibus: Ut quam maxime optandum*

¶ Notis ad
Witichind.
pag. 16.
¶ Page 1.
lin. 8.

¶ pag. 17.
lin. 30. edit
primæ, huius
pag. 8.
lin. 9.

¶ Chronic.
Walbee.
pag. 30.

dum esset, non nemini illarum rerum intelligenti ut
 facultas daretur, totum hoc Chronicon cum memo-
 rato *Autographo*, quod in *Archivo Electorali Saxonico* al-
 servari ibidem narrat, ac apite ad calcem confren-
 di, quandoquidem nullus dubito, quin cum magno
 Antiquitatis Germanicæ amantium fructurid quocun-
 que fieri. Sane & *Georgium Fabricium*, illum qui tot Saxoni-
 æ historiæ, aliisque eruditis commentationibus in-
 claruit, exemplar hujus Chronici MSum habuisse,
Paulus Baldmann in *Bibliotheca sua Historica* q arguit: &
 forte alibi etiam in Archivis hodie tenebrarum atque
 parietum custodiis tegitur, quorum utinam monu-
 menta ac libri tam publice utiles essent semper, quam
 blatis & rincis quandoque relinquuntur absumen-
 di, ut præclarius cum universa Antiquitate, & jam
 olim esset actum, & in hodiernum ageretur. Cæterum
 & Cl. Editor summa Chronici capita in margine ad-
 scripserat; quæ, ne nihil addidisse videremur; partim
 locis similibus Scriptorum veterum, annum pariter,
 quo res quæque gesta est, ejus nimis quam negli-
 gens est *Ditmarus*, ut plurimum exprimentibus, per-
 mutavimus, partim etiam retinuimus; quod & Typo-
 graphum gravate apponere margini pluscula, atque
 eadem non semper emendate (nescio; cujus culpa)
 cum ipso contextu exhiberi, conspicerem. Quæ qui-
 dem *pagorapata* cum nec tuum, AMICE LE-
 CTOR,

Vid. *Acta*
 bō. Chr. *on*
 Walbe
 pag. 23.

Edit. *Lip*
 pag. 103.
 115.

CTOR, inter legendum valeant effugere sensum,
 qua es facilitate, atque erga me, vel hæc studia, bene-
 volo affectu, libentissime corriges, neque ejus mihi
 quicquam, quod peccatum in hac editione sæpius est,
 tribues. Qui non gloriolæ alicujus aucupandæ stu-
 dio, quam mihi ex alieno labore haud quæo pollice-
 ri, sed tum Patriæ rei amore, qua nihil charius civi
 bono esse debet, tum ut in simili argumento habe-
 res, quem MONTIS-SERENI Chronico à me anno
 superiore liberaliter tecum communicato, posses ad-
 jungere, hoc, quicquid est, laboris in me suscepi, pro
 virium mearum modulo etiam aliis, quæ antehac pro-
 misi, Tibi commodaturus, modo operam meam por-
 ro non ingrati Tibi esse, vel fore, indicaveris. De-
 us Te quam diutissime salvum præstet. Scribebam
 Scheningæ xxvii. Augusti, anno cto 15 c lxxvii,

IN CHRONICON
DITMARI EPISCOPI MERSEBURGII
AD MAGNIFICOS VIROS,
DN. LAMPERTUM DISTELMEIER,
ET
DN. ADRIANUM ALBINUM,
Doctores Jctros, Illustriss. Electoris Brandenburg.&c.
CANCELLARIOS.

PROEMLIVM
REINERI REINECCII, STEINHEMII.

ARdua res est, summiq; ingenii Historiam scribere: & qui eam præstant operam, præclare de omnibus merentur publicè. Est & hoc cum utilitatis fructu conjunctum haud pœnitendo, profecta ab aliorum industria id genus monumenta, si fortè lateant, proferre in lucem, quemque inde contraxere situm, conveniente lima detergere atque ex-
polire. Qui in primo genere fuerint hæcenus è veteri historia de illustrium familiarum explicationibus conatus nostri, quod ea parte operæ pretium fecerimus, à me dici, hicque inculcando repeti, decere pudorem nostrum non videbatur. Et sunt commentarii nostri in medio: Quos Deo favente atque opitulante persequi contendendo ita animus est, ut regnorum, tyrannidum, dynastiarum, quæ vel prioribus monarchiis adhuc desunt, vel ad quartam pertinent, & hæc nostra tempora attingunt, dem universas: modo in hoc cursu deferendos nos ab patrociniis necessarii ope ii haud existimaverint, quos hanc in se recipere curam par est. Nunc ad alterum genus aggredi, visum fuit. Et si quæ ab eo instituto dehortarentur, causæ occurrerent plurimæ. Et hanc prævidebam, non de futuros, qui hoc culparent atque traducerent inclementius. Quibus respondeo, idem nos hic, quod de Commentariorum nostrorum editione, spectare, nempe unum commodum publicum. Enimvero
b
editi.

REINERI REINECCII

quantum ad Dismari Chronicon attinet, quod jam publicandum typis curavimus, omnino id ab aliis, quibus in censendo plus ingenii, plus industriae, superetisset, editum mallet. Verum cum ad hoc appuierit animum hactenus nemo, succedere in partes eas mihi libuit. ne *antisoria, profecto diligenti, & cognitu dignissimi*, desideraretur lectio diutius. Quibus autem ea res mihi vigiliis consliterit, qui in exemplari, quod nacti essemus depravatissimum, aliquo modo restituendo, exantlandi labores, quae afferenda diligentia fuerit, haud libet persequi operosius. Hoc satis perspicio, neque adeo cessatum esse a quoquam potest, ad incommoda omnia tollenda, futuram viam expeditissimam fuisse, si auctoris *ἀντίγραφοι*, quod adhuc superesse, *Bronsius* in *annalibus* suis *Merseburgensibus* meminit, haberi potuisset. Sed cum in eo hactenus frustra laborarim, restat id scilicet, in hoc tantisper ut acquiescamus, quoad nostrum aliquis excitatus exemplo, vel *ἀντίγραφοι*, vel aliud hoc nostro correctius *ἀντίγραφοι* proferat. Ac ne sua & merita quis laude parte hac per nos fraudetur, scire istud universos volumus, deberi prolatum a nobis exemplum *bibliotheca illustriss. Electoris Saxon. AUGUSTI*, Principis clementiss. & patroni horum studiorum benigniss. sicque prodire, ut cum in editione conjungere operam mecum ejusdem illustriss. Electoris rescripto jussus esset *Petrus Albinus Nivemont*. Professor acad. Viteberg. publicus, patriaeque historiarum studiosiss. ac peritissimus, in primis autem summæ necessitudinis usu atque officio mihi conjunctiss. provinciam illam ultro concesserit. Porro autem ut ne auctorem ipsum præteritis reticentia & oblivione videamur, quae de eo dicenda fuerint, post expositione peculiari complectemur, unde repeti omnia volumus. *Argumentum* historiarum ipsius est *de Imperatorum Saxonico-rum quinque rebus gestis*, implicatis, quod postea monebimus, de aliarum gentium Regibus atque Principibus expositionibus, quae ad idem tempus pertinerent. Qua parte etiam diversorum elaborasse industriam constat, *Dismaro* tamen & fidem & auctoritatem majorem conciliat, quod pleraque non audita sed visa, & quorum ipse pars fuerit, referat. Sane ut hoc concedamus, quædam illum omisisse, quædam etiam indifertius explicasse, ita hoc,

IN DITMARII PROOEMIUM,

hoc, opinor, nemo inficiabitur, non pauca ab eo simul nostra simul externa tradita, quæ alibi nusquam reperiuntur. De nostris quod pro eo afferam nihil est, & pietatem patriæ hoc in genere impendisse videtur debitam. Eandem de externis fidem & industriam præstitit: ut de his non minus Ditmaro quam indigenis plerisque tribuerim. Neque enim negari potest, multa hos sæpe gratiæ, multa invidiæ, odio, iræ largiri. Quibus omnibus mentis iudicium tanquam nube quapiam, ut ne veritatis lux perspiciatur, impediri, obsecrurum esse nemini potest. Accenseo autem externis, *Italica, Gallica, Anglica, Danica, Polonica, Russica, Heneta, Vngarica, Italarum, ingenia* non uno loco depingit: & qui in *Gallia* tum etiam motus extiterint, non omittit. Quantopere *Angliam Dani* afflixerint, ut ad Christianismum perducti sint, accuratè persequitur. Habet idem de *Polonia*, & è diverso, ut *Heneta* atque inprimis *Lusatii & Obotriti*, qui hodie *Megalburgenses* sunt, abjecto Christianæ religionis cultu ad Ethnicas supersticiones, ceu canis ad vomitum, redierint, demonstrat. Adde his expositiones luculentas de tribus *Poloniæ Principibus, MISECONE, BOLES LAO Chrobro & MISECONE* altero. Equibus cum *Boleslao* vulgò regii nominis dignitas tribuatur, & ita tribuatur, ut auctor huius astruatur Imp. Cæs. OTHO III. Aug. *Ditmarum* hac de re verbum nullum: ut dubitare de ea fortè liceat: Cum interim, quæ is & *Misceo* pater, devincti Imperio essent, clientelam non dissimulet. *Vngarorum* immanitatem passim inculcat: & ut hæc etiam gens ad Christianismum pervenerit, ut regibus uti cœperit, explanat. Iam quid cætera commoda, quid documenta: quæ historia hæc præbet amplissima, commemorem? id enim peculiaris argumenti fuerit. Tamen in documentis aliqua ut attingam, faciliè in his princeps fuerit de religione, quæ ut jam per id tempus obscurata fuerit, addocet Ditmarus liquidissimè, neque in Hierarchia Romana ordinis Ecclesiastici ambitionem, utque is profusa principum illicus munificentia, in hoc universum studium consumserit, ut divitiis & facultatibus afflueret, recipet. Quæ res ut Principes plane exhaustis, ita religionis interitum acceleravit. Et Episcopi, atque inprimis Pontifex Romanus, jam antè inde à PHOCÆ Cæs. temporibus *Maximianus* nomine & titulo tumens, opibus Imperatori

ratori & Principib. pares & præcipue anathematis fulmine, tanquam Vciores novi, facti formidabiles, premere illos, & Pontifex ipsis adeo Imperatoribus servitutem intentare cepit. Interea vero non ita mentes fascinatæ omnium fuisse, ut nihil in Hierarchia Romana, & fucata religione, desideraretur, Imp. Cæs. OTHONIS II. planum facit historia. Tum enim in contemptum illam adductam, etiam injuriis vexari cepisse, Ditmarus queritur. Atque ipse Imperator, cum quendam joculariter initiari sacris jussisset ab Theodorico, Episc. Merensi, homine avaritia in explebili, is animum Imperatoris atque affectionem tam in Episcopi quam aliorum quorundam ex ordine sacro pervertitatem non ignorans, veluti gratiam haberet: *Satiet te*, inquit, *Domine in futuro, quem hic omnes non possumus auro*. Addatur his Altero loco de Imperii ejus temporis statu; addatur, quæ creditur vulgo, de *Septem virorum* creandis Romanis Imperatoribus promulgata sanctione: quorum ille ut satis ab *Ditmaro* diligenter proponitur, ita hujus mentio nulla sit: Vt quandoquidem de ea recte dubitatur, quid admitti oporteat, definiri hinc difficile non sit. Enimvero cum eadem Sanctio ad OTHONEM III. auctorem referatur, *Ditmarus*, etsi cæteras ejus res gestas, & aliquas etiam obscuriores, accurate pertractat, de hac prorsus nihil habet, & de *Brunonis* historia, qui in Pontificatu cognominatus GREGORIUS V. *Othonis* decretum adjuvisse perhibetur, ita explicat, ut animi illum ingrati, & nefariarum in Imperatorem molitionum accuser. Quid nunc hoc attingam, quod *Myfnica*, & urbis ac *Marchia Myfnia* primordia, alibi nusquam enodantur exquisiti-us? Ut vel hoc uno nomine legi ab omnibus auctor hic mereatur, Certe quod nunc usurpamus nomen *Myfnia*, *Ditmaro* ignotum est: nuncupatque is regionem illam Slavorum lingua *Lomaciam*, Germanica *Daleminciam*. Nec notiones hic repero. Tantum id dico, Slavos, qui veterioribus colonis *Myfis* (hos enim proximè *Hermunduros*, quos in ea Germanicæ ora Romanæ celebrant historiæ, excepisse, opinio est) oppressis sedes horum sibi vendicarunt, exindeque primum *Francica*, deinde *Saxonica* arma exercuerunt, ab aliis uno nomine *Sorabos*, ab *Ditmaro* *Milzenos* & *Daleminciis* nominari. Ac de *Srabis* quidem & *Cosma Pragenſis* & auctori Chronici

IN DITMARVM PROOEMIUM

Goceceſis Myſia ſirbia dicitur: E reliquis duabus gentibus *Delaminia* maxime Henrici Aucupis, *Milzenos* vero Henrici II. temporibus floruiſſe, reperimus. Quæ ſecundum hæc adjici monendo præterea poſſent, ut numero plurima ſunt, ita lectoris committere ſtudio atque attentioni ſatius fuerit, Vnum id non potui non de *Ditmaro* repetere, cum genere ille natus tam illuſtri hiſtorias ſcripſerit, tandem curam etiam ad alios ordinis ejuſdem atque loci pertinere: Quam ut ſcribendo navare omnes nequeunt, ita teneri ad hoc videntur, ut ne eos, qui ſtudium & operam in id conſerunt, negligant. Sic enim tandem fiet, quo & noſtra patria certare cum exteris gentibus hoc in genere poſſit, & multorum iniquiſſimis expoſitionibus illatas iniurias à ſe depellat. Eſtque illud vel in primis notabile, *Ditmarum*, qui è Germania optimatib. hiſtoriam monumentis commendavit, omnium primum extiſſe. Oratio ipſius ea eſt, quæ in ſeculi iſtius barbariè eſſe potuit. Neque in ipſas expoſitiones lima adhibenda fuerit ſeverior. Quas inter ſomniorum, apparitionum aut aliarum, ſuperſtitioſarum obſervationum digreſſiones ſi quem offenderint, ei per me tanquam quiſquilias aliquas, aut de auro ſcoriam, eas fugiat atque abjiciat, licet, ita tamen, ut ne præter caſam, ſecundum Comicum, hoc eſt ne reliquæ hiſtoriz ſanguinem atque ſuæcum amittat. Certe ab hac labe neque cætera ejus temporis ſcripta expertia ſunt, quæ ſi propterea faſtidienda quis exiſtimaverit, quid tandem de hiſtoria retinebimus integri? Forte & de eo aliquid in diligentia noſtra deſiderabitur, quod nominum priorum ſcripturam & enunciationem veterem ſerè retinuerim. Ad quod hoc infero; fidem auctori debitam id poſuiſſe. Ac relinquatur jam hinc argumentum quoddam, ut pronuntiatio Germanicæ linguæ vetus à noſtra recenti diſcreparit.

Quæ autem de more hic adjungenda eſſet cujuſdam veluti patrocini compellat, eam ad vos, magnifici atque ampliffimi viri, dirigere viſum fuit, quos virtute duce, comite fortuna, ad ſummas maximasque dignitates per omnes honorum gradus aſcendiſſe, & ornamentum rei publicæ, decus & lumen patriæ, conſpicatæmur ac veneraremur. Neque non gratam vobis ejus auctoris lectionem fore conſidebam, qui nondum hæcenus publici juris factus fuiſſet.

qui inter Germaniæ nostræ procures primus historiam scripsisset. Quibus tertium accedebat, quod in opere isto singuli quædam patriæ suæ primordia recognituri essent. Nam quæ tibi, *Disbelmeiere*, ortum dedit *Lipsia*, nominatur ab auctore semel atque iterum, & quidem urbis nomine appellatur, subjicitque idem & hoc alterum diserta mentione, Ecclesiam Lipsiensem attributam sibi ab Henrico II. Cæs. Nec de ipsius *Marchia Mysnensis* fundatione, non etiam de *primorum Marchionum historia*, alibi uspiam vel verius vel exquisitius explicatum est. Tametsi de *Lipsia* non negârim, quod ab aliis traditum est, muro hanc primum cinctam ab Othone Marchione, cognomento Divite, qui idem & *Pribergam* condidit. *Sileforum* nomen, unde tu, *Albine*, genus & prosapiam ducis. Ditmari ætate nondum celebrabatur, sed *Polonia* accensebatur. Nec de notione hic disputo, non etiam gentis originem inculco. Quamquam de nomine magis eorum probam conjecturam, qui à *Slavic* derivarunt: Sicuti & à trajectu horum *Vratislavia* nomen conservavit. Et nuncupatum eodem modo de ejusdem etiam gentis appellatione *Slesvicum* in Danici confinio. Memorat tamen Ditmarus vetustissimam Silesiæ civitatem *Glogoviam*, memorat *Zaram* vel *Soraviam*, quæ haud dubiè de *Sorabis* id nomen tulit quemadmodum ad eosdem alludunt *Zorbeck* & *Zerbst*, quæ & ipsa auctor habet. Iam neque nihil forsitan fuerit, quod de *compendiaria primorum Mysniæ Marchionum à Ditmari expositionibus contexta* * *historiola*, & altera de *eiusdem familia atque vita*, operæ nostræ debeatur. Quo circa officium id, quam observantiæ erga vos meæ testificationem esse volui, in bonam partem accipiatis, meque deinceps, atque id genus studiorum, inclientelam admittatis, quæso etiam atque etiam. Equidem ut ad historiæ hujus editionem animum appellerem, cum alia ad commodum publicum pertinentia pelliciebant, tum privatum istud incitabat, quod auctor patriam Saxoniam, quam veteres ita nuncuparunt, necum communem haberet, & hæc à me homini populari pietas deberetur, ut quem infausus quidam genius hæcenus à repub. litteraria exclusisset, restitueretur in integrum, & dignitatem suam tuendo, gratam atque utilem omnibus opem exhiberet. Sanè quod supra indicari, fuisse inter Imperii Germanici opti-

* Prefatus hanc Montisericani Chronico, pag. 27. cum continuatione usque ad FRIDERICVM Bellicosum.

malice

IN DITMARIUM PROEMIUM.

ante; Dittmarum omnium primum, qui historiam condidisset, de eo Saxonia habet, quod iure gloriari possit. Cui hoc insuper accidit, quod de Dittmari exemplo evidens sit, quo orio, quo sumtu, illis opus sit, qui in historia tractanda facere operæ pretium gestiant. Omnino enim ita se habet, quod sapiens & gravis auctor Polybius in hanc sententiam asseverat, eum, qui historiam scribere velit, per omnem vitam tractatui huius incumbere, non obiter attingere oportere. Verum hæc abrupto, & postremo id moneo, cum de hac eruditæ doctrinæ parte sermō sola aqua, quod dicitur, hæreat, indeque exundet, ut ipsa adhucrupta sit. imprimis autem patriæ nostræ Germanicæ historia langueat: ut & illa iusta partium serie cohareat, & hæc tandem meliusculè habeat, vestro utrinque similibus salubri aliquo atque maturo remedio præstari posse: eaque res vobis curæ sit, per illam nostram spectatissimam virtutem, per summam auctoritatem atque gratiam, per solitam, hoc est providam atque incredibilem in rebus, ornanda vigilantiam, denique per decus, quod agitur, publicum, nectam nostram solius, quam communem omnium expectationem, obtestor & obsecro. Sic enim existimationem & gloriam vobis comparabitis, quam nullorum seculorum ætates obliterent, sed veram nominis immortalitatem patriat: & ego memoris studii prædicatione celebrabo, quæ tanto merito debita, proficisci Æme potest. Bene & feliciter Valete, Francosurto ad Viadrum prid, Id. Sextil, M. D. LXXIX.

WESTL.

TESTIMONIA,
DOCTORUM DE DITMARO

*
*
*
PAVLVS LANGIVS CHRONICI
CITICENSIS. pag. 770.

Anno Domini 1018. Dithmarus Merseburgensis Ecclesia Episcopus quartus, genere & moribus clarissimus, & praeclarus Historiographus, filius Sifridi Comitum, obitricui Bruno successit, quorum honore dignus.

GERHARDVS IOHANNES VOSSIVS LIB. III.
DE HISTORICIS LAT. CAP. V.

DIETHMARVS sive Dithmarus, Sigefridi Saxonici Comitum filius, prius monachus fuit tenebatur S. Iohannis Magdeburgi, sub Rigdago Abbate, hinc Praepositus Vallibicensis, ac tandem Merseburgensis in Misnia Episcopus, Chronicorum libros VII. reliquit, quibus complectitur gesta quinque Imperatorum, HENRICI I. OTTONIS I. II. III. & HENRICI II. cuius temporibus vixit. Meminit & Paulus Langius pentultimo Chronici Citicensis: ac saepius in sua Saxonia memorat Geddytus Fabricius. Sincerissimum scriptorem appellat Possévinus. Opus vero Chronicorum scribere orsus fuit anno Christi CLX XVII. aetatis suae XLI. Episcopatus X, anno uno ante obitum. Quemadmodum cognoscere ex eo est, qui, paulo post Dithmari excessum vitam illius literis commisit.

ANDREAS BRUNNERVS lib. 9. Annal.
Boicorum. pag. 677. part. 2.

Comitiis Ratioborensibus anno 1009. Dithmarus interfuit, ille ipse, cuius fidelissimis lucubrationibus in hac rudis aevi caligine, veluti face, utimur; cui hanc Boica de se optime merito vicem lubens reddiderit, ut summos in ea honores consequeretur, quando hoc anno Neoburgi ad Danubium, Henrico rege praesente, Tagmone Magdeburgio, & V. Episcopis in augurantibus, Merseburgensis Pontifex saluatus est. Et pag. 739: Desicit pariter hoc anno 1018. Dithmari Merseburgensis Episcopi Chronicon, unicum huius aevi thesaurus, quem vel Henrici Caesaris causa cuius XVI. alios integro annos summa fide complectitur, iam olim par fuerat erui e tenebris, ne tam diu optimi fortissimique Principis res una sepulta delitererent.

FAMILIÆ

RNI

IVS Co-
proavus
rnus.

Comes, OTTONI MAGNO, cu-
neum vocat Ditmarus pag. 35, valde
que aureo ab eo donatus; Ottonis II.
panica interest, pag. 49 tempore Ot-
vulnere mortuus. pag. 75. uxor JV-
3. 42.

EILA collo
Bertoldo Co
ti pag. III.

VDO SIGEFRIDVS
qui ab iisdem pira-
tis captus, custo-
dibus vino grava-
tis aufugit,
pag. 78.

HATVI seu
Hedwigis, anno
duodecimo æta-
tis suæ Abbati
Heslingensis. pag. 42.

(cii pag. 1.
l. pag. 112. & 164 & ad eum Append. Geneal. R. cino

BVCCO,
pag. 114-

HENRICVS,
Marchio ex
amico Henrici
I L. hostis
pag. III.

BRVNO,
monacho
in nova
Corbeia,
pag. 98.

d. pag. 57.

THEODORICVS
pag. 8. lin. 9. ex in-
dicina Meibomii
inferendus.

WILLI GISVS
frater Ditmari ex
patre, Præpositus
Walbecensis.
pag. 150.

IMPERA-

TO THE JURY

17-11-23

3

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered. This involves understanding the context and the specific information required.

... 27 ...

...the

10

1993

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

IMPERATORUM
A DITMARO RE.
CENSITORUM AN NI,
UXORES, FILII ET
FILIAE,
EX
ONUPHRII PANVINII
PRINCIPUM ROMANORUM
LIBRO III.

HEN.

HENRICUS AUCEPS REX GERMANIE, OTHONIS DUCIS SAXONIE F. LUDOLPHI NEPOS.

Ex Wit-
chindoRe-
ginene,
Abb. Vt-
sperg.

HENRICUS rex natus est anno Domini DCCCLXXVI, in Saxonia.

Rex appellatus a Francis, *Alemannis, Baiuvaris, Thuringis & Saxoniis, Frislaris* Bavariz, circa Calend. Julii anno Domini CMXIX.

Regnavit annos XVII.

Obiit in castello Saxonia, *Himeluna* VI. nonas Julii, anno Domini CMXXXVI.

Sepultus in *Quiselingaburgh* in Ecclesia S. Petri.

Vixit annos LX.

MITHILDIS *Theoderici* Saxonum Ducis filia, ex qua et nati sunt: *Otto* Magnus Imperator I.

Henricus Dux, *Bavaria* Dux,
Bruno Archiepiscopus Colonienfis.
Gerberga, uxor regis Francorum *Hludovich*.
Mithildis Abbatisa, *Adelhai* & *Rixa*.

MITHILDIS concubina, ex qua et natus est filius *Danquardus*.

IMP. CÆSAR OTHO MAGNUS
HENRICI REGIS. F. PIUS,
FELIX. AUGUSTUS.

Ex Anno.
mio, Sig-
berto, Wi-
tichindo,
Abb. Uir-
sperg. Her-
manoCon-
rado, etc.

OTHO Imp. natus est in Saxonia.

Regnare cœpit in Germania die obitus patris, VI. nonas Julii anno Domini CMXXXVI.

Coro:

EX ONUPHRIO.

Coronatus *Aquigrani* ab *Hildeberto* Moguntino Archiepiscopo.

Regnavit annos XXV, menses V, dies XXIII. in his solus annos XXIV, menses X. dies XXV.

Consecratus & coronatus Imperator *Roma* in basilica S. Petri à *Joanne* Papa XII. die natalis Domini, videlicet iij. Cal. Januarij, incunte anno Domini CMLXII.

Imperavit annos XL menses IV. & dies XIII.

Regnavit & imperavit cum filio *Othone II.* rege, annos XIV, menses XI. dies IIX.

Imperavit solus Augustus annos VI.

Imperavit cum filio *Othone Iuniore* Augusto annos V. menses IV. dies XIII.

Obijt in *Mimeliba*, alias *Numilenva* Saxoniz, nonis Maij, anno Domini CMLXXIII. IV. feria ante Pentecostes, sepultus *Magdeburgi*.

Vixit annos

Edgitha Augusta *Edmundi* regis Anglorum filiz, ex qua nati sunt:

Luidolphus Dux Saxoniz.

Guillelmus Archiepiscopus Moguntinus.

Luitgarda, uxor *Chunradi* ducis Lotharingiz.

Adelhai Augusta, relicta *Hlothariz* Italiz regis, ex qua nati sunt:

Otho Iunior Imperator.

Henricus Dux Saxoniz.

Bruno & *Adelhai*.

IMP. CÆSAR. OTHO. IUNIOR.

PIVS. FELIX. AVG. OTHONIS.

MAGNI. IMP. F.

OTHO Iunior Imperator, cognomento *Pallida mors Sarracenorum*, ejus *Sanguinarium*, natus est in Saxonia, anno Domini CMLV.

Rex appellatus *Vormacia* in Germania die Pentecostes, III. Cal. Junii, anno CMLIIX.

Coronatus *Aquisgrani* à *Guilhelmo* fratre suo Archiepiscopo Moguntino.

Regnavit & imperavit annos XXV, menses VI, & dies IX.

Cum patre regnavit & imperavit annos XIV, menses XI, & dies IIX.

Regnavit cum patre annos IX. menses VI. dies XXVI.

Coronatus & consecratus Imperator vivente patre; *Roma* in basilica S. Petri à *Ioanne* Papa XIII. anno Domini CMLXIX. incunte, die natalis Domini.

Imperavit annos XV, menses XI. & dies XIV.

Cum patre imperavit annos V. menses IV. & dies XIII.

Imperare coepit solus nonis Maji, die obitus patris, anno Domini CMLXXIII.

Imperavit post mortem patris annos X. menses VII. & dies II.

Obiit Romæ VI. Idus Decembris, anno Domini CMLXXXIII. ibique in Paradiso ante basilicam S. Petri, interuentibus ad partem laevam marmoreo sepulchro conditus est.

Vixit annos plus minus XXIX.

Theophano Augusta *Nicephori* Imp. Constantinopolitani F. ex qua nati sunt :

Otho III. Imperator.

Hugo Dux Saxoniz & Alisia.

EX ONYPHRIO.

..... Augusta ex familia Marchionum Austriæ, ex qua
nata sunt:

Vikilau uxor Theodorici primi Comitis **Hollandiæ.**

Adelhai, Abbatisa in Quitelingeburgh.

Indith uxor Ducis Poloniæ, & *Mithildis.*

..... concubina, ex qua ei nati sunt:

Fridericus, & Vidaricus.

IMP. CÆSAR. OTHO III. CÆSARIS
OTHONIS. II. FILIUS, PIUS,
FELIX. AUGUSTUS.

OTHO III. Imperator natus est in Saxonia.

Rex appellatus die obitus patris Romæ VI. Idus **Decembriæ**
anno CMLXXXIII.

Coronatus Aquisgrani à *Joanne* Archiepiscopo **Ravennate;**

Regnavit & imperavit annos XVII. mensem I. & dies XXI.

Regnavit annos XII. menses VI. & dies II.

Coronatus Romæ in basilica S. Petri à *Grigorio* Papa V. VI.
Idus Junii, die Pentecostes anno CMXCVI.

Imperavit annos IIII. menses VII. & dies XX.

Obiit in Italia, rediens ex urbe, V. Cal. Februarii, anno Do-
mini MI.

Cadaver *Aquisgranum*, intestina *Augustam* translata.

Maria Augusta, de Aragonia Hispana.

IMP. CÆSAR. HENRICUS. JUNIOR. CLAV-
DUS. PIUS. FELIX. AUGUSTUS. HENRICI. HEZELI.
DVCIS, BAVARIÆ. F. HENRICI. RIXOSI, DVCIS,
SAXONIÆ. NEPOS. HENRICI.
REGIS. PRONEPOS.

Henricus Imp. natus est anno Domini CMLXXII. in Ger-
mania. Rex

IMP. A DITMARO RECENSITI EX ONYPHRIO.

Rex appellatus est die obitus *Othonis* Imp. III. V. Cal. Februarii,
anno ML. in Italia ex Duce Bavariz, coronatus Aquis-
grani à *Villegiso* Archiepiscopo Moguntino, anno ML.
Regnavit & imperavit annos XXIII. menses V. & dies XVI.
Regnavit annos XIII. menses II. & dies XXVI.
Coronatus Romæ ad S. Petrum à *Benedicto* Papa IX. die Pa-
schatis, videlicet VII. Cal. Maji, anno Domini MXIV.
Imperavit annos X. menses II. & dies XIX.
Obiit III. idus Julii, anno Domini MXXIV. in Germania;
sepultus *Babinberga* in monasterio S. Petri Apostoli, E-
piscopatu à se fundato.
Vixit annos LII.
Chanegundis Augusta, *Sigefridi* Comitis Palatini Rheni filia.

HVC VSQVE ONYPHRIVS DICTO LIBRO,
à pag. 189. ad 193. edit. Basil. 1558.

THEO

THEODORICI DE NIEM,
PONTIFICII QVONDAM SCRIBÆ,
DEINDE EPISCOPI VER.
DENSIS,
ELOGIVM
OTTONIS MAGNI,

Quod exstat lib. IV. Historiæ sui temporis, quem
NEMUS UNIONIS inscripsit, Tractatu VI.

qui LABYRINTHVS dicitur.

cap. XXXIII.

Ecce quanta fecit Carolus Magnus pro re-
publica, ecce denique primus Otto Magnus
Augustus, qui non fuerunt Itali, sed Vltra-
montani, unus Franco, alter Saxo, ac u-
terque in Alemannia natus, educatus, mor-
tans & sepultus? Qualiter autem mors felicium Augusto-
rum temp. adauxerunt, & quam in celebri statu spiritualia
& temporalia direxerunt, vix posset quis calamo exarare,
& inter alia opera magnifica & memorabilia earundem pau-
ca, verbi gratia, sabuetam. Cum Romani improbitate
& seruitia sanctum virum Leonem Papam, qui iuxta quæ-
dam Chronicas scribitur fuisse Germanus ejusdem Caroli
Augusti, in persona male tractassent, & pepulissent ab urbe
& Italia; ipse vir sanctus processit ad Westphalam, quæ
alio vocabulo antiquo Saxonia nuncupabatur, ubi tunc Cæ-

pag. 479.
& seqq. e-
dit. Argem
to. 1609.

Westpha-
lia antiqua
Saxonia.

Isar,

THEODORICI NIEMI

*sar, scilicet Carolus ipse Magnus, residebat. Caesar ipse
 intuenso patrem tam turpiter à Romanis civibus pertracta-
 tam, commota sunt viscera ejus, nec mora Italiam repetens,
 Papam in sede sua pacifice colloca'bit, & summa vindicta per
 relegationem in exilium, de huiusmodi scelerum patratoribus,
 & omnibus bene in Italia dispositis ad Alemanniam re-
 diit, ecclesias magnifice edificandis & dotandis, nec non divi-
 num cultum in eisdem instituendis etiam intentus. Quid
 autem ille primus Otto Magnus Augustus inter cetera innu-
 mera fecit? Ecce dum Papa Ioannes XII. male viveret, ac
 piscatoris cathedram sordidaret, Cardinalesque hoc agre-
 ferentes, & ipsum bono modo pioque Zelo admonentes, ut à
 talibus resipisceret aliquando, nec ut bene ageret intelligere
 vellet, imò sacrilegas manus in quosdam ipsorum Cardinales
 irreverenter injiceret, etiam cum venatoribus & adulteris
 partem suam in verecundia ponendo: hoc iustissimus Impera-
 tor ipse Otto percipiens, subito ad Italiam properat, inde ad
 Romam proficiscitur ac convocatis Episcopis & clero, sy-
 nodum jubet celebrari, in qua ipse summus sacerdos, tan-
 quam indignus tali honore deponitur, & eidem alter vir san-
 ctus etiam Leo nuncupatus surrogatur, Ioannes ab urbe fu-
 gatur & abdita querit & cum feris (extunc Octavianus,
 prout ante Papatum nominatus) usque ad eius obitum miser
 tristis & ingloriosus conversatur. Rebus igitur bene di-
 positis in Italia per eundem Ottonem magnificum Augustum,
 ipse Alemanniam repetiit, etiam circa augmentum Republi-
 cae ibi.*

Iohannes
 XII. ab
 Ottone M.
 deponitur.

Surroga-
 tur Leo.

ea ibidem & in Gallia, nec non in aliis circumjacentibus re-
 gnis iudeſſe ac ſtrenue; prout ſolitus erat in aliis, laborando.
 Cumq; iterum novum ſchiſma in Papatu ſuo tempore ortum fo-
 ret ſactione quorundam potentum Romanorum, & unus in Ca-
 pitolio tunc firmiſſimo, & alter in caſtro S. Angeli (quod
 tunc carcer Theodori vulgariter dicebatur, propter Theo-
 doricum regem Gothorum, qui quondam illud in praſidium pro-
 ſeſtendebat in urbe dum Imperium Occidentale tempore Juſtini-
 ani principis gubernaret) contendentes de Papatu ſe incluſe-
 rant invicem in Urbe, cum ſuis potentibus & conſanguineis,
 pugnarentque aſſidue ac multa facinora perpetrarent, iterum
 ipſe Otto Magnus Auguſtus hac in dolore ſentiens; de Germa-
 nia iter capis verſus urbem memoratam, quam intrando more
 Caſareo, expugnat ſubito arcem Capitoli machinis & aliis bel-
 licis instrumentis, & illa colluſa ſeu ad terram proſtrata, vi-
 caput etiam illos, qui in eadem erant. Et ſubſequenter expu-
 gnat etiam caſtrum praedictum, & illo ſimiliter capto violen-
 ter & ad manum ſuam deductis illis, qui erant in eodem, multa
 etiam magna palatia Romanorum quae ipſos certantes de Pa-
 patu in eorum pertinacia defendebant, demolitus eſt, ut adhuc
 veteres ruinae teſtantur. Et iterum convocatis Epiſcopis &
 clero in urbe praefata, & in generali Synodo ibidem celebrata
 & diſcuſſo, qui illorum verus eſſet Papa, illum, pro quo de-
 claratum fuit, in ſede Apoſtolica honorifice colloca-
 vit, reli-
 quum catenis onuſtum ſecum ad Saxoniam in exilium depor-
 tando, cujus corpus in oppido Hamborg fuit traditum eccle-
 ſiaſtica ſepultura. Hic etiam Otto Magnus Auguſtus Lotha-

iterum Be-
 nedictus
 ab eodem
 deponitur.

Otto Ma-
 gnus Fran-

ringi-

clm regem
Lotharin-
giam co-
git abju-
rare.

Bosohem
regem Are-
latensem
vincit,

Burgundi-
am Alati-
am Boe-
miam sum-
ditionis
facit

Berenga-
riū in exi-
lium mittit

Hunos do-
quit

ringiam, quæ tunc tertia pars Franciæ fuit, coegit regem pro-
tunc, ac omnes Principes & Prælatos Franciæ perpetua abju-
rare, qui tunc illam contra ordinationem dicti Caroli Augu-
sti factam & per illum gloriosissimum tunc Henricum pri-
mum Augustum, patrem ejusdem magni Ottonis approbatam
& effectus productam, quæ inferius tangitur, temerè invade-
re præsumserunt: sicut durante hoc schismate iterum multa ju-
ra, provincias & terras ejusdem Imperij eis usurpant, dissi-
mulantibus & tacentibus Rege ac Electoribus, qui rebus or-
dinate præcedentibus talia pro viribus sustinere utique non de-
berent. Præterea Bosonem Regem Arelatensem protunc,
quia impias manus in Episcopum Arelatensem in nocte sacra-
tissima Natiuitatis Christi injicere non verebatur, idem Ot-
to Magnus Augustus cepit in Gallia & captivatum totondis
& monachum fieri fecit: à quo etiam sacram lanceam, quæ
Magni Constantini fuisse legitur, acquisivit, quæ extunc
unum de Imperialibus insigniis usque ad hæc tempora fuit, sed
propter inertiam illius, qui ea uti deberet, illa nunc Rex Boe-
miæ gloriatur. Demum Burgundiam ac etiam Alsatiam,
nec non Boëmiam & multas alias Provincias sibi tunc re-
belles invasit & cepit, ac etiam postea Berengarium regem
Italiæ, postquam semel sibi prius pepercit & regno restituit,
demum cum uxore & Alberto filio ipsius, quia idem Rex
male se habuit quoad Deum & homines, in Italia captivavit,
& ipsos catenis onustos ad Bambergam, in qua finaliter obi-
erunt, secum in signum victoriæ deportavit: pugnavitque
postmodum contra Hunos & Avaros, qui tunc in Austria
& vi-

& vicinis Regionibus morabantur, & Alemanniam, Ita-
 liam & Franciam, nec non vicinas regiones continuo depo-
 pulabantur cadibus, incendiis & rapinis, in hoc vestigiis pa-
 ternis, scilicet, Henrici primifeliciter in harendo, multis
 praeliis eos confecit, & demum apud Ratisbonam, ubi S. V-
 dalricus interfuit, victor gloriosus pugnando devicit, & ibi-
 dem duos reges sive duces eorum in patibulo jugulavit, sic
 easdem Italiam, Alemanniam & Franciam & vicinas Re-
 giones abin cursu hujuscemodi beluarum ex tunc perpetuo li-
 berando. Vnde post tot & tantas victorias, desiderium
 mundi & pater patriæ & Magnus Augustus ab omni
 populo meruit appellari. Et dic mihi, quæso, quis unquam
 Imperatorum Romanorum sic meruit exaltari? Regna eti-
 am & provincias, quæ cum Dei adjutorio sibi subjecit, quam-
 vis multos haberet filios & fratres, non eis tamen, sed Ro-
 mano Imperio perpetuo addidit atque dedit, ac nobilem illam
 civitatem Magdeburgensem, & insigne oppidum Goslarie in
 Saxonia ipsa condidit, nec non Magdeburgensem vene-
 randam Metropolim, in qua ipse & uxor sua ultima sepulti
 sunt, cum omnibus ejus suffraganeis ecclesiis in proprio ejus
 fundo, & de ipsius patrimonio de novo fundavit, de suis fa-
 cultatibus illa & alia monasteria & Ecclesias in Italia, Ger-
 mania & Gallia opulente dotando. Hic pugnando etiam lon-
 go tempore cum Imperatore Græcorum in Calabria, Sici-
 lia & Apulia eum inde pepulit, & demum non tantum Ro-
 manorum & Græcorum imperiorum apud Brundisium fines
 posuit, sed ipsum Imp. Græcorum insignia Imperialia mutare
 coëgit.

Patet pā-
 triæ appella-
 tur.

Regna nō
 sibi sed im-
 perio ac-
 quirat.

Goslariam
 & Magde-
 burgum
 condidit

Græcos Ca-
 labria, Ita-
 lia & Sici-
 lia pellit.

THEOD. NIEMI ELOG. OTTONIS M.

Filiam
Imp. Gra-
corum Fi-
lio suo ma-
trimonio
iungit.

Daciam
subjugat.

S. Adel-
bertum ad
Prutenos
mittit.

coegit. Postea vero misericordia motus, sicut fuit piissimus, cum eodem Imperatore Gracorum pacem fecit. Nam filia dicti Imperatoris Gracorum ipsius Ottonis Magni Augusti ejusdem nominis filio, videlicet Ottoni secundo Imperatori, matrimonio copulatur: cui Sicilia, Apulia & Calabria cedunt in dotem, quæ sic de manibus Gracorum juri ejusdem Romani Imperii obveniant, licet nunc per alios, qui metunt, ubi non seminarunt, sub aliis titulis occupentur. Sed relinquo hæc in medio, quo causante. Præterea idem Otto Magnus Augustus personaliter transfretavit ad Daciam, ubi per medium annum stando, inter nunc fideles, tunc vero hostes catholica fidei Dacos sævissimos ad hoc, ut ipsos ad eandem fidem quomodolibet convertere posset, venerabilem ecclesiam sui nominis, quæ adhuc Ottoniensis nuncupatur in Nissia, quæ est pars potior & fortior ejusdem regni Dacorum, ex quo fretum maris ibidem extunc Ottenfche, hoc est mare Ottonis, usq; in hodiernum diem appellatur. Præterea sanctum Adelbertum misit ad prædicandum Prutenis & alijs perversis nationibus circumcirca positis; ubi ipse Sanctus deum martyrio coronatur. Et his similia multa magnificè usq; ad ejus obitum continuavit, non delitius sive ocys torpendo, sed toto tempore vite sue omnia in spiritualibus & temporalibus constanter & optime disponendo. Vnde ipsorum Caroli & primi Ottonis Augustorum, quorum uterque ex virtute propria cognominatus est Magnus, apud mortales memoria adhuc celebris reputatur.

FAMIL.

CORVM

ARNULPHVS
F. CAROLOMANNI
regis, Nepos LUDOVICI
nisi, Pronepos LUDOVICI

LUDOVICUS IV.
Imp. quem Puerum nominat
Dietmarus pag. 3.

LVDGARDA aliis **MATHILDIS** falso creditur plurimis uxor **LUDOVICI IV.** Imp. Arnulphi F. cum matrimonio juncta fuerit Ludovico, F. Ludovici Teutonici regis, Nepoti Ludovici Pii. ut Crantz. Metrop. lib. 2, c. 13. Gobelin. Ætat. VI. cap. 42.

HATEBURGIS prima conjux Henrici Aucupis, F. Ervini Comitis, pag. 2. repudiata pag. 5.
LVIDGERDAM vocat Dietm. pag. 18.

HENRICUS, cum matre, unde natus fuit Francorum Comes Ottoni Frising. (lib. 6. cap. 15.) et p. 4. Vide Camerar. ad Chronol. Niceph. pag. 104.

TAMMO, seu **TANGMARVS**. pag. 5. Eresburgi interfectus in templo. pag. 18.

NO ARNULPHVS prima Abbatis-
sa Quedlinburgensis.
GERBERGA nupta Giselberto Lotharingi Ducis, eoque in aquis suffocato Ludovico Francici regi. pag. 38.

ID A Hermani Ducis Svecie F. pag. 19.
LVDOLPHVS, Dux Svecie per matrimonium. pag. 19.

GISELA, F. Conradi Regis Burgundie. 67.
BRVNO, Conditor Familie Marchionum Saxonie.
GERBIRGIS Abbatisa Gandersheimensis, p. 74.

OTTO DVX Bavarie. pag. 51. & 58.

OTTO S. IMP. eius pag. 105. & seqq.
BRVNO Episcopus Augustensis. pag. 124.
ARNVLPHVS, Episcopus Ravennatis. pag. 183.

BRVNO Papa dictus Gregorius V. pag. 79.

f

CHRO-

CHRONICI
DITMARI EPISCOPI
MERSEBURGI

LIB. I.

ENRICUS nobilissimo *Ortonis & Harthui*
stemmate editus, ut arbor occulta excrevit a
puero, & ut bonæ indolis gradatim enituit
tiro, sic ut hos in vere novo. Isque à patre suo
in provinciam, quam nos Teuthonice *Dele-*
mini vocamus, *Slavi* autem *Glomaci* appel-

Henricum
Auseph.

Delemin-
cia, Loma-
zia, h. e.
Myſia.

lant, cum magno exercitu missus devastara eadem multum,
atque incensa, victor rediit. Sed qualiter pagus iste nomine
hoc signetur, edicam. *Glomaxi* est fons non plus ab Albi quam
duo milliaria positus, qui unam de se paludem generans, mi-
ra, ut incolæ pro vero asserunt, oculisque approbatum à mul-
tis sæpe, operatur. Cum bona pax indigenis per futura hæc
terra non mentitur fructum; id est tritico & avena & glandi-
ne refertus, latos vicinorum ad se crebro confluentium effi-
cit animos. Quando autem sæva belli tempestas ingruerit,
sanguine & cinere certum futuri exitus indicium præmon-
strat. Hunc omnis incolæ plusquam Ecclesias, spe quamvis
dubia, veneratur & timet. Et hæc provincia ab Albi usque
in *Caminix* fluvium porrecta, vocabulum ab eo trahit deri-
vatum. Sed non longe à prædicto amne in pago *Chusizi*

Glomaxi
fons pro-
digiosus.

Kemth-
fl.
Chusizi

dicto,

Arms E.
pisc. Wit-
teburg.

Arno, Episcopus sanctæ Wirzeburgensis Ecclesiæ IX.
cum ab expeditione Boiavorum reversus juxta plateam in
parte septentrionali, fixo super unum collem suimet tentorio,
missam caneret, hostili circumvallatus agmine, præmissisque
omnibus per martyrium suimet cum sociis semetipsum ob-
tulit Deo patri, DCCC. XCII. dominicæ incarnationis
anno, temporibus Arnolphi Imperatoris, cum oblationibus
consecratis in sacrificium laudis. Ubi hodie sæpe accensa vi-
dentur luminaria: & sanctos domini martyres hos esse nec
Slavi dubitant. Prædictus Antistes in diebus officii sui
in urbe Wirzeburgensi unum domino templum, & in Episco-
patu suo ad instar ejusdem Ecclesiæ novem fecit. Et cum
maximam harum benediceret, & reliquæ Christi martyris,
Kiliani, qui de Scotis huc veniens, Christum Gosberto Duci
& Geila, uxori ejus, cæterisque conprovincialibus primò præ-
dicavit, & instinctu secundæ Herodiadis cum sociis suimet,
Colomanno & Gormanno ibi martyrizatus est, circumferrentur,
dominus per eum LXX. operatur miracula, & magister eorum
hoc videns suos sic hortatur discipulos. *Nolite, inquit, rare-
dare, sed quæ vobis credita, diligenter & sine mora operamini.*
Dominus enim noster Chilianus inclita ex se nunc agit signa absq[ue]
omni mora. Quantæ autem virtutis supra memoratus præ-
sul fuisset, stylo comprehendere, nequaquam sufficio, sed
hunc apud dominum magni esse meriti, ex corde credo. In-
terim cujusdam matronæ famam, quæ *Hatheburch*, dicebatur,
Henricum comperiens, qualiter eam sibi sociaret, juvenili
exarsit amore. Hæc erat filia *Ernini* senioris, qui in urbe
quam *antiquam civitatem* nominamus, maximam tenuit
partem, & quia is filium non habuit, geminis filiabus suis e
medio decedens reliquit. Ob hujus pulchritudinem, & hæ-
reditatis divitiarumque utilitatem, inrenuncios Henricus
quàm propere misit, & quàmvis hanc esse viduam sciret
velatam,

U. Chilia-
nus Scotus.
Gosbertus
Dux &
Geila.

Ernino Co-
mæ Mers-
burg.
Aldéburg.

velaram, suam tamen ut satisfaceret voluntati, eam fide promissa petivit. Tunc illa multorum precibus & consilio devicta, comiratur, honorifice suscepta, ac charitative à suis ut de cuit, est habita. Nuptus ex more peractis, sponsus cum con-
 ghorali ad Merseburg venit, omnesque convocans vicinos, quia vir fuit illustris, tanta familiaritate adjunxit, ut quasi amicum diligenter, & ut dominum honorarent. Ea tempestate Conradus Francorum quondam Dux egregius, & tunc Ludo-
 vici successor pueri, arcem tenebat regni quem ob meritum sui Otto prædictus ab omnibus regni principibus in regem electus, sibi quasi ad hoc indigno præposuit, seque cum filiis fidei suæ ac potestati subdiderat. Spiritualis autem pater & pastor Orientalium tunc fuit Sigismundus, sanctæ Halberstaden-
 sis Ecclesiæ præsul, egregius, vir ingeniosus, omnigenarumque quæ spiritualia vel etiam carnalia respicit artium scientia, omnes summe contemporaneos præcellens. Hic pietate maxima, & quod summum est perfectionis culmen, Christi Zelo fervens, ut perpetrati facinus connubij primo audivit, oviam culpam suarum ingemuit, & aliquam inter se fieri amplius commixtionem per internuncium, & per epistolam banno Apostolicæ auctoritatis interdicens, ad conditam ambobus Synodum vocavit. Henricus tali rumore turbatus, ad Imperatorem properavit, omniemque indicans ei rem ordine, auxilium ejus petivit, & quia familiaris ei fuit, & patris commisso, ac fidei servitio, impetravit. Nam legato ad antistitem concitè directo ut vindictas solveret, & ad suimet præsentiam differret, postulavit. Post hæc Ottone secund.
 Calend. Decemb. carnis universæ viam intrante, sæpè mem-
 moratus juvenis in vacuum succedens, hæreditatem jure, & maximam beneficii partem gratuito regis suscepit ex munc-
 re, & quod ei defuit, cum suis omnibus agrè tulit, ac postea
 sicut cum amico solum, sic ex eo latentis odii filix excrevit.

Harthe-
 burch pri-
 ma Henri-
 ci auzor.

Conradus
 Rex Rom.

Otto Hen-
 ricus pater
 Rex Rom.
 designa-
 tus.

Sigismun-
 dus Episcopus
 Halbersta-

Otto ma-
 ritur.

Henricus
 patri suc-
 cedit. in
 ducatur re-
 gimine,

Quod rex eaurē considerans, ut ignotum dissimulat, & quem

Henricus Archiepiscopus Moguntinus vi aliqua superare non præsumpsit, nota *Hasthorus* versuria Archipræsulis, qua & antecessor suus *Adelbertum* * Comitem Tereti capitis abscissione devicit, & hunc decipere tentavit. Hoc consilium dominus sapiens, infatuavit. Nam faber ille, qui iussu præsulis torquem aureum, in quo Henricus occidi deberet, mira arte præparabat, cum ingemiscenti senioris relatu, quo pacto hæc fieri deberent, perquireret, opere ad unguem perducto & præsentrato, clam postea evadens, obviam Ducem prædictum habuit, & cuncta ex ordine pandit. Qui rediens nuntium remisit ad antistitem, qui occultate patefceret, seque in sui detrimentum celeriter invigilare pronunciaret. Quidquid enim ad Episcopum in *Saxonia* vel

Insidiosa machinatio
no- ca vin- dicata.

Turingia pertinuit totum sibi præcepit occupari: amicos regis partibus ex his omnino depraedatos expellens. Moxque morte repentina Archipræsul expirat hominem, & fortuna, quæ hæcenus regi feliciter aspiravit, Henrico quàm propere cessit. Sed mihi ad alia properanti, longum est enarrare, quoties congressi mutuo cederent, vel vincerent: & quod postremo bonorum instinctu in amicitiam convenirent. Interea *Conradus* longa infirmitate detentus, & quia post inimicitias iræ meminisse malorum est, totius contrarieratis, quæ sibi ex parte Henrici provenerat, oblitus, fratri suo *Eberhardo*, populoque primario in unum collecto, consilium hoc dedit, si quando naturæ communi concederet, ut Henricum regni gubernaculo undique secus aptum, eligerent, animamque suam eum residua consanguineorum ac familiarium caterva firmæ suæ fidei committerent, & adhuc sine aliqua dilatione consentirent. Hanc petitionem extremam cum magno luctu & gemitu suscipientes, & impleros se vita comite promittentes, festino ejus obitu in VIII. ordinationis suæ anno 74. Calend. Novemb. pro dolor completo, ac exequiis in

Limburg

Conradus
suus agio
Henricus
Rex designatus.
Plenus
Abbas Ur-
spreg pag.
750.

Limburg peractis discessere, & concione in *Fritslari* celeriter
 posita, Henricum coronaverunt, & sibi credita sub Christi &
 totius Ecclesie testimonio fideli, non sine lacrymis, regi tunc
 & domino commendaverunt. Qui primò, ut decuit, divinæ
 pietatis munus post universalem tantæ charitatis affectum, hu-
 mili suscipiens devotione, Deo gratias egit, sequæ ad hæc, &
 ad omnia quæ communi consilio experivissent, assensurum
 promisit. Episcopalis unctionem benedictionis à *Herigero* Herigerus
Archiep.
Mogunt.
 Archiepiscopo exhibitam antecessorum more priorum, non
 desideravit, nec suscipere voluit, sed prorsus ad hoc indignum
 se affirmavit. Attamen in hoc eum equidem peccasse ve-
 reor; quia in vita Sancti patris *Othabici*, quem idem rex post
 ad sacerdotalem promovit ordinem, legi, Sanctam Christi
 Martyrem *Affam* dilecto summi præfuli multa in vitu osten-
 disse. In ei quæ duos enses, unum cum capulo, aliūque
 sine eo; ac per eum Henricum regem consecrationis expertem
 demonstrasse. Sed occulto hoc divino iudicio relinquens
 amplius progrediat. Fama novi regis undique secus disper-
 sa, amicorum corda laxificat; rebelhumque contra mæstifi-
 cat, quia vir talis fuit ut suos sciret sapienter tractare, inimicos
 autem callide, viriliterque superare. Interea *Tammo* Tammo
Henrici F. natus
 est, & mens regis ab amore uxoris decrepescens, ob pulchritu-
 dinem & speciem cuiusdam virginis, nomine *Mathildis* Mathildis
altera Hen-
rici conjux se-
 creto flagravit. Jam jamque latentis animi fervor erupit, &
 injusto se hæcenus multum peccasse connubio tandem pro-
 fessus, per affines legatosque suos, filiam *Theodorici & Reinildæ*
 ex * *Vridikindi* regis tribu exorram, appellat, ut sibi satis
 faceret. Et quia flexibilis est mulieris animus, & quia scie-
 bat eum in cunctis elegantem, consensit, conjunctaque ei
 ram indivinis quam humanis par fuit. Quæ tres filios con-
 gruo pariens in tempore, *Otronem*, *Henricum* & *Brunonem*,
 prospere educavit, doloremque partus tantæ stirpis dulcedine

superavit. Et quoniam mihi sermone de Ottrone non aut-
mo opus esse, omnia patris sui gesta singulatim discutere,
cum & in filio appareat, quanta ejus sit dignitas, & scriptis
multorum vitæ ejusdem satis fulgeat claritas, quædam inter-
fero, quæ dictu maxime necessaria puto. Has regiones sibi
fecit tributarias: *Boiemiam, Deleminciam, Obetritos, VVilci,*
Hevellos & Redarios, qui statim rebelles aliosque ad hæc con-
citant, urbem *VValluleve* * oppugnant, destruunt & in-
cendunt. Ad hoc vindicandum noster convenit exercitus,
& *Luncin* civitatem obsidens, socios eorundem, eos defen-
dere cupientes, invadit, & paucis effugientibus prostravit, ur-
bem quoque præfatam acquisivit. Ex nostris autem duo aba-
vi mei uno nomine, quod *Lusher* sonat, signati, milites opti-
mi, & genere clarissimi, decus & solamen patris, nonis Se-
ptembris cum multis alijs oppetiere. Ut nullus Christo fi-
delium de futura mortuorum resurrectione diffidat, sed ad
beatz immortalitatis gaudia anhelans per sancta proficiscatur
desideria, quædam quæ in urbe *VVallisleve* post excidium ejus
reædificata, accidisse veraciter comperi, intimabo. In ipso
orientis diei crepusculo solitus erat presbyter ejusdem Eccle-
sæ matutinam canere, sed cum ad atrium defunctorum ve-
nirer, videns in eo magnam multitudinem oblationes offe-
rentem sacerdoti coram templi foribus stanti, primò substi-
tit, posteaque signo sanctæ crucis se muniens, per omnes hos,
nec uno saltem agnito, oratorium trepidus adivit. Quem
una noviter de hoc seculo egressa, & ipsi benè nota, quid
hic veller interrogat: edocetque ab eo, quare venerit, hæc
omnia ab his esse completa, parvumque temporis eundem
visurum, prædixit. Quod vicinis post retulit, veraque hæc
esse comprobavit. Meis temporibus in *Magdeburg*, sicut à
veracibus accepi testibus, in ipsa tunc continuè manens Ec-
clesia mercatorum, custodes eadem nocte vigilantes, his quæ
præ-

Provincie
Henrico
vestigales.
a Vallere-
lober

Abavi Dit-
mari, quo-
rum qui-
dem parer-
ius fuit
primus Co-
mes Wal-
becensis:
maternus
vero Co-
mes Sta-
densis. vid.
Cl. Meib.
Chron.
Walbecke.

prædixi, convenientia, visu & auditu percipientes, optimos civitatis adducunt. Qui cum longè ab atrio cadaverum adstarent, lucernas candelabris superpositas videre, duosque invitatorium canere, matutinasque laudes ordinatim omnes persolvere pariter, audire. Accedentes autem nihil omnino intellexere. Hæc ego cum subsequenti die nepti meæ quæ *Brigida* dicebatur, cura regens pastorali Monasterium Sancti *Brigida* *Dietmar* *neptis* *Baldricus* *Praeful Tra-* *jectensis* *Daventria* *Laurentii* referrem, in infirmitate sui corporis laboranti, proninus ab ea nequaquam hoc mirante, tale percepi responsum: Tempore Baldrici Praefulis, qui Octoginta annos, vel plus, Trajectensem regebat sedem, in loco, qui *Deventeri* dicitur, Ecclesiam senio dirutam renovans, benedixit, ac presbytero suimet commendavit. Qui in una dierum valdè dilaculo ad eam pergens, vidit mortuos in Ecclesia & atrio asserentes, atque audivit cantantes. Quod mox Episcopo ut primum is retulit, iussus ab eo in Ecclesia dormire cum lecto, in quo requievit, sequenti nocte à defunctis ejectus est. Ob hoc idem trepidus apud Antistitem talia queritur. Is autem præcepit ei, ut cum sanctorum reliquiis signatus, & aqua sacra aspersus, suam custodire non desisteret Ecclesiam. Qui iussa secutus domini, iterum dormire in Ecclesia voluit, sed simulati timoris casu sic jacendo convigilavit, & ecce solita venientes hora, elevaverunt eum, coram altari eum ponentes, & in favillas tenues corpus igne resolventes. Hoc ubi Praeful audivit, poenitentia ductus triduanum indixit jejunium, ut & sibi animæque defuncti succurreret. Multa similia de his omnibus, si infirmitas obstar, dicere potuissim; sed non oportet plus sapere mortalem, quam, ut sanctus admonet Paulus, ad sobrietatem. Si quidem duo veltres ad unum sufficiunt testimonium. Hæc quæ novellis nostris evenire temporibus scripsi, ut discat in credulus vera esse Prophetarum oracula, è quibus testatur unus: *vivent, inquiring;*
morsus

monuitni domine. Et alius: *Surgens mortui, qui in monumentis sunt, audient vocem filii Dei & labuntur.* Quodcumque à viventibus hæc audiuntur, vel videntur, novum aliquid signat, ut idoneum in multis approbat testimonium, cuius magnam partem scio, maiorem autem ignoro, sed veracibus testimonijs credo. Fui ego in mea curia *Rasmarslewa* dicta, ubi xv. Cal. Januar. vi. feria, in primogalli cantu magna lux ab Ecclesia emicans totum replevit atrium, sonitusque gongniensium more auditur impenitus. Quod meus frater cum satellitibus meis, cæterisque huc convenientibus, aspexit, & ille, qui coram me dormivit, Capellanus, audivit. Hoc crastino cum comperirem, si unquam plus ibi aliquid tale contigerit, interrogans, semel his similia accidisse ab antiquissimis percepi, & in hoc anno miserabiliter compleri videbam in obitu domine *Lutardus* inclite, ex una parte neptis meæ, ac ex alia nurus, & quod inter amicos præcipuum, familiarissimæ mihi de qua in sequentibus edisseram enuclearius. Sæpe mihi accidit, ut in nocte ligna incidi audirem, & semel defunctos pariter colloquentes ego & socius meus cæteris dormientibus manifestè percepi, & in his duobus signis crastino subsequendum funus intellexi. Et si ego fungar vice cotis, ferrum & non se exaquentis, tamen ne muti canis opprobrio noter ab illiteratis, & maxime *Slavus* qui cum morte temporali omnia putant finiri, hæc loquar pro certitudine resurrectionis, & pro qualitate meriti future remunerationis, firmiter indicans cunctis fidelibus. Tres namque sunt animæ non æqualiter incipientes, nec simul finientes. Prima angelorum incorporeorum, quæ cum eis est sine initio & termino. Secunda hominum, quæ cum eis sumit exordium, sed in fine non habet participium. Namque immortalis est, & ut quidam gentiles opinantur, in futuro non habens hoc officium, quod in hoc seculo. Tertia species est animæ pecudum ac volatilium

Rasmars-
lewa curia
Ditmari.

Slavorum
fides.

Tres ani-
mæ

lium quæ cum corpore paræm initii finisque fortitur æqualitatem. Unde sicut in lege Moisi à domino data præcipitur, ita verus Chisticola ab eorum sanguine nequaquam pollui canonica autoritate prohibetur. Multi enim sunt pauperes qui hoc in usu commestionis habent, & se in hoc aliquid peccare ignorantes, sibi in hac contradicentibus cunctis resistunt. Ergo tu homo gloria & magno honore à domino coronate & super omnia ejusdem opera constitute, da pro omnibus gratias altissimo, retribuens ei pro possibilitate tua, quæ tibi fecit miseratione sua. Nunc & ego repetam longius aberrata. Rex autem *Avaræ* sæpe numero insurgentes expulit, & cum in uno dierum hos impari congressu laedere tentaret, victus in urbe quæ *Bichin* vocatur, fugit, ibique mortis periculum evadens, urbanos majori gloria, quàm haftenus habuerant, vel conprovinciales hodie teneant, & ad hæc muneribus dignis, honorat. Quotiescunque contra dominum & senioreni suimet, dum vixit, se unquam superbiendo crexit, toties humiliata potestate sua, se ad emendationem condignam inclinavit. Audivi, quod hic Romani causa orationis petens, plus pedibus quàm equo laboraret, & à multis interrogatus, cur sic ageret, culpam profiteretur. Hic mortem unum juxta Albim positum, & arborum densitate tunc occupatum, excoluit, ibi urbem faciens. Cui de revo quodam, qui in septentrionali parte ejusdem fuit, novum *Mismi* imposuit, quam, ut hodie in usu habetur, prædij & impositionibus cæteris munivit. Ex ea *Milzenos* suæ subactos ditioni, censum persolvere coëgit. Urbem quoque *Lebus*, de qua in posterum latius disputaturus sum, diu possidens, urbanos in munitiunculam infra eandem positam fugere, & dediditios fieri compulit. Ex ea die, quia hæc tunc incendio justè periit, usque ad nostra tempora habitatore caruit. Siquidem in regno suimet, ut multi dicunt, is præ-

Avaræ hoc est, Vngari, ut infra,

Misna urbs condita.

Origo Marci, hinc *Misnensis*, *Milzen*.

B

datus

Northman-
ni & Dani
converſu-
tur.
Cnuto rex
Danorum.

Sacrificia
humano
ſanguine
peracta.

Mersburg
opus Rom.

Henricus
Auceps
moritur.

datus ſit, huic dominus clemens ignoscat. Insuper *Northman-
nos & Danos* armis ſibi obtemperantes fecit, & ab errore pri-
ſtino revocatos, cum rege eorum *Cnuto*, hos Chriſti jugum
potrare edocuit. Sed quia ego de hoſtiis eorundem antiquis
mira audivi, hæc indiſcuſſa præterire nolo. Eſt unus in his
partibus locus, caput iſtius regni, *Lederun* nomine, in pago
qui *Selon* dicitur, ubi poſt novem annos menſe Januario, poſt
hoc tempus, quo nos Theophaniam domini celebramus,
omnes conveniunt, & ibi diis ſuiſmet lxxxx. & novem homi-
nes & totidem equos cum canibus & gallis pro accipitribus
oblatis immolant, pro certo, ut prædixi, putantes hos eiſdem
placaturos. Quam benè Rex noſter fecit, qui eoſ à tam exce-
crando ritu prohibuit! Acceptabilem enim domino patrâ
hoſtiam fert, qui humano ſanguini parçit. Præcipit enim
dominus, innocentem & pium ne interficias. Antiquum
opus Romanorum muro Rex prædictus in *Mersburg* deco-
ravit lapideo, & infra eandem Eccleſiam quæ nunc mater eſt
altarum, de lapidibus conſtrui, & xiv. Cal. Junij præcepit de-
dicari. Cæteras quoque urbes ad ſalutem regni, & templâ
domino ob remedium animæ devota mente fabricavit, poſt
innumera virtutum inſignia idem decurſo virâ ſuiſmet ſtadio,
ſexto decimo regni, ætatis autem ſuæ ſexageſimo anno, Sexto
Non. Julij in *Mimileve* moritur, & in *Quedlinburg*, quam ipſe
à fundamento conſtruxit, ſepultus, & cunctis optimatibus
merito deſletur. Accidit hoc anno dominicæ incarnationis
mccc xxxvi. Indoles autem reliquæ poſſeritatis triſtia
principum corda lætificat, & certos voluntaria electionis hoſ-
fecit. Nec pluribus, quibus regnandi ſpes in ſubſecutura do-
minorum ſobole non relinquitur, & inter ſe facta diſſenſione,
& longa contentione aliquod conſilium & ſolamen citò non
providetur, ſi in conſanguinitatis linea aliquis talis officio
dignus non inveniatur, ſaltem in alia benè morigeratus, omni
odio

odio procul remoto assumatur. Quia maxima perditio est alienigenas regnare: hinc depressio & libertatis venit, magna periclitatio. Ab hoc, de quo dixi, Henrico & successoribus ejus, usque huc Saxones elevati, & in omnibus sunt honorati. Quicquid in his laudatur, ab æquivoco ejus, de quo scripturus sum vita comite diligenter servatur, & post, ut vereor, finitur. Ergo quæcunq; de his ullatenus nunc præteream, vel vita deficiente, indiscussa relinquam, successor alme compleas, & temporum qualitates scripturæ memoria concludas. Ego peccator, & in omnibus negligens, vacavi hætenus à bonis, & studii in malis, sero ad ista & ad meliora respiciens, animæque memoriam salutarem nullo modo exercens. Postquam pastor effectus sum, docui subjectos verbis tantum, & non exemplis: extrinsecus apparui bonus, interiora violare pessimis cogitationibus, & de immundo semine conceptus, voluntabari in luto, ut immunda sus. Dicat aliquis malè laudasti te: cui respondeo, verum hoc esse, quod deteriorem me nescio. Idcirco me sic arguo, ut agnitis vulneribus meis succurras medicationibus necessarijs, & ex magna parte consors mei sic adjuves in omnibus me, sicut velis exhiberi pro te. Et inclita venerabilis gesta *Mathildis*, quæ post excessum senioris sui summopere fecit, equidem paucis comprehendam, ad imitationem bonam fidelibus cunctis. Quia sancta est, ut scriptura docet, & salubris cogitatio pro defunctis orare, & elemosynis absolutionem his impetrare. Legimus, quod unius captivi vincula, quem & uxor sua, putans mortuum, assidue procuravit exequijs, torques solverentur, quoties pro eo acceptabiles domino patri hostias ab ea offerri procurarentur, ut ipse ei post rerulit, cum domum suam liber revisit. Hoc exemplo Domina Mechtildis viro suimet vinculo momentaneæ mortis depresso succurrit, non solum pauperibus, verum etiam avibus victum subministrans. Congregatio-

Confessio
Dichmari.

Mathildis
post obitum
mariti gesta.

Anilis sua
peritio.

Mathildis
favet Hen-
rico;

Sigismun-
dus Hal-
berst. Epi-
scop. obiit.
Bernhardus
succes-
sit.
Somnium
Sigismun-
di;

gregationem quoque Sanctimonialium in die tricesima in
supra memorata urbe statuit, & huic quantum ad victus & sui
vestitus necessaria suppetebat, ex sua proprietate, laudanti-
bus hoc suimet filiis, concessit, & scriptis confirmavit. Ase-
runt nonnulli, eandem hoc summopere diu nesciam fuisse,
quod junior filius suimet *Henricum* patris sedem possideret.
Sed hoc dominus, electos sibi ad unaquaque semper praeor-
dinans, noluit, nec summatum optima pars consensit, sed
ratione prudenti, & ideo facile suadenti, hae moerentis Regi-
nae animum paulo minus à proposito declinavit, & huic Ba-
varios ad tuendum aptius assignari, prae habito sibi nato ma-
jori, consulitur. Anno Dominicae incarnationis MCCCXXXIII.
Indictione XI. regni autem primi regis Henrici quinto, véné-
rabilis *Sigismundus*, sanctae Halberstadenſis Ecclesiae antistes
sextus, XIX. Cal. Februarij obiit, cui *Bernhardus* ejusdem Ca-
pellanus successit, sicut ei prius vir sanctus praedixit. Namque
is diu infirmus vidit in somnis, quod baculum pastorem, &
manibus suis elapsum, *Bernhardus* ponere sequens elevarer, &
in aperto portaret. Et exurgens, vocavit eum ad se, di-
cens: Vade ad curtem regiam, sumens ex mea parte quae tibi
sint ad haec necessaria, & acquirere gratiam & auxilium ibi
optimè valentium, ut tibi liceat sine omni offensione mihi
succedere: providebit enim haec omnia dominus dilecte fili.
Edictum amari senioris obœdientia humili *Bernhardus* mox
complens, dum à rege Henrico reverteretur, comperit Do-
minum suimet & patrem de hac luce, tricesimo ordinationis
suae anno ad Christum migrasse, & mox repedans, praedicti
regis munere, quod postulat, consequitur. Positum autem
corpus praefati Praesulis in dextra parte altaris Christi Proto-
martyris, ut ipse antea praemonstravit, non jacendo, sed supra
Cathedram sedendo, sperans se patroni suimet intercessionem
sanctam, & benedictionem sacerdotalem perpetualiter muniri.

Quali-

Qualiter misericors dominus prædictum regem in diebus
 suis respexerit. quamvis de plerisq; fonte nil unquam biberim,
 cunctis tamen fidelibus innotescam. Fuit in occiduis parti-
 bus quidam rex, * qui ab uno suimet ducum captus tenebris
 includitur carceralibus. Hic Henrici regis nostri, nepotis
 autem sui, implorans auxilium, dextram Christi martyris Dio-
 nysii & cum ea omne regnum Lotariorum, si ab eo liberaretur,
 sibi traditurum sacramentis promisit. Nec mora, inclytus
 miles in victricibus se armis circumcingens, proximum labo-
 rantem visitat, & in ereptione ejus ac restitutione, dignus o-
 perator mercedem suam promeruit, & honorem pristinum
 sibi suisque successoribus, in tantum adauxit. Sed quia ho-
 mo unusquisque proclivior ad labendum, quam natura suimet
 muniatur ad standum, quam miserabiliter iste semel delique-
 rit ad terrorem & ad devitandum piis, non taceam. In Coe-
 na Domini nimis inebriatus in sequenti nocte uxori suæ mul-
 tum repugnanti diabolico instinctu illicitè conjunctus est.
 Hoc factum auctor tanti sceleris, & humanæ salutis irretitor,
 Satanas, cuidam venerandæ sic prodidit matronæ: Mechtild
 Regina nuper hortatu meo maritali consentiens voluptati
 concepit filium, sine omni dubio meum, & tu vide, ut tantum
 optimè celes commissum. Hæc multum clam ob hoc tristis
 effecta, prædictæ hoc celeriter annuntiavit reginæ, admonens,
 ut semper Episcopos atque Presbyteros secum haberet, & in
 ipsa pueri nati virate sacri Baptismatis unda ablueret, ne quid
 in eo sibi dilectum accidisse, Dæmon infaustus jactaret, & sic
 Deo gratias egit. Videns autem Dæmon, id est, omnia sci-
 ens, septorſus esse delusum: dominam increpavit supra me-
 moratam, talia subnectens: Etsi mea nunc sit voluntas tuis
 frustrata blasphemiiis, tamen in hoc profeci, quod ex eo, & ex
 omnibus de lumbis ejusdem unquam progredientibus, nun-
 quam

* Karolus
 rex, Frano-
 corum. Vi-
 de Sige-
 bert. ad an.
 922. Alberto
 Stad. an.
 920. Regini
 924.

En diabol
 prætigias!

quam deerit in ea comes discordia, nec proveniet eis par
firma. Mendax ille & veritatis inimicus hæc pro voluntate
sua dixit, & ut spero, non pro adimpletione. Multi autem
affirmant, ut in sequenti dictatu apparet, quod sub ejus & filij
suimertemporibus crebra fieret commotio, & quietis parva
certitudo. In diebus vero his, quibus regnare coepit tertius

Henricus
Sanctus Ba-
varie Dux
III. & Imp-
eius nomi-
nis II.

in numero ducum, *Henricus*, & in Ordine sceptriferorum se-
cundus, tunc illa filix iniquitatis exaruit, & pacis bonæ flos
virens enituit, & si quid prioribus huic simile in aliquo nunc
accidit, hoc non culpa sui sed instigatoris fuit impij. Legimus,
quod omnia tempora tempus habent, sed non omnia; id est, à
Domino nullum esse vitii locum ab initio constitutum, &
quia fragilitas carnis sine aliqua contagione non valet esse, à
capitalibus se criminibus abstinere, & insolentiaribus univer-
sis munditiam servere. In legitimis conjunctionibus non esse
delictum aliquod, scriptura testatur, & hoc cum observa-
tione festivitatum honoratur, & nulla imminetis periculi
procella turbatur. Ad hæc amplius approbanda unum pro-
fero exemplum. Quidam vir *Vffo* nomine, civis Magde-
burgensis nimia ebrietate compulsus, in sancta solennitate
Innocentium, conjugem suam *Gelhusam* consentire sibi coë-
git, quæ eadem nocte à viro alligata suo, cum incongruo tem-
pore pareret infantem in pedibus digitos habentem retortor,
obstupuit, & accersito ad se protinus marito, miraculum
ostendit. Culpaque amborum hoc evenisse ingemiscens;
nonne, inquit, prædixi, ne sic faceres, ecce ira Dei se nobis ma-
nifestat, & ne sic ulterius agamus, atrociter rogar. Peccatum
tibi magnum, injusta mihi præcipere, & mihi inobedientiam
tibi exhibere. Postquam autem infans baptizatur, inter
innocentium agmen de hoc exilio deducitur. Bene est in
perpetuum illi, qui tali utitur contextali, quæ pro absente
infatiga-

insatiabiliter orat marito, & presentem, oblita sexus, ut se custodiat, horrat.

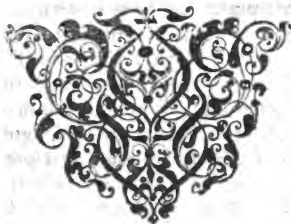
Desiderantur hic quedam.

IN palatio prædicti regis accidit res una mirabilis. In conspectu totius populi præsentis quidam canis, dum eminens hominem suum confidentem agnosceret, propius accedens, dexteram ejusdem rapido mortu ex improviso abstraxit, & quasi optime fecisset, canda reverberante mox rediit. Mirantibus hoc cunctis, & admodum stupentibus, ab his miser is, quid fecerit, interrogatur: quibus illico respondit, divina ultione id sibi merito evenisse, & persequitur: inveni, inquires, virum, hujus canis dominum, fesso corpore dormientem, & infelix occidit eum, pulsas tum ab isto, qui me modo læsit persecutore impugnationes perpeffus, & quem tum vix evasi, nunc ista sperans prorsus oblita, culpabilis occurri. Scio deinceps quod aut hic, aut in futuro examine unusquisque reus sine subsequenti poena non later ullatenus. Multa sunt, lector carissime, regis nostri, ac Imperatoris prædicti, facta memoria semper viventi admodum digna: sed quia hæc, sicuti fuere, concludere nequeo, tristis omitto, quia hic, sic ut prædicti, de nostris regibus nomen, & in omni virtute sua principatum, iuste obtinuit. Parvum de magnis ejusdem operationibus librum habeo inscriptum, sed spero memoriale ejus in libro vitæ ascriptum fore, qui præcursoris Christi, intet natos mulierum, ut Christus, Dominus ac Deus noster, affirmavit maxime, fidelis famulus erat, & in nostra urbe fundamentum subsequenter culturæ primus posuit, & quicquid unquam huic ullatenus super ædificatur, laudi ejusdem merito, signatur. Elegans namque ortus ac finis bonus, ubicunque

Canis Do-
mini oc-
cisi vindex

id

id fieri potest, optimè concordant, ac si hoc in omnibus compleri nequit, laudemus dominum in hoc, quod fecit, & maiestatem suam ut ad summum perducere dignetur, benignitatem suam suppliciter orent quique fideles, & maxime tu *Mersburg* inclyta cum spiritali prole sua, in tempore dilecti senioris tui more cupressi præ cæteris conprovincialibus tuis exaltata, age grates continuas domino, & ut vitæ bona quæque divino moderamine perficiantur, Studiosa in timore dominico semper adoptato. Mos est enim malorum, immemores esse bonorum, & hoc vertere in peius, quod creare dignatus est omnipotens in melius. Si aliquid prædicto operi ego unquam addere queo, nullatenus cessabo. Sin autem, si quis tanti rectoris nostri sit aliquantulum in bono memor, sit ei propitius omnium qui est exauditor. Primus iste codicillus clausus sit primi morte Henrici.

CHRONICI DITMARI EPISCOPI MERSEBURGII

LIB. II.

OTTTO, decus regni, de stemmate cretus herili
Henrici patris fulgebat ubiq; coruscis
Actibus, & solum conscenderat inde paternum.
Huic primo multi contradixere maligni
Invidia, cunctos quos vicerat iste superbos
Flamine divino, quod semper poscit ab alto.
Non fuerat tantus Caroli de morte patronus,
Nec puto simili regnum pastore potiri.
Episcopatus construxit deniq; senos.
Hic Beringerum superans virtute superbum,
Longobardorum sibi subdit colla furentum.
Imperatorem fecit sibi Roma potentem
Hunc, & maritimi solvunt tributa remoti.
Pacis amicus erat, bellum lateq; premebat:
Occidentales sedat Danosq; feroces.
Partibus Eois tunc non apparuit hostis.
Maximus in scepro rerdenos sedit & octo
Annos in regno, tandem & discesserat Otto,
Flebilis heu patria, simul invincibilis, atq;
Linquens hic post se tunc coniectalis amica
Pignus, & nazi, quo latabantur amici.

Mnes Reipublicæ Principes magnum reginæ Mech-
tildis mœrorem lenire cupientes, Ottonem filium
ejus, patris sui decreto ac petitione uno ore in re-
gem

OTTO
Magus
Henrico
patri su-
rogatus.

Corona-
tur ab Hil-
liberto
Mogun-
tino.

Editha Au-
gusta.

Venceslau-
& Bolesla-
us Duces
Boem.

* Supra Ha-
duim seu
Heduigem
nominava-
vit.

* Fraterq.

* Jerusalem
Idolum.
Vide Mei-
som. Irmē-
sulam c. 2.

gem sibi & Dominum elegerunt, elevatis dextris conclaman-
tes, *Vivas & valeat rex victor in aeternum*: pariterque cum eo
ad Aquasgrani proficiscuntur. Quo cum appropiarent, om-
nistenatus obviam perrexit, fidem cum subiectione pro-
misit, & ad sedem eum usque ducens imperialem, statuit eun-
dem in loco priorum, in regem sibi conlaudans, ac Domino
tunc gratias agens. Hunc *Hillibertus*, Moguntinae cura ca-
thedrae cum licentia *VVigfridi*, sanctae sedis Colonien-
sis Archiepiscopi, in cuius dioecesi hoc fuit, & auxilio Trevirensis
benedixit, anno dominicae incarnationis DCCCC XXXVI.
in Ecclesia S. Mariae semper virginis, quam cum omni diligen-
tia magnus construxit Carolus. Confortatus tunc in Domino
tunc & in regno, sceptriferorum maximus Otto, conjugem
suam *Editam Ethmundi* regis Anglorum filiam bene timo-
ratam, quam patre suo adhuc vivente duxerat, consecrati
praecipit. Hujus prospera multa turbabant adversa. Nam
Bohemorum Ducem *VVenceslaum*, *Boleslaus* nefandus, fra-
trem Domino ac regi perimens fidelem, restitit multo tem-
pore audacter, & postea devictus à rege viriliter, fratri suimet
Henrico Bavariorum duci ad servandum traditus est. *Avares*
quoque patri suimet quondam contrarii, sed diu pacificati,
iterum insurgunt, celeriterque fugati, redeunt. Discordia
quoque inter concives confociosque oritur non minima, quae
Tammonem, regis & * *Luidgerda* concitavit filium, eo quod
legatio *Sifridi*, Comitis Mersepurgen-
sis, quam sibi idem ven-
dicaverat, *Geroni* sit tradita Marchioni, haereditasque mater-
na sit ei prorsus ablata. Hunc rex in Mersepurge obsedit, *
filiumque ab iniqua praesumptione terroribus & blanditijs a-
mmovere curavit. Sed exercitus capta urbe ingressus, juve-
nem praefatum usque in Ecclesiam S. Petri, ubi prius ab anti-
quis *Irmisul* * colebatur, bello defatigatum depulit. Ad
ultimum autem Maginzonis hasta de fenestra tiro perfo-
ssus à tergo

à tergo, secus aram oppedit, quem rex postea crudeli morte vindicaverat secundo regni sui met anno. Quæcunque ei publice vel occulte provenire nocentia, divinæ miserationis gratia, ac intercessione sui met sanctissimæ condestalis Edithæ assidua, securus evasit. Cujus, instinctu *Magdeburgensem* ædificare coepit *civitatem*, ad quam reliquias Christi martyris Innocentij cum magno adduxit honore. Nam hanc urbem ob æternæ remunerationis gratiam, patriæque communis salutem & acquisivit atque construxit. Juvit cum ad hoc beata Edith memoriæ quibuscunque potuit, quæ innu-mera virtute prædita, ut signis post obitum elatuit, ita inducias vitæ istius sibi concessas domino hominibusque accepe perduxit. Fuit hæc cum viro suo X. & IX. annos, & ordinationis suæ obiit XL anno 7. Kal. Febr. unicum relinquens filium nomine *Ludolfum*, cunctis virtutibus fulgentem: sepultraque est in civitate præfata in majori Ecclesia, in oratorio aquilonari. Rex autem in venatione, qua sperabat se paululum refocillari, turbabatur vulnere lethali, inauditumque sustinuit mœrorem, quem ab adventu dilecti compescuit filij. Qui ramosam Samij Pythagoræ litteram, humanæ motus vitæ signantem, laudabili p̄ter simplicitate percurrit ad bivium, & dextrum iter aggressus, virgulam breviorē, tamen potiorē de die in diem, ut vitens hedera exsurgit, & in omnibus patrifans, nobilitatem moribus in tantum ornavit, ut cunctis primatibus, quæ laus est non ultima, placeret. Unde patris gr̄tia sibi in tantum arripit, ut hunc communi totius senatus electione honoris consortem atque laboris decerneret, successoremque confirmaret. Desponsavit etiam illi *Idam Herimanni* Ducis filiam, pulchritudinem & sexum omni probitate vincentem. Quam cum sibi pater vinculo maritali conjungeret, modicum post intervallum societi ducatum & hæreditatem defuncti sibi dedit. Tanti patris ac filij temporibus quantum vigeret regnum,

Tamto
occisus :
Danema-
rum vo-
cant alii.

Magdeburg
gum ædifi-
catur.

Edithæ !
Aug. vir-
tutes &
mors.

Ludolphi
elogium.

Ida Suevi
Ducis filia.

Monaster.
Sanctim-
ia Qued-
linborg.

difficile est ulli ad enucleandum. Venerabilis autem reginæ *Mechtildis*, constructo, ut prædixi, in *Quedlinburg* monasterio, congregationeque sanctimonialium ibi collecta, fidei erga Dominum servitio promeruit, quod virtus filij in omnibus floruit. Interea *Beringerus* Ludovici invasor regni, *Adelheidam* ejusdem viduam deprædatus est, & cum custodia ac inedia lacrymabiliter afflixit. Hujus laudabilem formam & famam rex noster animadvertens, Romam pergere simulavit, in ipsoque itinere Longobardiam usque perveniens, præfatam per legatos alloquitur dominam, & donis præcedentibus

Adelheidis
altera Ot-
tonis M.
conjug.
Cöler Gor-
frida Vi-
terb. pag.
476.

* Salafelt
Contra,
Reginonis
quem vide
ad an. 952.
† Contra-
do, ut Witi-
chindus &
alii.

Bellum ci-
vile cum
Ludolpho.

* Vid. Wi-
dich. An-
nal. II.

placatam, suæ voluntati consentire coëgit, pariterque cum ea *Papiam* vendicavit civitatem. Quæ de re *Ludolfus* filius ejus admodum tristis effectus ad nostrates properavit, locisque quæ ad * *Salfeldum* pertinent, abditis, doloque idoneis, insidias occultavit. Posthæc *Papia* præsidio munita, dispositisque ibi rebus necessarijs, revertitur, quem *Beringerus* cum duce *Conrado* subsequitur, regisque gratiam in urbe *Augustanæ* sua filijque de ditione promeruit, simulque reginæ iram supplici venia placavit, bonaque cum pace patriam revisit. Rex autem Franciam regrediendo perlustrans, latentes insidias, quæ à filio generoque † *Hugone* parabantur, comperit, moxque eis per internuntios hæc ira distante mandavit, ut vel tanti facinoris autores sibi mitterent, vel se potestatis reglæ inimicos pro certo scirent. Quos hujusmodi legationi con-

nivere nolentes, collecto exercitu usque in *Moguntiam* persequitur, universis urbibus, quas natus possedit, aut captis aut deditis, hacque manu valida circumsepta, rebelles assiduo multum fatigavit bello. Datis tandem electis ex utraque parte obsidibus, pater cum filio loquitur, ac sui gratiam, si confcios talia machinantes aperiret, & sibi traderet puniendos daturum spondit. Hoc cum juvenis facere non posset, neque voluisset, à patre convictus *Henrico*, * ut

bem rebellaturus ingreditur *Ekberrung*, † Comitem cum † *Ekberrus*
 multis patrum militibus sibi associavit, & clam noctis silentio regis co-
 eum suis omnibus exiens, Ratisbonam, quæ *Reinesburg* di- sobrinus,
 citur, Bavarij caput regni, cum urbibus munitissimis cepit, in urbem,
 Dux Ricem *Juditham* * solum cum filiis ab his expellens si- fix hostis.
 nibus. *Thiedricum* insuper ducem ac *Vigmannum* Comitem, * *Juditha*
 in præsidium ad *Moguntiam* denuo possidendam, arma com- filia Arnul-
 moventes, patre se subsequente, pecunia per legatos amo phi, uxor
 vere tentans, Thiedrico nequaquam aspirante, Vigmannum Henrici
 blanditijs delinitum celeriter corripit. Bojoriz
 Interim Rex, para- ducis. A-
 ta in expeditionem militia, Bavariam petens, clausis sibi vent. lib.
 omnibus murorum portis, eadem regione depopulata ac com- pag. 301.
 busta, rediit. Tunc Luidolphus patri suimet ac regi resistere
 desperans, *Suaves* pharettatos conduxit socios, quod regem
 protinus non latuit. Namque cum signis militaribus ob-
 viam pergit inimicis insurgentibus, sed aliter ei, quam quis-
 quam ratus sit, prohi dolor, evenit. Hi siquidem ducibus
 iniquis per aliam directi viam, *Franciam* invaserunt, misera-
 biliterque vastaverunt. Sed si quis secreta mentis, seu viva
 vocere querit, unde talis oriatur extraneis audacia, ut tandem
 habitatas longeque semotas præsumant infringere regiones,
 quantum scriptis unquam didicimus, vel pernoscimus, au-
 diat respondentes, quia consensu divino hi facinoribus no-
 stris accenduntur in vindictam Domini, nosque admodum
 terribi fugimus ignavi; iniustitia nostra, sitque tandem, ut qui
 in prosperis spreverimus, timorem Domini, merito sustinea-
 mus flagellum Domini, ac invocantes Dominum non exau-
 diamur, qui offensam placare supernam nullo modo cona-
 bamur. Inde accidit, ut Germania cæteris comprovincia
 libus suis non impar, viribus his succumberet. Commotus
 tandem Dominus meritis justorum gemituque miserorum,
 fugavit turbam perfidorum, & Rex eos iterum aliò quam pu-
 tarat

Cause ista
 ruptionis
 exterra-
 tum gen-
 tium.

Qui in pro-
 speris con-
 temnant
 Deum, me-
 rito luunt
 penas.

tarat divertentes insecutus, *Bavariam* rursus invadit. Quamox de pace tractantes, induciasque petentes, impetraverunt, & semper dubij suisque infideles dominis, cum se apud regem excusare non possent, cum *Ludolpho* seniore suo nota

Reinsburg præsidia palantes perunt. Quos rex exercitu valido subsecutus, prædicta possedit in urbe, factaque mutuo longa concertatione, tandem grandi fame filium suosque pacem petere coëgit. Posthæc *Luidolphus* cum *Hugone* pœnitentia ductus, patris pedibus advolvitur, de præteritis veniam, & de præsentibus supplex poscit emendationem, de futuris quoque

cautelam spondit. Hunc rex suorum devotus consilio principum suscepit, commissaque remittens, suimet gratiam firmiter dedit. Restituit tum fratri * suo regnum diu amissum, pacificatisque, ut speravit, adversis omnibus, Saxoniam victor repetit. Et ecce iterum *Avares*, id est *Ungari*, quasi jam perpetrati sceleris obliti, adversum nos arma commoveant, quos adventare Dux *Henricus* Regi nuncians, inceptis cum itineribus revocavit. Rex autem ad Augustanam universos suimet familiares ad se convocat civitatem, affirmans se mori malle, quam tanta plus perpeti mala. Collegit undique secus octo tantum legiones, quas adversus hostes dispositas consolatur, morientes ibi remunerationibus demulcens æternis, vincentes autem præsentibus delectamentis. Quarum extremitates hostis acer juxta *Lech* fluvium celerem latenter circumeundo incautas opprimit, cæsis tum pluribus ac dispoliatis. Hoc rex ut comperit, *Conradum* ducem cum suis pone misit, qui captivos cum omni præda ex lupi raptoris faucibus eripuit, victoriaque potitus castra revisit. Postera die, id est, in festivitate Christi martyris *Laurentij*, Rex solum se præ cæteris culpabilem Domino professus atque prostratus, hoc facit lacrymis votum profusus, si Christus dignaretur sibi tanti intercessione præconis dare victoriam & vitam,

* *Henricus*
Boariam
recipit, ab
Arnulpho
& *Herman-*
no, uxoris
fratribus
sibi erepta.
Avent. lib.
v. p. 303.
Belli huius
incertorem
Aventinus
prodit. *He-*
roldum
Comitem
à Scheurn
Episc. Sa-
sisburg.
Lycus fl.

eam, quod in civitate Merseburgensi Episcopatum in honore victoris ignem construere, domumque suimet magnam, noviter inceptam, sibi ad Ecclesiam veller ædificare. Nec mora erectus æ terra, post missæ celebrationem, sanctamque communionem, ab egregio porrectam *Othalrico* confessore suo, sumit rex clypeum lancea cum sacra milites in hostem præcedendo, resistentemque primus irrumpit, ac mox terga vertentem usque ad vesperam prostravit ac effugavit. * Peracta tandem cæde, virentibus pratis victrice cum turba rex confidens, diligenter inquirir, habet exercitu suo aliquis remaneret. Comperit tum ducem *Conradum*, generum sui & egregium militem oppetisse, cuius corpus merito desertum, ac diligenter procuratum, *Vormatiam* misit tumulandum. Insuper nuncios sanctæ præmiserat matri, qui cuncta ordine pendentes, eam cura solverent, mentesque fidelium in laudem Christi pariter accenderent. Tantum divinæ pietatis donum omnis Christianitas, maximeque regi commissa, ineffabili suscepit tripudio, gloriam & gratiam psallens unanimiter in altissimis Domino. Interim rex *Saxoniam* revisens letus patriam, à cunctis principibus à longe sibi obviantibus summis excipitur studiis, diuque expectatus à venerabili suimet genitrice, profusus præ gaudio lacrymis, amplectitur. Quibus sumis illico aperiens promissum, qualiter hoc ad unguem perduceret, eorundem ad hoc consilium enixe petit & suffragium. His tandem id collaudantibus, piæque petitioni adspirantibus, statuit rex *Abbatiam* in *Magdeburgensi* civitate, incipiens Ecclesiam mirum in modum in loco, ubi sancta requiescit *Edith*, & juxta quam post obitum suimet parare desideraverat ipse. Ibi etiam Episcopatum facere conatus, apud *Bernhardum*, * sanctæ Halberstadiensis Ecclesiæ Antistitem, in cujus diocesi urbs præfata jacuit, quamdiu ille visis, impetrare non potuit. Quicquid in prædiis, vel rebus

* Ungari exceptis sex viris tantum refiduis, omnes delicti. Otto Frising. lib. 6. cap. 20. Gotsfrid. Vit. p. 475.

Conradus Dux, gener. Cæf. oca cumbit.

Otto fundat Abbati-
am in
Magde-
burg.

* Bernhar-
dus Hal-
berst. op-
ponit se
Otoni.
vid. pl.
Granta.
Sax. lib. 4.

in a. 67.

Bellum
Slavicum.

in alijs promisso contraxit intempore, totum hoc Domino, militique ejus Mauritio, concessit hæredi. Dum hæc aguntur, ex parte *Slavorum* bellum ingruit horridum, hortatu *VVigmanni* Comitis & *Ekberti*, ductu autem *Nacconis* & *Steingnei* fratris ejus. Quos *Herimannus* Dux superare diffidens,

* *Steines*,
regis petivit auxilium.

vocatur

Witichind.

Annal. r.

F. 31.

† *Wicman-*

num & Ek-

bertum in

Galliam e-

lapios, scri-

bit id.

* *Ludol-*

phus mori-

tur anno

956. Lam-

bertus.

quilonates invadit regiones, malum sæpissime, ut scriptura docet, pandentes, ibique *Steignem* * luto absconditum fugientibusque socijs captum, decollari præcepit, confratres autem, tanti sceleris autores, *VVigmannum* & *Ekbertum* † fugavit. *Luidolphus* vero regis filius malorum depravatus consilio, rursus restitit, patriaque cedens, Italiam perrexit, ibique cum unum ferme annum esset, iix. Id. Septembris, præ dolore obiit. * Hujus corpus à socijs ejusdem Moguntiam delatum, lugubriter in Ecclesia Christi martyris Albani sepulcrum. De tam miserabili fama Rex in expeditione, qua fuit adversus Redarios, supra modum turbatus, planxit filium sicut

Berengari-

um, cum

uxore Ba-

benbergâ

in exilium

mittitur.

Ursperg.

p. 162.

Oxo Imp.

declaratur

Anno 963.

Lambert.

Schaff h.

Hejmann.

Contr.

David Absolon. Post hæc sedatis bellorum asperitatibus, Romam iterum pergere simulans, Longobardiam manu valida intravit, Berengariumque prædictum in monte S. Leonis duos obsidens annos, cum uxore *Willa*, & filijs ac filiabus, ad ultimum cepit callide, exilioque, ubi post moritur, relegavit. Dehinc Romam armato petens milite, ejusdem cives sibi resistentes bis vicit, urbemque gloriosus intravit. Insuper benedictionem à domino Apostolico *Johanne*, cujus rogatione huc venit, cum sua conjuge, anno regni ejus *XXIX.* promeruit imperialem, ac patronus Romanæ effectus Ecclesiæ, Beneventum, Calabriam atque Apuliam ducibus eorum devictis sibi vendicavit. Temporibus suis aureum illuxit seculum, apud nos inventa primum vena argenti. Devictus quoque *Wigmannus*. Apud Danos regnante tunc *Haraldo* contempta Christianitas sic per *Popponem* renovata presbyterum

rerum. Arguebat enim idem & regē & populum, antecessorum
cura suorum deviantem, Dijs ac dæmonibus vacantem, unum
affirmans in tribus personis Deum. Interrogatus autem à
rege, si ignito voluisset dicta ferro comprobare, paratum se
ad hoc esse hilari respondit animo, crastinaque die ferrum in-
gentis ponderis benedictum, ad locum à rege determinatum
portavit, manumque securam impeterritus elevavit. Quo
rex miraculo lætus admodum effectus, cum suis omnibus
Christi jugo protinus se humiliter subdidit, in finemque, fi-
delium more, præceptis obtemperavit divinis. Imperator
autem hoc ut audivit, vocatum ad se venerabilem virum
Popponem, si pugil Christi esset, interrogat, & sacerdotali
honore sublimat. Gero Orientalium Marchio Lusizi & Sel-
puli, Misseconem quoque cum sibi subiectis imperiali subdi-
dit ditioni. Herimannus Dux Seliburem & Mistui cum suis
Imperatoris tributarios fecit. Equivocus Imperatoris, junior,
inquam, Otto, quem peperit inclyta mater Adelheidis, in
nativitate Domini Romæ Imperator effectus est patre juben-
te, ac tunc in Campania juxta Capuam commorante. Qui
filio suimet uxorem ab Imperatore Constantinopolitano de-
sponsare desiderans, nuncijs ejusdem ob alieni ad se missis
causam, suos fideliter commisit Principes, hanc legationem
ferentes. Quos in ipso itinere Græci solita calliditate ex-
provisio irruentes, alios occidunt, quosdam vero captos do-
mino suimet Augusto præsentabant. Pauci autem ex his
effugientes, Imperatori suo rei eventum aperiunt. Hic de-
trimentum suorum graviter ferens, milites optimos Gunthē-
rium ac Sigisfridum, tale facinus ad ulciscendum in Calabriam
propere misit. Qui Danaos victoria priori clatos, & sibi oc-
currentes occiderunt, alios autem in fuga comprehensos ob-
truncant naribus, tributum à Græcis in Calabria & Apulia ex-
torquentes, spoliisque ditati cum gaudio remeabant. Constan-

Ferri igni-
ti miracu-
lum. Adde
M. Chron.
Belg. p. 79.
Witchind.
lib. III. p. 31.
Sigebert.
ad an. 966.

Gero Mar-
chio.

Hermannus
Billings
Dux.

Otto II. co-
ronatur
Romæ. An-
no 968. Si-
gebert.

Legati Oto-
tonis à Græ-
cis violatis.
Witchind.
lib. 3. p. 34.

Græcorum
clades.

D

tinopoli-

Nicepho-
rus Phocas
Imp Græc.
occiditur
à Iohanne
successore

Theophania
Ottoni
II. colloca-
ta, neptis
Iohannis Ze-
miscal Imp.
Cpolitani
Sigebert.
ad an. 971.

Wihelmu
Comes.

Bruno Co-
lon. Archi-
episc. &
Poppo ac-
cusati ob
Philoso-
phiæ stu-
dium,

tinopolitani autem funere suorum & captivitate tristes effe-
cti, adversus dominum suum conspiravere, doloseque Im-
peratricis consilio per quendam militem peremerunt eun-
dem, loco ejus hunc designantes ad Imperij totius provisio-
rem. Qui mox magnificis muneribus, comitatuque egre-
gio, non virginem desideratam, sed neptem suam, Theo-
phaniam vocatam Imperatori nostro trans mare mittens,
suos absolvit, amicitiamque optatam Cæsaris Augusti pro-
meruit. Fuisse nonnulli, qui hanc fieri conjunctionem a-
pud Imperatorem impedire studerent; eandemque remitti
consulerent. Quos idem non audivit, sed eandem tunc de-
dit filio suimet in uxorem, aridentibus cunctis Italiæ Ger-
manique primatibus. Multa sanctorum corpora impera-
tor ad Italia ad *Magdeburg* per Dedonem Capellanum suimet
transmisit. Hoc autem quod de ejus clerico audiui nomine
Poppone, V Vilbelmi Comitis germano, memoria dignum non
est prætereundum. Is cum Imperatori diu fideliter serviret,
nimis infirmatur, & in ecstasi effectus in montem excelsum du-
citur, ubi civitatem magnam, & pulchra ejus conspiciantur
ædificia. Inde perveniens ad turrim arduam, laboriosos
ejusdem scandit aggressus. In cujus summitate magna Chri-
stum cum omnibus sanctis sedentem videre promeruit. Ibi
Bruno Archiepiscopus Colontiensis ob inanem Philosophiæ
executionem à summo iudice accusatus, & à B. Paulo defen-
sus, iterum inthronizatur. Tunc iste vocatus simili de causa
redarguitur & supplici sanctorum intercessione suffultus, ta-
lem audit vocem: *Post tres dies ad me veniens, hanc, quam ego
nunc tibi demonstro, Cathedram possidebis.* Hæc omnia sacerdos,
cum evigilaret, Cæsari ad se accessit explicuit, & non esse
somnia, sed veram visionem, gratias ei ætulit pro bonis o-
mnibus, quæ ei unquam fecit, & sic ei indicatum est. Facta
confessione, & indulta à præsentibus remissione, dereliquit
aliena

aliena, tepetens sua cum pace bona, fletem tam felici obitu
 consolatus seniore. Preciosum quoque marmor, cum
 auro gemmisque Cæsar præcepit ad *Magdeburg* adduci. In
 omnibus columnarum capitibus sanctorum reliquias dili-
 genter includi iussit. Corpus egregij Comitis *Christiani*,
 aliorumque sibi familiare, juxta memoratam posuit Ec-
 clesiam, in qua sibi sepulturam; quamdiu vixit, præparari
 concupivit. Anno Dominicæ incarnationis DCCCC LXI.
 regni autem ejus vicesimo quinto, presentibus cunctis opti-
 matibus, in vigilia nativitatis Domini, corpus S. *Mauritij*, &
 quorundam sociorum ejus, cum alijs SS. portionibus *Ratis-*
bons allatum est. Quod maximo, ut decuit, honore *Parthe-*
nopolim transmissum, unanimi indigenatum & comprovin-
 cialium ibidem conventu susceptum, & ad salutem patriæ
 hætenus veneratum est. Interea *Bernhardus* antistes vene-
 randus, plenus dierum, XLVIII. ordinatinis suæ anno, & in
 ipso die, id est, III. Non. Februarij, obdormivit in Domino.
 Insuper *Vilhelmus*, sanctæ Archipræsul Moguntia, cui cura
 ab Imperatore, Domino suimet & parente, commissa fuit
Parthenopolim disponendi, cæteraque regni necessaria re-
 gendi, cum ægrotantis reginæ *Mechtildis* finem expectaret,
 in Redulverothe VI. Non. Martij moritur. Hujus obitum
 nimia corporis infirmitate oppressa venerabilis regina, nul-
 lo adhuc certa nuncio, presentibus cunctis intimavit: *Filius*,
 inquit, *meus Vilhelmus*, pro dolor, jam expirans, memoria
 indiget saluari. Et *Luidolfus*, Abbas Corbejenfis egregius,
 corporaliter sibi occurrentem illum nocte eadem, qua trans-
 sit, videns, obstupuit, & mortuum hunc esse confratribus
 nunciavit. Posthæc S. *Mechtildis* II. Id. Martij migravit ab
 hoc exilio, spiritum committens, ac creatori suimet reddens
 Domino, sepultaque est coram altari Christi præsulis *Servatii*,
 juxta seniore suum; quia quem viventem dilexerat, huic se

Christia-
 nus Co-
 mes.

Corpus S.
 Mauritij
 Magdæ-
 gum trans-
 fertur.

Bernhardi
 Halbersta-
 dii & Wilt-
 helmi Mo-
 guntini
 mors. Ma-
 rianus ad
 ann. 967;
 Lambert,
 968.

Luidolfus
 Abbas Cor-
 beienfis.

Mathildis
 mors.

Gero Mar.
chio, tot
victoriis,
quot pri-
us clarus.
Witch. lib.
1. p. 18.

Gerinrode
monaste-
rium. Vid.
Chron.
Montis Se-
reni. p. 36.

Hilbardus
Episc. Hal-
berst. Bern-
hardi suc-
cessor, de
latissima
sua diocesi
si permisit
novam Ma-
deburgensi
quantum
lat erat.
Crantz. lib.
4. c. 4.

mortuam conjungi, quamdiu deguit semper imploravit. *Gero* quoque defensor patriæ, dum unici morte turbaretur filij suimet illustri *Sigifridi*, Romam pergens, emeritus jam senex coram altari principis Apostolorum Petri arma victri- cia deposuit, & apud Dominum Apostolicum sancti impe- trans brachium *Cyriaci*, ad Dominum cum omni sua hæreditate confugit; patriamque revisens, nati suimet viduam prius velatâ, monasterio in saltu, qui suo signatur nomine, *Gerinrode* constructo, *Harhui* vocatam, statuit Abbatissam, à *Bernhardo* consecratam. Christo, firmatisque his omnibus, felici hos obitu præcessit xii. Kal. Junij. Imperator autem comperta lugubri matris & filij, cæterorumque nece Principum, gravi queritur mœrore invincibile totius reip. damnum. Urgebat eum adhuc timor mortis propinquæ, & quod Domino rebus promisit in anxij, oportuno studuit complere in tempore. Electum namque à cuncto sanctæ Halberstadenis Ecclesiæ clero & populo *Hilbardum*, tunc Præpositum, & à domino suimet *Bernhardo* ad hoc præsignatum, Romam venire præcepit. Cumque eodem, quod diu latebar, secretum mentis revolvit, scilicet facturum se in urbe *Parthenopolitana* Archiepiscopatum semper studuisse, ob spem remunerationis æternæ, defensionemque communis patriæ, seque ad omnia quæcunque unquam ab eo expernisset, promisit paratum, si consentiret sibi hoc perficere votum. Hic autem, ut erat sapiens, piæ connivebat petitioni. partemque parochiæ, quæ sita est inter *Oram*, & *Albim*, & *Bodam* fluvios, & insuper *viam*, quæ *Friderici* dicitur, Domino concessit, sanctoque Mauritio ac Imperatori. Insuper idem charitative rogatus à Cæsare *Augusto*, dedit Domino sanctoque *Laurentio* parochiam jacentem inter fluvios *Villerbizi* & *Salsum mare*, & *Salam*, & *Vnstror*, & *Melmana* & *foveam*, quæ est juxta *Valenhusum*. Tali munere Imperator ardens, per manus suscepit eundem, curamque

ci ba-

cibaculo committens pastorem, Accipe, inquit, precium patris tui. Hunc enim *Eriem* nomine, cum Buccone, Herimanno, Reinwardo, Wirino, Eserio, cæterisque, qui in *Quidslingeburg*, eundem tunc in Pascha solenni occidere conabantur, de collati præcepit. Avum autem meum nomine *Luitharim*, ejusdem consilij participem, libenter perdere voluit, sed sibi familiarium devictus consilio Principum, captum hunc missitandem Bavariam ad Comitem *Bertholdum*, comprehensis sibi omnibus suis rebus, ac late distributis usque in annum integrum. Tum enim gratiam regis, & sua omnia, cum magna pecunia, & prædio in *Sundersleve* & in *Vodenesuege* jacenti acquisivit. Sed captum iter peragam. Imperator vocavit ad se *Richarium*, Magdeburgensis Ecclesiæ Abbatem tertium. Nam *Anno* & *Ottwinus*, tunc Episcopi, præfuerunt. Et volens hunc dignitate sacerdotali decorare, visa quadam epistola, quæ clanculum sibi deferrebat, omisit, *Adelbertum*, Treverensem, professione Monachum, sed *Rusiam* prius ordinatum præfulem, & hinc à gentilibus expulsum, ad Archiepiscopatus apicem, inclitum patrem, & per omnia probatum, anno Dominicæ incarnationis DCCC LXX. xv. Kal. Novemb. Apostolica auctoritate promovit. Tunc misit eum ad sedem suam cum magno honore, præcipiens universis Saxonie principibus, ut proximum natale Domini cum eo essent. Archiepiscopus curam à clero & omni populo magnifice susceptus, in his festivis diebus consecravit *Bosonem*, Merseburgensis Ecclesiæ pastorem, *Burckardum* Misnensis Ecclesiæ provisorum, *Hugonem* Episcopum Cizensem, *Havelburgensem* Ecclesiæ custodem his *Tudonem* cooperavit, prius consecravim. Omnes hos, inquam, consecravim, subjectionem sibi suisque promittentes successoribus, disposita singulis quibusque parochia speciali. Additus est his confratribus Brandenburgensis Ecclesiæ pastor *Djemarum*, ante hos unctus,

Conspiratio in Ottonem M. punita.

Adelbertus primus Archiepiscopus in Magdeburg, Slavorum metropolim. Albertus Stad. ad an. 971.

Magdeburgensis Archiepiscopus. Helimold. Chronic. Slav. lib. 1. c. xi. Crätz. Saxon. 4. c. 14.

Bruno Coloniensis Archiep. & Lotharingæ Dux, inde prius Episcoporum copit Reip. munia obire, cum hætenus studium illis fuisset sacras docere literas. Aventin. l. v. pag. 306. M. Chron. Belg. p. 80.

Hugonis ambitio ciuitas.

& *Jordan*, Episcopus Posnaniensis. Operæ pretium est, quamvis jure præposterus mihi imputetur ordo, hoc annectere, qualiter Imperator fratri suimet, Domino Brunoni, nominato à suimet patruo Duce *Brunone*, qui à *Ludovico* rege in expeditionem ad *Danos* missus, cum Episcopis duobus *Thiadrigo* & *Marquardo*, cæterisque militibus iv. Non. Febr. fluminis inundatione interiit, mortuo Agrippinæ sedis provisorè *Vigfrido*, Episcopatum ejusdem, ducatumque insuper regni daret *Lotharij*. Hic post iniquorum, quamvis sapientissimus esset, consilio depravatus, pro bono malum regi suimet, germanoque restituere meditatus est. Vocavit namque ad se *Hugonem* generum, regi, ut supra memoravimus, nimis infidelem, ad convivium, & eum corona artificiose genimata regnum ipsi committere, consanguinitatis & juramenti immemor, instituit. Qui cum in sancto die solennis Paschæ, paratis omnibus instrumentis regalibus, generum, promissa famineo expectentem desiderio, coronare voluisset, odij, divinæ miserationis gratia, sapientiæque cuncta volentis, freno paululum laxato puduit incepti, & pœnituit: accersitoque clam suimet secretario, quem prædiximus, *Folikmaro*, quod in mente latebat, vulnus aperuit, qualiterque curaretur, diligenti consilio quæsit. Sed conversis quibusque paratus ad omnia Dominus, huc in mentem cælitus misit, quo curam sui Senioris, respondendo talibus mitigavit. Sanctus, inquit, Spiritus tibi, Senior carissime suggestit, ut non amplius adversus nos prævaleret tanti auctor sceleris inimicus; quem sic confundi, teque, autumo, posse honorari. Coronam quam genero tuo cras te daturum promissisti, vobis confidentibus præsentabo, ut fides tua in conspectu omnium clarescat, & invitus corruens, distrumpam eandem, ut fraternus amor modo frigidus in posterum recalescat. Placuit hoc Archiepiscopo, & sic expleri votis exultantibus divinas

divinas pulsavit simpliciter aures. Mane autem facto, dicta hæc, ut factis sunt impleta, Archiepiscopus magnum simulabat moerorem. Hugo autem sui que tanta spe frustrari, inconsolabilem sustinere dolorem, consummatisque diebus festivis, alijs quam ratus sit donis honoratus, rediit. Post hæc confratres, Rex inquam, & Episcopus reconciliati, invicemque pietatis studio perseverantes omnem inimicitia scrupulum deinceps amovere curabant. Sed Archipræsul divinitus in cunctis humanitusque pollens proficuiatibus XIII. ordinationis suæ anno somno pacis soporatus v. Id. Octobr. fratrem reliquit tristem. Tales insidantium laqueos, compluresque alios, in regni ac in cura imperij XL. ferme annos conversatus Otto præfatus, Christo se in omnibus protegente, securus evasit. Paucalocutus sum de innumera merabilibus, & isto melioribus tanti viri ingenuis actibus: quia liber unus de ejusdem nobili conversatione pleniter inscriptus, me aliquid prohibet addere. Imperator autem fraternali clade turbatus, *VVolmero*, ejusdem familiari Capellano, ob amorem ejus, Episcopatum & animæ curam fideliter commendavit, quo sedente tempus à Domino sibi permissum, & in omnibus egregie conversanti, & de medio xv. Kal. Aug. discedente, *Gero* frater *Ditmari* Marchionis à clero & ab omni populo electus est: & hoc Imperatori mox annuntiatur. Hic quia præfato fratri suo ob multas causarum species iratus fuit, dare huic Episcopatum noluit. Interea is, qui Capellanus tunc erat, in uno dierum missam celebrans in *Papia* civitate, vidit solus S. Petrum & Ambrosium sancto se benedicentes oleo, & nulli tunc prodidit, sed tantum divina pietatis munus æquamente porravit. Imperatore autem in sanctæ dominicæ resurrectionis die evaginato apparuit angelus gladio, cum jam præparatus excepta corona ad ecclesiam pergere voluisset, nisi, inquit, *in Genene hodie completis*

Bruno Col.
lon. obiit
anno 967.
Lambert.
quo in mites & humiles nemo humilior, contra improbos & claros nemo vehementior fuit. Chron. M. Belg.
Wolmerus
succedit
Brunoni,
qui alijs
Volmerus.

Gero Wol.
meri successor, frater Ditmari, F. Christiani Marchionis.
Vid. Chro. Montis Sereni. p. 36.

veris

veris electionem, securus non evadit hanc cadem. Expavescebat ob hoc Cæsar, Dominum, inquit, vocate Geronem. Eique protinus venienti curam baculo pastorem commisit, & indulgentiam humiliter efflagitavit. Hic à suffraganeis postea benedictus, ut signis hodie declaratur, nomen & officium Domino hominibusque accepto, dum vixit, tota mentis devotione portavit. Hujus sancta mater *Ida* nomine, Hierusalem orationis gratia petens, illicque infirmata hanc suis legationem pedissequis commendavit: Egreddenti animæ meimet prolongato hujus exilij incolatu, corpus meum matri terræ celeriter tradite, & mox euntes hæc filio nunciate Geroni, quo peregrinæ genetrici suæ talem in terris non denegat honorem, qualem prius in cœlis dare dignatur Dominus, & altare mihi in Ecclesia constituat S. Cæcilie. Talibus præceptis devotæ obtemperantes famulæ, Dominam suam post hæc feliciter expirantem, sepelierunt, & statim recedentes, miseriam insciæ effugerunt subsecuturam. Nam *Sarraceni* Hierosolymam tunc invadentes, nil reliquere victis, quod sancta eis clam tunc prædixit matrona, cum se mortuam jussit prope re tumulari & suas abire. Venientes autem hæc Coloniam, cuncta Archiepiscopo pandunt ordine. Quos idem benigne suscipiens, Deo gratias egit, & justæ ejusdem petitioni satisfecit. Et quia pauca locutus sum de laude ignota tanti præfulis, libet consequentibus cætera disserere, ut in his virtus ejusdem valeat enucleatius apparere. Imperator audita Ratisbonensis Ecclesiæ præfulis morte, eò perrexit, & ut Episcopatum non alij daret nisi ei, qui primus sibi occurrerit, in somnis admonitus est. Crastina autem die primitus inlucescente, Cæsar ad monasterium Christi martyris Emerani, monachis hoc nescientibus, cum paucis venit, & paulatim ostium pulsans, à quodam *Gurbero* Ecclesiæ pervigili custode & per omnia venerabili patre intro-

*Ida mater
Geronis,
Hidda a-
liis.*

*Hierosoly-
ma à Sar-
racenis oc-
cupata.*

missus

missus est. Quem intuens, ad adorandum primò supplex processit, deindeque talibus aggreditur: *Quid, mi frater, pro adipiscendo Episcopatus honore vis dare.* Senior ad hæc subridens. *Calceos, inquit, meos.* Hunc autem cum cæteris confratribus ad electionem Antistitis ad sanctum Petrum venientem, Cæsar explicato cunctis somnio, cæteroque rei eventu, cum consilio cleri, totiusque populi ad sacerdotem constituit. Is verò accepta benedictione sedebat tantum vi. menses, ægritudineque compressus valida, ad modicum convaluit, sumtoque in manus cinere, locum, quo de hoc seculo migrare voluit, signo sanctæ crucis ipse consurgendo signavit, solore nusque positus, illud beati Job carmen beatus & ipse cecinit: *Audiam auris, audivi te Domine, nunc autem oculus meus videt te: Idcirco ipsemet reprehendo & ago penitentiam in favilla & cinere.* Et continua confessione cum lacrymis peracta, emisit spiritum. Impletumque in eodem est, quod antecessor illius similis habitus huic prædixit: *Tu debes frater secundus post me hanc Ecclesiam regere, sed parvo tempore vives, domino tantum te misericorditer coronante.* Quod quàm diu hic peregrinatus est, juxta Domini voluntatem fieri idem semper optavit. Has de duobus Episcopis sententias ideo pertuli, ut scias lector, quod celestis gratia Imperatori sæpe aperiret, quod sibi in humanis fieri placeret. Hic audito obitu tanti patris, *Michael* huic succedere fecit. Qui cum commissa sibi optimè diu regeret, commoyentibus iterum orientales Ungaris, cum cæteris Bavarorum Principibus his ad succurrendum venit. Sed exorto mox in eos duello, prohi dolor, nostri victi ab hostibus atque prostrati sunt. Episcopus autem abscissa suimet auricula, & cæteris sauciatus membris, cum interfectis quasi mortuus latuit. Juxta quem inimicus homo jaceus, & hunc vivere solum ab insidiantium laqueis tunc securus cernens, hastam sumpsit, & necare eundem conatus est. Tunc iste

Guntherus
ex mona-
cho Episc.
Ratisbon.
acensis,

Michael
Guntheri
successor.

E

confor.

confortatus in domino, post longum mutui agonis luctamentum, victor hostem prostravit, & inter multas itineris asperitates incolumis, notos pervenit ad fines. Inde gaudium gregi suo exoritur & omni Christum cognoscenti. Excipitur ab omnibus bonus miles in clero, & servatur optimus pastor in populo, & fuit ejusdem mutilatio non ad dedecus, sed ad honorem magis. Et nunc revertar ad explanandam narrationis seriem. Romanorum præpotens Imperator Augustus, valentior sibi in Christo dominum Apostolicum, nomine *Benedictum*, quem nullus absque Deo judicare potuit, injuncte, ut spero, accusatum deponi consensit, & quod utinam non fecisset, exilio ad *Hammaburg* relegari præcepit, ut postea lucidius indicabo. Interim *Herimannus* Dux Saxoniam regebat, posteaque ad *Magdeburg* concione susceptus est ab Archiepiscopo, manuque deducitur ad Ecclesiam, accensis luminaribus, cunctisque sonantibus campanis. Ibi avum meum *Henricum*, tantæ resistentem superbæ, dolo capere Dux nimis non potuit: quia hunc militum magna caterva vallavit, præcipit tamen ei, ut Romam post Imperatorem pergeret. Quod libentissime complens, transiens Alpibus, ut primum ad Imperatorem venit, videns eum à longe solotenus se prostravit, interrogatusque quid causæ hoc esset, quod accusatus apud eum, gratiam suam pietatemque solitam perdidisset, timeret, lachrymabiliter respondit. Quem protinus elevatum Imperator osculatur, singulaque sagaciter perquirens, & de susceptione Ducis, quomodoque in medio Episcoporum ad mensam loco Imperatoris sederet, lectoque dormiret, perdidieit. Ob hoc Cæsar Augustus mascule succensens, Alberto per epistolam, mandavit Episcopo, ut tot sibi equos mitteret, quot Duci campanas sonare, vel quot lucernas accendi præceperat. Imperatoria Archipræsul peragens edicta quibuscunque valuit modis se per legatos suimet excusare contendit.

Benedictus
Papa depo-
nitur. &
Hamburg
relegatur.
vid. Adam.
Brem. pag.
44.
Heriman-
nus Dux
Saxonie.
Henricus
Ditmarius
vult

tendit. Comes præfatus tam ingeniosus erat, ut Cæsarem iratum præ cæteris Principibus placare poruisset. Sed quia ejus fuit consanguineus, gratiam imperialem usque in exitum suimet vitæ fideliter obtinuit. Quæ in torque aureo donatum Cæsar dimisit remeare, suosque familiares contristatis hostibus latificare. Interea *Vdo* venerabilis Marchio *Miseconem* Im-^{Udo Mar-}peratori fidelem, tributumque usque *Varia* fluvium solven-^{chio.}tem, exercito petivit collecto. Ad eujus auxilium pater meus ^{Sigefridus} Comes *Sigefridus*, tunc juvenis, nec dumque conjugali socia-^{Ditmari}tus amori, venit solum cum suis, & in die sancti Johannis ^{pater,}Baptistæ adversus eum pugnantes, primoque vincentes, à fratre ejusdem *Cideburo*, exceptis tantum comitibus præfatis, omnes optimi milites interfecti oppetierunt in loco, qui vocatur *Cidini*. Hac de fama miserabili Imperator turbatus, de Italia nuncios misit, præcipientes *Vdoni* atque *Miseconi*, si gratiam suimet haberet voluissent, usque dum ipse veniens causam discuteret, in pace permanerent. Posthæc subditis sibi cunctis hostium cuneis, arduam Alpium transcendit viam, Bavariam invisens regionem, ibique cunctis sapienter ^{Ottonis} dispositis, recto itinere ad *Magdeburgensem* pergens ci-^{religiosa}vitatem, palmas ibidem festivo duxit honore. Namque ^{pietas.}solebat in solennitatibus universis ad vesperam & ad matutinam atque ad missam cum processione Episcoporum venerabili, deindeque cæterorum ordine clericorum cum crucibus sanctorumque reliquiis ac thuribulis ad Ecclesiam usque deduci: hicque cum magno domini timore, qui est principium sapientiæ, staret, atque sederet, usque dum finita sunt universa, nil loquens nisi divinum, ad caminatum suimet cum luminaribus multis, comitatuque magno sacerdotum, Ducum ac Comitum remeabat. Pro remedio autem animæ suæ tradidit postera luce ineffabilia domino munera, invictissimoque ejus duci Mauritio, in prædiis, in libris, cæteroque

apparatu regio, confirmans omnia legitima advocatorum, traditioneque scripturarum, presentia & laude imperatricis & filii, atque sub omnium testimonio Christo fidelium. De hinc ivit ad *Quidlingeburg*, proximum Pascha divinis laudibus, humanisque peragens gaudiis. Huc consuebant Imperatoris edicto *Misero* atque *Bolislau*, Duces, cum omnibus

regni totius primatibus: consummatisque pacifice cunctis, ditati muneribus magnis, reversi sunt ad sua iterantes. Calend. Aprilis. *Herimannus* autem Dux ibi tandem moriens Imperatoris gaudia turbavit. Hujus corpus dum ad *Luneburg* a filio suimet * *Bernhardo* deferretur, contigit ibi *Brunonem*, Verdensis Ecclesie Antistitem, in proximo esse. Hic quia *Herimannum*, dum vixit, banno constructum habuit, suppliciter rogatur a filio, ut & solutionem saltem defuncto impenderet, & in Ecclesia eundem sepelli liceret. Sed id quod postulat, nequaquam impetrat. Sed quia presulis istius memoriam feci, voluntas mihi de eodem amplius effari. Fuit hic consanguineus predicti Ducis, nova monachus *Corbeia*, & obvenerationem suam Imperator eundem *Amalongo*

Amalongo
sive *Amelungus* xv.
Ecclesie
Verdensis
Episc. *Herimanni* Bi-
lingi frater.
Crantz.
Metropoli
cap. 19.
Bruno Ver-
densis E-
pisc.

successorem statuit Episcopo, qui Ecclesiam in *Verdun*, cui rationabiliter praeiit, deligno fecit egregiam, & magnitudine & qualitate ceteras praecellentem benedixit, & in senectute bona proficiens obiit iii. Non. Maji. Hic autem dum senio & infirmitate assiduam gravatus, admodum tardaret, rogatur a Caesare, ut *Herimannum*, suimet capellatum, *Volmeri* fratrem Antistitis, pro filio nutrire, & adjuvamen & ad haereditatem voluisset sibi eligere. Hanc legationem gementi animo suscipiens, talia reddit: *Curam quam mihi dominus meus indigno committere dignatus est, studiose hactenus rexi, & quamdiu hic conservari debeo, sine tali fame, scilicet, degere concupisco. Humilitas ac superbia non est aqua societas, nec unquam conformem patitur potestas. Quodcumque in alio placet Seniori meo, de-*

curus impleret. Non sis spes juveni in monte senis decrepiti, quia-
 putatum est: remaniscatur quod pellis visuli crebra suspenditur
 parieti. Talia exorsus, sed ad Ecclesiam Christi virginis Ca-
 cilie jubet potari, humoque prostratus, se indignè hactenus
 & servisse, sic lacrymis queritur effusus: Addeo a tate repudia-
 tum me infelix cognosco, cum alienus mihi proponitur, & servituti
 me, ut dignior assumitur. Unde hinc tristis nunc abscedere volo, &
 Christi gratiam, & tuum intercessionem sanctam in hoc expecta-
 re desidero. Vellem, ut sicut ego aliena injuste non appetivi, ita
 nemo unquam de meo gaudere præsumeret detrimento. Nunc
 aliquid tibi placeat, & Ecclesie pro sit mea, supplex exoro. Fi-
 nit hac oratione, surrexit, & discedens tam diu in sua mora-
 hant parochia, quoad usque de nece supra memorati juvenis
 curus efficitur, & tunc convocatis in unum sociis; Dominum,
 dixit, non habetis novum, me, autem ad monasterium deser-
 tendum, diem iudicii ibidem, absque omni vagatione, cum ma-
 gna sollicitudine expectaturum, & discite vos mortales,
 annis que vobis sunt salubriter profutura, non currentis na-
 que volentis, sed potius miserentis Dei esse. Simus exemplum
 vobis, quod nemo confidens in Dominum, desolatur, nec in se spe-
 rant, niliter exaltatur: Ponite, filii in Domino patre, spem ve-
 stram, & cum auxilio virginis ejus, & Paracleti consubstantialis
 vivite timore uxoris. Propitium orate Dominum, ut quod
 ego vobis, semper unquam vasa in me, humana fragilitate diliquimus,
 emenderetur acinceps in melius, & ut post me in Domino charum, &
 vobis utilem habere possitis seniore, & tempora prosperè arri-
 dentia. Post hæc verba ad prædestinatum perveniens locum,
 quapropter multis senectutem suam circumvenirent incommo-
 di, tamen affabilis & laudanda fuit conversationis. Expedi-
 tis breviter supra dicti Imperatoris incliti actibus, fert ani-
 mus, priusquam obitum ejus scriptis comprehendendam,
 & his aliquid dicere, qui ejusdem temporibus utiles Ecclesie

Hilbertus
Archiepisc.
Mogunt.
morigitur.
Fridericus
succedit.

& sibi expiravere, & quod interim accidit, *removare*. *Hilbertus*, qui cum unxit Archiepiscopus, in secundo regni sui met anno, obdormivit in Christo, 11. Calend. Junij, & huic *Fridericus* succedens, Domino placuit & seculo. In hoc anno *Vngari* Turingiam atque Saxoniam vastantes, in locis perierunt firmissimis, nonnulli autem ex illis timore sibi alas sub-

Eberhardus
hic Conra-
di R. de
quo supra,
frater Ger-
manus.
Vid. pluri-
bus Witi-
chind. lib.
I. pag. 16.
& seqq.
* *Giselbertus*
Lotharingi
dux, habuit in
matrimo-
nio Gerber-
gam soro-
rem Imp.
quæ post
nupsit Lu-
dovico
Francie
regi. Sigeb.
ad annum
943.

ministrante, patriam reviserunt. *Everhardus* Dux, regi diu infidelis, degradat⁹ est, & Comes *VVigmannus* humili supplica-
tione reconciliatus. Insequenti anno frater regis *Henricus*
ab Eberhardo Comite captus, in vinculis tentus est. In ter-
tio anno supra memorati regis, *Henricus* frater ejus & *Eber-*
hardus Dux, & * *Giselbertus* Comes Lutharingorum, cum cæ-
teris nequitie summet fautoribus eis Rhenum plurima depopu-
lati sunt. Hoc *Udo* amicus regis illico comperiens, *Eber-*
hardum occidit, *Giselbertum* cum sociis in Rheno demergit.
Henricum autem regis gratiam petere coëgit. Posthæc le-
gati Græcorum, regi nostro bis ab Imperatore suo munera
derulerunt, utrisque convenientia. *Fridericus* Archipræsul,
XVIII. ordinationis suæ anno, vir abstemius obiit, & *VVil-*
helmus, de matre quamvis captiva, tamen nobili & Slavonica,
& ex rege prædicto genitus, vice ejus ordinatur. Anno
Dominicæ incarnationis DCCCC LIV. Dehinc in quarto
ejusdem numeri anno signum salutiferæ crucis in vestimen-
tis hominum mirabiliter, & magis miserabiliter, elucens
digne accipientibus profuit, & irridentibus nocuit. Anno
Dominicæ incarnationis DCCCC LXIII. ob depositionem

Benedictus
hic quam
juste depo-
situs sit,
memorat
Continua-
tor R-gi-
nonis ad
annu 964.

supra memoratam *Benedicti* Papæ, & exilium, quo moritur, sæva mortalitas Imperatoris exercitum subsequitur, quæ
Henricum Treverensem Archiepiscopum & Ducem *Godefridum*
cum cæteris innumerabilibus consumit. Interio anno
11. Calend. April. Ecclesia Halberstadensis cecidit, & Imperator
de Italia pergens, *Franconfort* venit, & in his partibus diu

Ubi & de pestilentia istius anni.

manens,

manens, inter suos pacem atque concordiam firmavit. Sub-
 sequente autem anno Imperator iterum Romanorum partes
 inivit. In quarto anno aquivocus Imperatoris, comitante
Wihelmo Magantienſi Archiepiſcopo, *Romam* veniens, à
 Domino Johanne venerabili Papa in benedictione patri ſimi
 hiſeſſicitur. In VII. autem anno templum domini in *Dorn-*
burg combuſtum eſt. Placet etiam mihi hoc annectere, quod
Boso, antecellor meus, à præſato Imperatore conſtitutus, cu-
 ram ſibi commiſſam annum unum & meſes decem ac tres
 dies regens, in patria obiit Bavaria Cal. Novemb. ſepultusque
 in Merſeburg in Eccleſia ſancti Johannis Baptiſtæ coram ſum-
 mo altari. Qui in Monafterio Chriſti martyris Emmerani,
 quod extra urbem Ratiſbonam in aſtrali parte ſitum eſt, mo-
 nachus converſatione nutritus, abinde ad ſervitium Caſaris
 aſſumptus, beneficium Cienſis Eccleſiæ pro magni laboris
 ſui debita remuneratione percepit, & juxta prædictam civita-
 tem in quodam ſalu, quem ipſe conſtruxit, ac ſuo nomine
 vocavit, templum Domino de lapidibus ædificat, conſecra-
 tique fecit. Beneficium autem omne, quod ad Eccleſias
 in *Merſeburg* ac in *Mimilive* poſitas, ac ad *Thornburg* &
Krieburg pertinentes, fuit, antequam ordinaretur, obtinuit,
 & quia is in oriente innumeram Chriſto plebem prædicatione
 aſſidua & Baptiſmate vindicavit, Imperatori placuit,
 electionemque de tribus conſtituendis Episcopatibus ei
 dedit, *Miſnienſis*, *Cienſis* atque *Merſeburgienſis*. Præ his
 omnibus, eo quod pacifica erat, Merſeburgienſem ab Au-
 guſto expoſcens Eccleſiam, quamdiu vixit, ſtudioſe can-
 dem rex. Hic ut ſibi commiſſos eo facilius inſtrueret, Sla-
 vonica ſcripſerat verba, & eos *Kyrie eleiſon* cantare rogavit,
 exponenſis hujus utilitatem. Qui vecordes hoc in malum
 iſtorie mutabant. Imperator hunc paucas villas conceſſit,
 ad prædictam urbem pertinentes & in pago *Chutici* poſitum
 quod-

Otto II.
 inunſus.
 Refert. L. 1.
 an. 967. Si-
 geb. ad ſcap.
 Boso Episc.
 Merſburg.

Loca Merſ-
 burgienſi
 Eccleſ. ab
 Imp. conceſ-
 ſa.

quoddam castellum, quod *Medeburg* vocatur. Interpretatur autem hoc *mel prohibe*. Concessit ei quoque filius suimet, & æquivocus Ecclesiam in *Helphes* positam, quam pater ejus in honore sanctæ *Radegundis* constructam, *Bernhardum* ipse præfens dedicare præcepit antistitem. Sed cum primus Ecclesiæ pater nostræ, sicut prædixi, expiraret, intercessione *Annelis*, Episcopi *Wormaciensis* Imperator *Gislers*, moribus & natura nobili, Episcopatum dedit. Hic consecratur in *Medeburg* ab *Alberto* Archiantistite, Junio mense. Equidem quia de *Conrado* Duce, qui gener *Cæsar*is, juxta *Lech* fluvium occisus est, pauca dixi, non incongruum esse reor, quædam tunc à me indiscussa aperire. Post longum tempus Imperator ad *Merseburg* veniens, à quodam proditore comperit, exuvias ejusdem à *Slavis* in *Zuvencka* sub *Suchavico* seniore sibi multum dilecto haberi. Quos cum auxilio illius in singulari prælio devictos suspendi præcepit, prædæque maximam partem restituit. Sed hoc ignoro, utrum hanc ejusdem interemptores sumserint, an sic casu accidenti, necis ejus inculpabiles, invenerint, & quia hoc nullatenus celare præsumpserunt, digna morte poenas persolverunt. Filiam vero suimet, uxorem ejus, à quodam *Cunone*, eò quod sibi satisfacere noluiisset, late diffamatam, & conjugem suam clam fore ab eodem dictam, *Cæsar* hoc graviter ferens sic eam expurgavit. Convocatis omnibus regni suimet Principibus primo secretis allocutionibus eandem, si hujus rei culpabilis esset, diligenter inquit: Posteaque cum illam adhibito Christi testimonio & sacramentis se nimis excusare vidisset, presentibus cunctis indixit, si aliquis ex numero sibi familiarium eam armis defendere voluisset, ut se firmum in die hac, & in perpetuum acquirere potuisset amicum. *Burchardus* Comes hæc audiens, in medium profiliit, & *Cunonem* per omnia mentitum fore coram omnibus dixit. Ille autem cum id

verum

Gisleus
Bosonis
saccesor.

Conradus
habebat
uxorē Luit-
gardam fi-
liam Otto-
nis, quam
in matri-
monium
sumserat
anno 947.
Cont. Re-
ginonis.

Luitgarda
uxor Con-
radi infa-
mata &
vindicata.
Chuonra-
dum Eber-
hardi Co-
mitis F. vo-
cat diffama-
torem
illum. Con-
tinuator
Reginonis
ad an. 970.

verum esse sacramentis affirmaret, cum eodem congressus, in primo editu dexteram mendacem perdidit, & injustitiam suam devotus innovit, & misericors Dominus à falso crimine hanc eripuit, quam innocentia vite sibi placere fecit. Hæc marito vivere suo, quamvis sæpe despiceretur, & laboribus crebris fatigaretur, tamen viridi patientia hæc sufferens, honorem innatum servare conatur. Cum autem vitam hanc fineret, in Ecclesia Christi martyris Albani in Moguntia flebiliter est sepulta, cujus solum argenteum in ejus memoria ibidem est suspensum. De præfato autem Duce *Henrico* quædam dico, quæ impie fecit in suimet regno: & in quibus valet considerare, quod supra dictis omnibus non valet contradici. Patriarcham de Aquileia castrari, & Archiepiscopum Salzbürgensem præcepit excæcari. Causas ponere nolo, quia ad hæc promerenda non esse idoneas in veritate scio. Is cum in fine suo à *Michael*, Ratisbonensi Episcopo, de tali commisso admoneretur, se in priori peccasse solum fatetur, & in Archiepiscopo nihil: ignorans, quam parva res est in qua flagitium deest. Unde David supplex loquitur: *Ab oculis meis manda me domine*. Hujus conjux *Juditta* nomine, cum præfens adesset, hanc confessionem audivit, & mox viro suum memorare, corpus ejusdem in Ecclesiam quam ipse in honorem sanctæ Mariæ semper virginis construxit, cum magno moerore deposuit, & in quocunque animam ejus unquam deliquisse ipsa scivit, vel ab alijs comperit, lacrymis ac ineffabilibus emendavit elemosynis. Hæc in viduitate sua continenter vivens, cum *Abraham*, Frisingensem Episcopum, præ cæteris diligeret, invido vulgari dente admodum inculpabilis dilaniabatur. Quæ cum de hac luce migraret, in die depositionis suæ ab eodem antistite missam cantante sic expurgatur. Ante communionem is versus ad populum, quæ merita ejus fuerint circumstantibus indixit. *Hæc*, inquit, *delictum,*

Conjugal
Conradi &
Luitgardæ
infelix.

Henricus
Bavarus
Ottonis
M. frater.

Henrici Ba:
vari uxore
suspecta
purgatur,

Abraham
Frisingen-
sis Episc.

delictum, quo diffamata fuit, si hac unquam commisit, faciat omnipotens pater filij saluare corpus & sanguinis salutare remedium mihi provenire ad iudicium, & ad debitam damnationem, animaque ejus ad perpetuam saluationem. Ac tunc cum mentis ac corporis innocentia sumpsit unicum cunctis fidelibus remedium. Crediditque populus, quamvis sero, & ex detractione injusta plus ei posuit, cum nocere studuerit. Fuit in diebus prædicti Cæsaris quidam Comes *Hed* nomine, qui Ecclesiam in

Haddo, &
Wedilgart.
filia eius
cessit
Deo totū
patrino.
nū suū in
Heshugh.
Alb. Stad.
p. 108. Hia.
Archiepisc.
Brem. in
vita Adal.
dagi.

honore Christi athletæ *Pius* in *Heslinge* constructam, quia heredem non habuit, maxima totius proprietatis suæ parte donavit, & congregatione sanctimonialium ibidem facta, eandem Abbatiam mundiburdio *Estheldagi*, Bremensis Archiepiscopi, subdidit. Sed præpositæ huic sedi geminæ venerabiles matronæ, quibus unum erat vocabulum, *V Vinbulgers* dictum, citò prohdolor obiit. Avus autem meus cū filiam suimet, *Harbui* nomine, ibi educatam prius, ac traditam eis succedere rogasset ab Archiantistite præfato, impetrare non potuit. Postea vero Archipræsul à Cæsare patrino suimet rogatus, eandem cum jam duodecim esset annorum, 11. Calend. Maij die Dominica velavit in proxima die ad Abbatissam in patris præsentia, quod postea cum nimis poenituit. Namque, ut dicturus sum, interpositis diebus quinque, *Italia*,

Otto Ma.
gnus Imp.
moritur
Nonis Maij
Anno 974.
Alb. Stad.
pag. 109.
Juditta Dit.
mari avia.

Dacia, & *Saxonia* salus, *Otto primus* obiit. Pausat autem aviæ meimet, *Juditta* nomine, in Ecclesia, quam post delapidibus, qui in hac terra pauci habentur, filia ejus summopere construxit, excedens ex hoc seculo VII. Calend. Novemb. Ecclesia *Fuldensis*, prohdolor, incensa sub eodem Imperatore re-novata est. Ascensionem autem Domini Imperator in *Mersburg* fuit, & quicquid de promissione remansit, devota mente ibidem complere studuit. Exin 111. feria ante Pentecosten ad *Mimmeleben* veniens, postera die ad mensam lætus sedebat. Qua finita cum jam vespera cantaretur, infirmari

Mimmele.
ben Abbas
Ursperg.
vocat Nu.
millennam, Wicich. Mimileng.

marit exiit & inclinat. Quem qui astabant proxime susci-
pientes, deposuerunt, refocillatusque divino celeriter viatico,
orantibus pro ejus exitu cunctis, debitum persolvit naturæ,
Nonis Maij, iv. feria. Sequenti vero nocte viscera ejus so-
luta in Ecclesia sanctæ Mariæ sunt tumulata: corpus autem e-
jusdem aromatibus conditum ad *Parthenopolin* translatus,
ibique honorabiliter atque lachrymabiliter susceptum, mar-
moreque impositum, sarcophago sepultum est ab Archie-
piscopis *Gerone* atque *Athelberto* cæterorumque auxilio Epi-
scoporum clerique totius. Equivocus autem ejus, junior
scilicet Otto, patre adhuc vivente electus, & unctus, iterum
collaudatur à cunctis in dominum ac regem. Quantum ve-
ro pro liberatione animæ senioris suimet *Adelheidæ* impera-
trix invigilaverit usque in finem, dictis non valet comprehen-
di nec facis. Quicquid enim honoris sibi vel profectus se-
cularis unquam provenit, non ullo suimet merito, sed Davi-
dicis Christo ascripsit laudibus: *Non nobis, inquit, Domine,
non nobis, nomini tuo da gloriam.* Si in me facundia, scientia &
memoria convenirent, in explicanda Cæsaris laude defice-
rent. Sicut Dominus, sic & Principes ejus fuerunt. Non eos
ciborum seu aliarum rerum superflua varietas, sed in cunctis
delectabat aurea mediocritas. Omnes, quæ leguntur virtu-
tes, his degentibus florentes, his obeuntibus marcesserunt.
Hi etsi corporaliter non vivunt, supersunt animæ immorta-
les, bonorum profectu operum æternitate gaudentes. Sed
ut concludam sermonem, post Carolum Magnum regalem
Cathedram nunquam tantus patriæ rector atque defensor
possedit, præcedentibus mortem ejus, ut prædixi, pluribus
optimatibus: omnes, qui supersuerunt, tantæ jucunditatis
immemores, novam hanc normam, quæ sequebatur, nec vo-
luerunt, neque sequebantur, sed ad exitum vitæ suimet ab

Ottōnis M.
sepultura
vid. Crätz.
Saxon. lib.
4. c. 17.

OTTO II:
patris suc-
cessor de-
claratus.
Anno 970.
regnavit
novem an-
ni. Albert.
Strad. juxta
Marianum
annis x.
mens. 7.
Ottōnis I.
elogium.
Bonus rex,
bonus po-
pulus.

Cōser que
in laudem
huius imp-
scripsit.
Theodori-
cus à Niem
in Memore
Unionis,
tract. 6. c.
33. pag. 478.
& seqq.

jecta antiquæ veritatis & justitiæ semita, sua sponte non deviant. Impleri tunc namque videbant, quod à quodam sapiente præfago futurorum scriptum: *primum aureum seculum, dehinc æreum, postque ferreum sequitur.* Audiat unusquisque fidelium veridica beati Gregorij monita: *Cum augentur dona, rationes crescunt donorum.* Et in commississe, nimis peccasse perhorrescat, & pro anima Imperatoris dominum suppliciter deprecetur, ut flagitia servi peccatoris innumera, quæ intor sibi subditis rebus præcaveri nequiverant, clementer ignoscat, regnorumque dominator omnium populis præsentibus atque futuris pervigil piusque custos assistat. Et tu quicumque mihi succedas, tanti memor beneficii, animæ recordationem fidei mentis custodia serves, maximeque infestivitate Christi athletæ Laurentij, cujus intercessionem obnix postules, ut sicut eo die meritis ipsius hostium huic concessa est divinitus victoria visibilium, ita sibi à Domino donata, quam semper optavit, remissione, laqueos inimicorum mercatur invisibilium evadere, à sinistrisque segregatus, in die judicii collocetur à dextris.

CHRONICI DITMARI EPISCOPI MERSEBURGII

LIB. III.

Tertius in humeris regum, sed proximus Orbis
 Nemine, scribatur, & digna laude locetur.
 Sedē patris magni vivens per secula secundo
 Successu miseris qui profuit omnibus horis.
 Huius prima bonis letansur, triste supremis
 Advenit, nostris criminibus undiq; magnis.
 Tunc laus hic mundi, quod ssevit recta malignis
 Clerici gladio perierunt plurima regna.
 Nulla patet nobis, certissima causa, peritis
 Cunctis est visum Merseburgi flebile damnum,
 Ex quo sustingit, quod pax pia longe recessit.
 Finibus ē nostris, late regnabat & hostis.
 Quis valet effari? saviret ut iste crudeli
 Funere, cum Christi templis non parceret almi.
 Congressi mutuo ceciderunt atq; duello
 Ex nostris multi, Saracenis exsuperati.
 Vere felices qui Christum semper amantes,
 Tranquilla pacis retinent opsata, timoris
 Funditus ignari pulsantē corda maligni,
 Pluquam tricenos qui nunc turbaverat annos
 Antecessores nostros, & prob dolor, hostes
 Armavis, nostras quoque nunc infringere terras.
 Qui calos terrarū conjunxit, ponat ut istis
 Finem supplicis opset modo quisque fidelis.

OTTO
NIS II. ju-
ventus &
religiosa
munifi-
centia,

46

Mimileve
Abbatia.

Privilegiū
Collegij
Magdebur-
gici.

Gislerus
Episcop.
Mersburg.

Acto Ar.

Oertius regni procurator nostri, Otto secundus, materies mei, qui juvenis viribus corporis elucens eximiis, primo quæ sunt proterva sectatus, largitusque plurima pietatis opere absque temperamento, matura fugit consilia. Deindeq; castigatus à multis, imposito sibi laudandæ virtutis freno, nobiliter in diebus suis conversatus est, sicut insequentibus explanabo. Pater genetricis suæ instinctu, cujus gubernaculo vigeat, *Mimileve*, ubi pater suus obiit, iusto acquisivit concambio, decimasque, quæ ad *Heresfeld* pertinebant: Et congregatis ibi Monachis, liberam fecit Abbatiam, datisque sibi rebus necessarijs, Apostolico confirmavit privilegio. Insuper licentiam Archiepiscopum eligendi confratribus, domino famulantibus *Magdeburg*, præcepto imperiali, præsentī Archiepiscopo dedit *Adelberse*, & cum uno libro, qui hodie ibidem est, in quo sua Imperatricisque Theophaniæ imago auro splendor formata, munus affirmavit. Quod gratia Cæsaris, & in præsentia ejus, Archiepiscopus, præparatus ad missam, cum, prælecto evangelio, more solito optimè prædicasset, recitato coram præcepto imperiali, quo electio continebatur, ostendit, eundemque quicumque temerarius hoc unquam auderet infringere, terribili excommunicatione damnavit, & cunctis prosequentibus *amen, fiat, fiat*, consolidavit. Pauperem adhuc Episcopatum *Merseburgensem* largisua pietate respexit, & ejus provisorī *Gislero*, quia hunc multum dilexerat, *Suencam* civitatem cum appertinentibus cunctis ad servitutem sancti Johannis Baptistæ tradidit, & quicquid *Merseburgensis* murus continet urbis cum Judæis & Mercatoribus de moneta & foresto, inter *Salam* ac *Mildam* fluvios, & *Suisuli* atque *Plisni* pagos jacenti, *Choron* & *Niriechua*, *Buethi* & *Coshug* ac *Borinsixi*, permisit, ei hæc omnia scriptis manupropria corroboratis affirmans. Interim *Gero*, Agrippinæ sedis egregius provisor, obiit.

obit, de quo quia pauca prælibavi, quæ tunc reservavi, paucis ^{chiepisc.} ^{Colonien-} ^{sis, de quo} ^{supra.} edicam. Hic crucifixum, qui nunc stat in mediis, ubi ipse pausat, Ecclesia, ex ligno studiose fabricari præcepit. Hujus caput dum fissum videret, hoc salubri remedio curavit. Domini corporis portionem, unicum in cunctis necessitatibus solatium, & partem unam salutiferæ crucis conjungens posuit in timam, & prostratus nomen Domini flebiliter invocavit, & surgens humili benedictione integritatem promeruit. Idum capellam clara jam luce intraret suam, victorem sanctum, ut suis post intimavit fidelibus, cum Diabolo dimicantem atque vincentem, vidit. Hujus obitum cuidam Abbatissæ *Gerberge*, quam propter castitatem mentis, & corporis idem multum dilexerat, secumque sæpe detinuit, Diabolus bonorum invidus omnium, sicut prius solebat in cæteris, prodidit: *Vellem tibi meum aperire secretum, ni te scirem cuncta hæcenus nunquam servavisse commissa. Sed si fideliter hoc continere mihi promissum, ea dico ratione, ut quandocunque alicuius aperire, visam tibi me non dubites tollere. Gero sum familiaris in hoc annotansam incidet infirmitatem tres dies, ut mortuum credatur, & si ab aliquo hoc spatium custoditur, tale potest securus evadere periculum.* Sed ancilla Christi verbis obstupefacta talibus, fidei se silentio hæc promisit omnibus occultare. Hæc cum eundem videret evanescere, directo mox itinere, Archiepiscopo universa narravit. Quod Diabolus intelligens, in tantum eam cecidit, ut post innumeros dies vitam hanc fragilem vita mutaret æterna. Archiepiscopus autem in die depositionis ejus missam celebrans, meritum ejus cunctis assistantibus indixit, indulgentiamque ei ab his postulavit, & ipse fecit. Posthæc infirmitate prædicta gravatus, se *Evergero* custodiendum commisit. Qui eundem acri dolore defatigatum quasi mortuum lavari, pheretroque impositum ad Ecclesiam portari, posteraque die sepeliri iussit. Hic, ut ajunt populi,

Diaboli
vaticini-
um,

Warinus
succedit
Geroni in
Archiep.
Colon.
Robertus
Mogunt.
mortitur.

Willigifus
Archiep.
Mogunt.
Patris ha-
buit, qui
currus &
bigas face-
re solebat.
unde in
thalamo
grossis li-
teris scri-
bi iussit:
Willigis,
Willigis,
recole un-
de veneris.
Sifrid.
Presb. p.
690 Com-
pil. Chro-
nolog. ibid
pag. 731. Ex
hac Sche-
ninga no-
stra oriun-
dum ipsum
fuisse, tradit Meibom, in Chron. S. Laurent. MS.

populi, tertia nocte, quasi de gravi somno expergiscens, au-
divit sonantem campanam, & ut aperirent ei velociter, terna
exclamatione rogavit. Obstupefactus is, quia audivit, Ever-
gerum præfatum, custodem Ecclesiæ, ut Episcopo laboranti
succurreret, interpellavit: Qui eundem per omnia fuisse men-
titum affirmans, magno percussit baculo, sicque quievit dive-
præsul memorie in Cal. Julij. Apparuit autem mox Lui-
dolpho Abbati dicens, *requiem æternam nobis cantate, & eva-
nuit ab oculis ejus.* Hujus vice *Warinus* electione & impe-
ratorio munere protinus ungitur. Mortuo quoque *Roberto*,
Moguntinæ sedis Archipræsule, Imperator Cancellarium
suimet nomine *Villigisum*, multis hoc ob utilitatem sui ge-
neris renuentibus, eidem præfecit Ecclesiæ. Sciebat enim,
Petro attestante, *quod non est personarum acceptor dominus, sed
omnes se ex corde diligentes præ ceteris amat, incomprehensibili
honore remunerans.* Qualiter autem hunc Pastorem futurum
divina pietas præsignaverit, non est silendum. Hujus mater
quamvis pauperula, tamen, ut in sequentibus apparet, bona,
dum eundem in utero portaret, vidit per somnium, quod sol
è sinu suimet fulgens totam radiis flammantibus repletet ter-
ram. Et in ea nocte, qua hæc talem peperit infantem, simili
procreatione hoc jumentum, quod ipsa in domo sua habuit,
quasi gratulandum dominæ respondit: *Ille, qui tunc natus
est, solerat, quia sanctæ predicationis sue radius corda multorum
à Christi caritate torpentium illuxit: Et idcirco in ejus nativi-
tate masculini sexus mirabilis multitudo gignitur: quia vir Domi-
ni ad salutem patriæ totius summa prædestinatione regnaturus
exoritur.* Felix mater, quam Dominus præ ceteris contem-
poralibus suis in tantum vixit, ut prolem nobilioribus co-
equalem, vel etiam nonnullis meliorem, pareret, ut ostense
sibi visionis spem oculis & re ipsa veram esse probaret. Sed
hæc alias dico. Imperator prima expeditione *Rusibus* civi-
tatem

tatem cepit; Danos sibi rebelles petens, ad *Slesvig* properavit. Ibi etiam hostes suos fovit, quæ ad defensionem patriæ parata est, & portam, quæ *Vieglestorf* vocatur, armis præoccupare videns, consilio *Bernhardi* Ducis, & avi mei mei, *Henrici* Comitis, omnes has munitiones viriliter exuperat. In hoc itinere prima mali irruptionis in clericos exclamatio attollitur, & à malis hominibus hodie servatur. Admodum miserabile est, cum aliquid boni à justis inventum, in usu ad modicum habetur, & statim ut nimis detestabile à maxima multitudo repudiatur. Quod Deo autem displicet, & hominem ad promerendam reatus sui poenam protrahit, hoc discit, & ut ruminando firmat. Quamvis vero multi irruptiones non sergio faciant, tamen sine peccati macula has nullatenus peragunt. Urbem unam in his finibus *Casar* ædificans, præsidio firmat. Bruno Præsul supra memoratus VII. Id. Martij obiit, & *Erp*, præpositus Bremensis, intercessione *Atheldagi* Archiepiscopi ordinatur. Temporibus his ego natus sum, VIII. Cal. Augusti, mense Julio, anno vero Dominicæ incarnationis DCCC LXXVI. * *Henricus* Dux Bavariorum, honore & communione privatus, Boemiam fugit, quem Imperator ibidem valido petens exercitu cum Duce *Bolizlao* manentem, nil ibi prorsus in neutro horum profecit, sed magnam Bavariorum catervam, sibi ad auxilium huc venientem, & juxta *Pilissini* urbem castra metaram, dolo cujusdam militis *Bolizlai* sic perdidit. Vespere facto, Bavarij se lavantes nulla custodum securitate fruuntur: & ecce hostis lorica tus adveniens nudos eosdem in tentoriis & in virentibus pratis occurrentes prostravit, & cum omni præda lætus & incolumis revertitur. Imperator autem audita tantorum strage virorum, & quod nulla sibi via redeundi patuit, recto itinere ad civitatem suam, quæ *Cromena* dicitur, venit, & in proximo anno præfatum Duxem ad *Pataviam* confugientem subegit.

Ottonis II.
expeditio
in Danos.

Erp succēdit Bruno-
ni in Episcopa-
tu Verdensi.
vide Crantz
Metropol.
lib 3. c. 36.
* Henricus
II. Bavariorum
Dux primus
Pius, sed quia
patriuclij
Ottoni II.
dicto audien-
s non esset,
Rixosus
appellatus.
Avent. lib.
5. pag. 304.

Ononis II. expeditionis in Lothar-
 riu Franc. regem, Si-
 gebert. ad ann. 978.
 Contin. Aimoini
 lib. 5, c. 44.
 victoriam Lothario
 trāsferibit. Otto & Lo-
 tharius p̄-
 eificantur. & his Lo-
 tharingia abjurat.
 Sigeb. ad an. 980.
 S. Udalricus Episc.
 Augustanus. obiit
 Episcopatu anno quin-
 quagesimo Hermann.
 Contr. ad an. 973.
 Gero Comes à Wal-
 done quoda-
 rum accu-
 satus, dum
 eum in sin-
 gulari cer-
 tamine oc-
 cidisset, ipse tamen
 ab Imp. de-
 collatus est.
 Lambert. Schaffn. ad an. 979.

Posthæc autem Imperator omni studio ordinavit expeditio-
 nem suam adversus *Lotharium*, regem Karolingorum, qui in
 Aquisgrani palatium & sedem regiam, nostram semper respi-
 cientem dominium valido exercitu præsumsit invadere, sibi-
 que, versa aquila, designare. Hæc statim Orientali parte do-
 mus, morisque fuit omnium, hunc locum possidentium, ad
 sua eam vertere regna. Quem celeriter abeuntem Cæsar in-
 sequitur, depopulatis omnibus, & incendio consumptis, us-
 que ad Parisiam sedem. In illo itinere multis infirmitate mi-
 mia compressis, *Bruno* Comes Harneburgensis, miles per cur-
 sa laudabilis, obiit. Cal. Decembr. Reversus inde Impera-
 tor triumphali gloria, tantum hostibus incussit terrorem, ut
 nunquam post talia incipere auderent, recompensatumque
 est his, quicquid dedecoris prius intulere nostris. Interim
 Augustana pastor Ecclesiæ *Osthebricus*, gemma sacerdotum, *
 primo ordinationis suæ anno excedens à seculo, fructum la-
 boris devoti Christo remunerante præcepit. iv. Non. Julij.
Henricus autem hujc succedens, parvo tempore sedebat, ut
 postea enucleabo. Accusatus apud Imperatorem *Gero* Co-
 mes à *Waldone*, & in loco, qui *Sumeringe* dicitur, hortatu
Adelberti Archipræsulis & *Theodorici* Marchionis captus,
 patri meo patruoque firmiter est commissus. Deindeque
 convocatis ad *Magdeburg* cunctis regni Principibus, congreg-
 si sunt hi judicio in insula quadam singulari certamine, vul-
 neratusque in cervicem bis *Waldo*, ardentius in sequitur ho-
 stem, percutiensque ictu valido caput, prostravit eundem.
 Interrogatus autem *Gero* Comes ab eodem, si plus potuisset
 pugnare, coactus est, quod jam defecisset, profiteri. *Waldo* tum
 egressus, aqua refocillatus, depositis armis post tergum mora-
 tuus cecidit. Tunc *Gero* iussus decreto judicum, & voce
 Imperatoris, à carnifice quodam de collari. 117. Idus Augusti,
 Hæc pugna nulli nisi tantum Archiepiscopo *Adelberto* &
Thiedri-

Thiedrico placuit Marchioni: correptusque est Imperator ab Ottone, Bavariorum Duce, Luidulphi filio, eodem die veniente, & à Comite Bertoldo, quod ob tam vijtem causam tantus vir nunquam damnari debuisset. Libet paucis exponere Luidulphi Corbejenfis meritum patris, cui multum vigilijs jejunijsque laboranti, plurima Dominus dignatus est revelare. Hic in die præfati certaminis cum diluculo missam humiliter & timorate, ut semper solebat, celebraret, vidit super altare Comitæ caput Geronis, finitaque hac, aliam pro defunctis cantavit. Exutisque sacerdotalibus vestimentis, cum silentio exivit, congregatisque fratribus, obitum ejus indicavit, orationemque pro eo fieri humiliter postulavit. Decollatio autem ejus in ipso solis occasu fiebat, pro cujus memoria soror ejus *Tetta* & conjunx ejus *Arhela* monasterium in loco, qui *Elesleve* dicitur, ubi ipse requiescit, construentes, partem totius suimet hæreditatis tradidere Domino, ejusque præcursori dilecto, Hoc, privilegio & imperiali præcepto, ea ratione firmantes, ut Abbatia ibidem liberaliter facta, Imperatoris suorumque potestatem ac tutelam respiceret successorum. Comitris præfati corpus post tres annos, cum juxta illud testamentis suæ poneretur, integrum una cum vestimentis inventum est. Imperante tunc prædicto Ottone VI. annos, Lutharius Rex cum filio suimet, ac muneribus magnificis, ad eum venit, & sibi satis faciens, amicitiam ejus firmiter acquisivit. Et in hoc anno Cæsar noster Italiam pergens, nunquam has regiones, prohi dolor, amplius invisit. Post hæc præfatus antistes *Adelbertus*, Imp. jam Romæ commorante, tercio decimo suæ ordinationis anno, suos docendo & confirmando, ac *Gissleri* præsulis, qui tunc cum Cæsare fuit, diocesin perlustrans, xiii. Kal. Julij in Merseburg missam celebravit, proximamque noctem cum *Hemzone* laico in Corbeji lætus duxit, crastinaque die exsurgens tristis, capitis nimium

Gero hic fuit ultimus Comes de Alsleben ad Salam q. ut notat Spangenberg, in Chron. Mansfeld, pag. 150. & Meibom. in Chron. Walbeckensi, pag. 14. Chronic. Brunsvicæ, pag. 95.

Tetta soror, Adela uxor Geronis.

Elesleve Abbatia.

Lotharii Regis cum Ottone congressus.

Adelbertus Magdeb. Archiepisc. obiit.

Gibiken-
stein.

Adelberti
in suo mu-
nere dili-
gentia.

Otricus e-
ligitur in
locum ce-
lus.

Scholæ in
monaste-
rio Magde-
burgensi.

Vaticiniū
Adelberti.

mium queritur dolorem, & tamen abibat. Cumque *Cir-
mini* villam, ad *Frankenleve* pergere cupiens, præterisset, ni-
cito à suis sustentaretur, ex equo paulatim declinans in terram
eccidisset. Is vero rapete superposito, completisque omni-
bus, quæ à clericis dicenda erant, fideliter migravit ad Chri-
stum xii. Kal. Junij. Hujus corpus ad *Gibikenstein* delatum,
atque sacerdotali apparatu vestitum, navigio ad *Magdeburg*
usque deductum est, flebiliterque à confratribus, & maxime
à monachis, susceptum, commendatum est ab egregio sati-
sque Halberstadenſis Ecclesiæ Episcopo *Hilli Vvardo*, favente
sibi *Hardingo* Abbate venerando, in medio Ecclesiæ coram
altari Apostolorum Philippi & Jacobi. Quanta sollicitudi-
ne idem sibi subditis invigilaret gregibus, lector attende. Sa-
pe numero ad ovile S. Johannis Baptistæ, sanctique Mauritiij
noctis silentio venit, duobus tantum comitantibus, quali-
terque confratres ad matutinam convenirent, vel quid in dor-
mitorio remanerent, ex improvviso perspexit; & si bene fuit,
Domino gratias egit: sin autem, culpabiles digna castigatio-
ne redarguit. Sed clerus & populus tanti patris funere tur-
barus, *Otricum* confratrem, & tunc Imperatori fideliter servi-
entem, communiter elegerunt in dominum & Archipræsu-
lem: quamvis hoc nullo modo posse fieri, prædictus Archi-
mandrita, dum adhuc viveret, beneque valeret, multis ex eo-
rum numero publice prædiceret. Cum enim Episcopus &
Otricus nunquam convenirent moribus, magna confratrum
& hospitum, quia magister fuit scholæ, caterva bene elabo-
rata maluit inde exire, quam in monasterio permanere. Huic
Cæsar, cum apud Archiepiscopum licentiam sibi famulandi
vix impetraret, contigit in die resurrectionis sanctæ, Episco-
pum ad missam paratum, subdiacono, ut mos est, sanctam cru-
cem coram tenente, ambabus eandem completi manibus, &
ut *Otricus* & *Ico* nunquam sedem possiderent suam, lacrymis
postulare

postulare profusus. Peracto autem divino pleniter ministro, cum idem ad mensam sederet, præfatos nunquam successuros palam cunctis præsentibus innotuit. Qualiter autem sibi hoc fuerit revelatum, non aperuit, nec unquam mihi aliquis intimare potuit. Post mortem quoque ejus *Walterdo* ^{Walterdo qui & Do. dico.} sibi dilecto, qui & *Dodico* vocabatur, ut ipse mihi puero narravit, in somnis idem cuncta, quæ in hac re vivus pronuntiaverat, compleri talibus affirmavit. Hic in lecto positus, excessu mentis vidit Archiepiscopum in australi ecclesiæ janua, quæ cœmeterium respicit, stantem, eundemque, quasi *Romanum* cum baculo suimer pergere cupientem, his exasperavit verbis: *Mi Dodico, ut quid meum alii præbetis honorem? cui respondens is, Nonne, inquit, in tristitio meo habitum non voluntatem, sed obedientiam solum senior carissime, vales considerare?* Adhæc Archiepiscopus tunc persequitur: *Pro certo, dicens scias, Otricum sedem nunquam posse surum meam.* Universus autem clerus & populus, ut supra memoravi, completæ electione, miserunt Ekkihardum, qui dicebatur Ruffus, cum consortio aliorum ^{Ekkihardus Ruffus} fratrum & militum, qui hanc Imperatori nunciarent, & de promissis admonerent. Qui cum Italiæ partes, ubi Cæsar tunc commorabatur, itinere attingerent, Gisleri suffragium, qui apud Imp. tunc plurimum valebat, implorantes, legationis suæ, secretum ei aperiunt. Promissa ab eo est his fidelis intercessio, complereturque sibi cunctis proxima in omnibus benevolentia. Namque ut audita Cæsaris auribus instillavit, pedibus supplex advolvitur, promissa & diu expectata longi laboris præmia postulans, domino hoc consentiente, protinus impetrat. Egressus autem interrogatur à nuncijs, & maxime ab Oterico, qui se fidei suimer firmiter commendavit, si quid in sibi creditis proficeret? quod vix suis necessitatibus in hoc subveniret, respondit. Corruptis deinde pecunia cunctis primatibus, maximeque Romanis, quibus cuncta ^{Romanis cunctis}

semper ve-
nalis,

sunt semper venalia, iudicibus, qualiter ad Archiepiscopatum aliquaratione veniret, primum secreto revolvit, moxque palam Domini Papæ Benedicti VII. qui sic vocabatur ex numero præcedentium æquivocorum, obnixè petit auxilium, quod cum totius consilio senatus si posset impendi, ex sua parte sibi paratum foret. Et hic promisit. Positum est Romæ concilium generale, sapientissimi conveniunt, impleturque illa Jeremiæ propheta: *Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, &c.* Nam cum iudices ab A-

Giselerus
Archiepisc.
Magdeb.
Adelberti
successor,
non pastor
sed mer-
cenarius.
Chron Ci-
tiz. Langii
pag. 707.
Corruptus
iudex non
quit discer-
nere verum.
Merseburg
gensis Ep-
iscopatus
destructus.
Lambert.
Schaffna-
burg. re-
fert ad an-
num 982.

postolico interrogarentur, si liceret Gisilerum promoveri ad Archiepiscopatum, quia certam non haberet tunc sedem, sed ab Episcopo injustè, ut semper sit questus, ablata Hildebardo, caruisse hæcenus quam possideret, tunc hoc autoritate Canonica præcipere se iure meritoque verbis affirmabant, exemplis Davidica transgredientes monita: *Rectè iudicate, filij hominum*; Et illud: *Corruptus iudex nequit discernere verum*.

Lector, crede mihi, quod piget atque pudet, me his longè inferioriorem, hoc verbis exponere, quod hi ob præsentem acfutura pudorem noluerunt omittere. *Merseburg*, quæ usque huc liberaliter dominabatur Ecclesiæ Halberstadeni, sede Episcopali destructa, subditur, & *Giselerus* ejusdem non pastor sed mercenarius ad majora semper tendens desiderata iv. Idus Septembr. percepit, proverbij non memor illius: *Quanto altior gradus, tanto gravior sit casus*. Certè si voluisset in cura sibi credita persistere, omnem scrupulam in aliquo sibi unquam obstitentem, Imperatoris auxilio potuisset expellere, magnamque securitatem ac rerum affluentiam cunctarum sibi suisque successoribus efficere. Sed quia Domini iudicia hominibus scilicet occulta, nunquam autem injusta, non illi solùm sed communibus nostrimet imputo peccatis domesticis, quibus quicquid adversi accidit justè ascribitur.

Otticus verò *Beneventum* postea veniens, infirmatur. Coq-
frater

frater meus, nomine *Hafovar*, ut mihi retulit, vidit assistere sibi *Asbelken*, præpositum quondam nostrum sed tunc defunctum, annonam sancti Mauritij eminens sibi porrigentem. Expavescens tali visione, idem, *cornu*, inquit, *frater* aliquid: & exponens ei ordine cuncta, *Va mihi*, dixit, *misero & peccatori, quod unquam monasterium meimet & obedientiam ob ambitionem reliqui, & si divina largitis aliquam mihi concedere dignatur sanitatem, supplex huc venio, nunquamq. recedo.* Talia persequentis, infirmitate validiori opprimitur, & post paucos dies in præfata civitate Nonis Octobris moritur, ac sepelitur: non ullum sapientia atque facundia sibi relinquens similem. Gislherus autem accepta ab Imperatore licentia, Magdeburg 11. Calend. Decemb. Thiedrico, Metensis Ecclesiæ Episcopo, comitante, venit. Fuit hic amicus Cæsaris, & valde ei charus, unusque ex numero corruptorum, qui mille talenta auri atque argenti pro veritatis obumbratione ab Archiepiscopo percepit. Cui quidam, cum ab eodem iussu Imperatoris ad martinam joculariter benediceretur. *Seriet te*, inquit, *Dominum in futuro, quem hic omnes non possumus auro.* Tunc omnia, nostram prius Ecclesiam, respicientia, divisa sunt miserabiliter. Sclavonicæ ritu familiæ, quæ accusata venundando dispergitur. Pars Episcopatus nostri, quæ jacebat inter *Salam* & *Elsram* ac *Mildam* fluvios, & *Plisni*, *Vedu* & *Tuchurino* pagos cum villis passim & piscinis *Friderico* Cicensi datur Episcopo. *Volceldo* autem Misnensis Ecclesiæ antistiti pars illa conceditur cum adpertinentibus villis: *VVisseburg* & *Loftata* una, quæ ad *Gutici* Orientalem pertinet, ac fluvij *Caminitz*, *Albia*, distinguitur: sibi autem retinuit *Gislherus* Undecim urbes, quarum sunt hæc nomina: *Scadici*, *Cotug*, *VVorzin*, *Bigni*, *Ilburg*, *Dihni*, *Pug*, *Luibanici* & *Gezerisca*. Præcepta, quæ munera regalia seu imperialia detinebant, aut igni comburebat, aut Ecclesiæ suæ mutato nomine designari fecit manci-

Theodorh
eus Episc
Metensiu

Episcop.
Merseburg.
gensis di-
scriptus,
vide Chrō.
Citiz. pag.
707.

Diploma-
ta Merse-
burg abo-
lita.

* Thideri-
cus Mar-
chio sua
superbia
cogit Sla-
vos fieri
Christia.

de fidei
desertores
Adam. Bre-

ment. pag.
69. Hel-
mosd. lib.
I. cap. 16.

Crantz.
Wandal.
lib. I. c. 41.

† Sigifridus
pater Dit-
mari.

Slavorum
delectio.

mancia, & totum quod *Merseburg* respicere deberet, nequaquam colligeretur, sponte dispergit, Abbatiam ibi statuit, eidemque *Ostradam* venerabilem de sancto Johanne Monachum præfexit, postq; *Heimonem* de eodem monasterio constituit. Sed quæ res destructionem hanc subsequeretur, Lector attende. Genes quæ suscepta Christianitate regibus & Imperatoribus tributariæ serviebant, superbia *Thiedrici* * Ducis aggravata, præsumptione unanimi arma commoverant, quod patti meo Comiti † *Sigifrido* priusquam fieret, sic revelatum. Vidit in somnis aërem nube densa contractum, & præ admiratione, quid hoc esset, percunctatus, auditur vocem talia proferentem: *Nunc illud compleri debet vaticinium: Pluit Dominus super justos & injustos.* Quod etiam III. Calend. Julij scelus, percusso in *Havelberg* præsidio, destructaque ibidem Episcopali Cathedra, primum exoritur. Transactis autem trium spacijs dierum, Slavorum conspirata manus Brandenburgensem Episcopatum XXX. annos ante Magdeburgensem constitutum cum jam prima sonaret, invasit, fugiente prius tertio Antistite ejusdem *Volmero*, & defensore ejus *Thiedrico*, ac militibus ipsa die vix evadentibus. Clerus ibidem capitur, & Dodo ejusdem sedis antistes, qui à suis strangulatus, tres annos jacuit sepultus, tunc verò è tumulo eruitur, & integro ad huc ejus corpore, ac sacerdotali apparatu, ab avaris canibus prædatur, & iterum temere reponitur: omnis Ecclesiæ thesaurus distrahitur, & sanguis multorum miserabiliter effunditur. Vice Christi, & piscatoris ejusdem venerabilis Petri, varia Dæmoniæ hæresis cultura deinceps veneratur, & flebilis hæc mutatio non solum à gentilibus, verum etiam à Christianis extollitur. Temporibus his Ecclesia Cicensis à Bojemorum exercitu *Dedi* Duce capta est, & deprædata, *Hugone* primo, tunc Episcopo; hinc effugato. Posteaque monasterium sancti Laurentij martyris in urbe, quæ *Calve* dicitur, situm desolan-

Hugo pri-
mus Cice-
nsis Ec-
clesiæ præ-
sul, à Bo-
hemis ex-
pulsus an-
no 974.
Chronic.
Citiz.

Desolantes, nostros sicut fugaces cervos insequabantur. No-
 stras etenim facinora nobis formidinem & his suggerebant
 validam mentem. *Mistui*, Abditorum Dux; *Homanburg*,
 ubi sedes Episcopalis quondam fuit, incendit atque vastavit.
 Quid vero ibi mirabilem Christus operaretur è cœlis, atten-
 dat religio totius Christianitatis. Venit de supernis sedibus
 dextera, in medium collapsa incendium expansis digitis &
 plena cunctis videntibus rediit. Hoc admiratur exercitus,
 hoc stupet *Mistui*, timoratus, & id mihi indicavit *Avico*, Ca-
 pellanus tunc ejus, & spiritualis frater meus postea effectus.
 Sed ego cum eodem sic tractavi reliquias sanctorum itinere
 in Cœlum divinitus collatas abisse, hostesque terruis-
 se atque fugasse. Desolatis tunc omnibus præda & incendio
 Urbibus ac villis, usque ad aquam, quæ *Tongera* vocatur, con-
 venerunt è Slavis peditum ac equitum plus quàm triginta le-
 giones, quæ sine aliqua læsione, residua quæque, suorum au-
 xilio deorum tunc devastare non dubitarent, tubicinibus
 præcedentibus. Non latuit hoc nostros. Conveniunt E-
 piscopi *Gislerus* & *Hillibardus* cum Marchione *Thiedrico*, cæ-
 terisque Comitibus, *Redago*, *Hudone* & *Binizone*, *Friderico*, *Du-
 done* ac patre meo *Sigisfrido*, aliisque compluribus, qui ut dies
 Sabbathi primò illuxit, missam omnes audiunt, corpus ani-
 mamque cœlesti Sacramento muniunt, hostesque obvios fi-
 ducialiter irrumpentes, paucis in unum collem effugientibus,
 prosternunt. Laudatur à victoribus in cunctis Dominus mi-
 rabilis operibus, approbaturque veridicus Pauli doctoris ser-
 mo: *Non est prudentia, neq; fortitudo, nec consilium adversus Do-
 minum.* Derelicti sunt, qui prius Dominum spernere præsum-
 pserunt, idolaque manu facta & prorsus inania creatori suo
 culti præposuerunt. Appropinquante tunc nocte, nostris-
 que à longè castra metantibus, hi quos supra memoravi, fut-

Mistui
 Dux Obor-
 tricum,

Tongera
 fl.

Slavorum
 clades,

Otonis II.
res gēte
in Italia.

tim præ dolore evaserunt. Omnes autem nostri, exceptis
tribus, castino gaudentes remeabant, applaudentibus cunctis,
quos obviam habuere, vel domi invenere. Interim Cæsar
Romanum sic regebat Imperium, ut quod patrem suum prius
respiciebat, omne detineret, & Saracenis sua impugnantibus
viriliter resisteret, & à finibus suis longè hos effugaret,
Calabriam à crebra Græcorum incursione, & Saracenorum
deprædatione, magnam injuriam perpeti, Cæsar cōperiens,
ad supplementum exercitus sui Bavarios ac fortes in armis
Alemannos evocavit. Ipse autem cum Ottone Duce, fratre

Otho Dux
Ludolf F.

tritis filio Luidulfi, ad urbem *Tarentum*, quam Danai jam præ-
sidio munitam obtinuerunt, festinavit, eamq; viriliter in parvo
tempore oppugnatam devicit. *Saracenos* quoque, valido
exercitu sua populantes, superare contendens cautos illò spe-
culatores misit, qui certa de hostibus referrent. Quos primò
infra urbem quandam clausos effugavit devictos, postque
eosdem in campo ordinatos, fortiter innumeram ex his mul-
titudinem stravit, prorsusque hos speravit esse superatos.
Sed hi ex improvviso collecti, ad nostros unanimiter pergunt,
& paululum resistentes prosternunt, prohi dolor, III. Idus
Julij, *Richarium* lanciferum & *Vdonem* Ducem, matris meæ
avunculum, Comitesque *Ditmarum*, *Becelinum*, *Gevebardum*,
Guntherum, *Ecelinum*, ejusque fratrem *Becelinum* cum *Burchar-*
do & *Bedi* ac *Conrado*, cæterisque inestimabilibus, quorum no-
mina dominus sciat. Imperator autem cum *Ottone* præfato
cæterisque effugiens ad mare venit, vidensque à longè na-
vim, *Salandriam* nomine, *Calonymi* Judæi, equo ad eam pro-
peravit. Sed ea præteriens suscipere hunc recusavit. Ille
autem littoris præsidia petens, invenit adhuc Judæum stan-
tem, seniorisque dilecti eventum sollicitè expectantem. Cum-
que hostes adventare conspiceret, quid unquam fieret de se,
tristis,

Clades Ot-
tonis II.
Saraceni-
ca & fuga,
refertur à
Mariano
Scoto ad
annum 981.

Calonym
Judæus.

tristis, hunc interrogans & habere se amicum apud eos, cujus auxilium speraret, animadvertens, iterum equo comite in mare profiliens, ad alteram, quæ sequebatur, tendit Salam-
driam, & ab *Henrico* solum milite, qui Slavonicè *Zoluntia* vocatur, agnitus intromittitur, & in lecto senioris ejusdem navis positus, tandem ab ipso etiam cognitus, si Imperator esset interrogatur. Qui cum hoc diu dissimulare studuisset, tandem professus: *Ego sum, inquit, qui peccatus meus id promerentibus, ad hanc veni miseriam: sed quid vobis sit modo communiter faciendum, diligenter accipite. Optimos ex meo nunc perdidisti imperio, & propter hunc doloris stimulum neque terras has intrare, nec horum amicos unquam possum vel cupio videre. Eamus tantum ad urbem Rossan, ubi mea conjunx meum præsolatur adventum, omnemque pecuniam, quam teneo ineffabilem, cum eadem sumentes, visitemus Imperatorem vestrum, fratrem scilicet meum, certum, ut spero, meis necessitatibus amicum.* His dulcibus alloquiis provisor navis delectatus, consensit, & per dies ac per noctes ad conditum pertingere locum properavit. Quo cum propiarent, binomius ille jussu Imperatoris præmissus, Imperatricem, & qui cum ea erat, Thiedricum præsulem supra memoratum cum somariis * plurimis quasi pecunia sarcinatis, vocavit. Græci autem primo, ut Imperatricem cum tantis de urbe præfata muneribus exire viderunt, anchoramponentes, Thiedricum Antistitem cum paucis intromittunt. Sed Imperator rogatu præsulis vilia deponens vestimenta, & induens meliora, viribus suis & arte nandi confusus, ut stetit in prora, mare velociter insiluit. Quem cum quidam ex circumstantibus Græcis apprehensa veste detinere præsumeret: perfoßus gladio *Luipponis*, egregii militis, retrorsum cecidit. Fugerunt hi in alteram partem navis, nostri autem, quibus huc veniebant puppibus, incolumes Cæsarem seque-

*Henricus
Zoluntia
Slavus.*

*Ottonis II.
astus.
Confer A-
ventin, lib.
VI. p. 307.*

*Somarius
vel fauma-
rius, equus
faumis o-
neratus,
Sauma ve-
ro sarcina,
omni. Gloss.
v. Vide Lin-
deb. og.
Gloss. pag.
1472. Be-
stius the-
sauri por-
tantibus,
explicat
Gobelinus
Æt. VI. cap.
49.

bantur, eos littoris securitate præstolantem, præmiaque promissa magnis muneribus Danais implere cupientem. Hi verò multum perterriti, promissionibusque diffidentes, abierunt, patrios repetentes fines, quique dolo omnes semper vicerant nationes, simili se tunc delusos arte sentiebant. Quanta autem læticia à præsentibus, posteaque venientibus, Imperator susceptus sit, explicare non valeo. Sed ut in omnibus. Lector carissime, cætus efficiaris, *Salandria* quid sit, vel cur ad has pervenerit oras, breviter intimabo. Hæc est, ut præfatus sum, navis miræ longitudinis & celeritatis, ex utroque latere duos tenens remorum ordines, ac centum ac quinquaginta nautas. Duabus hoc unum erat nomen navibus, quæ jussu Basilij **Calabriam* petierunt, colligendi gratia tributis. Quæ licet Romano specialiter serviat imperio, tamen ne aliquam à Græcis patiantur molestiam, auri debitum quotannis voluntariè persolvit Constantinopolitanis. Imperator autem has venientes, inextinguibilemque ab omni re, præter ætæm, ferentes ignem, * sibi conjunxit, & in mare ad comburendas Sarracenorum naves conductas direxit: Quarum una, sicut prædixi, suscipere devictum eundem recusavit, seu ob ignorantiam sui, seu ob metum subsequæ inimici. Altera autem, quæ hunc instinctu *Henrici* suscepit, velut præfatus sum, invita reddidit. Paululum mihi nunc deviantis niens est, incepta perficere. Omnes nostri Principes comperta tam miserabili fama, conveniunt dolentes, & ut cum sibi liceret videre, per epistolæ portitorem unanimi supplicatione poscebant. Quorum legationem Cæsar ut audivit, desideranti animo consensit. Indicitur in *Berna* civitate conventus, & omnis huc convocatur principatus, necessaria ut hic tractarentur multa: Solus Dux *Bernhardus* in media revertitur via: namque una ex urbibus suis, quam Imperator

Salandria
navis de-
scriptio.
Tempori-
bus nostris
tales naves
apud Itali-
cos Galææ
nominan-
tur, inquit
Gobell. d. l.
à Celsæ
eam dedu-
cens.

* *Calabria*
Rusij. Im-
perio tri-
butaria.
* *Ignis Græ-*
cus, à Cal-
linico in-
vêtus, quo
sub aqua
naves in-
cendebant.
Vid Panch-
tollum Me-
morab.
part. 2. tit.
29.

Conventus
Imperii
Veronæ.
Bernhardus
Dux,

contra

contra Danos opere ac praesidio firmavit, dolo ab his denuo capta, celsis defensoribus ejusdem, incensa est.

Anno Dominice incarnationis DCCC LXXVIII.

Imperator *Verona* placitum habuit, & *Henricus minor* exilio solutus, Dux Bavariorum; & in hoc anno Slavi unanimiter restiterunt Cæsari & *Thiedrico* Marchioni: & filius Imperatoris ab omnibus in dominum eligitur. Post paucos dies discedebant, ultimum valedicentes: namque Imperator cum Romam veniret, relicta matre sua venerabili in *Papia* civitate, graviter infirmatus, ut extrema præsensit adesse, omnem suimet pecuniam partes divisit in quatuor, unam Ecclesiis, secundam pauperibus, tertiam dilectæ suimet sorori *Mechrilda*, quæ Abbatiam in *Quidlingeburg* devota Christo famula obtinuit, quartam suis tristibus donavit ministris ac militibus, factaque laicaliter confessione coram Apostolico, cæterisque cœpiscopis atque presbyteris, acceptaque ab eis optata remissione, vii. Id. Decembr. ex hac luce subtrahitur, terræque commendatus, ubi introitus orientalis Paradisi domus sancti Petri cunctis patet fidelibus, & imago Dominica horabiliter formata venientes quosque stans benedicit: Equidem sortis memor humanæ, multumque indigens indulgentiæ, cœli terræque Deum & Dominum supplex efflagito, ut quicquid hic in mea unquam peccaverit Ecclesia, clemens remittat, pro beneficiis autem centuplum largiatur, potestatemque immerito mihi concessa indulgeo, te obnixè successorem postulans, ut huic veniam, nemini in ultimis denegandam, semper ex corde tribuas. Hujus inclyta proles, nata *Sibila* Sylva, quæ *Ketil* vocatur, in die proximi natalis Domini, ab *Johanne* Archiepiscopo Ravennate, & à *Vvilligiso* Magociacense, in regem consecratur Aquisgrani, & comple-

Henricus minor Dux Bavarum

Mort & sepultura Ottonis III.

Ketil filia Otto III. patri successit, undè in regem Aquis-

grapi à Jo-
hanne Ra-
vennati E-
piscopo
Lambert.
anno 924.

Henricus
Dux è vin-
culis di-
missus.
Confer A-
ventin. lib.
7, pag. 307.

gaudia advenit. Movit multorum corda ineffabilis dolor, virtus sublata queritur, quam sapissime incolumem homo fragilis & dubius persequitur. Sedit hic bis quinos solares annos post obitum patris sui regni tutor & imperij, hostibus cunctis horrendus, commissisque gregibus in expugnabilis murus. Nutat anxia in tantis rebus populi sententia, quam citò firmavit divinæ majestatis miseratio. Solvitur à Trajectensi custodia Dux Henricus, & ab eo Rex tenellus, ad auctriendum sive ad degradandum à *Wvarino* Coloniensi Archiepiscopo, cujus firmæ fidei ab Imperatore prædicto is commissus fuit, assumitur. Obseram modò tertij seriem voluminis duro vecte necis descendæ tertij Imperatoris nostri, & certitudinem pietatis alme, quæ omnem exclusit ambiguitatem, stylo latus aperire conabor.

CHRONICI DITMARI EPISCOPI MERSEBURGII

LIB. IV.

ANNO Dominicæ incarnationis DCCCC XXXIV.
 Domina Imperatrix *Theophano*, *tertiis* Mater *Theophanu*
Ortonis, & proli dolor in hoc ordine ultimi no- *niam Augus*
 citate vulneris, & unici absentia filii percussa, *ta. 6*
 ad *Adelheidem* Imperatricem *Papiam* civita-
 rem veniens, magno suscipitur luctu, caritati-
 voque lenitur solatio. Præfatus verò Dux cum *Poppone* ve-
 nerabili Episcopo, sub cuius potestate diu tenebatur, & cum *Henrico*
 Ekberro Comite uniuerso, Agrippinam veniens, regem pa- *Dux Otto*
 tronus legalis de *Vvarino*, ut prædixi, Archipræsule suscepit, *nie III. to*
 ejusdemque auxilium cum omnibus, quos ad sui gratiam *telam. sibi*
 convertere poterat, firmiter est adeptus. Dispositis au- *vendicat.*
 tem, ut sibi placuit, cunctis, Dux ad *Corbeiam* cum eis venit,
 ibique *Thiedricum* & *Esiconem* Comites ac confratres nudis
 pedibus veniam postulantes dedignatur suscipere. Quod
 hi ægre ferentes, abierunt, cognatos suimet amicos à Du-
 eis ministerio toto mentis nisu amovere studentes: Qui cum *Henrico*
 palmarum solennia in *Magdeburg* celebrare voluisset, o- *imperiū*
 mnes regionis illius Principes huc convenire rogavit, atque *ambit.*
 præcepit, tractans quomodo se suæ potestati subderent, re-
 gnique cum fastigio sublevarent. Huic consilio maxima
 pars procerum hoc dolo consensit, quod licentiam à Domi-
 no suimet rege, cui juraverat prius, peteret, postque secura
 novo regi serviret. Quidam autem ob ejus indignationem
 digressi, occultis meditantur astutiis, qualiter hoc nunquam
 fieret.

Miseco Po-
lonus. Mi-
tui Obo-
eritus, Bo-
leslaus,

Conspira-
tio in Hen-
ricum, Ot-
tonem quo-
rum, festi-
vo capiti,
an custodia
generalem
Vid. Sig-
bert. ad an.
933

Henricus
alter, Dux
Carinthie,

Ala.

Adelheidis
F. Imp.

ficeret. Inde egressus Henricus proximum pascha *Quidilun-
giburg* festiuis peregit gaudijs. Quo magnus regni primatus
colligitur, à quibusdam venire illo nolentibus, ad omnia
diligenter inquirenda nuntius mittitur, Hac in festiuitate
idem à suis publicè rex appellatur, laudibus diuinis attollitur,
Huc *Miseco & Mistui & Bolislaus* Duces cum cæteris ineffabili-
bus consuebant, auxilium sibi deinceps ut regi & domino
cum iuramentis affirmantes. Multi ex his fidem violare ob-
timorem Domini non præsumentes paululum euaserunt, &
ad civitatem *Hesseburg*, quo consocii eorum adversus Ducem
jam palam conspirantes conveniebant, festinavere: Quo-
rum hæc sunt nomina. Ex oriente hi Comites cum *Bern-
harde* Duce & *Thiedrico* Marchione, *Ekkihard*, *Bio*, *Esico*, *Bern-
wardus* Comes & clericus, *Siffirthe* ejusque filius *Fridericus* &
Ciaze confratres, Conprovincialium autem *Thiedricus* &
Siberi, confratres, *Hoico*, *Ekkihard* & *Bezico*, germani, *Brunig*
& sui, militesque sancti Martini jussu Archipræsulis Willigisi,
quibus ad hærebat occidentalium maxima multitudo. Quod
Dux comperiens, suos magnis muneribus ditatos cum gratia
dimisit, ipse autem cum valida manu ad perturbandam hanc
conjuracionem, seu pacificandam, ad *Verlu* properans, *Pop-
ponem* misit Episcopum, ut adversantes sibi disjungeret, vel re-
conciliare tentaret. Qui cum cœpto itinere persisteret hô-
stes congregatos, jamque Ducem petere paratos, inveniens,
vix pacem mutuam, in loco qui *Sensum* dicitur, ad conditum
pepigit diem: ad quem Dux in Bavariam continuo profi-
ciscens, cum venire aut noluisset, aut propter *Henricum* Du-
cem, qui tunc *Bavaris* atque *Carentis* præfuit, munere præ-
fati Imperatoris, non potuisset, hostilis immanitas urbem Co-
mitis *Ekberti*, quæ *Ala* dicitur, possedit, destructisque protin-
us muris intrantes ad *Adelheidem*, Imperatoris filiam, quæ
hic nutriebatur, cum pecunia ibi plurimum collecta rapiunt,
gaudent-

gaudentesque redeunt. Dux autem conversus ad se, omnibus Bavariarum Episcopis, Comitibusque nonnullis, Francorum terminos, his frater sociis, adiit, & in pascuis, ad *Vve-* Weisest.
senstas pertinentibus, ad alloquendos regionis illius Principes Conradus
 confedit. Magontinæ tunc provisor Ecclesiæ *VVilligisus*, Dux.]
 cum Duce *Conrado* cæterisque optimatibus huc venit. Hos
 Dux quibuscunque valuit modis sibi conjungere tentans,
 eosque à promissa regi suo cum sacramentis fide nunquam
 vita comite recessuros unanimi eorum responsione percipiens,
 coactus est futuri timore duelli cum juramentis affirmare,
 ut III. Cal. Julij ad locum, qui *Rara* vocatur, veniret, puerumque
 matri suæ, illisque, redderet. Tunc unusquisque remeavit
 ad sua, mente diversa præ gaudio atque tristitia.
 Post hæc *Henricum Bozlaunum*, Ducem Bojemorum, in cunctis Boleslaus
 suimet necessitatibus semper paratum, cum suis adiit, hono- Dux Boje-
 rificeque ab eo susceptus, cum exercitu ejusdem à finibus mor.
 suis per *Niseni* & *Deleminca* pagos usque ad *Mogelini* ducitur. Dalemin-
 Deindeq; cum nostris obviam sibi pergentibus ad *Medeburum* cia.
 proficiscitur. *VVagio* vero miles *Bolislai*, Ducis Bojemorum,
 qui *Henricum* cum exercitu comitabatur, cum ad *Misui* rede- Mogelena,
 undo perveniret, cum habitatoribus ejusdem pauca locutus,
Fridericum, *Rigdagi* Marchionis, tunc in Merseburg commo-
 rantis, amicum, & satellitem, ad Ecclesiam extra urbem po-
 sitam venire, ac cum eo loqui, per internuntium postulat.
 Hic ut egreditur porta post eum clauditur, & *Rigdagus* ejus- Rigdagus
 dem civitatis custos & inclytus miles juxta fluvium, qui *Tri-* Marchio
bisa dicitur, ab his dolosè occiditur. Urbe autem prædicta Misenensis
Bolislai mox præsidio munita, eundem cirò dominum & Myfna à Bo-
 habitatorem suscepit. A quo *Volcoldus* antistes vulgi instin- jemis oc-
 Quavarij expellitur, & ad *VVilligisum* Archiantistitem veniens, cupata.
 benigne ab eodem suscipitur. Hunc enim pro filio Episco- Volcoldus
 pus nutrit, & cum ad *Boas* ordinaretur regiones, secundo Episcopus
Myfn.
Willigisus
Moguanus

Eccardus
Marchio,
Rigdagi
successor.

Volcaldi
Episcop.
mors. An.
no 993.
Chronic.
Citiz.
Wido. Suc-
cessor Vol-
caldi.

Wilhelmus
Comes Vi-
nariensis.

Pacis con-
ditiones
Henrico
Duci pro-
positas.

Ottoni, cui magisterio præfuit, diligenter vice sui habendum commendavit. Hoc semper iste in animo tenuit ac maximo honore cognovit, & tunc adprimè, cum sibi fuit necesse: & in *Erferdia*, quo ipse desideravit, procurari eundem summo-
pere jubet. Ibi diu conversatus, post mortem *Rigdagi* Mar-
chionis inelyto *Ekkibardo* succedente, & *Bolizlamo* ad propria remeante, sedem propriam. revisit: posteaque Bolizlavi ami-
citiâ firmiter acquirens, cum in Praga cœnam Domini ce-
lebraret, posteraque die, quæ est Parasceve, cum memoriâ,
divinæ passionis ritè perageret, paralyti percussus, asportatur,
& in hac infirmitate usque ad finem hujus vitæ, quamvis ad
tempus convalesceret, permansit. Sedebat XXIII. annos x.
Cal. Sept. ex hujus carnis ergastulo eductus. In hujus vice
Eid, nostræ congregationis frater vir justus & magnæ simpli-
citatîs, ordinatur, hortatu *Gisleri* Archipræfûlis, de cujus in-
clyta conversatione multa ad ædificationem nostram verba,
cum tempus fuerit, narrabo, nunc in cœptis persistens. In-
terim fautores regis *Wilhelmum* Comitem, Duci nimis fa-
miliarem, in *VVimari* possidentes, comperto ejusdem ad-
ventu, illo festinant, ac juxta villam, quæ *Iteri* dicitur, con-
venientes castra metati sunt, crastino contra eum bellaturi.
Quod cum ducem protinus non lateret, *Gislerum* huic misit
Archiepiscopum, qui voluntatem eorum perquireret, pa-
cemque si potuisset ulla fieri ratione, firmaret. Hic cum
senioribus congregatis suæ legationis aperiret secretum, di-
ctum est ab his, si regem suum & dominum reddere, nilque
derebus suis præter *Mersburg*, *VValbizi* & *Frasu* ad suprâ me-
moratum diem sibi detinere voluisset, idque sacramentis cro-
dibilibus approbaret, quòd tunc cum securitate eorum ex
parte consolidata hinc abire liceret: Sin autem, quòd eundè
redeundique, nullus vivo patefceret locus. Quid plura?
quicquid ex poscunt, crastino impetrant, eumq; ad *Mersburg*,
ubi

ubi ductus *Gisela* longo tristis sedebat abcessu, hi discedentes ire permittunt. Is vero cum fidelibus suis singula quæque discutiens, seque ob Domini timorem, patriæque salutem, à proposito recessurum suo veraciter indicans, grates auxilii suimet & bonæ voluntatis condignas refert, & ut cum illo ad conditum pergerent diem, omnes caritative postulat. Ventum ad *Rara* ab Imperatricibus, in *Papia* humiliter divinam consolationem huc usque præstolantibus, & ab universis imperij ac regni Principibus, fidelisque promissio Ducis compleretur, data cunctis, qui ad regnum pertinebant, gratia sui, abundique licentia. Stella à Domino prædestinati Rectoris media die cernentibus universis clara refulsit. Fit unus laicorum atque clericorum in Christi laude concentus, ac prius repugnantium supplex affectus, convenitque in unum dissona turba domjnum. Rex à suimet matre aviaque diligenter susceptus; *Haiconis* magisterio Comitis commissus est. Inter Regem & Ducem pax firmatur usque ad suprâ memorata *Vvesens* præta, utrisque sua perentibus. Convenientibus autem his, malorum instinctu in malo discesserunt, licque mæltum temporis stetit intervallum. Oritur autem inter hunc & præfatum *Henricum*, qui *minor* dicebatur, magna seditio, qua *Herimanni* Comitis consilio post modum finita, regis gratiam in Francoforti, & ducatum dedititius promeruit. Celebrata proxima Paschalis solennitas in *Quidilinsburg* à rege, ubi quatuor ministrabant Duces, *Henricus* ad mensam, *Conradus* ad cameram, *Hecil* ad cellarium, *Bernhardus* equis præfuit. Hic etiam *Bolizlaus* & *Miseco* cum suis conveniunt. Omnibus ritè peractis, muneribus locupletati discesserunt. In diebus illis *Miseco* semetipsum regi dedit, & cum muneribus aliis camelum ei præsentavit, & duas expeditiones cum eo fecit. In primo anno regni ejus *Antistes Hillineffemensis Adruvinnus*, Cal. Decemb. obiit, & *Osadasius*

Gisela Henrici uxor, filia *Conradi R. Burgundici* Avent. lib. 5, p. 304.

Henricus pacem admittit.

Hoico *Ostionis III.* Magister,

Henricus minor cognomina tua.

Conradus & *Bernhardus* Duces, *Bolizlaus*, *Miseco* *Polonus*, *Ostionis III.* *clienis*. *Adruvinnus*; *Osadasius*.

Gerdagus,
Bernhardus, Episc.
Hildesheimensis.

eiusdem monasterij præpositus, successit. Quo sedente quinque annos, & tunc expirante, *Gerdagus* tunc cellarius ordinatur. Et cum ille tertio ordinationis suæ anno Romanam causam orationis petens, reverteretur vii. Id. Decemb. obiit, & corpus eiusdem per singula divisum membra in scriniis duobus ad monasterium suum à consociis lugubriter delatum est. Hos antistites duos *Gislerus* Archipræsul casus ibidem adveniens terræ commendavit. Tunc *Bernhardus*

Ottonis III
bella &
prudencia.

magister regis, facta electione, consecratur. Multis bellorum asperitatibus *Slavos* laceessere Rex non desistit. Orientales quoque adversus se præsumentes insurgere, devicit. De occidentali parte, quam plures arma sæpius commoventes, multosque depradantes, vi & arte is superare contendit. Pueritiam non est opus numerare, longumque videtur, quæ pro prudentibus is effecerit consiliatoribus, enarrare. Cometa

Cometa.

apparens damna in pestilentibus subsequutura indixit. Imperator *jam factus vir*, ut ait Apostolus, *evacuavit quæ erant parvuli*, semperque Merseburgensis destructionem Ecclesiæ desens, quomodo hæc revocaretur, sedula mentis intentioneolvebat, & quamdiu in corpore vixit, hoc votum perficere studuit monitis piæ matris. Quæ talia, ut mihi meminerit *Swith* post retulit, sicut ab ipsa percepit, in somnis vidit. Apparuit ei intempestæ noctis silentio sanctus Christi athleta Laurentius, dextero mutilatus brachio: *Cur*, inquit, *quis sum, non interrogas*: & illa, *non audeo*, inquit, *domine mi*. Ille autem persequitur: *Ego sum* dicens, & nomen innotuit. *Quid in me modo ipsa consideras*: *Tuus effecit senior*, *eius persuasione ductus*, *cujus culpa electorum Christi magna multitudo discordat*. Post hæc nati suimet commisit fidei, seu vivente *Gislero*, seu moriente fieri potuisset, redintegrato Episcopatu, patris sui animam in novissimo die ad æternam requiem renovaret. Hæc quamvis sexu fragilis, modestæ tamen fiduciz, & quod in

Theophanæ laus.

in Græcia ratum, ætegiæ conversationis fuit, regnumque filij ejus custodia servabat virili, demulcens in omnibus pios, terrensque ac superanos erectos. De fructu ventris sui decimas domino obtulit filias suas, ad Quidilingeburg *Adelheidam* nomine, alteram ad Gandersheim, quæ *Sophia* dicitur. Eo tempore *Miseco* & *Bolizlaus* inter se dissonantes, multum sibi invicem nocuerunt. *Boleslaus* Luiticios, suis parentibus & sibi semper fideles, in auxilium suum vocat: *Miseco* autem prædictæ Imperatricis adjutorium postulat. Quæ cum tunc in Magdeburg fuisset *Gislerum*, ejusdem Archiepiscopi, Comitesque hos *Ekkibardum* & *Esiconem*, *Biniwonem* cum patre meo & ejus æquivo *Brunone*, *Deudone*, cæterisque compluribus eo misit. Qui proficiscentes vix cum quatuor legionibus ad pagum *Selpuli* dictum venerunt; ac juxta unam paludem, supra quam pons longus porrigitur, confederunt, & ecce in noctis silentio unus ex sociis *Villanis*, qui pridie ad perspiciendum suimet prædium præcedens, à Bohemis captus, evadens periculum imminens, *Biniwoni* primo indixit Comiti. Tunc nostræ ejus admonitione celeriter surgentes, se præparant, & in ipso jam venientis auroræ crepusculo missam audiunt, quidā stando, & alii super equos sedendo, & in ortu solis exeunt de castris, solliciti de eventu futuri certaminis. Tunc *Bolizlaus* cum suis venit turmatim 111. Id. Julij, & utrinque nunciij mittuntur, & ex parte *Bolizlai* quidam miles, *Flopan* nomine, ad perspiciendum agmen nostrorum accessit, & reversus inde interrogatur à Domino, qualis esset exercitus hic, si cum eodem potuisset pugnare, an non. Hortabantur enim hunc satellites sui, ut nullum de nostris vivum sineret abire. A quo sic ei reditum: *Exercitus hic quantitate parvus, qualitate suæ optimus, & omnis est ferreus, pugnare cum eo tibi potis est: Sed si sibi hodie victoria evenit, sic prosterneus, ut fugiendo Misecōnem inimicum, tunc continuo persequentem, vix aut nequaquam eva-*

Gandersheim.
Bellum Boleslai & Misecōnis.

Auxilia Augustæ.

Flopan, miles Boleslai prudens.

das, & Saxones tibi hostes in perpetuum acquiras: si autem victus fueris, finis est de temetipso & de omni regno ad te pertinenti: non enim remanet spes ulla resistendi inimico te. undiq; secus vallanti. Talibus alloquiis furor illius sedatur, & pace facta, Principes nostros alloquitur, ut qui contra eum huc venirent, cum eo ad Misseconem pergere, & in restituendis suis rebus se apud Misseconem adjuvare voluissent. Hoc laudabant nostri, & Giflerus Archipræsul cum Ekkihardo, Escone & Bimizone Comitibus proficiscebatur cum eo, cæteris omnibus domum cum pace revertentibus. Ad vespertasciente jam die, his omnibus arma sumuntur & mox cum juramento firmatis reduntur. Venit Bolizlauus cum nostris ad Oderam ad Misseconem nuntius mittitur, qui diceret, se in potestate sua auxiliares suos habere, si regnum sibi ablatum redderet, hos in columas abire permetteret; sin autem omnes perderet. Sed Misseco his talibus respondit: si voluisset rex, suas acquireret saluos, aut ulcisci perditos faceret, & si hoc non fieret, quod propter eos nil omnino perdere voluisset. Hoc Bolizlauus ut accepit, salvis omnibus nostris, quæcunque potuit, ex locis circumjacentibus prædatur, ac incendit. Inde reversus urbem unam nomine possedit, & hanc cum domino ejus, urbanis nil repugnantibus, acquisivit, eundemque Luiticis ad decollandum dedit. Nec mora hæc hostia ante urbem offertur & de reversione ab omnibus tractatur. Tunc Bolizlauus sciens nostros ex parte Luiticorum incolumes non posse domum sine eo pervenire, crastino dimisit eos crepusculo, ut admoniti fuerant, multum properantes: Quod ut prædicti hostes compererunt, pone sequi maxima electorum multitudine mox nitebantur. Quos Bolizlauus vix compescuit talibus: Vos qui in meum huc venistis auxilium, videte ut hoc perficiatis bonum, quod incepistis, procerso scientes, quod hos, quos in fidem suscepi meam, & in bona pace dimisi, visa superstitie mea, nullum hodie

Fax cum
Boleslao
inita.

Boleslao
perfidia.

Luitici Sa-
xonū ho-
stes.

Boleslaus
fidem præ-
stare stu-
det.

hodie patior perpetuum. Non est nobis honor, nec consilium, hactenus amicos familiares nos nunc efficere manifestos hostes. Scio magnam inter vos esse inimicitiam, & hanc ulcisci, eveniunt vobis tempora his multo aptiora. His sedati eloquiis Luitici, duos ab eo ibidem dies detenti, & tunc invicem salutantes, antiquumque foedus renovantes, discesserunt, & tunc illi infideles, qui nostros insequerentur, quia pauci erant, ducentos milites elegerunt: Quod nostris mox à quodam *Hudon* Comitris satellire intimatum. Unde in ipsa accelerantes hora, domino gratias, ad Magdeburg incolumes pervenerunt, hostibus se in vanum sic laborantibus. Id ut primitus audivit, prosperitati eorum arrisit Imperatrix. Sed quia de optima ejus conversatione parum mihi ad notitiam venit, ideo superius strictim de immensa ejus nobilitate explicui. Hæc occidentales tunc inhabitabat regiones, quæ hoc nomine merito dicuntur, quia ibidem sol & omnis æquitas cum obedientia & charitate mutua in occasum se vergit. Nox nihil aliud est, nisi umbra terræ, & hoc totum, quod in digenæ isti operantur, nil nisi peccatum. Hic prædicatores sancti in vanum laborant, hic reges & cæteri Principes modicum valent. Prædones & justii persecutores dominantur. Multa sanctorum corpora in partibus his requiescunt: sed habitatores hos, ut video, spernunt prævaricantes. Sed ne quis me Crispini discipulum lippi esse arbitretur, de his sileo: Quia ob illicitas conjunctiones, aliasque ineffabiles versutias, hos prope interitum esse non dubito. Innumeras antistitum excommunicationes spreverunt, & propter hoc stare diu non poterunt. Hæc tantum unâ mecum quæso, Christi fideles, orate, ut hi murentur in melius, & ad nos nunquam veniat talis usus. Nunc autem de fine Imperatricis prædictæ loquutus sum, quæ hunc præcesserint signa, narrabo. Anno Domini ^{Causæ defectus solis} DCCCC LXXXIX. sol defecit xii. Calend.

Nov.

Theopha-
nia Augu-
sta mori-
tur Anno
990. Herm.
Conur.

Adelheidis
Augusta.)

Ditmari
studia &
monacha-
tus.

Nov. v. diei hora. Sed cunctis persvadeo Christicolis, ut veraciter credant, hoc non aliqua malarum incantatione mulierum, vel ausu, fieri, vel hunc aliquo modo seculariter adjuvari posse, sed sicut Macrobius testatur, ceterique sapientes fieri asserunt, est id de luna. Insequenti anno consummato in bonis vitæ suimet cursu in Numagen *Theophano* infirmatur Imperatrix, atque ab hac vita xvii. Cal. Julij discedit, sepulta ab *Evergero*, sanctæ Colonienfis Ecclesiæ Archiepiscopo, in monasterio sancti Pantaleonis, quod datis impensis *Bruno* Archiepisculi requiescens construi præcepit, præsentem filio, ac multa pro remedio matris his confratribus largiente. Quod cum inclyta Imperatrix Adelheidis comperiret, tristis protinus effecta, regem tunc VII. annos regnantem visitando consolatur, ac vice matris secum tamdiu habuit, quoad ipse protervorum consilio juvenum depravatus tristem illam dimisit. Huic bene nata virtutibus ornanti pater meus *Comes Sigefridus* domi militiæque fideliter servivit & in expeditione ad *Brandeburg*, qua ultimo militavit, ab equo cadens, valido corporis dolore fatigari cœpit. Sensit insuper octavum sibi adesse annum, sicci in somnis præsignatum. Dormiens namque in Colonia, his suscitatur denuo verbis, *Sigefride, vigila, & ab isto die post octo annorum curricula visam te hanc finire presentem, pro certo scias.* Hunc præfinitum diem vigilantem semper animo prævidit, ac quibuscunque virtutum fructibus valuit, præoccupare non destitit. Me autem in *Quidilingeburg* apud suam materteram, *Emnildam* nomine, collocavit; qua paralyti longo tempore laborante, primo litteris bene adhuc instructum sumsi, & *Rigdago* Abbati II. de sancto Johanne in Magdeburg commendavit. Ibi tres annos ego conversatus, in omnium festivitate sanctorum ad Sanctum Mauritium, quia ad altare hoc me dare non potuit, fraternitatis consortio ab eo junctus sum. Proximaque sancti

sancti Andreæ natali magnum & valde cunctis acceptabile
convivium duos dies peractum est. Inde egressus, & immi-
nente quadragesima in civitate, *Vallibizi* dicta, infirmatus, ^{Dilecti}
Idib. Martij defensor patris, ac homo verus, utriusque de- ^{patris laus}
bitum persolvit naturæ. Quem mater sua venerabilis omni ^{& mori,}
probitate, *Mechtildis*, celeriter hunc prosecutura, cum con-
juge *Cunegunda* desier. Namque tanto orbata solatio, cum
immenso mœnore diem expectaret extremum, in eodem an-
no tertio Nonas decembris fideliter migravit ad Christum.
Pater autem meus, nomine *Lutharius*, cui æqualiter nobis-
cum hæc hereditas contigit, matri meæ antiquum renovans
dolorem, multa intulit mala, & quamvis hæc firmæ suimet
fidei à matre sua sibi fuerit commissa, tamen omnibus ejus-
dem bonis eam privare contendit. Quid multis moror? Im-
peratoris auxilio cuncta ei restituntur. Interea *Atheldagus*
Archiepiscopus Bremensis obiit, & *Lievvizo** successit, qui
Papam *Benedictum*, exulem, à patria suimet, quæ sita in con-
finio Alpium & Suevorum, huc sequutus erga dominum &
regem fide, ad hunc honorem promeruit venire. *Slavi* iterum
appetiti subduntur regi, renovatis juxta *Albim* castellis, & in
hyeme aqua inundans, & ventus ingens, multum nocuit.
Ætas nimia frugibus, & sæva mortalitas hominibus nimis
nocuit. Anno Dominicæ incarnationis DCCCC XCI.
Hilibrardus sanctæ Halberstadenfis Ecclesiæ venerabilis anti-
stes, qui me baptizavit atque confirmavit, templum Domini,
quod ipse à fundamento ædificans, tandem ad unguem usque
perduxit, XII. Cal. Novemb. dedicavit. Adfuit ibi tunc Rex
cum Imperatrice *Adelheida*, avia ejus & Abbatisa *Mechtildis*,
& Archipresbiteri hi: *Villigisus*, *Gislerus* & *Lievvizo* cum suis
confratribus XVI. Festivitas autem erat eadem Christi con-
fessoris Galli, in cujus monasterio prædictus Præsul edoctus
est, & ideo semper studuit in hac celebritate suam perficere de-

* Libentis;
Adamo Bre-
mensi, sic
Archiepi-
scopus an-
no 988. vir
literatissi-
mus, & omni
morū pro-
bitate de-
coratus. p.
53.
Slavi de-
bellati.
Hilibrardus
Halberst.
Episcopus.

siderium, & tunc interat xxiv. ordinationis suarum. Hunc
adjuvit in omnibus fidelis summet Capellanus *Hildo*, & pruden-
tissimè cuncta disposuit. Omnes Saxonie primates hic tunc
convenientes caritative suscipiuntur. Nunquam fuerunt ante
nec post, ut veraces affirmant, in divinis laudibus, & in nego-
tiis secularibus, omnia plenius cunctisque acceptius peracta.

Thasma.

Episcopo-
rum quo-
runda-n
obitur.

In sequenti anno in gallicantu primus lux ut dies ex aquilone
effulsit, & unam sic manens horam, undique celo interit
rubente evanuit. Fuere nonnulli qui dicerent, eodem anno
vidisse tres Soles & Lunas tres, ac stellas invicem pugnas-
se. Et posthæc *Ecbertus* Trevirensis Archiepiscopus, ejus suc-
cessor *Luidolfus* fuit, & *Dedo* Mirgimendensis, postquem *Suit-
gerus* ordinatus est, *Ero* quoque Ferdensis, cui *Bernhardus*, tunc
ibi præpositus, supponitur, obiere. Fames quoque valida
nostras oppressit regiones. In tertio prædictæ dedicationis
anno avunculi mei à piratis capti sunt, ut in sequentibus patet.
In quarto pestilentia cum fame & bello orientalibus ingruit, &
Rex *Abodritos* petit, & *VViltios* vastavit. Posthæc Rex in *Magde-*

Henticius
HexeloBa-
varie Dux
obit Gan-
dersheim,
mij, visens
Gerber-
gim Abba-
tissam ejus
nominis il-
lorotē su-
am, anno
995. Contra
Aventinus
Gerbur-
gim filiam
Hentichij
ius facit. p.
304 & Dur-
96m Regi.

burg cum suis Principibus colloquium habuit, ad quod *Henri-
cus* Bavarorum Dux inclitus venit, & cum inter hunc & *Ratis-*
bonensem *Gebehardum* longa haberetur contentio, cum bo-
no ibidē finitur consilio, & pius ille Dux, qui omne suimet de-
lictum continuis mundavit elemosynis, inde pergens ad *Gan-
dersheim*, ubi domina *Gerberg*, suimet soror, erat Abbatisa,
ægritudine premitur subitanea, & tunc vocans ad se æquivo-
cum ejus talibus instruit: *Vade celeriter ad patriam, ac dispo-*
ne regnum; ac nunquam regi ac domino resistas tuo: multum enim
me paenitet hoc unquam fecisse. Patriis memor sis tui, quia nun-
quam in hoc seculo videbis: filioque mox abeunte Dux præcla-
rus in infirmitate sua semper *Kyrie eleison* ex corde clamans,
migravit ad Christum v. Calend. Septemb. sepultus ibidem
in medio Ecclesiæ coram sanctæ crucis altari. Quod cum

filius

filius ejusdem comperiret. electione & auxilio Bavariorum
 patris bona apud Regem obtinuit. Eodem anno *Thiedricus*,
 Comes Palatinus, & Sibertus frater ejus, de hac seculo transi-
 erunt. Ea tempestate nepos meus, Marchio *Henricus*, *Ever-*
kerum, *Berwardi* Wirziburgensis Ecclesie Episcopi militem
 egregium, sed nimis superbum, cepit, & ob illatas sibi inju-
 rias in loco, qui *Lindinlog* dicitur excecavit. Rex autem de
 internuntiis ab Episcopo, id multum querentibus, comperi-
 ens, hocque graviter ferens, prædictum Comitem exilio re-
 legavit, & post hæc gratiam suimet huic dedit, & apud Anti-
 stitem digna emendatione reconciliavit. Prædictus Præsul
 post hæc *Liupoldum* Marchionem orientalium, & nepotem
 ejus *Henricum* ad Missam sancti Chilian, quæ est ix. Id. Julij,
 ad se vocans, cum magna charitate eosdem habuit, & Comes
 in sacra nocte post matutinam cum suis militibus ludens, ex
 uno foramine ab ex cœcati amico sagitta vallante vulneratus
 est, & facta confessione vi. Id. Julij expiravit, innocens in
 factis prædictæ actionis, & in consilio. Hic in postera die ibi
 sepulcrus merito deservit, quia sibi prudentiorem & in cunctis
 actibus meliorem nullum reliquit, Hyems, quæ præcesserat,
 asperitate & pestilentia, nimioque frigore & vento, ac inso-
 lita siccitate, plena erat. In hac devicti sunt Slavi. Sed quia
 superius destructionem Brandenburgensis Ecclesie dixi, nunc
 qualiter ad tempus præfato subderetur regi, brevi explicabo.
 Fuit in nostra vicinitate quidam miles inclitus *Kiza* nomine, ^{Kiza ml.}
 quia Marchione Thiedrico, aliter quam sibi placeret, habitus ^{les}
 est. Ob hoc, & quia facultas suæ nequaquam impietati sup-
 peteret, ad hostes perrexit nostros, qui in omnibus sibi nimis
 fidelem cognoscentes, supra memoratam urbem nobis satius
 ad nocendam, eidem commiserunt. Hic postea nostris de-
 linitus blanditiis, eam regie potestati cum semetipso tradidit.
 Unde *Lujrici* nimio furore succensi, cum cum omnibus, quas
 Kiza

noburgi
 mortuum,
 ac in ædē
 Haimera-
 niana - se-
 pultū tras
 dit, p. 302.
 Epitaphiū
 ejus ibid.
 habet Ande
 Ratisp. in
 Chron. Ba-
 variz p. 341

habe-

habebant catervas, illico petebant. Interea Rex in *Magdeburg* fuit, & cum hoc comperiret, quos ibi tunc habebat, celeriter commisit, *Ekkihardum* Marchionem & tres avunculos meos, *Henricum*, *Vdonem*, *Sigfridum* cum *Friderico* Comite Palatino & patruo meo. Et hi omnes eo cum suis venientes, interrupti sunt ab hostibus, se acriter irrumpentibus, & una pars ex nostris in urbem venit, alia vero quæ remansit, cæcis militibus nonnullis rediit. Tunc Rex collectis undique sociis, illo properat, & hostes nostri magnam vim defensori urbis inferentes, cum ultimam legionem vidissent, cito amovæ fugerunt castris. Nostri autem in ereptione interius gaudentes, *Kyrie eleison* cantant, & advenientes unanimiter respondent.

Munita urbe præsidii Rex abiit, & eandem in sua potestate diu tenuit. Post hæc *Kiza* ad *Quedlingeburg* cum veniret, civitatem suam cum uxore & satellitibus suis perdidit, quæ omnia urbe excepta post receperunt. Unus autem ipsius miles *Bolitus* nomine, cujus consilio hoc totum, quamvis tunc absens esset, agebatur, ibidem dominabatur, & *Kiza* cum in his partibus post latenter nocere voluisset, optimus miles cum suis interfectus est. Et sicut prædixi, tres avunculi mei, *Henricus*, *Vdo* & *Sigfridus* cum *Ethelgero* cæterisque compluribus, piratis sua depopulantibus, ix. Kalend. Julij navibus occurrunt, factoque invicem certamine, *Udo* decollatur, *Henricus* autem cum fratre suo *Sigefrido* & Comite *Ethelgero* devictus, dictu miserabile, à pessimis hominum captus deducitur. Hoc infortunium inter Christi fideles, fama volante mox dilatur. *Bernhardus* Dux, qui proximus fuit, nuntios quam propere misit, qui pretium pro eorundem redemptione eis promitteret, & conveniendi pacifice, ac locum colloquendi peteret. Parati sunt, pacem firmam, & ineffabilem pepigerunt pecuniam. Quid autem ad hæc primo Imperator, deindeque in nostris partibus Christiano-

Kiza ca-
des,

Avunculi
Ditmari.

Sveones &
Dni totæ
Saxonum
obtrivere
virtute. n.
Adam.
Erem pag.
14. *Hel-*
moldus l. b.
7. cap. 15.

Aianorum larga benignitas debito humanitatis officio im-
 penderit, explicare non sufficio. Mater autem mea tanto
 dolore intrinsecus commota, omne quod habuit vel acqui-
 zere alio modo potuit, pro fratrum ereptione attribuit. Exe-
 crata vero piratarum turba, * cum maximam collectam pe-
 euniz partem immenso suimet pondere perciperet, *Henrici* <sup>* Ascom-
 nos hos</sup>
 vice filium ejus unicum *Sigefridum* nomine, cum *Garewardo* ^{piratas}
 & *Wulferemo*, *Ethelgeria* autem loco avunculum ejusdem *Thi-* ^{direti}
dricum, & amicit suimet filium, *Olef* vocatum, suscipientes, ut ^{lidem,}
 quod de promisso eis thesauro adhuc remansit, eo velocius
 colligeretur, eos abire; *Sigefrido* solum remanente permisit. ^{Sigefridus}
 Hic quia filium non habuit, à matre mea remedium ab uno ^{Marchio.}
 filiotum suimet postulavit. Quæ tam necessaria petitioni
 satisfacere desiderans, nuntium ad Abbatem *Rigdagum* cele-
 stiter misit, qui fratrem meum *Sigefridum*, tunc ibi sub habitu ^{Sigefridus}
 monachico degentem; accepta licentia reduceret. Hic quia ^{frater Dno}
 satis prudens vir fuit, cunctis sollicitè perquisitis, injuste le- ^{mati.}
 gationi resistit, & propter curam à Domino sibi creditam,
 quod hoc facere non præsumeret; respondit. Nuncius au-
 tem, ut ei visum fuit, ad *Eckihardum*, qui tunc custos Eccle-
 siæ S. Mauticii, & magister erat scholæ, veniens, ut me ob rem
 necessariam matri meæ remitteret; supplex rogavit. Veni, &
 cum laicali habitu, quo apud piratas debui obses conversari,
 prioribus adhuc indurus vestimentis V. feriâ profectus sum. Et
 in ipsa die *Sigefridus*, de pervigili hostium custodia, quâ multum
 vulneratus detinebatur, sic divino evasit auxilio. Idem in
 angustia vehèmentè positus, cum *Nodbaldo* & *Ediconte*, quo-
 modo evaderet, plurimum semper versans, præcipit hos velo-
 ci navicula, quantum his, qui eum detinebant, satis valuisset
 ministrari de vino ac de cæteris ad pertinentibus sibi deferre. ^{Sigefridus}
 Jussis tum sine mora completis, canes avari saturabantur, ^{Marchio}
 factoque mane presbyter ad missam paratur, & Comes, cum ^{cuiusdam}
^{auxilio pi-}
^{atiscatoris}

factum no-
au subla-
sus evadit.
Albertus
Stad. pag.
111. refe-
retur utru-
ptionem il-
lam pirata-
rum 17 an-
num 988.
* Stadium
oportunū
Abbat. por-
tus præli-
diquor. A-
dam Brem.
pag. 34.

Atis absque custodibus solum hesterno gravatis vino, ad portum lavaturus accedens, puppi paratæ insiluit. Extollitur clamor, presbyter quasi conciliator, capitur, anchoræ levantur, remiges velociter hos fugientes insequabantur. Quos Comes vix evadens, cum littoris securitatem attingeret, ut prius ipse præcepit, paratos invenit equos, & ad civitatem suam *Hersefeld*, dictam, ubi frater suus *Henricus*, & uxor ejus *Ethela*, tanti gaudii inscia, fuit, pergere properavit. Hunc hostes ponesecuti, urbem quæ littori vicina stabat, *Stetbu* * nomine, incurrunt, cum curiosè in abditissimis quærentes locis, & non inveniētes, feminis in aures vi rapiunt, tristesque recedunt. Tali furore omnes succensit craftino clericum & nepotem meum, cum cæteris obsidibus universis, naribus at auribus & manibus obtruncant, foris eos projicientes in portum. Tunc fugientibus his, unusquisque à suis rapitur, mœrore inaudito insurgente. Ego autem visitatis meimet avunculis, remeavi Christo largiente incolumis, caritative à familiāribus meis susceptus. In illo tempore *Ludolfus*, Augustensis Episcopus venerabilis 11x. Kalend. Augusti obiit, & *Gevehardus* Elabangensis Abbas ordinatur. Interim in quadam villa *Borchstorp* dicta, natus est infans, dimidiū homo, posterioribus auro * similis, dextram autem & oculum laeva minorem habens, dentes croco similes, sinistrum brachium absque 1v. digitis solo cum pollice integrum: ante baptismum artonite videns, & post nihil, quarto die moriens. Magnum hoc monstrum facinoribus nostris intulit pestilentiam. Prædictus antistes *Hillibardus*, cum ecclesiam & gregem sibi commissum XXIX. annos gloriosissime verus Israelita regeret, vii. Kalend. Decemb. expirans, sepultus est extra Ecclesiam, infra claustrum, ubi ipse sibi paraverat domicilium. Et cum confratres ejus in electione convenire non possent, præpositus est his de capella regis *Arnulfus*, & Id.

Ludolfus
Episc. Au-
gust. mori-
tur anno
996. succe-
dit Geve-
hardus.

Hillibardus
Halberst.
obit eodē
anno. suc-
cedit Ar-
nulfus.

& Id. Decemb. ordinatus, sicut ille vir sanctus antecessor eius, dum adhuc valeret, prædixit, cunctis tunc presentibus. Hanc, inquit, *hospitem honorare, & quantum potest illi servare, providere enim debet in suos post me.* Et cum idem jam in agone exitus sui jaceret, vidit gloriam Domini, & vocato ad se Wlfario, suimet Capellano: *Vides, inquit, frater aliquid?* & ille, *se nihil vidisse*, respondens audiit ab eo, quod camera hæc in qua tunc jacebat, & in qua duo antecessores sui obierunt, divina majestate plena fuisset. Et hæc dicens, transiit de hoc carcere ad indeficiens lumen. Rex autem harale Domini in Colonia fuit, & pacificatis omnibus in his regionibus, ad Italiam diu desideratus perrexit, & in urbe *Papia* Paschale peregit festum. Dehinc *Romam* veniens gloriose nepotem suum *Brunonem*, *Ostons* filium Ducis, in loco Johannis Papæ nuper defuncti, cum omnium laude presentium constituit. Sed incuria sua contigit damnum, Imperator ob defensionem patriæ, *Bernburg* civitatem opere muniens necessario, eam IV. hebdomadas ad tuendum *Gisilero*, comitibus. Qui fraude ignota ad placitum à Slavis vocatus cum parva multitudine exiit. Alii namque præcesserunt, & quosdam in urbe reliquit. Ecce autem unus ex consociis ejusdem erumpere à silva hostes prodidit. Congredientibus vero tunc ex utraque parte militibus, Archiantistes, qui cartu veniit, equo fugit alato, ex suis motem evadentibus paucis. Slavi victores præda interfectorum vii. Nonas Julij sine periculo possuntur, & Archiepiscopum sic elapsum esse conqueruntur. Custodivit tamen, quamvis sic logubriter mutilatus, urbem ad dictum diem *Gisilerus*, tristisq; reversus obviam habuit patrum meum et Marchionem *Lutharium*, cujus curam civitas prædicta tunc respiciebat, firmiterque eam committens, abiit. Accessit autem Comes, & ut urbem vidit incendio fumigantem, Archiepiscopum remeare per internuntium

Camidara
camera
conclave
arcuatum
Vid: Goldast. Tom. I. Rer. Alem. p. 184

Brinno, filius Otto-
nis, nepos
Ludolfi, F.
Ostons L.
fit Papa,
dictus Gre-
gorius V.
anno 997

Bernburg à
Slavis va-
statum &
incensum

Lotharius
Ditmari
patrum

Turingia
Australis.

Syunchil-
da Eekihar-
di uxor.
vid. Chron.
Montis Ser.
pag. 39.
Thuringia
septentrio-
nalis.

Wirin-
harus Lecha-
rii Favo
quoniam.

rium frustra petiit. Ipse autem ignem in duobus locis jam
alte ascendentem extinguere tentans, cum nihil omnino
proficeret, portam hostibus patentem derelinquens, domum
mcestus revisit, & accusatus postea apud Imperatorem, im-
putatam sacramento purgavit culpam. Post ix. dies prædi-
ctæ cœdis mater mea, *Cunegunda* nomine, tertia Id. Jul. in ci-
vitate *Germeresleua* expiravit. *Ekkihardus* ex nobilissimis Tu-
ringiæ australis natalibus hujus genealogiæ ortum ducens,
cum gradatim ad virilem pertingeret ætatem, parentelam
suimet omnem tam morum quam actuum graviter inclytum
honorat. Quia, ut legimus, *dedecorant bene nata culpa*. Is
post multas bellorum asperitates; quas cum patre suo *Guntha-
ro*, ab honore suo diu suspenso, perpeffus est, ad gratiam Im-
peratoris II. Ottonis ad patriam honorificè cum remearet,
Thitmari Comitis viduam & *Bernhardi* Ducis sororem, no-
mine *Syunchildam* in matrimonium sibi copulavit, ex eaque
primogenitam nomine *Luidgerdam*, acquisivit filiam. *Luz-
tharius* autem ex clara Turingiæ septentrionalis prosapia edi-
tus, cum vir factus esset, ætatem superare virtutibus niteba-
tur. Camque secundo multum carus esset Ottoni, ejus ad-
xilio quandam, *Godilam* nomine, ex occidentali regione no-
bilitate natam, cum licentia *Wirdunensis* *VVilfridi* Præsulis,
consobrini ejus, sibi in conjugem desponsavit & acquisivit,
quæ peperit ei in tertio decimo ætatis suæ anno primogeni-
tum, patris sui nomine appellans *WVirinharium*. Sed cum
dux propagines istæ, puer inquam & puella, ex tam nobilissimæ
vitis radice emerfissent, jamjam paulatim ad maturitatem
fructus pertingere inclytis virtutum scalis nitebantur. Sed
Luztharius Comes & puellæ illius formam, & conversationem
bonam primo persensit, qualiter eam consociaret filio suo
mentis secreto semper voluit. Et ad ultimum erumpens
per fideles internuncios *Ekkihardo*, tunc Marchioni deſide-
rium

rium dilatarens aperuit ac celeriter impetravit. Convenientibus tunc in unum familiaribus eorundem, promissit legitime *Ekkhard* Luthario eandem se filio suo daturum in uxorem more suo, & jure presentibus cunctis optimatibus affirmans, Qui cum tertio *Ostoni* multum placeret, & apud eundem inter alios primates plurimum valeret, nescio qua causa depravatus, pactum firmissimè stabilitum, interrompere quam maxime conatur. Quod mox *Lutharium* non latuit, & ut hoc non fieret, anxia menteolvebat. Imperator & *Ekkhard* pariter tunc in Romania commorante commissa erat Regni istius cura venerabili Abbatisse *Mathildi*, de qua superius memoravi, in cujus civitate *Quidelingeburg* nuncupata, puella hæc educabatur. Fit publicus in *Dornenburg* Abbatissæ totiusque senatus in unum conventus. Interim *Wirinbarius*, ut arbitror, non consilio patris, sed amore virginis, & ob metum manifesti dedecoris, cum confratribus *Henrico*, *Friderico*, cæterisque militibus optimis, urbem præfatam ascendit, sponsamque suam & reluctantem & clamantem vi auferens cum suis ad *Wallibiki* lætus & incolumis pervenit. Quod cum Abbatisse à certo comperiret legato, graviter commota, cunctis hæc Principibus lacrymis queritur obortis, rogans ac præcipiens, ut armati omnes publicos hostes celeriter insequerentur, ac vi captis seu occisis, virginem sibi reducere conarentur. Nec mora, jussa hæc miles armatus accelerare contendit, & priusquam urbem munitam attingerent, eosdem per compendiosa itineris interruptos, vi capere vel occidere seu effugare anhelavit. Comptum est autem à victoribus, quod hi, quos insequabantur valida manu, clausisque portis nonis jam gauderent præsidis, nulli patere ingressum, aut velle mori, aut se ibi defendere, & nunquam ulli sponsam reddere. Quo audito admodum visis effectus revertitur. *Lutharius* autem, & cum eo *Alficus*

Mathildis
Abbatissa
Quedlin-
burg.

Ludgarda
raptæ
Wirinbario.

L

lenior

Wirin-
harius sup-
plex Abba-
tissæ.

Mathildis
Abbatissæ
mors.

Mathildis
altera, Ot-
tonis III.
soror.

Adelheidis
Aug. mors.
ut & Gre-
gorii Papæ
Lamberto
Schaffn.
anno 999.

senior, milesque comitis *Ekkibardi Thirmarus*, proficiscentem voluntatem sponsæ perquirunt, seque ibidem tunc manere malle, quam reverti, satis certi ab eadem effecti, Domine Abbatissæ, cæterisque hæc responsa intimabant. Consulenti tunc de talibus primates Abbatissæ, dictum est ab his, quod sibi videretur optimum in *Magdeburg* fieri conventum: huc sponsum cum contestali venire, auxiliares quoque omnes, & aut sercos ibi præsenare, aut damnatos fugere, sicq; factum. Confluente maxima illuc multitudine *Wirinbarium* cum suis cooperatoribus nudis provolvitur pedibus, uxorem reddit, veniam de commissis sibi suisque, auxilio Principum promissa emendatione promeruit. Sed venerabilis in omnibus *Mathildis* finito colloquio *Luderdam* secum duxit, non pro retentione, sed pro timoris magni confirmatione. Bone suimet voluntatis propositum præventu subitanæ mortis interruptum est. Namque post paucos dies, cum hæc ad locum à Domino sibi paratum veniret continuo infirmata, *Bernwardum*, sanctæ Hillimessemensis Ecclesiæ tunc Pastorem, vocavit, & accepta ab eo quam postulavit, indulgentia, 11x. Id. Febr. hominem exiit interiorem, sepultaque est in Ecclesia ad caput avi suimet regis Henrici. Hoc funere Imperatrix *Adelheidis*, mater ejusdem, supra modum turbata, ad Imperatorem nuncium misit, qui & obitum ejus huic innotesceret, & æqui vocem suam, sororem ejus huic succedere postularet. Cæsar piis assensum præbens desideriis, amicitie suæ necem deslet & Abbatiam dilectæ suimet germanæ per *Beuelinum* portitorem virga à longe commisit aurea, & ut ab Episcopo benediceretur *Arnulpho*, præcepit. *Adelheidis* autem imperatrix urbem, quæ *Olfa* vocatur, interim ædificans, collectis ibidem monachis, omnibusque perfectis, in eodem anno 16. Cal. Januarij gaudens oppetiit, de quibus orta fuit; Cujus fideli servitio justa recompensans præmia dominus, ad-
tur-

turbam ejus plurima hodie operatur miracula. Papa quoque *Gregorius* bene dispositis Romæ omnibus II. Nonas Februarii obiit, *Gerberso* sibi mox succedente. Post hæc Imperator *Gislerum* Archiepiscopum, eo quod duas teneret parochias in synodo accusans Romana, judiciali eum sententia ab officio suspendi, ac per internuncios ab Apostolico eundem illò vocari præcepit. Qui tunc paralyti percussus, cum huc venire nequiret, *Rothmannum* misit clericum, qui juramento, si aliter non crederetur, se excusaret: datis tunc induciis differtur, usque dum Imperator cum comprovincialibus Episcopis hoc discutere valuisset. Postea Cæsar auditis mirabilibus, quæ per dilectum sibi martyrem Dominus fecit *Adelbertum* orationis gratia eo pergere festinavit. Sed cum *Harubonam* veniret à *Gebeharo* ejusdem Ecclesiæ antistite, magnifico honore susceptus est, comitantibus secum *Ziazone* tunc patritio & *Roberto* oblationario cum Cardinalibus. Nullus imperator majori unquam gloria à *Roma* egreditur neque revertitur. Huic *Gislerus* obviam pergens gratiam ejus, quamvis non firmam, promeruit; & comitatur. Cæsar autem ad *Cicensem* perveniens urbem, à secundo *Hugone* ejusdem sedis provisorio tertio, ut decuit Imperatorem, suscipitur. De indeque recto itinere *Misnensem* tendens ad civitatem, à venerabili *Egedo*, hujus Ecclesiæ Episcopo & à Marchione *Ekkeharde*, qui apud eum inter præcipuos habebatur, honorabiliter accipitur. Decursis tunc *Milciens* terminis, huic ad *Dielessi* pagum primo venienti, *Bolizlaw*, qui *major law* non merito, sed more antiquo, interpretatur, parato in loco, qui *Ilus* dicitur, suimet hospirio multum hilaris occurrit. Qualiter autem Cæsar ab eodem tunc susciperetur, & per sua usque ad *Gnesin* deduceretur, dictu incredibile ac ineffabile est. Videntis à longè urbem desideratam, nudis pedibus suppliciter advenit & ab Episcopo ejusdem *Vugero* venerabiliter susce-

Gislerus
Archiepiscopus,
accusatus.

Ottonis III
iter religi-
osum in
Poloniam.

Otto III.
suscipi-
tur splen-
dide ab Hu-
gone Citi-
zensi, &
Ægidio
Milnensi
Episcopis,
vid. Chron
Citz. pa
768.

Archiepiscopus
Gnesinensis
auctor Ot-
tonis III.

pius, Ecclesiam introducit, & ad Christi gratiam sibi impetrandam, martyris Christi intercessio profusis lacrymis invitatur. Nec mora, fecit ibi Archiepiscopatum, ut spero legitime, sine consensu tamen præfati præsulis, cujus diocesi omnis hæc regio subiecta est, committens eundem prædicti martyris fratri *Kadimo*, eidemque subiciens *Reinbernium* sanctæ *Chobergiensis* Ecclesiæ Episcopum, *Papponem* Cracuensem, *Johannem* Wiqislaënses *Vngero* Polnaniense, excepto, factoque ibi altari, sanctas in eo honorifice condidit reliquias. Perfectis tunc omnibus Imperator à præfato duce magnis muneribus decoratur & quod maxime sibi placuit trecentis militibus loricatoris. Hunc abeuntem *Bolizlaus* comitatu usque ad *Magdeburg* deducit egregio, ubi palmarum, solennia celebrata apparatu peracta sunt. Secunda feria Archiepiscopus ejusdem loci Imperatoris edicto priorem suscipere sedem rogatus, data internunciis magna pecunia inducias ad *Quidelingeburg* vix impetravit. Fit illuc magnus Senatorum concursus, paschalia etiam ibi peraguntur gaudia, & habita ii. feria synodo, iterum *Gislerus* vocatur. Hic infirmitate oppressus valida, à prædicto excusatur *Rothmanno*, & in multis à *VValtherdo* tunc præposito defenditur. Indicitur hinc concilium in *Aquisgrani*, quo ipse cum suis veniens iterum ab Archidiacono Romanæ sedis alloquitur, qui sapienti consilio usus, generale sibi postulat dari consilium, sicque in discussa dilatavit hæc omnia, usque dum hæc Dominus finire dignatus est nostris propitius temporibus. Imperator antiquam Romanorum consuetudinem jam ex parte magna deletam, suis cupiens renovare temporibus, multa faciebat, quæ diversi diverse accipiebant. Solus ad mensam quasi semicirculum factam, loco cæteris eminentiori sedebat *Caroli* Cæsaris ossa, ubi requiescerent, dum dubitaret, rupto clam pavimento, ubi ea esse putavit, fodere, quousque hæc in solio inventa sunt regio,

Boleslai
Poloni ho-
spitalitas.

11. dno 1111
11. 12. 1111
11. 12. 1111
11. 12. 1111

Gislerus
Archiepi-
scopatu
Magdeb.
cedere ius-
sus. Confer
Chronic.
Citz. pag.
168.

Caroli M.
sepulchrum
apertum.

regio, iussit. Crucem auream quæ in collo eius pendit,
cum vestimentorum parte adhuc imputribilium sumens,
cæteracum veneratione magna reposuit. Sed quid memo-
rem singulos ejusdem accessus & recessus per omnes suimet e-
piscopatus & comitatus? Cunctis apud transalpinos bene
depositis, Romanum visitavit imperium, Romuleasque per-
venit ad arces. Vbi ab Apostolico, cæterisque coepiscopis
magnis laudibus suscipitur. Post hoc *Gregorius*, qui Cæsari
valde charus erat dolo eum capere nisus occultas tendebat
insidias. Quibus collectis & ex improvise adversus eum jam
insurgentibus, imperator de porta cum paucis evasit, maxima
suorum carerva sociorum inclusa, & vulgus nunquam suis
concrentum dominis, malum huic pro ineffabili pietate resti-
tuit. Dehinc nuncio suimet omes Cæsar sibi familiares con-
venire illuc rogat, & præcipit, demandans singulis quibus
que, nunquam de honore sui vel incolumitate curarent ad
hisciscendum eum, ac amplius tuendum, armato ad se milite
properarent. Romani autem manifestati tunc, sceleris cul-
pa erubescences, seque invicem supra modum redarguentes
omnes inclusos emisere securos, gratiam Imperatoris, & pa-
nem modis omnibus suppliciter expetentes. Quos ubicun-
que vel in ipsis, vel in rebus suis Cæsar lædere potuit, verbis
eorundem mendacibus diffidens, nocere non tardavit. O-
mnes Regionem quæ Romanos & Longobardos respiciebant,
suz dominationi fideliter subditas, Roma solum, quam præ
cæteris diligebat, ac semper excolebat, excepta, habebat.
Conveniente tunc cum *Heriberto*, sanctæ sedis Agrippinæ
Archiepiscopo, plurima fidelium turba, Imperator lætatur,
& quamvis exterius vultu semper hilari se simularet, tamen
conscientiæ secreto plurima ingemiscens facinoræ, noctis si-
lentio, vigiliis orationibusque intentis, lacrymarum quoque
rivis ablueri non desistit: sapenúmero omnem hebdoma-
dam, excepta v. Febr. Jejunii perducens, in elemosinis valde

Otto Im-
perator Ro-
mæ transiit
qualiter iun-
ta regni &
Ecclesiæ ad
antiquum
statum res-
formaret,
vix conspi-
rationis spe-
riculum e-
vadit. Sige-
bertus ad an-
1002

Heribertus
Archiepiscopus
Colonien-
sis

largus extitit. Appropinquantem ejus obitum multa pervenire importuna. Namq; nostri duces & comites, non sine conscientia Episcoporum multa, contra eum conspirare nituntur,

Henricus
Dux Bajorum
interitus
eius eo no-
mine,

Henrici Ducis, postea successoris sui, ad hoc auxilium postulantes. Hic ultima patris suimet & æquiyoci monita, qui in *Gandersheim* obiit, ac requiescit, memori servans in pectore, & sibi hactenus in cunctis fidelis, nullum his præbuit assensum. Imperator hoc statim comperiens, & patienti ferens animo in paternæ urbe pustellis interiora prementibus, & interdum paulatim erumpentibus, infirmatur. Qui facie cla-

Ottonis III
mors anno
1002,

rus, ac fide præcipuus, ix. Cal. Febr. Romani corona imperij exivit ab hoc seculo, suis insuperabilem relinquens mœrorem, quia tempore eo non fuit ullus largior ac per omnia clementior illo. Alpha & O miseratur tribuens pro parvis magna pro temporalibus sempiterna. Hi autem, qui extremis ejus incretrant, hæc tam diu celabant, quoad exercitus undique tum dispersus per internuncios colligeretur. Tunc

Henricus
Bajorum
Dux inju-
riato He-
riberto.
Colon. Ar-
chiep. In-
signia re-
gni ab eo
violenter
extorsit,
quasi jure
heredita-
rio sibi
competen-
tia, Sigeb.

tristis turba dilecti senioris corpus comitata, magnas bellorum asperitates vii. dies continuo perpeffa est, nullaque securitatis certitudo ab hostibus concessa, nisi tum duntaxat quando ad *Bernam* perveniunt civitatem. Exin cum ad *Pollingum* curtem *Sigefridi* Præsulis Augustani, venirent, ab *Henrico* Duce suscepti lacrymis ejusdem vehementer iterum commoti sunt. Quos singulatim, ut se in Dominum sibi, & regem eligere voluissent, multis promissionibus hortatur, & corpus Imperatoris cum apparatu Imperiali, lancea duntaxat excepta, quam Heribertus Archipræsul clam præmittens, suū sum sit, in potestatem, habet honorificè. Archiepiscopus autem custodia parumper detentus, relicto ibi pro vadimonio suimet fratre, cum licentia abiit, ac sacram mox lanceam remisit. Is cum omnibus, qui huc Imperatoris funus sequebantur, excepto antistite *Sigefrido*, Duci tunc non consentiebat, neque

Ottonis III
intestinalia

omnino

omnino denegabat, sed quo melior & major populi totius pars se inclinaret libenter assensurum pronuntiabat. Dux vero cum his Augustanam attingens urbem dilecti senioris intestina duabus lagunculis prius diligenter reposita in oratorio sancti Præfatis *Orbelrici*, quod in honorem ejus *Luidolphus* ejusdem ecclesiæ Episcopus, construxit, in australi parte monasterij sanctæ martyris Astræ sepulturæ honorabili tradidit & ob animæ remedium suæ centum mansos propriæ hereditatis concessit. Deindeque dimissa cum pace magna multitudine, ad civitatem suam quæ *nova* vocatur, corpus Cæsaris prosequitur. Posteaque ab æquivoco suimet *Henrico*, cujus sororem viventem Imperatorem jam duxit, suppliciter exoratus, tandem corpus, valedicens singulis, ad loca destinata dimisit. Interim Principes Saxoniæ, comperia seniotis sui nece immatura, ad Frasam curtem regiã, quam tunc *Guncelinus* Comes ex parte imperatoris in beneficium tenuit, tristes conveniunt. *Gislerus* Archiepiscopus Magdeburgensis cum cœpiscopis, *Bernhardus* Dux, *Lutharius* & *Ekkibardus* ac *Gero* Marchiones, cum optimatibus regni, de statu Reipublicæ tractantes. Comes autem *Lutharius*, ut pro primo persensit, *Ekkibardum* se velle exaltare super se Archiepiscopum prædictum, meliorem procerum partem in secretum foras vocavit colloquium, hoc omnibus dans consilium, ut juramento firmarent, se nullum sibi Dominum vel Regem communiter vel singulariter electuros ante constitutum in *VVerle* colloquium. Quod ab omnibus laudatum excepto *Ekkibardo*, & collaudatum. Hic sepaululum à regni fastigio dilatum graviter ferens eripit: *O Luthari Comes, quid adversaris?* & ille; *num curru tuo quaram deesse non sentis rotam?* Sic interrupta electio, & vera antiquorum relatio, quod unius noctis intermissio, fiat unius anni dilatio, & illa usque in finem vitæ hujus prolongatio. Tempore prædicti Cæsaris monasterium in *Hillesleva* à *Slavis* com-

Augustæ,
reliquum
corpus A-
quisgran-
sepelitur.
Herm. Cœ-
tractus.

Conventus
Principum
Saxoniz
Frasæ.

Ekkardus
imperium
ambit.

Funus Ot-
tonis III.

Hereman-
nus Dux A-
lamanniae
& Alsatiae
regnū sor-
te divide-
re, & parti
aspirare
tentabat.
Annal. He-
pidanni.

combustum est, eductis sanctimonialibus, & eodem die mul-
ti ex nostris sunt interfecti. Equidem ab incepto multum de-
vians, tandem revertar, exequias Imperatoris succincte per-
stringens. Cujus corpus, cum ad *Coloniam* veniret primum
susceptum est ab Archiepiscopo ejusdem civitatis *Heriberto*
ad monasterium sancti *Severini* post palmas, ii. feria ad San-
ctum Pantaleonem, iii. deferitur feria ad sanctum Gereonem,
iv. die in coena Domini ad sanctum Petrum portatur, ubi po-
nitentibus more Ecclesiastico introductis & indulgentia re-
solutis animæ præsentis corporis ab Archipræsule remissio
datur, à confacerdotibus autem memoria exposcitur, lacry-
mabiliter autem à populo supplice impenditur. vi. feria il-
lucescente funus elevatum ad *Aquasgrani* sancto perducitur in
sabbatho, die vero Dominica in Ecclesia sanctæ Mariæ sem-
per virginis in medio sepelitur choro. Impensa ab eo cum-
ctis pietas, obnixæ orationes, fletusque suasere perducere
concrepantes Dominicæ resurrectionis festa angelorum ac
hominum gaudia, communiter gratulabunda; sed propter
fragilitatem convenientium non valuerunt digna venerati-
one compleri: quia peccatis hoc promerentibus suis agno-
verunt pariter vindictam divinam. Acquirat animæ istius
veniam cum lacrymis, quicumque sit professione fidelis in
domino, quod is nostram renovare studuit ecclesiam conatu
mentis summo. Percipiat in terra viventium semper ad-
ptatam communionem piorum, cum bonis domini inde-
fectivis, qui semper studuit misereri miseris. Maxima pars
procerum, qui his interfuerunt exequiis *Hermano* Duci auxi-
lium promittunt ad regnum acquirendum & tuendum, *Hen-
ricum* mentientes adhuc non esse idoneum propter multas
causarum qualitates. *Longobardi* autem audito Imperatoris
discessu, de futuris nil solliciti, neque de dignis poenitentiae
fructibus cupidi *Harduwigum* sibi in regem elegerunt, destru-
endi

endi potius gnarum artis, quam regendi, ut in divino iudicio
 ipsis post claruit, hujus rei authoribus. Sed hæc posterius
 exponenda relinquens, ab eo incipiam scribere, qui pietate
 divina, & virtute sua omnes se adversum se unquam erigen-
 tes humiliavit, & cervice flexa sibi honorem impendere coë-
 git. Et hic quintus in ordine, secundus in nomine, notet
 quinti titulum libri. Et quia omne quod in hujus planicie
 operis adscribendum est ordinatim, ponere nequeo in con-
 sequentibus sensum recolligere equidem non erubesco. Ita-
 rant enim varia vicissitudine fruor, qui rectæ semitæ ductum,
 nunc ob asperitatem, interdum autem propter ignorantiam
 flexuosa callium varietate murat. Unde *Misceonis* Polonio.
 rum inclyti Ducis & in superioribus libris ex magna parte si-
 gnati residuum explico factum: Hic à *Bohemia* regione nobi-
 lem sibi uxorem senioris *Bolizlavi* duxerat sororem, quæ sicut
 sonuit in nomine, apparuit veraciter in re. *Dabravva* enim
 Slavonice dicebatur, quod latino sermone *bona* interpreta-
 tur. Namque hæc Christo fidelis, dum conjugem suum va-
 rio gentilitatis errore implicitum esse perspiceret, sedula re-
 volvit angustia mentis deliberatione, qualiter hunc sibi socia-
 ret in fide & omnimodis placare contendit: non propter tri-
 formem mundi hujus nocivi appetitum, quin potius propter
 futuræ mercedis laudabilem, ac universis fidelibus nimis desi-
 derabilem fructum. Hæc sponte sua fecit male ad tempus,
 ut postea diu operari valuisset bene. Namque in quadrage-
 sima, quæ conjunctionem prædictam proxima sequebatur,
 cum à se abstinencia carnis, & afflictione corporis sui decima-
 tionem domino acceptam afferre conaretur, dulci promissio-
 ne à viro suimet propositum frangere rogatur. Illa autem
 ea ratione consensit, ut alia vice ab eodem exaudiri facilius
 potuisset. Quidam dicunt, eam in unam carnem manducasse
 quadagesima, alij vero tres. Audisti nunc, lector, delictum

Turbæ in
Italia,

Misceo
Polonus,

Dabravva
Misceonæ
uxor.

Misceo ab
uxore ad
religionē
Christianā
tractus.

M

ejus

ejus, modo considera fructum elegantem piæ voluntatis illius. Laboravit enim pro conversione conjugis sui. Ac exaudita est à benignitate conditoris sui: Cujus infinita bonitate persecutor suimet studiosus respuit, cum crebro dilectæ uxoris hortatu, innatæ infidelitatis toxicum evomit, & in sacro Baptismate nævum originalem deterfit, & protinus caput suum & seniore dilectum, membra populi, hætenus debilia, subsequuntur, & nuptiali veste recepta inter cœteros Christi adoptivos numerantur. *Jordan*, primus eorum antistes, multum cum eis sudavit, dum eos ad superne cultum vineæ, sed vel verbo & opere invitavit. Tunc congratulantur legitimè conjugati, prædictus mas & nobilis foemina, illisque subdita omnis familia gaudet, se in Christo nupsisse. Post hæc peperit bona mater filium longe sibi degenerem & multarum perniciem genetricum: quem fratris sui nomine *Bolizlanm* appellavit, hunc inquam, qui in eadem primo latentem malitiam aperuit, deindeque in viscera scœvit, ut in sequentibus à me manifestum sit. Sed cum mater ejusdem obiret, pater ejus unam sanctimonialem de monasterio, quod *Calva* dicitur *Thiedrici* Marchionis filiam, atque canonica autoritate duxit. *Oda* fuit nomen ejus & magna erat præsumptio illius. Spreverat enim sponsum cælestem, præponens ei virum militarem, quod cunctis Ecclesiæ rectoribus & maxime Antistiti suimet venerabili, *Hilibrardo*, deplicuit. Sed propter salutem patriæ & corroborationem pacis necessarie, non venit hoc ad dissidium, sed reconciliationis continuè remedium salubre. Namque ab ea Christi servitus omnis augebatur, captivorum multitudo ad patriam reducitur, vincis catena solvitur, reisque carcer aperitur, & ut spero, ei magnitudo perpetrati facinoris à Domino remittitur, cum in eam tantæ pietatis dilectio cognoscitur. Legimus autem, quod is frustra dominum placare studeat qui incepta

propo-

Bolizlanm
degener.

Oda Monacha
altera
Miseconis
priori

propositum nequitiae omnino non abiciat. Hæc genuit viro ^{Ode filii} suimet tres filios, *Miseconem*, *Suentepulsum* & *Bolizlam*, cum magno honore ibi degens usque ad finem viri, accepta, cum quibus fuit, & proficua, de quibus venit. Sed anno Dominice incarnationis DCCCCXCII. regni autem tertii Ottonis octavo hic præfatus Dux jam senex & febricitans, ab exilio ad patriam transit, relinquens regnum suimet plurimis dividendum, quod postea filius ejusdem *Bolizlam*, ^{Boleslaus} ^{aud. itan} noverca & fratribus expulsa, excæcatisque familiaribus suis Odilieno atque Pribuvojo vulpina calliditate traxit in unum. Hic ut tantum solus dominaretur, jus ac omne fas post posuit. Duxit hic *Rigdogi* Marchionis filiam, postmodum dimittens eam, & tunc ab Ungaria sumisit uxorem, de qua habuit filium * ^{Uxorera} []] *Bespreri* nomine, similiter expellens eam. Tertia fuit *Con-* ^{Uxorera} []] *nildis*, edita à venerabili seniore *Dobremiro*, quæ Christo fidelis ad omne bonum instabilem conjugis sui mentem declinavit, & immensa elemosynarum largitate & abstinentia utriusque maculas ablucere non destitit. Peperit hæc duos filios, *Miseconem* & alium, quem dilecti senioris sui nomine vocavit. filias quoque tres, quarum una Abbatisa secunda nupsit *Hermannno* Comiti, tertia filio regis *Vulodomiri*, sicut disturus sum. Imperatoris autem prædicti gratia & hortatu, gener *Henrici Ducis Bavariorum*, *Vvalc* in regno suimet, Episcopales cathedras faciens coronam ac benedictionem accepit. Nec sileo quoddam miraculum temporibus præfati Cæsaris Romæ cœlitus exortum. Nam cum ducis *Hermanni* milites monachorum sancti Pauli prata vi sua comprehenderent, suppliciter ab his sæpe rogati, discedere noluerunt, & continuo nubes variæ ascendunt fulmina micant, terrorem Dominicum monstrantes. Tonitru terribile protinus subsequitur, ac ex eorum numero optimos quatuor occidens, cœterosque fugans, pauperes Christi in hoc mundo

Matthildis
Ottonis III.
soror,

Conradus
Suevorum
Dux.

Hodo Mar-
chion. Sig-
fridus i-
pſius F.

Francisco E-
piscopus
Wormati-
ensis.

mundo non esse contemptibiles ostendit. Protector enim
salutem misericors Dominus, & hos honorantes, & in neces-
sitate sua exaudientes, digna retributione provehit, eorum-
que persecutores aut hic, quod levius habetur, aut in
futuro, quod gravius, punit. Cæsaris ejusdem soror
Matthild nomine, *Hermani*, Comitis Palatini, filio *Exonis*
nupsit, & hoc multis displicuit, sed quia id non valuit e-
mendari legaliter, ruli hoc unicus frater illius patienter,
dans ei quam plurima, ne vilesceret innata sibi à parentibus
summis gloria. In temporibus suis *Conradus*, Suevorum
Dux, egregius, ac ejusdem frater *Heribertus* Comes, nec
non *Hodo* inclytus Marchio, pro dolor, morte momenta-
nea depressi sunt. *Sigefridus* autem prædicti Marchionis fi-
lius, in nova urbe, ubi pater suus requiescit, inter Monachos
diu in eodem habitu conversatus, cucullam projecit, laica-
lem suscipiens vestem. Qui ab *Ekkibardo*, Abbate suo & *Gi-
slero* Archipræsule vocatus ad synodum *Parthenopolin*, venit,
& quamvis invitus, pristino habitu indutus judiciali senten-
tia, duodecimis ipse sacramentis exsolvit, exemplo unius,
qui Romæ simili sententia se in conspectu præfati Imperato-
ris purgavit. Patres eorum spirituales plenum super se testi-
monium habuere, sed iudicibus, ut vertor, corruptis, abs-
que omni suimet culpa eosdem perdidere. Memorare etiam
mihi libet *Franconis* Episcopi Wormaciensis, brevem vitam,
qui juvenis, ac omni probitate elucens Cæsari Augusto pla-
cuit, ut cum eundem suæ conjunctum familiaritati in divinis
pollere sedulo vidisset, mortuo prædictæ civitatis antistite *Hil-
baldo* eidem succedere fecit. Qui unum duntaxat annum
sedens, in Italia obiit, ibidem sepultus. Vellem libentissi-
me, si unquam fieri potuisset, ut optimorum quorumlibet me-
moriam per inutitium operam meimet Manuum præsentibus,
ac posteris quidam novitate accepta floruisset. Ut hi omnes,
c. 15

est hoc non delectati, pro pietate tamen sua apud Dominum
 Omnipotentem recordentur mei. Agnosco enim memet-
 ipsum, & minus quam debeo ac in baculo fragilitate harun-
 dicea nil prorsus confidens, iustis suffragatoribus me pecca-
 torem supplex committo. Voluit quoque Imperator ca-
 pellanos suimet *Herponem* de Halberstad ac *Raconem* de Bremen
 Episcopali gradu sublimare, & his in lecto ob infirmitatem
 validam jacentibus, pastorem baculum dedit, sed uterque
 sine sacerdotali unctione discessit. Quid vero de hoc dici
 possit, ignoro, cum nunquam de talibus aliquid legi, vel et-
 iam audiui. Cognitor omnium Dominus hæc solus ordinavit,
 & scire potest. Hi duo, quamvis pii, tamen inter Episcopos
 non deberent affrici, quia in benedictione his consortes
 non valuerunt affrici. *Raco* autem iussu dilecti senioris sui ossa
Supra dicti Papæ Benedicti, sicut ipse prælocutus est, de *Ham-*
burg Romam deduxit. Namque Pater venerabilis, Dominus
 inquam Apostolicus, dum in exilio esset in Christi servitio stu-
 diosus, & adhuc aquilonaris, hæc pars oprata pace gauderet,
 Hic, inquit, fragile corpus meum debet resolvere: Et post hæc omnis
 ista regio gentili gladio defolanda, ferusq; inhabitanda relinquitur,
 & ante translationem meam non videbit indigena pacem firmam:
 quandoq; verò domi resideo, apostolica intercessionem paganos
 quiescere spero. In tempore præfati Cæsaris multi obicere pii,
 quorum vitam ignoro, ac propterea de his scilicet, de quorum
 numero quadam Comitissa nomine *Christiana*, prædii sui-
 met, quod in *Sturui* civitate habuit magnam partem sancto
 tradidit *Mauritio* in *Magdeburg*. Hæc viræ hujus celerem
 cursum cum in Christo vivens pertransiret, 8. Idus Martij
 ad diu optati thalamum sponsi gaudens venit: quod *Gislero*
 Archipræsuli tunc *Parthenopolitano* in *Quidlingeburg* tunc
 moranti sic manifestatum: Apparuit ei quidam vir, dicens ei:
 siue quod omnis militum celestis exercitus se preparat ad adven-

*Herpo &
 Raco Cap-
 saris Ca-
 pellani.*

*Benedicti
 Papæ vati-
 cianum.*

*Somnium
 Gisleri.*

Luxus ma-
gionarum.

cum Christo fidelis anima, ac ad condignam susceptionem talis
sponse. Jamenim venit ad remunerationem atque ad æternæ
mansionis beatam spem. Qui cum evigilaret, *Vvaltherdo*
tunc Præposito primitus innotuit, & cum is venerabilem Ma-
tronam ex hac luce eadem nocte, qua hæc visa sunt, migrasse
mox audiret, seniori refert, & visionem suam dixit esse com-
pletam. Hæc bona quæque conscientia legens secreto suæ,
fuit cæteris matronis, quæ apud modernos sunt, longe dissi-
milis, quarum magna pars membratim injuste circumcincta,
quod venale habet in se cunctis amatoribus ostendit aperte.
Cumque sit in his abominatio domini, & dedecus seculi abs-
que omni pudore coram procedit, speculum totius populi.
Turpe ac nimis miserabile est, quod peccator unusquisque
non vult delitescere, sed ad irrisionem bonis & ad exemplum
malis præsumit procedere. Iis diebus illis nupsit *Mashild*
sanctimonialis, filia *Thiedrici* Marchionis cuidam Slavò no-
mine *Præbizlao*, quæ postea à Brandenburgensis injusto pro-
visoris civitatis *Boliliuto* capta, in tantum constricta est, ut
neque dominicam nativitatem, nec aliam solennitatem, vel
jejunio congruenti prævenire, vel festivis celebrare gaudiis,
potuisset. Ubi quendam puerum genuit, quem lugubriter
educavit, posteaque tantæ solutione miseræ & Abbatiam in
Magdeburg indigna percepit. Cujus virantea à confratribus
geminis *Vgione* & *Uffico* v. Cal. Januarij occubuit. Hujus
frater *Luidolphus* nomine, deposito clericatu arma sumens
ultricia multorum nocuit nostris. Caprus autem à Cæsare
iterum restitutus est gradui pristino. In temporibus præ-
dicti Cæsaris fuit in urbe Parthenopolitana quidam decanus,
Heppo nomine, hilaris homo, & valde utilis in monasterio,
& maxime in Choro, qui cum jam senex, & in cunctis acti-
bus suis maturus esset, paralyti subito percussus obmutuit.
Sed summi auxilio Medici psalmos optime potuit cum con-
fratri-

fratribus canere, ad cætera vero parum valuit aspirare & in hac mirabili re laudanda virtus Christi cognoscitur, quæ servienti sibi fideliter vires suggerere in multis approbatur. Sed cum venerabilis pater in relicto habitu Monachico se nimis peccasse, facta confessione tunc ingemisset, idque hortatu fratrum in receptione ejusdem emendare voluisset, non longe post Nonis Januarii obiit, sepultus ad sanctum Johannem cum cæteris confratribus, cum quibus vivere deberet, si sic humana fragilitate fieri posset. Prædictæ autem custos Ecclesiæ *Ekkihardus*, cognomine Rufus arte Gramaticus, & tunc magister Scholæ, cum in una dierum altare magnum & aureum, gemmisq; optimoque ornatum electro, si aliquid in eo deesset, considerare voluisset, ex improvviso ab eodem deprimitur, & ex hac collisione tardatus pecuniam suimet, diu congregatam, larga manu distribuendam *Vvaltherdo* commisit, & post paucos dies 11. Non. Septembr. spiritum fidelem exhalavit. Quem non in aliqua re accuso, sed hoc veraciter scio, quod si quis sanctum offendit Mauritium, damni subsequentis non ignoret periculum. Hujus thesaurum quidam juvenis instinctu Diabolico cum nocte tenebrosa furari voluisset, in primoque aditu trepidare incipiens, desistere jam studuisset, ut ipse postretulit, vocem quandam ad hæc audacter agenda exhortantem audivit. Sed ille miser sumpta ibidem corona celeriter in ipsa captus est, fractisque cruribus rotæ superpositus. Nec lateat lectorum cujusdam fratris mei constantia *Husuardi*, ad quem juxta me tunc dormientem, cum diabolus insidiator noster callidus, in nocte crebro accederet, ac prope eum jacendi locum frustra peteret, ad ultimum, ut sibi pro accipienda mercede voluisset servire, suppliciter rogavit. At ille pius, votique non immemor Dominici, ut promissum sibi præmium inprimis ostenderet, posteaque responsum suimet perciperet, postulavit. Tunc is

confi-

conſimili, inſit bravio, quo meum in occidente nuper ditavi
 miniſterium te mihi conſenſum remunerabo. Auditis tali-
 bus alloquiis preſbyter hic venerandus, ut ſæpe antea conſue-
 verat, ſigno ſanctæ crucis, & increpationibus aſperis hunc
 effugavit: cumque occiduis partibus quendam clericum,
 ob criminis ſui magnitudinem laqueo ſuſpenſum eſſe
 comperiret, nobis omnibus & antecedens & conſequens
 intimavit, & mirum eſt, cum omni dominica die ad
 dormitorium illud Chriſti crux vera portaretur, ille ma-
 lignus talia facere eſt auſus. In illo itaque anno, prædictus
 frater, victor, ut ſpero, effectus, ac de commiſſis poenitentia
 ductus, vii. Cal. Martij ſeculare periculum evaſit: quem ago-
 nizantem mater ſua *Pertſa* nomine, jam decrepita conſola-
 tur, geminum patienter ferens dolorem. Nam tunc erat an-
 nua dies filii ſui met *Bennonis*, optimi militis, cui prius oculos
 abſtulit Marchio *Ekkibardus*. Nec taceam *Marquardi* viſio-
 nem, confratris noſtri. Hic, ut ipſe ingemens retulit, ductus
 eſt in cœmeterium commune, ubi ſepulchrum nimis incen-
 ſum vidit, & à ductore ſuo ſic alloquutus eſt: in hanc arden-
 tem tu cito debes proiici foveam, & *Rudolphus* te ſequi debe-
 ret, ni modo in limine *Ludgeri* converſus ſtaret. Ambo enim
 hi fuerant Monachi in monaſterio conſeſſoris prædicti, qui
 locum hunc *Helmſted* vocatum, pro pietate ſua conſtruxit
 tempore Caroli Imperatoris Magni, frater *Fuldegrini* Catela-
 venſis Episcopi ſanctæque Halberſtadenſis eccleſiæ rectoris
 primi, quam tenuit XL & VII annos, diſcedens ab hoc ſecu-
 lo regnante tunc *Ludovico* Imperatore Pio, Dominicæ incar-
 nationis DCCCXXVII. anno. *Luidgerus* autem primus Mir-
 mingerdevordenſis Eccleſiæ paſtor, à Carolo Cæſare effectus
 eſt, & optime ordinata ſui met parochia, & loco *Virdunum*
 ex propriis conſtructo impenſis, anno Domini DCCC VIII.
 præmium cæleſte recepit. Poſt quem prædictus imperator
 nil

Helmſtadi-
 um tempo-
 re Karoli
 M. condi-
 tum.

Luidgerus
 primus Mi-
 mingerde-
 vordenſis
 Episcop.

nisi quinos vixerat annos, emittens spiritum v. Calend. Februarii LXXI ætatis suæ anno, regni autem XLVII imperii vero XIV. Prædictus autem presbyter hoc anno, quo hæc vidit habitum resumit pristinum, & obedientiam novam; & non longe post XVIII. Calend. Maii obiit. Hæc quæ de confratribus meis dixi non arguendo, sed potius, ut cauti simus, & bonos imitaturi, obsecrando locutus sum. Regnante tertio Ostone, Albi filius Guncelini à satellite suo in quadam silva ob inutilem causam est occisus. Cujus comitatum cum beneficio juxta Mildam jacente Gifelerus Archipræsul accepit. Hujus Camerarius & confrater meus Gunterus mortuo Dedone Asanbrunensis Ecclesiæ Episcopo, charus Imperatori, & sæpe fideliter serviens, Italiam venit. Cumq; ibidem clementer susceperetur, & in omnibus exaudiretur, in sequenti nocte vidit Christi Martyres Crispinum atque Crispinianum ad se venientes, & si suum vellet accipere episcopatum interrogantes. Quibus cum responderit, si Dominus vult, & vobis placeat, perfixus est ab his duabus hastis. Et mox evigilans natus per semetipsum potuit exsurgere. Crastino autem Cæsar, ut ejus infirmitatem comperit fidele promissum complevit. Post hæc idem convalescens domum rediit, acceptaque consecratione, cum magno dolore vixit penè 4. annos, & Calendis Decembris hæc mutans temporalia in æternaliter manentia. Nescio si quid Domino vel sanctis martyribus suis in eo displiceat. Hoc vidi, & de cæteris audiui, quod vir justus & bene timoratus fuit, mitis & castus, & sicut hi, cum quibus modo requiescit, asserunt, plurimum nunc valere apud Dominum, ut signis probatur in multis. Ego hoc veraciter scio, quod reum non his vindicat dominus in idipsum. Prædictorum vero reverentiam martyrum in libris antiquioribus satis jacentem lector, ut à me cognoscas, hanc rem profero, quam frater meus Bruno in Nova edu-

Dedo O
nabruggensis Episc.

Bruno frat
r i Dilectiss

N

catus

catus *Corbeia* & ejusdem altaris servus de piorum relatu suorum mihi indicavit. Tempore prædicti abbatis *Ludolphi* in omnibus bonis admodum memorandi, erat quidam juvenis confrater suus, & regularis monachus: qui cum in sibi commisso tunc moratus officio supra nominatorum reliquias martyrum solito more secum veheret, incurioleque tractaret, persensit in pœna celeriter subsequenti, quod peccavit in martyres Christi. Namque moritur carnaliter, qui sanctis domini servire neglexit spiritualiter: & ut hoc prædicto Abbati innotescerent, ante januas Ecclesiæ exeunti illi nocte obviarunt. Quos ut primum aspexit timore magno perculsus substitit, silentiumque servavit. Cui protinus talia dicunt: *cur non interrogas, pater, qui simus, vel ob quam rem huc venissemus?* Qui cum retulisset eis, quod non auderet, audivit mox ab illis nomen eorum, & causam, & quod hoc inultum non relinqueretur. Discedentibus autem his, Abbas confratribus suis hæc indicavit, dicens: mortuus est ille juvenis, qui in nostra nunc erat obedientia, de non custodita sanctorum, quos secum habuit, reverentia, heu mihi talia nunquam consentienti. Et non longe post venit nuncius, qui hæc vera esse affirmaret & corpus ejusdem adduci intimaret. Venerabilis autem vir nec huic obviam exire voluit, nec fratres more solito illud suscipere sivit, sed iratus ad truncum talia fatur: *Quare tu proterve eos, qui cum unigenito Domini, vivi filio, cum honore haberentur magno, negligenter secum ducere ausus es?* Decanus autem defunctum fratrem interventu ullatenus veniæ pro possibilitate sua excusans, tale à patre suo responsum accepit: *Misfrater, amo te, scis quæ servus ad oculum in tuo conspectu egerit, quod vero absentialiter feceris ignoras. Ego autem optime perpendo, qui hunc in tormentis gravibus nunc intellico.*

solligo. *Es modo nostrorum intercessionem patronorum supplex peto, ut per hoc divina pietas mihi innorescat, quando ei a se laxato mihi liceat peccatori absolutionem facere, & communionem dare.* Asperum nimis est, equaleo recalciat, & hominibus indecens, iras majestate indulgentiam exhibere. Post hanc vocem pius Abbas ad oratorium speciale suimet in rebus anxiiis asylum, nudis pedibus venit, & more solito in se & alijs humanam fragilitatem deslens, placavit Dominum, & protinus cum multis gratiarum actionibus exurgens, divina potestate coram fratribus cunctis defuncto crimen remisit, & corporis Ecclesie communionem ac sepulturam dedit. Nunc lector, audisti de contemptu sanctorum gravem poenam, modo accipies de amore continuo salubrem medicinam. Fuit olim sub tempore Godescali Abbas quidam monachus nomine *Alaricus*, cui in capite suo multam nocuit migranea, quæ duplex, aut ex gutta, aut ex vermibus. Sed cum eundem jam penè deficientem confratres custodirent casu accidit, ut singulariter egredientes, hunc duntaxat solum relinquerent. Tunc e cloaca egressi sunt demones, libros speciales in manibus habentes, eorum lectione gravi infirmum de suis actionibus inscriptis in vatum terrentes. Namque inclitus Christi martyr intus illic ingressus: eisdem fugam manu indixit, & juxta eum stans consolatur eum, & quis esset protinus ei intimavit: ac data benedictione surgere eum iussit, & hæc mandata prædicto Abbati celeriter deferre: *vide ut tot admonitiones nostras sic incuriose non accipias, ne in posterum vacua lamentatione gemas. Pro vero enim assero tibi, si amplius inobediens mihi eris, a Domino contemneris. & te adhuc supersistere alium in tua sede dominum videbis.* Hæc per Monachum agrotantem probata Abbas negligens postea persensit. Unde bonorum crebro

❧ hortatus hominum fervare, consilium nimis est salubre;
 ❧ quanto magis horum, qui merito suimet inter filios domi-
 ❧ ni feliciter computati voluntatem ejus sciunt id eventum
 ❧ futurorum. Quicumque temerarius sapienti non inniti-
 tur consilio, videbit, quis sit in semetipso. De talibus plu-
 rima habemus exempla, quæ imitatores suos ad elabora-
 tum perducunt bravium, cum veniunt ultima. Augusto
 sæpe memorato *Gislerius* Archipræsul multum charus fuit,
 quod *Ekkihardum* Marchionem primò latenter momordit,
 posteaque paululum emerfit, cum hunc in omnibus sibi prio-
 rem esse non sine gravi dolore persensit. Interim prædicti
 comitis subditi quoddam furtum in oppido *Goresin* dicto, fe-
 cere: quod nostri prorsus inultum non reliquere. Namque
 eos coram suis comprovincialibus accusatos, laqueo suspen-
 derunt quia hoc præfato seniori, ut justum erat, innotescere
 non noverunt. Ob hoc furor Comitis nondum extinctus
 accenditur, & miles ejusdem hæc ad vindicanda armari ju-
 berur. *Rambaldus* ab eo unice dilectus, collecta multitudi-
 grandi prædictam circum dedit villam, virosque omnes,
 cum bonis, quæ possederant, capiens secum duxit ad urbem
 suam. Nec ullum ex his solverat, nisi quem pretium grave
 postea redimeret. Qualiter autem tale facinus reconcilia-
 ferur, nostros id mihi conquerentes, cum interrogarem nul-
 lam subsequi emendationem ab his audiui, & graviter in-
 gemui. Si in hæc provincia aliquid valeret Lex divina, non
 sic insaniret secularis potentia. Dico enim præsentibus at-
 que futuris, quod non potest hæc causa senescere, vel sine sa-
 cerdotali distractione finire legitime. Unusquisque potest,
 in quantum velit, tacere, sed successori suo indiscussam ra-
 tionem nequaquam valet abalienare, & in quocunque loco
 aliquid tale oritur, ibi canonica auctoritate finitur, sicut sen-
 tites

Ekkardus
 Marchio
 Gisleri
 æmulus.

tiret voluntas coepiscoporum, sicut legitur in actis apostolorum. Nec sic corroboraretur pertinax praesumptio iniquorum, cum aliquis ex numero illorum recte impugnetur ab alio quolibet, cumque id fieri potest modo defenditur, & non est hoc excusatio, sed ad multum deteriora quaedam iniusta, sibi in posterum nocens, confortatio. Ergo redant ad unanimi-
tatem, qui fideliter credant in unitatem, ut eo fortius confundant venenatam perversorum conspirationem. Et haec dicta sufficiant. Nunc autem de quodam confratre meo, nomine *Conrado*, pauca loquar, ne sit apud me in aliqua oblivione, qui proximos suimet dilexit divina iussione. Hic Archiepiscopi *Geronis* avunculus fuit, & ad peragendam jugem Christi servitutem, ut in homine potest fieri voluntas atque efficacia in eo pariter convenit. Audivi namque ab eodem sapissime, quod, postquam aliquid cantando vel legendo publice complevit, iterum se id facturum, studiosus operavit, nunquam inobediens praepositis suimet erat, sed eos caritate continuo cum ceteris confratribus subjugaverat. Sed tam venerabilis persona Caesari praedicto ubi primo sit notae, mox ab illo efficitur amata, propinquitatque suimet conjuncta. Hunc, ne dignitatem operam & Augusto sibi praepositam, perciperet, mors imminitura impedit, eundemque ab hac luce v. Calend. Septembr. abstulit. Hic genitus in Saxonia, pausat in Italia, quem filium spiritualem flet Parthenopolis inelyta. Quam egregios proceres in hac urbe vidi, Augusti querelae quorum laudabilem vitam pro debito nec sum imitatus, neque memoriam eorum post solutionem carnis assequutus. Heu me miserum, qui tot tantisque immerito sum conjunctus in fraternitate, sed longe dissimilis existo in condigna conversatione. Ego in peccatis jam pene mortuus, ut spero, vivam in lucido conspectu Domini eorundem meritis refo-

rum ad laudis amorem suæ, & ad referendas ei grates, accendit, ac me stultum ingenio, prædeditum eloquio, ac in omnibus negligentem, & nimis otiosum, bonos in hoc imitari compellit. *Magnus est enim Dominus, ut David testatur, & laudabilis valde, cujus sapientia numerus non invenitur ullus, quæ omnia ex nihilo creavit, hominemq. solum duntaxat conformavit.* Qui dum talia, immemor beneficiorum, non perpendit, jumentum in suo stercore computrescens juste appellatur. Sed quicumque hoc verbum *πῶς οὐκ*, in superliminariis templi antiquitus notatum, intra se memoriter retinere, omniaque, quæ in verbis seu operibus facienda sunt, in nomine Domini, ut sanctus admonet Paulus, satagit implere, ille est, qui à patre Domino in filium optatus, denario, quamvis tarde veniat, remuneratur diurno. Hæc ego considerans, quia retributione condigna sanctæ Trinitati, & individux unitati, respondere nullatenus valeo, S. Johannis Baptiste intercessionem, ut corde & corpore ad hoc idoneus reddar, supplex efflagiro. De temporibus autem his, in quibus respexit Dominus Ecclesiam nostram, opprobriumque ejus auferre dignatus est, latiori mente & latiori stylo scribere, pietatemque Ducis Henrici summa præordinatione in regem electi, conor retegere. De quo post mortem Imperatoris, cuidam venerando patri revelatione divina sic dictum: *Recordaris frater, qualiter cecinit populus; Domino nolente, voluit Dux Henricus regnare, nunc autem debet Henricus divina prædestinatione regni curam providere, omniaq. quæ ad divina vel humana pertinebunt.* Hunc igitur præ cæteris sibi tunc contemporaneis, nollent vellent, ad regnum promovebant. Sed quis ex nostra regione ei obesset scrupulus, paucis jam præscribens, occidentalium iniquam præsumptionem, neque consilio, neque prudentia, neque fortitudine contra Dominum valentem, enucleabo. *Hermannus Alemannie & Alsatie Dux,*

Hermannus
Alemannie
& Alsatie
Dux,

timoratus

timoratus & humilis homo, à multis, quibus lenitas ejus placuit, seductus contra *Henricum* se armavit. *Theodoricus* vero Luthariorum Dux, vir sapiens & militaris, quo se pars populi major & melior inclinaret, securus expectabat. Interea patruus meus, de quo superius memoravi, profectus est occulte ad Bavenberg cum avunculo suo Ricberto, quem à Comitatu suo Imperator deposuit, *Luidgero*, *Arnulphi* præsulis militi, dedit: gratiam Ducis querens, ac spem retinendi & augendi beneficii. Nam etsi servato adhuc sacramento, manus eidem non applicuit, tamen cum sui nepotis *Henrici* auxilio adeptus est. Hujus consilio Dux quendam militem ad civitatem, quæ *Werla* dicitur, ad nepres suas consorores *Sophiam* & *Ethelheidam*, & ad omnes, qui tunc ibi conveniunt, regni primates, misit. Quo omnibus in unum collectis, legationem suam speruit, auxiliantibusque domino suo ad regnum, bona plurima promisit. Cui mox à maxima multitudinem vox una respondit: *Henricum Christi adjutorio, & jure hereditario, regnaturum, separatos ad omnia, quæ sibi unquam scirent esse voluntarias.* Hocque dextris manibus elevatis affirmatur. *Ekkihardus* cum suis, quia præsens non erat, simulata tunc patientia hoc pertulit: quia *quicquid peccatur à muliere, ut scriptura testatur, inultum est.* Vespere autem jam facto, cum præfatis dominabus in magna domo, sedili aulæ ornata, & mensa esset variis cibis referta, *Ekkihardus* eandem præoccupans, cum *Arnulpho* Episcopo & *Bernhardo* Duce ibi epulatur. Anteruinam enim exaltabitur cor, & ante gloriam humiliabitur. Quod mentem consoriorum prius tristem, cæterosque complures, qui interfuerunt, commovit multum, renovaturque in eundem odium diu celatum, sed cito, pro dolor! finiturum. Namque cum prædictus Marchio, omnia aliter, quam sperarat, ibi provenire prospexisset, optimum duxit, ut Occidentales visendo regio-

Theodoricus Lotharingus.

Lotharius Dithmaris patruus,

Henricus Imp. defignatus.

O

DES,

1. 2
7. 3
112 p. 11
120

Yadeb.
22.

Duisborg.

Polithi.

Solarium
Gloss. Ve
rus ein
Sölder.

nes, *Hermannum*. Ducem cum ceteris optimatibus de reip
suique commoditate alloqueretur. Salutatis postera die
suis familiaribus, inimicisque caute notatis, cum *Bervward*
antistite *Hildesheim* venit, ubi ut Rex suscipitur, honorifice
que habetur. Deinde ad *Pathabrunnam* pergens, clausas in
venit portas, & iussu venerabilis *Rhetarj* præsulis intromissus,
primo Ecclesiam causa orationis intrat, postque ad domum
ubi Episcopus coenabat veniens, caritative susceptus est. Ibi
tum dictum est huic, quod colloquium in *Dnuburg*, cuius
gratia huc venerat, fieri nullo modo potuisset. Insuper
animadvertit, multum displicere antistiti de incepto, ejus
inconvenienti, & propter hoc abiens, cum ad *Norsheim*, *Sig-
fridi* Comitis curtem veniret, diligenter susceptus est, atque
ut ibi pernoctare veller, rogatur. Intimaverat huic occul-
te domina *Erhelind* Comitissa, quod *Sigefridus* & *Benno*, senio-
ris suimet filii, confratribus *Henrico* & *Idone*, aliisque con-
spiratoribus suis, de nece sua positis tractarent insidiis, sup-
pliciter efflagitans, ut ad ibi usque in crastinum maneret, seu
alio diverteret. Talia Comes benigne suscipiens, propo-
sum itineris propter eos interrumpere nequaquam posse,
nec velle respondit. Inde protinus discedens, caute suos
per omnem diem hanc circumspexit, & ut optimus erat miles,
ne terrentur, admonuit. Quod minus hostis è latentibus
insidiis considerans, quia non utile tunc videbatur, distulit,
& sequenti nocte in coeptis persistere, dextris confirmavit.
Pervenit autem Comes ad locum prædestinatum, qui *Polithi*
dicitur, & facto vespere comedit, & in lignea caminata cum
paucis dormitum ivit. Ceteri vero quam plurimi in prox-
imo quiescebant solario. Quos cum sopor oppido lassos gra-
varer, inimica manus incautos opprimens invasit, Comitem
que clamoribus immensis excitatum, à lecto celeriter sur-
gere compulit. Is vero braca suimet, & quibuscunque potuit,
ignit

igni vires suggerit, & quod tunc præmeditari non valuit, fractis fenestris majorem nocendi, quam se defendendi hostibus aditum patefecit. Nec mora præforibus occiditur miles *Hermannus*, & exterius ad auxilium domino properans *Atulphus*, ambo fortes, & usque ad mortem fideles. Vulneratur insuper *Erminoldus*, Imperatoris Camerarius, ac solus tunc repugnat *Ekkihardus*, vir domi militæque laudabilis, cui *Sigfridus*, hasta fortiter emissa, nodum cervicis infregit, terramque oppetere compellit. Quo casu protinus perspecto, alacriter omnes ierunt, caput amputant, & quod miserum, suus prædantur. Facta sunt autem hæc. Cal. Maji. Peractò tandem immani scelere, percussores læti & incolumes redeunt. Hi autem qui in solatio erant ignavi, nec dominum laborantem in aliquo adjuvabant, nec mortuum ulcisci conabantur. Abbas vero ejusdem loci, *Alfherus* nomine, corpus visitavit, ac commendationem animæ summa devotione perfecit. Quæ vero sit causa, quæ hos ad tale facinus perpetrandum pervaserit, veraciter explicare nequeo. Quidam dicunt, *Henricum* instinctu prædicti Comitis ab Imperatore flagellis casum, hæc sapius in eum meditaturn fuisse. Alii autem, sicut prædixi, in *VVerlu* ob contumeliam consorioribus illatam: quia isti libenter his serviebant, ac per convivia minasque ab ipso sibi manifestatas, hæc eos incespisse. Hoc tantum scio, quod decus regni, solatium patriæ, spes commissis, terror inimicis, ac per omnia perfectissimus foret, si in humilitate solum persistere voluisset. Hujus vitæ cursum quam probabiliter egit, hoc etiam testificatur, quod apud dominum suimet beneficii maximam partem acquisivit in proprietatem; *Milciens* à libertate indita servitutis iugo constrinxit; *Bojemorum* Ducem *Bolizlaum*, qui cognominatur *Kassus*, ad militem sibi, aliumque ad amicum familiarem blanditiis ac minis adipiscitur, Super omnem

Ekkihardus
Marchio.
regni usus
pator, Per
lodi occi
sus, Lamb.
Schafnab.
anno 1008,

Causæ cau
di Ekkar
di.

Elogium
Ekkardi &
res geitz.

Boleslaus
Rufus Bo
jemus.

Hermannus
Ekkihardi
filius in-
terbellum
Wilhelmo
Comiti Vi-
narie.

Ekkihardus
sepe litur
Jenæ.
Bolislav
Polonus,
Miseconis
F. Lufatæ
invadit.

Gunzeling
Ekkardi
oculi fra-
tes præbet
se Misnen-
sibus sedi-
tiosis du-
ctorem co-
tra fratris
filium Her-
mannum.

minem *Turingiam* communitotius populi electione ducatum promeruit. Comites vero *Orientales*, paucis tantum exceptis, regnumque in spe, habuit. Quæ omnia ad tam miserabilem hunc detraxere finem. Hujus fama diu mox propagata, dominam *Suonchildam* venire fecit obviam, filique ejus lætitiâ turbavit *Hermanni*. Is namque cum jussu patris, *Wilhelmum* Comitem, senectute ac omni bonitate proficuum, ob vindicandam *VVidikindi* & *Hermanni* necem, à filio sui met eis inlatam, valida manu in *VVimari* possideret, emeritumque senem in præsentiam prædicti Comitis venire, & quicquid ipse ab eo exposceret, implere constringeret jramento, accepta nece parentis improvisa, cum matre celeriter occurrat, patrisque corpus ingenti luctu suscipiens, in urbe, quæ *Jenæ* dicitur, sepeliri fecit. Peracto autem tricesimo die, domina *Suonchilda* ad *Misni* proficiscitur cum filiis. Interim *Bolizlaus*, *Miseconis* filius, patre longe inferior, de morte lætatur Comitis *Ekkihardi*, moxque electo exercitu omnem *Geronis* Comitis *Marcham*, citra *Albim* jacentem, deindeque præmissis obsidibus *Budissinam* civitatem cum omnibus adpertinentiis, comprehendens, statim *Strelam* urbem invasit, *Misnenses* pecunia corrumpere clam tentans. Qui novis semper gaudentes, in una dierum, cum præsidii maximam multitudinem, ob acquirendam equorum annonam, exisse comperirent, portam quæ Orientem respicit, in ea parte, quæ satellites habitant, dicti Slavonice *Verbenici Cukesburgiens*, *Guncelino* ad hoc duce irruunt, *Breccionemq.* *Hermanni* Comitis satellitem, primo occidentes, ad caminatum ejusdem omnes armati conveniunt, fenestram lapidibus impugnant grandibus, dominum urbis, *Ocerum* nomine, sibi ad occidendum reddi vociferantes. Sed *Dismarus* miles, ex cubi- culi sola munitione, quare sic, inquit, agitis? quis furor vos ita seduxit? ut oblitus beneficii Comitis *Ekkihardi*. Spontaneæq.

invi-

invitationis, sic assurgitis in perniciem filii? si causam tanti fac-
toris seu publice seu clam cuiquam nostrum vultis aperire, com-
missi emendationem vobis complacitam, futurique timoris vestri-
met securitatem ex mei senioris, nostrorumque omnium parte, fir-
miter, qualitercunque vultis, promisso. Hunc quem in mortem
vobis dari inclementer exposcitis, nobis viventibus non accipitis.
Pauci sumus, aut communiter mori, aut incolumes urbe hac nos
exire pro certo sciatis. Tunc illi auditis sermonibus his, col-
loquuntur, abeundi que licentiam hic præstantes, Ducem ^{Misna Bō-}
Bolizlavum per interauncios invitant, portisque eundem ^{lezlao de-}
suscipiunt apertis, completurque quod scriptum est: *Latan-*
tur cum male fecerint, ac exultant in rebus pessimis. Et iterum:
Sunt principia eorum ut mel, & novissima quasi absinthium. Hac ^{Bolizlai}
elatus prosperitate *Bolizlavum*, omnes regionis illius terminos, ^{successus;}
usque ad *Elstram* fluvium præoccupavit, præsidiiisque sui met
muniit. Congregantibus tum sese ad hæc unanimiter pro-
hibenda nostris, dolosus ille legatum obviam misit, qui se
protestaretur, cum gratia *Henrici* Ducis ac licentia hæc ince-
pisse: in nullo se incolis nociturum, & se, quando is in regno
vigeret, voluntari ejusdem in omnibus assensurum: sin au-
tem, quod his tum placeret, libenter facturum. Hoc animad-
vertentes nostri, verbis credere phaleratis, & inhoneste,
quasi ad dominum, ad eundem profecti, honorem innatum
supplicatione, & injusta servitute, mutabant. Quam inique
compatandi sunt antecessores nostri, & contemporales? Vi-
vente egregio *Hudone*, pater istius *Misceo*, domum, in qua ^{Misceonis}
eum esse sciebat crufinatus * intrare, vel eo assurgente, nun- ^{Poloni, pa-}
quam præsumsit sedere. Dominus indulgeat Imperatori, ^{tris Boliz-}
quod tributarium faciens dominum ad hoc unquam elevavit, ^{lai servi-}
ut oblita sui genitoris regula, semper sibi præpositis auderet ^{tus.}
in subjectione paulatim detrahere, vilissimoque pecuniæ
transcundis inescato hamo, in servitutis libertatisque detri-
mentum

mentum capere. Alter autem *Bolizlarius*, Bojemorum provisor, cognomento *Ruffus*, & impietatis auctor immensa, antiquo more jam paululum restenato, Duci aspiravit *Henrico*, Qui initio mensis Junij cum primis Bavariorum & Orientalium Francorum *Vormatiam* venit, causa *Rhenam* transgredi, *Magontiam*, benedictionem accipiendi. Quod prohibere *Hermannus* Dux nititur, nullumque eis patefecit, *Rhenus* favente, ingressum. Dux autem *Henricus*, habito de his rebus cum suis consilio, simulato in *Bavariam* reditu, transituque quasi desperato, ad urbem *Larsam*, ubi *S. requisivit* *Nazarius*, venit. Deindeque ad *Magontiam* celeriter properando, *Rhenam* securus enavigat. Hic viii. Id. Junij ibidem communi devotione in regem electus à *Villigiso* ejusdem sedis Archiepiscopo, suffraganeorumque suorum auxilio, accepta regali unctione, cunctis presentibus Deum collaudantibus, coronatur. *Francorum & Muselenensium* * primatus, regi manus tunc applicans, gratiam ejusdem meruit. Omnibus huc undique confluentibus, in militiam à rege susceptis, rursus *Rhenum* inundantem rex novus transiens per Orientalem Franciam, sibi quam fidelem, *Alemanniam* invadere, & cum depopulatione istius terræ, abinceptis *Hermannum* resistentem conatur avertere. Dux autem ut audivit suam à rege prædata, nondum volens humiliari, sed prohi dolor contra dominum & regem exaltans se, caput ducatus sui *Argetinam*, quæ *Strasburg* dicitur, quia Episcopus ejusdem urbis *Wicelinus* sibi resistere præsumsit, cum *Conrado* suomet genero, milite peti armato, murosque ascendens, nil visis reliquit. Nam execrata *Alemannorum* turba, ad rapiendum promptissima, inscio Duce, majorem Ecclesiam *S. Domine Genitricis* intrepida intrans, omnem thesaurum diripit, & quod maximum erat facinus, igne domum *Domini* consumpsit. Si vere felix fuisset, primi ingressus acerbitate

Larsam,
Laurissa
sive Lau-
resheim,
monasteri-
um cele-
bre in pa-
go Rhe-
nensi Vid.
Chron. an-
tiq. mo-
nast. à Fre-
hero edi-
tum, & Ge-
orgii Hel-
vig An-
tiq. ejus-
dem.
Henricus
apud Mo-
guntiam
consecratus
à Villigiso
Archiepisc.
regnavit
annis 22.
mens 5, Ma-
rian, Scot.
Heriman-
nus Alem-
niæ Dux
Strasburg
irrupit ci-
vitatem &
in disiectionem dedit, pessimo quoque exemplo sacro profanavit. Hepid. Annal.

bitate

bitate deterritus, nunquam maiora aggredi præsumeret. Nam antistitis milibus, Reinbardo auctore, infideliter repugnantibus, maxima hostium caterva irruens, proprio perfoſſa haſtibus corruit, vitæque hanc divina ultione miſerabiliter finit. Hæc Hermannus inſolabili queſtus mœrore, diſceſſit, in altumque, quia defendit opus, reliquit. Regi autem apud *Ungam* inſulam nativitate S. Johannis Baptiſtæ com- moranti, fama velox & ſepiſſime dubia, Hermannum Ducem, hunc duello cauſa finiendi, venire nunciavit, eundemque hinc diſcedere, adventumque Ducis, cum iudicio pugnae in prætiis vicentibus ac ſatiſfecis expectare. Ibi tunc Apoſtolum celebrans feſta, longumque certitudinem præſtolans, Ducem in ceptis perſiſtere neque veſſe neque poſſe pro certo comperit: conſultum ei à maleſſalis fautoribus, quod Ar- gentinæ damnum *Conſtantiæ* impleret. Namque ejuſdem civitatis Epicoſpus, nomine *Lambertus*, cum Curienſi paſto- re *Oſbelrico*, *Hermanno* auxiliabatur non tantum ex animo quantum in civitatis contiguo. Sed Rex, ut erat de Domini timore ſollicitus, & de acquirendis certus, horum prophana ſpei conſilia, curtesque Ducis vaſtando circueſſens, ad ultimam clamore devictus pauperum, ad *Franciam* remeare diſpoſuit. Et ecce *Henricus* Comes, *Bertoldi* amicitæque meæ filius, ad regni apicem acquirendum regi uſque huc fidelis adjuvor, animadvertens ſenioris ſui ſibi paululum alienam mentem, per optimos exercitus ejuſdem viros diu firmiterque promiſſum *Bavariæ* regni ducatum dari poſtulavit. Quibus Rex tale fertur deſiſſe reſponſum: Nonne ſciſis, hac in hac expeditione nequaquam fieri poſſe: *Bavarios* ab initio Ducem eligendi liberam habere poſſeſſatem: non decere tam ſubito eos abiicere, ejuſque conſtitutioni antiqua jura abſque conſenſu eorum frangere: ſi volaſſet expectare, uſque dum ipſe ad has regiones venirem, tum communi conſilio Principum eorundem ac voluntate, ſibi li- berier

Lambertus
xxvii. E-
piſc. Conſ-
tantiensis
Vid. Chrſ.
Conſtant.
pag. 663.

Henricus
Comes. ex
amico Cab-
laris hor-
ſtis. Vid.
Avent. Pa-
310.

Wilhelmus
Turingus

Esico Co.
Mersburg,

Conventus
Procerum
Imperii in
Mersburg.

Redarii po-
tentissimi
Slavorum
inter Albi-
am & Od-
deram. A-
dam Brem.
pag. 48.

Hainricus
Rex Hain-
ricum Mar-
chionem,
& alios sibi
resistentes,
cum exer-
citu petiit.
Chron. Au-
strale ad
an. 1003.

gentem in hoc satisfacere. Quod ubi Henricus ab internun-
tiis accepit, in maiorem promissi muneris desperationem
veniens, paulatim se ab regis subtraxit familiaritate, comi-
taturque tamen ab *Alemannia* proficiscentem in *Franciam*,
postea ad *Turingiam*. Ibi *Vilhelmus* Turingiorum tunc po-
tentissimus, obviam pergens, dominumque venientem cum
magna gratulatione suscipiens, miles regis efficitur. Ibi tunc
Rex à præfato Comite, & à primis illis regionis collandatur
in dominum, & ab omni populo rogatus, debitum his remi-
sit censum. Inde *Mersburg* veniens, susceptus est ab *Heimo-
ne* Abbate & à fideli suimet Comite *Esicone*, qui hanc urbem
ex *Alstidi* ac *Thornburg* cum appertinentiis, vivente *Ekk-
hardo*, hæcque graviter ferente, viriliter usque in præsen-
tiam optati senioris servavit. Huc conveniunt Archiepisco-
pi, *Luizo* Bremensis, & *Gislerus* Magdeburgensis, cum cæte-
ris confratribus *Rhorhario* Patheburnensi, *Bernhardo* Hilli-
nensemensi, *Arnulpho* Halberstadeni, *Ramvardo* Misnensi,
Bernhardo Ferdensi, *Hugone* Cicensi: Ducibus autem, *Bern-
bardo* ac *Bolizlavo*, cum Marchionibus *Luthario* & *Gerone*,
ac Palatino Comite *Friderico*. *Redaries* & hos, qui *Lutici* di-
cuntur, misericorditer suscepit, hætenusque rebelles mune-
rum dulcedine, promissionumque jucunditate sedavit, & de
inimicis familiarissimos effecit. Post hæc *Rogationum dies*
à Christi fidelibus jugiter colendos, *Mersburg* celebrans,
de aperta *Bolizlavi* Ducis & *Henrici* Marchionis rebellione
intimatum est. Proximum pentecostes festum in *Halberstidi*
à rege celebratur. Post hæc ad *Bavariam* tendens, *Henri-
cum* auxilio *Bolizlavi* resistentem, primò devincere, postea-
que positas à longè insidias amovere conatur. Comperit et-
iam ad hoc, quod *Ernestus*, ab eo nuper honoratus, & Domi-
nus Bruno, frater suus, cum eo injuste conspiraverant, igno-
rantes quod scriptum est: *Virtus consilij expert mole ruit sua.*

Rex

Rex autem ob sedandam horum arrogantiam, familiares suos undique secus colligens, intrante Augusto, bona præfati Comitum invadendo vastavit, eumque ubicunque extra urbem posuit, invitum latitare compulit. Dicat aliquis non ignorans causam tantæ præsumptionis, necessario cum hoc fecisse: sublimioribus non congruere potestatibus, tam firmiter promissa cuiquam fideliter servienti subtrahere, devotionemque cæterorum abalienare. Quibus reciproco: nullam in hoc seculo esse dominationem, nisi à Domino: & qui se contra eam erigat, divinæ majestatis offensam incurrit: subitanæ iniquæ mentis inflationem patientiæ gubernaculo debere retrahi, & cum humili supplicatione consolationem expectare sibi veraciter præfuturam: satiusque arbor esse, altius de die in diem ascendere, quàm ruinam inexuperabilem subito incurrere. Libenter nepotem meum aliqua ex parte defenderem, si veritatem, à cunctis fidelibus honorandam, pollucere auderem. Approbata sunt in multis antiquorum proverbia: *Inveterata populi facinora parere nova mali pudori detrimenta.* Namque patri regis, genitor istius, non ut miles, sed ut inimicus sæpe resistit, Imperatorisque partem, ut ipse testatus est, ob confirmatam sacramentis gratiam adjovit. Similiter & iste, usque in finem ultimi Ottonis ei fidelis erat, seniorique suo usque ad hæc infelicia strenuè ministrabat tempora. Sed regi secreto mentis latebat repositum patris, sui que scelus infinitum. Spero autem, quod hoc omne pro amore Christi inultum sæpe relinqueret, si hunc tam crudeliter, & cum cæteris sibi contrariis aperte sibi renitentem non cerneret. *Henricus* Marchio quamvis in hoc crimine solus culpabilis appareret, tamen absque consilio aliorum hoc primitus non aggreditur: & quia pro magno dedecore in hoc seculo proditor habetur, maluit hoc conscientia gementi celare, quam sui dominum aliorum au-

Doctrina
bona.

Bertoldus
cum Henrico filio
Ottonibus
Imp. ante
facies.

Boleslaus
Polonus.

Casarisga-
za direpta.

Bucco fra-
ter Henrici
Marchio-
nis.

Ernestus
capitur.

gere detrimentis, & ob hæc, qui prius viriliter suam ab hoste defendere studuit patriam tunc aperuit huic in rapinam. Mit-
titur ei clam à *Bolizlavo* auxilium, nihil sibi omnino profi-
cium. Venienti autem tunc regi ad locum, qui *Hatheres-*
burg dicitur, omnem thesaurum suum se præcedentem, *Ma-*
ganus, Comitis prædicti miles, cum suis corripit, actumque
intra illos dividens, ad *Amandelam* civitatem lætus reverti-
tur. Quos Rex ponè insecutus possedit, compositisque bel-
lorum instrumentis, eos vitam solùm, reddita urbe & præ-
da, fidis intercessoribus postulare compulit. Tunc destructa
penitus eadem, divisaque inter suos Poleniorum multitudine,
Rex inde ad *Crusni* castellum, in quo frater Comitis Henrici,
Bucco nomine, dominam suam *Gerbergam* cum filiis custo-
dire debebat, proficiscitur. Exercitum autem undique se-
cus circumsedentem *Henricum* Comes cum suis exterius im-
pugnabat vulnerans, aliosque incautè frumentum equis
congregantes, perimit. Quod ne amplius fieri potuisset,
Rex curiosè prævidit, positis militibus quadringentis, ho-
stemque secretiora quædam petere loca coëgit. Quem ibi
castra metantem rustici unius incontinens lingua custodi-
bus prodidit. Hi autem medii fervore diei illò latentibus
tendentes insidiis, ut primùm castra visis agnovere tentoriis,
alia voce per *Kyrie eleison* socios convocantes, hostes, reli-
ctis ibidem omnibus suis, capto solùm *Ernesto*, effugarunt.
Reversi tunc iidem, ex magna parte tristes, efficiunt conso-
dales admodum lætantes, præsentatoque regi captivò, capi-
talis sententia à iudicibus decernitur, quæ Maguntini Archi-
episcopus *Vvilligisi* intercessione supplici, & quæ regi placuit,
redemptione amovetur. Tunc audita senioris sui fuga, *Bucco*
Comes gravi dolore concutitur, ac quid sibi tunc foret fa-
ciendum, socios consulit. A quibus diversa percepit responsa.
Quidam dixerunt, obsidem seniori suimet promissam, ac igna-
viam

viam perpetuò eis imputandam: mori malle, quam urbem cum tali pignori regi unquam dare. Superstire adhuc seniore suo auxilium semper sperare profuturum. Alij autem qui plus sapiebant, atque *torrenti & homini potenti arduum* esse testabantur *resistere*, devictos raro aut nunquam promereri veniam, incolumes, & nullo se tunc vulnere tardatos, cum domina suimet cæterisque bonis ac hospitibus abundi licentiam apud regem imploraturos affirmabant. Horum, ut opinor, consilio custose ejusdem civitatis *Bucco* cum *Ottone*, Otto alter Henrici frater, germano suimet dominæ loquitur, ejusque suffragiis urbem regis potestati tradidit, ipse autem cum omnibus sibi commissis securus abiit. Confestim civitas radicitus dirui à rege jubetur. Sed parentibus hujus rei auctoribus, magna ex parte cum ædificiis servatur. Interim dum Rex Henrici Comititis urbem, *Crusin* vocatam, possedit, *Bolizlavus* cum in aliquolædere summopere nisus, clam exercitum colligit, & per nuncios suimet *Guntelinum* fratrem hortatur, ut memor firmæ promissionis, urbem *Misnensem* suæ redderet ditioni, amicitiamque renovaret pristinam. Ille autem sciens, istius ingressu à gratia Regis, & à domino tali se penitus exclusum iri, mandatis talibus respondit: *Omnia quæ præter hac à me expectis, frater, libenter impendo, & si unquam hac faciendi opportunitas accidis, non recuso. Sunt mecum senioris mei satellites, quæ talia non patiuntur, & si hoc publicatur, vita mea cum omnibus quæ possideo, periclitatur.* Hac legatione accepta *Bolizlavus*, internuntios custodiri, & legionem ad Albim properare jussit. Hic qualitatem vadorum secreto perquirens mane factò ipse subsequitur & ad *Sreklam* civitatem, quia suæ dos erat filiz, demandat, ut nec sibi quicquam timerent, neque cum clamore illato convicinos de hac re certos efficerent. Nec morâ, exercitus jussu Ducis in quatuor dividitur, & ad *Cirin* castellum vespere convenire præcipitur. Dux autem phalanges

Comiti
pagus

langes præmissæ, ne sui aliquam à Marchione molestiam pat-
terentur, providere studebant. Totus hic pagus, qui *Glo-*
maci dicitur, optimè tunc exultus, in una hac die, igne gla-
dio & habitatoris educatione flebiliter desolatur. Sed quali-
ter, is, qui omnes crebrò fallere solebat, à quibusdam, qui in
Mogilina urbe sedebant, deluderetur, memorare libet. Hic
cum à legione ad eos missa impugnarentur, cur sic facilius
inquiunt. *Vestrum seniore optimum scimus, & hunc nostrum præ-*
ponere volumus, tantum præcedere & noscum familiis & possession-
ibus universis subsequentes non dubitat. Talia orantes,
non amplius vexabant hostes, & seniori suo hos adventare
pro certo nunciabant. Sed cum commilitones ad condi-
tum serò confluere locum, hosq; domi sedere, Dux cerneret,
multum irascitur, & mendacibus sociis poenas minatur. Po-
stera luce orto jam sole præda innumerabilis præmittitur, &
magna pars hostium *Albi* immergitur. Cæteri domum
redeuntes illæsi, dividunt prædam seniori suo optima quæque
assignantes. Non fuit minor captivorum numerus, quam
tria millia, & ut præsentis affirmabant, multo amplius. *Hen-*
ricus verò Comes se jam defecisse animadvertens, ad urbem
Crana dictam, properat, ibique *Sigfridum*, filium Comitum
Sigfridi, juvenem, auxilio se expectantem collato inveniens,
nec sibi neque huic ullam in rebellionem spem in his partibus
promisit. Tandem cum eo multa locutus, eandem incedi-
dit, atque ad Bohemiam tunc invasorem *Bolizlavum* cum do-
mino *Brunone* residuisque fautoribus concessit. *Sigfridus* ve-
rò spe palam resistendi frustratus, non eos comitatur, sed de
futura commisi emendatione certus revertitur. Rex autem
ad *Crana* hostem insecutus fugientem, lenivit in hos suum
animus, quod agnovit se inimicum in destruendis præoccu-
passe. Misit tunc *Henricum*, Wirceburgensem Episcopum,
& *Erkanboldum*, Euldensis monachii Abbatem, ut *surinfordi*
castellum

Henrici fu-
ga ad Bo-
hemiam.

Surinfordi
castellum.

castellum incenderent atque diruerent. Quos adventantes
Henrici Comitis inclita mater *Eila* nomine, ut tales dece-
 bat personas, suscipiens, & salutans, ut praecepta intellexit
 regalia, perturbatur, concitoque cursu ad Ecclesiam, pro-
 perans ibidem ignis concremationem prius sustinere, quam hoc
 comburente viva velles exire, testatur. Unde seniores pra-
 fati, ob Christi amorem seculares postponendo timores de-
 cretam mutabant sententiam, murosque urbis ac aedificia
 solo reus frangentes, tristem matronam his mulcebant pro-
 missis, si quando cum gratia Regis id fieri potuisset, hoc totum
 ex sua parte se renovaturos. Rex autem devastata omni Co-
 mitis proprietate, & cum beneficio late divisa, ad *Baveberg*
 venit, ibique exercitu suo bona cum pace dimisso, *Nativita-*
tem dominæ genitricis solennibus celebravit gaudiis. Inde pro-
 sectus ad sylvam *Speibershard* nuncupatam, laborem expedi-
 tionis delinivit suavitatem venationis. Completa ibidem
 autumnali jucunditate, per *Franciam* transit ad *Saxoniam*,
 indicens his proxima hieme suam ad *Milziem* expeditionem.
 Post hæc Natale Domini in *Polishi* more priorum divinitus
 ac humanitus honorando peregit. Deinde ad *Dornburg* ve-
 niens, *Vvelligisum* Archipræfulem cum cæteris familiaribus
 ad *Gisleram* misit Archiepiscopum, tunc nimis infirmum, ut
 memor domini, quicquid in destructo Merseburgensi Episco-
 patu hæcenus deliquit, hanc resumendo, injustamque sedem
 relinquendo, in ultimis saltem emendare voluisset. Hunc
 primò propter *Hermannum*, quem sibi idem semper in regno
 summopere conabatur præponere, odivit: posteaque data
 huic summa gratia, inter familiarissimos habuit, commissis-
 que ei omnibus in *Saxonia* suis et proprietatibus, fidelem in
 his persensit provisorum, multa quæ tunc suæ ardebant vo-
 luntrati per eundem complens. Tandem Zelum domini an-
 tius ferre non valens, perfecto hunc persecutus odio, hos,

Eila *Hen-*
rici *Comi-*
tis *mar-*

Natalis
Dei *Geni-*
trici *ix.*
Septembr.
Vid. Ba-
ron. Marc-
tyrol.

Gislerus
abdicare
Archiepi-
scopatu
Magdebur-
gensis *jus-*
lus.

Gisilerti
mois.Waltherus
Præpositus
Magdeb.

sicut prædixi, misit nuncios. Quibus vix talibus respondit: *Dentur mihi trium vel quatuor inducia dierum, & mihi liceat abire: Quibus transactis, certa vobis referam.* Hoc apud Regem impetrans, & in cutru, ut diu tunc solebat, exiens ad *Thriburi* curtem suam venit, ibique duos commoratus dies **VIII. Calend. Februarii** migravit ab hoc seculo. Quo audito, Rex corpus Archiantistitis præcedens, usque ad *Magda-burg* subsequitur, præmittens eò Capellanum suimet *Wigbert*, ut de electione *Tagmonis* unanimem confratrum voluntatem impetraret. Sed præpositus ejusdem civitatis, *WValtherd* nomine, convocatis in unum confratribus universis, obitum senioris & adventum regis pariter indixit, obsecrans, ut invicem unum aliquem inquirerent, cum quo antiquam eligendi consuetudinem retinerent. Cui ab omnibus illico responderetur, *eundem se communiter velle in dominum, divina ad hoc favente gratia, habere.* Hoc cum magna, ut decuit humilitate, idem suscipiens, veniam prostratus petiit. Delatum est corpus Archiepiscopi ad sanctum Johannem, ibique proximam noctem dignis servatur honoribus. Pòstera autem die cum ad sanctum portaretur *Mauritium*, adveniente tunc ibidem rege, ab eo omni que cléro & populo suscipitur, secundamque noctem diligenter custoditur. Mane jam factò *Arnnulphus* Episcopus à rege ad confratres & milites admodum tristes, gratia *Tagmonem* eligendi, mittitur. Cui legationem suam cunctis ordine pandenti, *WValterdus* respondens præ omnibus: *Scimus, inquit, quid vester senior intendat. Volumus, si licet fieri, potestatem habere eligendi; & cuncti præsentibus hi, me quamvis indignum, voluerunt in vacuum succedere, ut ipsi potestus probare.* Detrimentum Ecclesie fieri nostra multum veremur, quod ne eveniat, regiam pietatem ac vestram petimus intercessionem. Non sumus immemores proverbij cujusdam sapientis: *Libertatem populi, quem regna cohercent,*

cent. libertate dominantis perire, tantumq; ejus verbera servari,
 si cunctis ejusdem velis obtemperare praeceptis. His dictis, Præ-
 sul egressus, regiis omnia instillavit auribus. Qui mox præ-
 positum vocans, multumque ei promittens, & sui licentiam
 ac consociorum in electione, *Tagmoni* gratiam acquisivit.
 Confestim in majorem convenientibus Ecclesiam cunctis,
 Rex baculo *Arnulphi* Præsulis clerum & populum *Tagmoni*,
 venerando patri, cum redditura summo judici ratione, com-
 misit, eundemque in cathedram Episcopalem ipse constituit,
 astantibus universis, & laudes domino canentibus. Celebra-
 ta pro defunctis memoria, corpus Archiepiscopi coram altari
 australi sepelitur. Sed antequam ad nostræ sedis renova-
 tionem perveniam, libet quædam de præfato viro, qui tunc
 ordinandus erat, differere. Fuit hic egregii clericus *Volf-*
gangi, qui Ratisbonensem pius pastor, habitu & conversatio-
 ne Monachus, rexerat Ecclesiam. Huic tam charus erat
 iste, ut in vice filij à puero nutriens, eundem jam aditum bo-
 nis suimet omnibus præfecisset. Insuper Ducis Imperatori-
 ris gratiam in tantum ei acquisivit, ut si quando se de hac
 luce divina jussione subtraheret, huc sibi successurum non
 dubitaret. Consummato tunc hujus exilii cursu, *Vulpo*
 in sanctitate admirabili venerabilis antistes, cum jam usque ad
 mortem egrotare cepisset, accersito ad se dilecto *Tagmone*:
Pone, inquit, *fili os tuum super os meum, accipiens à domino sus-*
flationem spiritus mei, ut ubicumq; ardore juvenituis incalcescente in
genuina charitate sis frigidus, à summa potestate, meiq; benevo-
lencia temperamentum accipias, & si meis honoribus forsitan pri-
vaberis, post hæc quinos solares annos, cum mea apud dominum
luc commissæ, majoribus pro certo lataberis. Post hæc vir san-
 ctus cum finem suum in spiritum præsciret, jussit se in Eccle-
 siam portari, expletisque ab eo orationibus, cæterisque, quæ
 à fratribus facienda erant, secum sibi commissis domino
 commen-

TagmoGi:
 filii suc-
 cessor, Alii
 Dagenq.

Wolfgangi
 gus Ratis-
 bonensis
 Episc.

Gebehardus
Ratispon.
Episc.

commendans, pridie Calend. Octob. sanctum emisit in pace spiritum. Electus ille ab universis ad Imperatorem venit, sed promissa non percepit, dato tunc ab Imperatore Episcopatu capellano suimet *Gebeardo*. Committitur huic ille fideliter, & quamvis ab eo honorabiliter haberetur, tamen quia bonum & malum non sunt ad aliquid, non longum tempus cum eo, ob morum suorum iniquitatem, versatur. Adhæsit namque ilico *Henrico*, tunc Duci, & propter castitatem mentis & corporis ei complacuit, ac usque ad hunc diem, quam præfatus sum, malis moleste, bonis acceptè, per dies & per noctes ei servivit, domino & hominibus sua specialiter impendere satagens: completurque ob hoc à rege, propter sancti viri ab eodem unice dilecti amorem, veridicum ejusdem vaticinium, decursis tunc, ut ipse dominus *Tagmo* sæpè mihi retulit, decem annorum curriculum. Qui charissimum suimet dominum ac Reginam cum omnibus consociis, multiplicibus, ut decuit, honorat muneribus, nequaquam suæ benignitati ad hoc suppetentibus, Inde Rex cum eodem ad castellum ipsius nomine *Gibgenstein* pergens, omnia, quæ ibidem ab Giselero antistite collecta sunt, singulariter perspicit, & hæc esse superflua testatur. De hinc *Mersburg*, diu pastore suo viduatum, consolationis gratia adiens, tandem pristinis restitui honoribus quàm maximè conatur. Ibitunc *Tagmo* venerandus IIII. Non. Februarij, id est *inwartig* domini, id est, *obviatione justii Simeonis*, accepta ab *Hilderico* Antistite licentia, qui primus horum in ordine fuit confratrum, à *Vviligiso*, Archipræsule Maguntino, consecratus est, præsentè rege, ac Romano nuntio, omnibusque cœpiscopis ad hæc faventibus. Et quia is, ut scriptum ejus testatur, à solo ordinandus Apostolico, huc venire propter instantem necessitatem non potuit, ibidem sacri chrismatis delibutione tunc civium * implevit numerum,

¶ *inwartig*
Domini
XI. Febr.
vulgo Pa-
rificatione
Mariæ,

rum, VValtherdo post se omnem committens Episcopatum.
 Rex autem, quo semper esurivit atque sitivit iustitiæ cibo, ^{Concambium permutatio.}
 gestiens tunc satiari, quia aliter non posse fieri apud Arnul- ^{Burgvardium, rectorium ager.}
 phum Præsulem sciebat, cum centum concambio man-
 rum super solum Merseburgense burgvardium Episcopa-
 lem redemit bannum. Quicquid autem à charissimo Ta-
 gmone exposcerat, bonæ voluntatis abundantia hoc largi-
 ente, perceperat. De Misnensi autem & Cicensi, Episco-
 patibus, decretum regia potestate ad integrum redire, quod
 antiquitus hinc demptum, voluit explicare. Unde his versi-
 bus preludio Christi odas continentibus,

O Sol iustitia fulges super omnia Christe,
 Adventu primo mundum redimensq; secundo,
 Cum patre plasmator dissolvens examinatur;
 Solus pro variis dispensans præmiis factis
 Humano generi sceleris per prona labenti,
 Vera dies, lucem tu nunc benedicio talem,
 Qua prius Ecclesiam visitasti despoliatam,
 Merseburg te laudet, de tuis munere gaudet,
 Ejus & nati, pastores ac renovati,
 Persolvant grates tibi nunc ex corde fideles.
 Inclyte Rex regum modo suscipe plasma tuorum;
 Clemens Henricum de cælis respice servum,
 Et contestalem suimet defende fidelem,
 His tua propaviis bona præstans maxima donis.
 Vivat in æthereæ Tagmonis spiritus aula,
 VValtherd & Gero valeant in fine beato;
 A Christo salvi sint omnes, atq; locandi
 Sedibus Elysiis, te Merseburg qui pietatis
 Affectum, dextris exaltavere benignis.
 Omnia qui primus regis Deus, atq; supremus,

Hanc moderare, tuo queat ut subsistere tempus
 Ejus custodes tua sint precepta sequentes
 Hostes nil valeant, conversi sed bona reddant
 Sis rogo propitius, qui destructor fuit hujus
 Insuper & cunctis, qui subvenere, malignis
 Da veniam, latiguo spectent certa futuris
 Vrbis Formacensis gaudet temporibus istis
 Libertate sua, cujus manebat in umbra
 Hactenus, atq. Ducum fuerat sub lege suorum
 Burkard. Antistes latuit & inter heriles
 Ex animo proceres, quod non timet amplius hostes
 Nunc ex contiguo, longe semorus ab illo.

Aula Ducis, domini domus est, jam pradia Christi
 Et judices varios, clerus nunc deprimis illos
 Hoc Rex Henricus fecit, pietate coruscus
 Hanc propriis solvens rebus, Christosq. remittens
 Annuit ista pius Otto Dux, atq. benignus
 Munere regali concessis abunde teneri
 Ex hoc latantes sine semper quig. fideles

CHRONICI
DITMARI EPISCOPI
MERSEBURGII

LIB. VI.

DE RESTITUTIONE EPISCOPATUS
MERSEBURGENSIS,

ost salutarum intemperatæ virginis partu, consummata millenarij linea numeri & in quinto cardinalis ordinis loco, ac in ejusdem quartæ initio hebdomadæ in Februario mense qui purgatorius dicitur, clarum mane illuxit seculo, &

Henricus divina gratia rex antecessorum suo-

rum ævum cupiens emundare, sibi quæ veniam promerere æternam, dispositis secundum suum placitum ad hoc pertinentibus cunctis, perrexit ad domum suam, ubi se corporaliter semper solebat reficere, ut ibi desiderato diu alimento paululum recrearetur in mente: Convocansque ad se omnes regni primates, dedit Episcopatum sanctæ Merseburgensis Ecclesiæ Capellano suum *Vigbertum*, cum Archidiacono baculo *Tagmone*, cum quo ipse, quicquid antecessor suus injuste de hac auferre præsumit Ecclesiæ, renovationi ejusdem arridens reddidit, consentiente hoc *Arnulpho* præfule, *Eido* quoque & *Hillebardo* Episcopis, quibus diocæsis illa fuit divisa, ac omni populo applaudente. Ductus mox cum divina jubilatione ad sedem suam *Vigbertus*, eodem die ab Archiepiscopo suum *Tagmone*, & à confratribus *Hillerico* & *Vigone*, eius prædictis cœpiscopis consecratur, Interim *Bolizlaus*

Annales

Episcopus
tus Merse-
bu g. the
Auratus
Confer.
Chron. Ci-
tiz. p. 769

Wigbertus
Merseburg
Episc.

Expedi-
to
Cæsaris in
Milzenos.

Bruno ad
Ungaros
profugus.

Henricus se
Cæsari per-
mittit.

Cæsaris ex-
peditio Ita-
lica.

Placitum
habere, ce-
mitia age-
re.

Cæsar du-
catum Ba-
varia com-
mittit Hen-
rico, fratri
Chunegun-
da conju-
gis suæ A-
vent. lib. 5.
p. 310.

suo furore, & Comitis *Henrici* instinctu, magnam vim Ba-
variis, omnibusque concivibus suis intulit. Ob hanc cau-
sam Rex indicta prius expeditione *Milzini* fines hostiliter in-
vassit, & ni superflua ni vis effusio celeriter resoluta cum im-
pediret, omnis hac regio habitatore vastata caruisset. Inde
reversus tristis, *Gunzelino* Marchioni cæterisque patriæ defen-
soribus positis auxiliatur præsidii, ac tunc *Merseburg* veniens,
fratrem suum fugisse ad Ungariorum regem veniæ gratiam
acquiritur. *Henricum* autem incepti multum poenituisse, à
fidis intercessoribus ab eo missis compertit. Quorum, & ma-
ximè perchari suimet *Tagmonis* & *Bernhardi* Ducis supplica-
tiones, etsi invitatus suscipiens, præfato Comiti suimet gratiam
ex ratione indulgit, ut prædium sibi suisque fautoribus & in-
volatum redderet, ipsum autem quamdiu voluisset, in custo-
dia detineret. *Henricus* vero se nimis in omnibus culpabili-
ter professus, more & habitu poenitentis Regi se tradidit, e-
jusque jussione ab Archipræsule prædicto in castellam *VVit-
ganstein* detruditur, diligenterque a suis militibus dienoctu-
que servatur. Interea Rex Italica haud immemor injuriæ,
omnes suos fideles ad hanc ulciscendam hortatur, ac instanti
quadragesima ipse eo cum armato milite destinavit pergere.
A *Merseburg* tunc exiens, sancti *Mauritij* apud dominum in-
tercessionem itinerisque prosperitatem *Magdeburg* petit.
Inde per *Turingia*, Orientalisque fines *Francia* transiens, ad
Ratisbonam venit, ibique regali habito placito, militi suimet,
generoque, *Henrico*, xii Calend. April. Cum omnium laude
præsentium, cumque hasta signifera, ducatum dedit. De hinc
Augustanam urbem itinere attingens, à *Sigfrido*, Antistite
ejus, honorabiliter introducit & habetur. Ibi tunc duas
tantum noctes commoratus, Reginae diligenti salutatione
licentiam dedit, ad Saxoniam abeundi, dilectoque eam com-
misit *Tagmoni*. Ipse autem cum exercitu progreditur usque ad
locum

locum, qui *Schanga* dicitur, ubi Dominos *Bruno*, frater
 ejus cum Ungaricis intercessoribus Regi presentatur, &
 ab eo sibi data gratia misericorditer suscipitur. Equidem
 ab Archiepiscopo *Taymone* rogatus ad prædictam civitatem
 veni, & cum eodem redii. Venimus ad *salutem Gerouii*, ibique
 cum venerabili Abbatis *Hasbui Palmas* solenniter peregi-
 mus. III. feria ad Magdeburg veniens, *Cenam Domini*, &
 subsequente dominica *Resurrectionis solennitatem*, ibidem ce-
 lebravit. Rex autem per multas itineris asperitates ad Tri-
 dentem veniens urbem, ibi *Palmarum festacoli*, & exerci-
 tum nimii laboris necessitate afflictum, hac celebri solenni-
 tate paululum respirare permisit. Quem adventantem
Hardvvigus Rex præsciens, ac multum expavescens ad mu-
 nitiones supra memoratas nuncios probatos misit. Ipse
 autem collectis agminibus in Veronensi planicie confidens,
 sperabat præsentia præteritis prosperitatibus forsitan respon-
 dere. Hunc transiitum *Henricus* Rex interclusum, aut vix
 aut nequaquam expugnandum, comperit, & aliò se vertens,
 cum suis tractat familiaribus, si *Clusa* hinc longè remotas,
Carentanis auxiliantibus, intercipere ullatenus valuisset.
 Quod consilio prudenti, quamvis arduum multis videretur,
 effectum est. Carenteni regalibus jussis illico obtemperan-
 tes, in duas dividuntur legiones, Unam, quæ ante ipsum diem
Gregorium montem clusis superpositum, occupabat: alte-
 ram quæ jam facto mane ad has expugnandas subsequitur,
 audito à præmissis commilitonibus signo tam vehementi, ut
 ex latentibus hostium insidiis audiri potuisset. Qui post ter-
 gum, ut opinabantur securi, venientibus obviam armati pro-
 perant. Sed nostri eos ex latere irruentes alios effugarunt,
 quosdam autem præcipitio, & in *Brenti* fluminis inundatio-
 ne, compellebant interire. Sicque victores clusas usque ad
 regis adventum sollicitè tuebantur. Hoc Rex ab internuntiis

Bruno Aug-
 gustensis Ep-
 iscopus, frater regis
 in gratiam
 eius redit.
 Lambert.
 anno 1094.

Hardvvig
 Rex Lon-
 gobardo-
 rum.

tes novit et electum regem armanur, ad palatium properant,
 & cunctis illi, quibus ius *Henrici* displicebat. *Harduigi* au-
 tem relaxatio mallebat. Clamor ut a rege audiret, *quid hoc*
offer, explorare citius ab eo jubetur. Cui protinus responde-
 vit, plebeios furore subitaneos inflamptos, & feroci praesum-
 ptione animatos, hanc commotionem primis incepisse, ceteros
 quoque in detrimentum sui vel de decem convanisse. Quos
 iam iracundentes *Heribentus*, *Agrippinus* proquisitor egregius,
 sedare conatus, ut de fenestra causam tante invasionis inquir-
 rit, lapidum imbre & sagittarum infusione retruditur. Pala-
 tium autem ab hostibus graviter impugnatum, à domesticis
 regis, facile numerandis, viriliter defensum est. Divisi
 etenim plura necessaria nostris, major exerevit inimicis.
 Tandem audito clamore immensi strepitu, nostri gregatim
 ad regem properant, hostesque adhuc insistentes paululum
 captiunt. Sed imminente jam nocte sagittis atque lapidi-
 bus obviis rudentur. Quæ ad providenda urbis tunc in-
 cendantur incenia. Nostris autem, qui foris erant, urbis pro-
 pugnatula fortiter ascendunt, quibus hi sic melius resiste-
 bant. Ibi tum quidam egregius invenis, *Gisilbertus* nomi-
 ne, frater *Reginæ*, à *Longobardis* vulneratus, oppetiit, & con-
 sociorum tristitiam vehementer adauxit. Quem *Vulferam*
 miles, in medium agmen proficiens, unumque ex his per ga-
 leam usque in jugulum feriens, securus vindicavit. Sic al-
 ternando quierem cunctis amicam, belli asperitate muta-
 bant. Nonnullos ex hostibus, quos vi capiebant nostri, vi-
 vos regi presentabant. Subito ibidem una domus, quæ
 nostros tuebatur defaigatos, à *Longobardis* incensa ruit, ac-
 ces nulla spei caritudine potitos alacriores bello reddidit.
 Imerim *Alemani* cum *Francis* & *Luthariensibus* tandem
 hæc mala rescientibus, fractis intrantes muris, in tantum
 concives persecuti sunt, ut è munitione domorum suarum

Miserandū nec unus egredi præsumeret. Harum summitate hi nostros
 Pepæ in- jaculis gravantes immisiss, incendio perierunt illato. Diffi-
 cendium. cile est cuiquam ad enarrandum, quanta ibidem strages di-
 1004. Lāb. versis efficitur modis. Milites regis tum victores sine ulla
 Schaffa, offensione spoliis interemptorum utuntur. Hoc miserabili

aspectu Rex motus, & ut residuis parcerent, firmiter præcipi-
 ens, se ad munitionem sancti Petri contulit, hostibusque ve-
 niam suppliciter implorantibus misericorditer indulgit. Tunc
 absentes quique accepta regis victoris, aut ipsi veniunt, ut ra-
 lia declinarent, aut obsides mittunt, fidem, auxilium & sub-
 jectionis debitum regi promittentes. Sedatis tunc *Papia* ca-
 lamitatibus, Rex ad pontem longum venit, Longobardo-
 rumque residuum agmen per manus suscipit, habitoque ibi-
 dem cum omnibus eloquio, rebusque maximis prudenter
 ordinatis, *Mediolanum*, sanctissimi Præsulis Ambrosii amore
 petiit, moxque ad prata prædicti pontis reversus præsentem
 populum, de subito ejus conquerentem discessu, promissa
 celeri suimet reversione, cæterisque consolationibus mul-
 tis placavit. Insistentem verò tunc *Pentecostes* solennita-
 tem, in loco qui *Grommo* vocatur, celebravit. Inde tum
 procedens, *Thuseos* sibi obviantes in consortium sibi fir-
 miter servientium suscipit. De hinc patriam revisere festi-

Redirus
 Cæsar in
 Germani-
 am,

nans, *Alemannia* fines, nuper à Ducis *Hermanni* solatio priva-
 tos, filioque ejus, & æquivoco, adhuc puerulo, deditos ad
 regendum & confirmandum, invadit. Inde in *Alsatia* po-
 sitam petens *Argentiuam*, venerabilem *Christi præcursoris* ibi
 excolit *nativitatem*. In cujus vigilia quæ dominus per eum
 fecit mirabilia, non sunt mihi prætereunda: quia hæc piis ad
 delectationem, reprobis autem ad terrorem dicuntur. In Do-
 mus, in qua Rex populo legis Justitiam dabat, subito cecidit,
 uniduntaxat presbytero nocens, cum domina excommuni-
 cati injusta sedulo commoranti. Ille præ cæteris in hoc cri-

Hermannus
 puer suc-
 cedit patri
 in Svevia.
 Chronic.
 August. ad
 1004

mine

mine culpabilis. morte sua, prius contractis cruribus luit poenam commissi facinoris. Quam dulcia piorum gesta ad ædificationem animæ ipsi legimus, & ab alijs visu ac auditu didicimus? & tamen obdurato corde miseri desipimus; nec amovetur inelita nequitia certis malorum poenis, neque delectamur inestimabilibus justorum præmiis. Hinc Rex discedens, sancti Marini Præsulis limen *Magontia* supplex adiit, ibique *Natales Apostolorum* venerabiliter coluit. Post hæc per *Franciam* Orientalem iter faciens, *Saxoniam*, ut sæpe professus est, *securitatis ac totius libertatis quasi florigeram paradisi aulam*, reviviscit. Ibi tunc diu reconditum Zeli latantis arcum simplici corde evomuit, & ad compescendam *Bolizlavi* arrogantis savitiam, omnibus in sua ditione Christo sibi que fidelibus expeditionem Augusto jam mediante indixit. Statuto igitur termino, in *Merseburg* exercitus fit collectio, ac in hostem tandem secreta promotio. Assimulato namque in *Poloniam* itinere naves glomerantur, ut fida suorum benevolentia non fieret inimico circumeundi propalatio ulla. Interim magna imbrium effusione in transeundis fluminibus exercitui ineffabilis fit retardatio, & cum minimè quis hoc conficere poruit, in *Bohemiam* Rex celeriter portexit. Hujus adventum leorogien cauda subsequenti impedire satagens, in sylva, quæ *Miriquidvi* dicitur, montem quendam cum sagittariis, prorsus intercluso omni aditu, firmat. Rex autem id comperiens, præmissis clam toricatis militibus electis, hostibus invitis, arduam irrupere viam, facilem subsequentibus, parantes callem. Inter hæc *Bolizlavo* in una dierum coenante, unus ex nostris, capellanus *Reinberti*, Præsulis sui, de adventu nostri exercitus loquitur, & ab eo mox auditus, quid diceret, rogatur. Cui responsa referenti, tum inquit: *Si repente ut rana, non possent adhuc advenisse*. Erverum est hoc, nisi aspirasset regi divina pietas, & hunc non inflasset superbix

Saxonia
Paradiso
confertur,

Expeditio
Cæsaris in
Bolizlav,
Polonum,

R

magna.

Jaromir us
exul.

magnanimitas, non provenisset nobis tam subito victoriæ
prosperitas. Adjuvit etiam regem exulis Jaromiri, qui *firma*
pax interpretatur, comitatus, & adoptatus ejusdem adventus
Boëimorum delinivit agmen. Horum consultu & vocatio-
ne regi introitus patefit, & in ipsa regionis istius janua unum
castellum sua eidem sponte reddidit. Rex propter Bavarios
nondum adventantes tardato paululum itinere, ad urbem
Sarzi dictam venit, & concives hos portas sibi illico aperien-
tes, & Bolenos intus præsidio positos, occidentes suimet
cognovit amicos. Videns Rex tantam stragem, commo-
verur, & superstites in una præcepit Ecclesia retrudi. Adest
etiam, qui *Bolizlavum* à conprovincialibus esse interemptum
p. p. certo referret. Latantur in domino familiares regis,
corruptique tristantur fautores adulterini Ducis. Hi invi-
cem mussantes ex injusti cordis sui secretario hoc evomere
mendacium: Si Rex unquam in bona securitate consisteret,
se tunc ad nihilum valere, multaue ab eo pati contraria,
debere. Propter hoc latente igniculo sub cinere in hoc iti-
nere, ac postea sæpissimè, Regi suo cunctorum hostem fide-
lium, brutis pejores animalibus, præposuerunt, ignorantes,
quòd ab eorum fraude vicarium suimet in terris Dominus
pater ingenuus, speculato desuper, liberaturus erat è cœlis.
Tunc *Jaromirus* jussu regis cum optimis militibus ex nostris,
ac cum incolis sibi ad hærentibus, ad capiendum seu occi-
dendum serpentem venenosum *Pragam* præmittitur. Quem
præoccupantes nuntii præscriptorum, rem ordine pandunt
Bolizlavo. de tali periculo prius securo. Hic legatione tali
commonitus, clam se præparavit, & subsequenti nocte jam
mediante, audiens in urbe proxima, quæ *Vvissegradi* dicitur,
campanas, cives ad bellum sonitu hortantes, cum prima le-
gione exivit, & patriam fugiendo revisit. Quem *Zobissaus*,
frater Athelberti præsulis, & Christi martyris, subsecutus, in
ponte

Cæsar Dei
in terris
vicarius.

Boleslai.
Peloni.
fuga.

ponte vulneratus opetit, & magnum hostibus gaudium, suis autem laetum ineffabilem reliquit. Crastina autem die *Jarimir* adveniens, populis jura veniamque commissi poscentibus ante portam dedit, illicoque intromissus, pristinis honoribus magna jucunditate in thronizatur, ac tunc depositis vilibus indumentis preciosioribus ornatur. Huic ibi tum praesentatur, quicquid unusquisque militum hosti fugitivo vel occiso spoliis abstulit. Muneribus idem delectatus plurimis, ad *Witsgravi* introducit, ibidemque in domum exclamatur. Regis indulgentia & secum hucusque perseverantibus diu elaboratum permittit bravium. Confluit undique secus tam vulgi quam seniorum ineffabilis turba, ad gratiam novi Ducis percipiendam, & ad praestolandum gloriosi regis accessum. Hic tandem adveniens ab Antistite *Thieddago* & à Duce *Jarimiro* cum immenso cleri totiusque populi tripudio suscipitur, & ad Ecclesiam sancti Georgii deducitur. Cunctis mox dignitatibus à rege honoratus *Jarimir* paternis, convocatis indigenis coram omnibus. Sed cum ibi *sancta Domini genitricis ortum* omni celebrem modo Rex veneraretur, *Godefridus*, sanctae Frisingensis Ecclesiae venerabilis pastor, nomen cum re * possidens, missam canere, ac populos instituere ab eo praecipitur, ac ab Episcopo sedis illius, permittitur. Perlecto tum Evangelio, praesentis idem admonet de timore divino, & de conservando geminæ dilectionis vinculo, de obedientia domini, sublimiorumque honore potestatum, & ad ultimum regem suaviter aggreditur, ut semet agnoscere, & omnia quæ à primis vitæ hujus cubilibus usque ad hoc tempus honoris alicujus, aut commoditatis, unquam percepit, largitate divinae potius, quam suis meritis ascribere voluisset. Insuper misericordiae moeror omnia fecit, quæ unicum est salutis praesidium, venerabile fidei ornamentum & magnorum remissio peccatorum.

*Jaromirus
Bohemiam
recuperat.*

Witsgravi

Godefridus
sanctae Frisingensis
Ecclesiae
pastor
nomen cum re
possidens
missam
canere
ac populos
instituere
ab eo
praecipitur
ac ab
Episcopo
sedis illius
permittitur
Perlecto
tum
Evangelio
praesentis
idem
admonet
de timore
divino
& de
conservando
geminæ
dilectionis
vinculo
de
obedientia
domini
subli-
miorumque
honore
potestatum
& ad
ultimum
regem
suaviter
aggreditur
ut
semet
agnoscere
& omnia
quæ à
primis
vitæ
hujus
cubilibus
usque
ad hoc
tempus
honoris
alicujus
aut
commoditatis
unquam
percepit
largitate
divinae
potius
quàm
suis
meritis
ascribere
voluisset
Insuper
misericordiae
moeror
omnia
fecit
quæ
unicum
est
salutis
praesidium
venerabile
fidei
ornamentum
& magnorum
remissio
peccatorum

In cujus opere servando unicuique Christo fidelium tria sunt semper opranda, posse & velle ac perficere: Quæ cum à cunctis sint adimplenda, ab his maxime, qui nullum lædentes, sibi avent similia, ad non recompensare, ut & acceptabile ab his domino votum fiat, ex corde debet unumquodque largiri, & cunctis debitoribus remitti, ne mali vice servi diris astringantur tormentis. Et his concludens, *re*, inquit, *obestor per nomen & amorem ejus, qui suo debitori decem millia talentorum, id est, Judæis recutitis suorum transgressionem præceptorum indulgit, Henrici quondam Marchionis, nunc autem, uspero, vere penitentis, senior Charissime, miserearis, vincula solvas, & gratiam dones, ut eo liberiori animo hodie dominum insepelles: dimitte nobis debita nostra*, &c. Hac Rex exhortatione lacrymabiliter profusa, placatus, sic se facturum firmiter spondit, & post hæc domum veniens, misericorditer adimplevit. Statutis ibidem tunc omnibus, Bavarios domum remisit. Ipse verò cum Boiemorum Duce novo *Milziehos*, qui tum sibi facere proximi, terminos, per ineffabilem itineris difficultatem adiens, *Eudissinam* urbem possedit. Sed cum in una dierum unumquemque suimet fidelium ad expugnandam eandem incitaret, ab uno sagittariorum è propugnaculis, ni divina custodiretur providentia, vulnere improvise caderetur. Quod illi, qui secus se stabat proximus, nocuit, & propositum inimici in alio peregit. Rex autem elevato ad dominum corde supplici, hunc laudat, qui solitam pietatis vigilantiam sibi immerito revelavit. Urbs verò præfatæ igne jam adportato combusta jaceret, ni hoc Guncelini Marchionis jussio infausta prohiberet. Vulnerantur invicem multi, & nonnulli perempti sunt. Ex nostris autem unus nobilis & genere & virili conversatione, *Hemusa* nomine, cum urbanos crebrò certamine provocatos, penè usque ad muros insequeretur, molatis dimidio lapidis per galeatum caput prostratus,

Henricus &
vinculis di-
missus.

Eudissina
obsessa.

Guncelini
Marchio.

stratus, ab inimicis insulaneis in urbem mortuus trahitur. Hujus cadaver Henricus Comes, frater meus, cujus miles fuit, pretio comparatum ad patriam reduxit. Alter vero qui ob assiduum venationis exercitium indomitus *Tommo* vocabatur, dum in *Sprewa* flumine, hostibus fortiter resistit, torrentum lubricatione lapidum corruit, optimaque diu protectus lorica, tardo tandem vulnere, pro dolor, operit. Hanc unus ex suis satellitibus, ne aliquo deducere-
tur cum prohibere tentaret, ensi perfolius, super eum corruit. Prædicta belli asperitate jam penè devicta, jubente per nuntium *Boleslavo*, regis potestati urbs salvis defensoribus traditur, præsidioque novo munitur. Post hæc Rex cum exercitu, itinere ac inedia jam defatigato, domum rediit, Marchiones ubique opus fuit, solitis adjutam adjuvantis. Hic cum se in *Merseburg* optata quieti indulgeret, Episcopum venerandum Comitem longa infirmitate vexatum, vitam hanc in *Lipsie* finisse comperit. Hujus corpus adveniens ipse suscepit, & honorifice sepeliri juxta Ecclesiam sancti Johannis Baptistæ in septentrionali parte præcepit, pro cuius animæ remedio quoddam ejusdem prædium, *Yppas* nominatum, cum candelabris duobus argenteis, altari sancto & confratribus, ibidem domino famulantibus, dedit. Insuper *Yfigberto* Antistiti mercatores & Judæos, à *Gislero* primitus acquisitos, ac diu commutatos, reddidit. Comitatum super *Merseburg*, & beneficium adhuc perti-
nens, *Burchardo*, & super quatuor urbes, juxta *Mildam* fluvium positas, *Thiedberno* beneficium concessit. Omne autem prædium sibi judicio retinuit. *Henricum* Comitem à custodia absolutum cum gratia abire præcepit. Sicut sanctæ matris Ecclesiæ prospera spiritali ejusdem proli ad augendam Christi gloriam sunt proloquenda, ita ejusdem detrimenta ad compunctionem provocandam huic sunt enarranda.

Henricus
Comes fra-
ter Digna-
li.

Budissina
dedita.

Episcopi
Mersebur-
gii mors.

Comitatus
Merseburg
Burchardo
concessus.

Padebor-
næ incen-
dium.

Dormun-
de.

Synodus
Tremoni-
ensis anno
1005.

Expedi-
tio in Boles-
laum Po-
lon.

randa. Quia hæc unanimi letitia, ista autem moestitia pari
conquerenda, & molli patientia sunt ab hac sufferenda. In
Pathebrunum, monasterium & omnis ejusdem apparatus,
flamma nostræ iniquitatis ultrix, consumens, multorum corda
fidelium commovit, quæ amor divinæ remunerationis ad re-
novanda communiter accendit. Posita est etiam in loco, qui
Throtmuni dicitur, magna synodus, ubi Rex Coëpiscopis,
præsentibusque cunctis, plurima questus est sanctæ Ecclesiæ
convenientia, & communi eorundem consilio hæc statuit
deinceps prohiberi, & optimo novæ institutionis decreto
gravem peccatorum suimet sarcinam relevari. Anno domi-
nicæ incarnationis M. V. Anno autem domini *Henrici* Se-
cundi regnantis quarto in die Non. Julij.

Decretum Synodi Tremoniensis. II. *Padebornæ*
Ordinatis legionibus, Rex inde progreditur, & Regina cele-
riter reversa optatum dilecti senioris sui in Saxonia sollicitè
præstolabatur adventum. Exercitum autem nostrum cum
prosperitate ad locum, qui *Dobraluh* dicitur, in pago *Luzici*
venientem, *Henricus* & *Iaromirus* Duces ad supplementum e-
jusdem cum suis properantes, latificant, majoreque consilij
ac fortitudinis spe roborant. Hic Ducibus corruptis, & sua
defendere cupientibus, per solitudines paludesque circum-
ductus, admodum gravatur, & ne citò ad hostem lædendum
perveniret, invida eorum malignitate tardatur. Inde pro-
vinciam *Nice* vocatam itinere attingentes juxta *Spreuvam* flu-
vium castra metatus est. Hinc cum hostem ex latere abdito
nocentem *Thieburnus* miles egregius comperiret, ob laudem
sibi specialiter usurpandam, optimos è confociis clanculum
eligendi convocans, cum dolo intercipere tentat. Qui satis
providus, ut sic melius sequentes læderet, inter lignorum
condensitatem jacentium fugit, & sagittis, quibus maximè
defenduntur, more solito remissis, primo hunc, posteaque

Bernhar-

Berhardum, Iſin & Bennonem, Arnulphi Praeſulis inclytos, ſatellites, cum aliis commilitonibus multis, viii. Id. Septembris, incautos proſtravit, & diſpoliavit. Ob hæc Rex cum omni ſuimet comitatu dolore concutitur & ob hoc *Beligolam* doluiſſe à non nullis veracibus perhibetur. Poſt hæc *Luitici* noſtris pridie quàm ad Oderam fluvium venirent, ſortiantur, Deos ſuimet præcedentes ſubſecuti. Quamvis autem rem de his aliquid dicere perhorreſcam, tamen ut ſcias, lector amate, vanam eorum ſuperſtitionem, inanioremque populi, iſtius executionem, qui ſint vel unde huc venerint ſtrictim enodabo. Eſt urbs quædam in pago Redariorum *Riedegast* nomine, tricornis, ac tres in ſe continens portas, quam undique ſylvæ, ab incolis intacta & venerabilis, circumdat magna: Dux ejuſdem portæ cunctis introeuntibus parent: Tertia, quæ Orientem reſpicit, & minima eſt, tramitem & mare juxta poſitum, & viſu nimis horribile, monſtrat. In eadem nil niſi ſanum eſt de ligno artiſicioſè compoſitum, quod pro baſibus diverſarum ſuſtentatur cornibus beſtiarum. Hujus parietes variz deorum dearumque imagines mirificè inſculptæ, ut cernentibus videretur, exterius ornant. Interius autem Dii ſtant manuſacti, ſingulis nominibus inſculptis galeis atque loricis terribiliter veſtiti, quorum primas *Lutici* dicitur, & præ cæteris à cunctis gentilibus honorantur & coluntur. Vexilla quoque eorum niſi ad expeditionis neceſſaria, & tunc per pedites, hinc nullatenus moventur. Ad hæc curioſè tuenda miniſtri ſunt ſpecialiter ab indigenis conſtituti, qui cum huc idolis immolare, ſeu iram eorundem placare conveniant, ſedent hi duntaxat, cæteris ſtantibus, & invicem clanculum muſſantes terram cum tremore infodiunt, quò ſortibus emiſſis, rerum certitudinem dubiarum perquirant. Quibus finitis, ceſpite viridi eas operientes, equum, qui maximus inter alios habetur, & ut ſacer

Luitici
Henrici
Caſaris
auxilium
res.

Barbaro
Luiticio-
rum religio.

ab his

ab his veneratur, super fixas in terram duorum cuspides hastilium, inter se transmissorum supplici obsequio ducunt, & præmissis sortibus, quibus id explicavere, prius per hunc quasi divinum, denuo augurantur, & si in duabus his rebus par omnium apparet, factis completur: sin autem, à tristibus populis hoc prorsus omittitur. Testatur idem antiquitas errore delusa vario, si quando his seu à longe, rebellionis asperitas immineat, ut è mari prædicto aper magnus, & candido dente è spumis lucescente, exeat, seque in volutabro delectarum terribili quassatione multis ostendat. Quot regiones sunt in his partibus, tot templa habentur, & simulacra

dæmonum singula, ab infidelibus coluntur, inter quæ civitas supra memorata * principalem tenet monarchiam. Hanc ad bellum properantes salutant, illam prospere redeuntes muneribus debitis honorant, & quæ placibilis hostia diis offerri à ministris debeat, per sortes, ac per equum, sicut præfatus sum, diligenter inquiritur. Hominum ac sanguine pecudum ineffabilis horum furor mitigatur. His autem omnibus, qui communiter *Lutici* vocantur, dominus specialiter non præsidet ullus. Unanimi consilio ad placitum suimet necessaria discutientes, in rebus efficiendis omnes concordant. Si quis vero ex conprovincialibus in placito his contradicit, fustibus verberatur, & si forinsecus palam resistit, aut omnia incendio & continua depradatione perdit, aut in eorum præsentia pro qualitate sua, pecuniæ persolvit quantitatem debita. Infideles ipsi & mutabiles, immutabilitatem ac magnam exigunt ab aliis fidem. Pacem abrafo crine lupremo, & cum gramine, datisque affirmant dextris. Ad hanc autem perturbandam facile pecunia corrumpuntur. Hi milites quondam servi, nostrisque iniquitatibus tunc liberi, tali comitatu ad regem auxiliandum proficiscantur. Eorum cum cultu, Lector, consortia fugias, divinarum mandata scriptu-

* Libs Ric-
degast, for-
te eodem
cum Retb-
ra, Redari-
orum vul-
gariſſima J
urbe, in
quatenus
constructū
fuit demo-
nibus ma-
gnū, quo-
rum prin-
ceps Redi-
gast, ut scri-
bit Adam-
Brym, p. 48.
Vid. & Hel-
moldū lib.
32 & quæ
ibi cōgessit
Cl. Banger-
tus p. 126.
Espold.
Lindeprog
in Hist.
Carcii M.
p. 78. b.

scripturarum auscultando adimple & fidem, quam Athana-
 sius proficerebat Episcopus, discens, memoriterque retinens,
 hæc, quæ supra memoravi, nil esse probabis veraciter. Inde
 mox imparibus Ducibus inæquales turmæ usque ad Oderam
 fluvium provenientes, fixerunt tentoria juxta amnem, qui
Bobr dicitur Slavonicè. *Castor*, Latine. Quos *Bolizlaus* mu-
 nitissimis littoribus præfati fluminis, cum exercitu grandi in *Croſno*
 sedens, ullo modo transire, prohibuit. Sed cum Rex VII.
 dies ibidem moratus naves atque pontes pararet, divinus
 respectus missis speculatoribus suis vadum ostendit optimum.
 Quem sex legiones in ipso diei crepusculo jussu regis intran-
 tes, incolumes eo fruuntur. Quod eminus agnoscens *Bo-
 lizlevi* custodes, triste nuncium ac incredibile seniori suimet
 celeriter detulerunt. Hic tandem per tres vel amplius lega-
 torum certus effectus, amoris propter castra, ipse cum suis plu-
 ribus ibidem relictis rebus fugit. Id Rex cum suis caute
 considerans, Christo laudes cum clero & omni populo atra
 voce cecinit, & cum securitate flumen pertransiit. Hi autem
 qui præcesserunt, cum *Luiticos* diu tardantes expectarent,
 evenit, ut hostes in tentoriis improvisos opprimerent. Quos
 nostri alacriter insequuti, velut fugaces cervos persequi cum
 non valerent, ad consocios revertuntur. Profectus est inde
 Rex, & usque ad Abbatiam, quæ *Mezerici* dicitur, perveni-
 ens, annualem tibi *Thebaica legionis festivitatem*, qua maxi-
 ma tunc veneratione potuit, complere studuit, & ne monaste-
 rium hoc, ac absentium mansiones Monachorum, aliquam
 à suis patreretur molestiam, studuit prohibere. De hinc ho-
 stem in nulla suimet urbium pernoctare præsumentem, pro-
 xima quæque vastando persequitur, & non longius quam duo
 miliaria ab urbe *Posnani*, rogatus à suis primatibus, confedit.
 Exercitus autem in colligendis frugibus, cæterisque rebus
 necessariis divisus, magnum ab insidiantibus inimicis susti-
 nuit

Symboli
Athanasii.

Odera &
Bobra flu-
vii.

Bolizlav
fuga.

Mezerici
Abbatia.

Boleſlaus
 pacem pe-
 tit & im-
 petrat.

quit dominum. Interim per ſidos interceſſores, regis gra-
 tiam Bolizlavus petiit, & exaudiri mox promeruit. *Tagma*
 Archiepiſcopus cum aliis familiaribus regis ad civitatem præ-
 dictam, à *Bolizlavo* rogatus, venit, & cum juramentis, ac
 commendationibus condignis firma pacis foedera apud eun-
 dem pepigit. Læti tunc revertuntur noſtri, quia itineris lon-
 gitudine & nimia fame cum inter mixta belli aſperitate ma-
 gnum ſufferebant laborem. Poſt hæc Rex in noſtris partibus
 erutiſ torius nequitiae auctoribus, optatæ ſecuritatſ proſpera
 ſolidare ſummopere nititur, & *Brunonem* inclytum ſatelli-
 tem in Merſeburg, à Slavis autem optimos *Boriſen* & *Neſe-*
muſchlen, cum cæteris fautoribus, in *VVelereslevo* laqueo
 ſuſpendi præcepit. Sæpè cum Slavis in *VViribeni* juxta *Al-*
bim poſitam, conventionem habita, nolentibus ſeu volentibus
 hiſ neceſſaria regni ſuimet tractavit atque potenter ſin-
 vit. *Arnaburch* prius devaſtatam, ob deſenſionem patriæ re-
 novavit: quæque diu hinc injuſtè ablata erant reſtituit. Sy-
 nodali judicio injuſtas fieri nuptias, Chriſtianosque genti-
 libus venundari, præſens ipſe canonica & autoritate Apo-
 ſtolica prohibuit, Dominique juſtitiam ſpernentes, ſpiritu-
 ali mucrone interfici præcepit. Interea *Balduinum* Ducem ju-
 ventus & rerum affluentia, ac mala iniquorum inflatio ad-
 verſus Regem armavit, & *Valentinam* urbem poſſidere, po-
 teſtatique ſuimet ſubdere, ſuaſit. Quod Rex ubi primum
 comperit, ipſe cum ſuis militaribus accedens, eripere eandem
 aſſidua pugnatione tentavit, & nil proficiens, abiit, expedi-
 tionem ſuam in proxima æſtate ſuper *Balduinum* fieri Orien-
 talibus & Occidentalibus firmiter indicens. Advenit opta-
 tum tempus, exercitus grandis colligitur, & à Rege cum eò-
 dem ad *Scellam* fluvium pervenitur. Ibi ſe *Balduinus* armato
 milite præſentans, tranſitum regi prohibere fruſtratoria ſpe
 nititur, ſed prudenti conſilio quorundam noſtri navibus aliè
 laten-

Animad-
 verſo in
 pacis publi-
 cæ turba-
 toria.

Balduinus
 Flandroſi
 Dynaſta.
Agentino
 lib. v. p. 311.
 Valentini-
 anz urbs
 Hannoniæ
 tum libera,
 in marchia
 Franciæ &
 Lotharin-
 giæ. *Id.*
Ibid. & *Si-*
gelert. ad
 an. 1006.
 Expeditio
 Cæſaris in
 Balduini.
 Scaldis &

lautenter transiecti, ejusdem nimiam præsumptionem, ex improvise insuentes, confundunt. Fugiente eo, Rex in Christo victore lætatur, flumen transgreditur, vicinatemque contiguam populari. Cum autem ad Abbatiam, quæ *Gent* dicitur, veniret, à confratribus illius Ecclesiæ susceptus, loco eidem, & bonis appertinentibus cunctis pepercit. Tandem *Baldunum* magna necessitate coactus, humili supplicatione veniam impetrat, & non longè post per manus regis *Vale-* *coris* & prænominatam urbem in beneficium adipiscitur. Pacificatis tunc partibus his, generale concilium in *Francfort* à rege ponitur, & hoc ab omnibus Cisalpinis antistitibus visitatur. Causam verò præcedentem lætor auribus accipe. Rex à puero quandam suimet civitatem *Bavenberg* nomine, in orientali Francia sitam, unice dilectam præ cæteris excoluit, & uxore ducta eandem ei in dotem dedit. Postquam autem ad regni curam divina miseratione promotus, semper tacita mente ibidem Episcopatum construere gestit, sed quia, ut *Flaccus* testatur, *dimidium facti, qui bene cepit, habet*, novam ibi inchoat Ecclesiam cum cryptis duabus, & perficit. Omnia autem quæ ad divinum pertinere ministerium paulatim congregans, *Henricum* Winciburgensem Episcopum, sibi multum familiarem, ut proposito animi suimet aspirare voluisset, parochiamque in pago, qui à *Radnæa* fluvio nomen sortitur positam, concedere sibi concambio vendicandam, sæpe rogavit. Dilecti senioris justas petitiones Præsul benignè suscipiens, ea ratione consensit, ut pallium suæ permittens Ecclesiæ, Papebergensem sibi subderet pastorem, hocque baculo suimet regi dato, & quodam prædio pro commutatione præfata tradito, clam firmavit. Cum verò se Archiepiscopatum nullatenus adipisci posse sentiret, promissa complere renuens, ad concilium vocatus supra memoratum venire voluit. Considentibus ibidem ordine Archiepiscopis

Gaudardus
castium,
Sigeberro.

Imperator
Valentinianus
Balduno Comiti bene-
ficiavit, et
etiam Wala-
chras ad-
dit. Sigob.
an. 1007.

Bavæberg
à Cæsare
exculta.

Cæsar ibi-
dem novâ
extruxit
Ecclesiam.

Henricus
Wincibur-
gensis an-
no 10.

Concilium
in Fran-
cofordia

Cesaris
humilitas
& oratio

cum omnibus suimet suffraganeis, Rex humo tenus prostet-
nitur, & à *Villegiso* antistite, in cujus diocesi synodus habe-
batur, elevatus, cunctis presentibus talia fatur: *Ob recom-*
pensationem futuram Christum heredem elegi: quia in sehole acqui-
renda nulla spes remanet mihi. Et quod praeipuum habui, me-
ipsum cum modo acquisitis seu acquirendis in sacrificium patri in-
genito jam dudum secreto mensis obtuli. Episcopatum in Bave-
berga cum licentia antistitis mei facere hactenus concupiui, & ho-
die perficere volo desiderium. Ob hoc serenissimam vestram
interpello pietatem, ne absentia ejus, qui per me voluit obtinere,
quod mihi non licuit huic concedere, propositum voluntatis, mea-
queat impedire, cum in baculo ejus mutua confirmationis signa-
clarecat, hunc non propter dominum sed ob dignitatis nullatenus
adipiscende dolorem fuisse. Moveat omnium corda prae-
sens, quod per ambitionem suam sancta matris Ecclesia augmen-
tum annullare, cum nugigerula legatione presumis. Ad hac
firmiter constituenda, conspectus mea praesentis, & unici fratris,
& coharedis mei, larga benignitas aspirat, & sibi placita adim-
pletionem bis me eadem restituere utiq; pro certo scias. Si quando
autem Episcopus venire, & promissa dignatur, suscipere, paratum
me ad omne quod vobis bonum videatur, procul dubio invenies. Fi-
nitis talibus alloquiis, Bernigerus Antistitis Henrici capella-
nus, surrexit: propter timorem regis seniore suum huc non ve-
nisse, & detrimentum Ecclesiae, sibi à Domino commissum, in aliquo
feri, nunquam laudasse, testatur, & obsecrat cunctos prae-
sentes per Christi amorem, ne talia fieri absente eo sutorum
sibi in exemplum paterentur. Privilegia ejusdem ibi alta voce
recitantur. Inter hæc quoriens Rex anxiam iudicum sen-
tentiam nutare perspexit, torques prostratus humiliatur. Tan-
*dem Archiantistite *Villegiso*, quid de his faciendum foret ju-*
*dicio perferutanti, *Tagma* primus respondit, hæc tunc secun-*
dum regis eloquium legaliter fieri posse. Cunctis presentibus

ejus

Episcopa-
tus Haben-
bergensis
ab Henrico
II° et in-
stituitur &
Berhar-

ejus sermonem tunc affirmantibus, & subscribentibus, *Eberhardo* tunc Cancellario, cura pastoralis à rege committitur, & hic à præfato Archiepiscopo eodem die consecratur. Post hæc autem *Henricus* antistes auxilio confratris *Hiriberti*, regis gratiam & ad impletionem sibi placitam acquisivit. Sed quia raro illucescit serenitas, quam non sequatur caliginosa nubis obscuritas, Regi Pascha Ratisbonæ celebranti de *Luithardis* & ab his, qui à civitate magna *Luibni* dicta missi fuerant, & à *Janniro* Duce *Bolizlavum* multa sibi contraria moliri cupientem, asseriebant, seque ad hæc perficienda verbis ac pecunia ab eodem introduci affirmabant. Intimabant quoque ei, si hunc amplius in pace & gratia suimet haberet, ut servitutem eorum firmiter non teneret. Hæc Rex cum suis Principibus caute considerans, diversa que ab his consilii responso percipiens, iniquæ voluntati eorum in hoc consensit, quod generum suimet *Herimannum* illo mittens, condita pacis fœdera interdiceret. Quam legationem ab internunciis *Bolizlavum* comperiens, præfatum Comitem, quamvis ad se sæpius invitatum, non bene suscipit, & percepta ab ea narratione, in multis se excusat. Sciat, inquit, testis omnium *Christum*, quicquid deinceps facturum sum, in votis implebo. Post hæc collecto exercitu, pagum, qui *Moroxini* dicitur juxta *Magdeburg* jacentem, populatur, & fraternitatem, quam in Christo cum Parthenopolitanis prius conjunxerat, hostili asperitate dissipat. Inde ad urbem, quæ *Zerbeſta* dicitur, veniens, urbanos terrore gravi & hortatu dulci devictos secum vehibat. Hoc totum nostri comperientes tardè veniebant, ac morosius eos insequabantur. Horum primicerius fuit, *Tegum* Archiepiscopus, & hæc omnia prius sciens non bene providebat. Fui hic equidem cum illo, & cum nos omnes ad locum qui *Juterbock* appellabatur, venissemus, visum est sapientissimis, non esse consilium, hostes tam parva mul-

disibi Episcopus ordinar. Herm. Cōtract. & Marianus Scottus ad an. 1007,

Boleslai hostiles molitiones.

Hermanny Comes te. cialis ad bellum illi denunciandum ablegatur.

Zerbeſta.

Juterbock.

Budissima
obfessa &
capta.

Hermannus
Marchio
Marchio.

Adelbero.
frater regi-
nz. Trevi-
rensem Ar-
chiepisc.
molitur ut
surpare,
sed Megin-
gaudoeum
cognitur re-
linquere.
Herm. Cō-
tra & ad
an. 1009.
Palas
Pfalz. Vi-
de Echeri
Orig. Pa-
lat. port. 1.
cap. 7.

titudine prosequendos, & reversi sumus, *Bolizlavus* autem
Luzici, *Zara* & *Selpuli* denuo occupat, & non longe post *Bu-
dissin* civitatem præsidio *Hermann*i Comitis munitam socr
invidus possedit. Mittens autem nuncios suimet, urbanos
postulat, ut urbem hanc sine utrorumque labore sibi redde-
rent, & nullam à seniore suo ereptionem sperarent. Fit pax
mutua VII. dies. Iste parat impugnationes, hi per legatum
suimet à domino & Principibus regni suppliciter auxilium
poscunt, se alios II. dies hosti resistere promittentes. Ve-
nit Marchio *Hermannus* ad Magdeburg, *Vvalterdum* tunc præ-
positum interpellans, omnesque specialiter per legatos eve-
cat primates, quos multum hic tunc tardasse vehementer
queritur, & tamen milites suos per internuncios solatur. Qui
eum assidua *Bolizlavi* impugnatione laborarent, viriliterque
diu resisterent, videntes non nullos ex sociis eorum nutare,
dominumque se ad liberandos non venisse, licentiam hinc
excundi cum omnibus, quæ habebant apud Ducem præfa-
tum impetrantes, urbem ei reddiderunt, tristesque patriam
repetebant. Mortuo post Pascha Trevirensis Ecclesiæ Ar-
chiepiscopo venerabili *Luidolfe*, capellanus ejusdem *Adel-
bero*, frater Reginæ, & immaturus juvenis, plus timore regis,
quam amore religionis communiter eligitur. Rex autem ut
hoc audivit, prioris non immemor in Germano ejusdem
Thiedrico non præmeditata constitutionis, uxorem dilectam,
ceterosque suimet familiares, de Episcopatu eodem impe-
trando sollicitos sprexit, & *Meingardo*, *Vviligisi* Archipræ-
sulis Camerario, nobili secundum carnem viro, eundem
dedit. Propter hoc subdoli generationis furor accenditur:
Palas à Treverensibus contra Regem firmatur, ac terra hæc
hactenus pacifica, crebris concremationibus qualiter, &
quicquid hi immites in dominum lenem prius peccaverunt,
æquali lance receperunt. Quid hi omnes hic & in futuro
examine,

examine, dictum fuit? quorum culpa ineffabili Ecclesia mater incorrupta toties in filiorum suimet nece, & dispoliatione, gemens, lacrymas à maxillis descendentes ante conspectum vindicandis domini fundit. Tali præsumptione Rex commotus, illo cum exercitu properat, Archiantistitem in thronizatum ibidem consecrari, Athelberonemque excommunicari præcipiens, obsidione etiam continua eos, qui Palas turbarent, in tantum constrinxit, ut fame & assidua impugnatione defatigati, aut interius perire, aut in potestatem regis iniri deberent ceterius venire. Quod ne fieret, *Henricus* Dux improvisa calliditate impediens, exire eos illatos apud regem obtrivit. Postquam vero de his rei certitudinem Rex inquisivit, gravitate mentis id ferens, ut in sequentibus referam, est ultus. Interim antecessor meus longa infirmitate detentus, diem sollicitus supremum postulatam. Sed quædam de eo ante conclusionem ad memoriam ejusdem expediri mihi libet. Hic ex optimis *Turingia* australis parentibus originem, in *Magdeburg* autem *Orrico* disciplina regimen sumpsit. Hunc egregie educatum *Gislerus* Archiepiscopus sibi familiariter in servitium ascivit, & multo tempore secum habuit, beneficio singulari & Archipresbyteratus officio demulcens, novissime autem quædam ei iniquorum assidua susurratione subtrahens, mentem ejus in tantum abalienavit, ut reliquis omnibus suis, *Henrico* regi, sicut præfatus sum, adhereret, optimeque ei placeret. Fuerat enim egregius & statura & facie, facundia & voce pulcherrima, sapiens in consilio, jucundus in concilio, ac largitatis immensæ. Unde divina visitatione, & tali virtute, sacerdotalem gradum ascendit. Qui in diebus divinitus sibi concessis hæc suæ acquisivit Ecclesiæ: *Sidegeshusum* & *Vviribeni*, *Interlingum* ix. mansos, ac in *Dalvini* vii. In *Nuissidi* iii. de sua vero proprietate concessit in *Yppusem* vii. mansos, & saltum, qui pulcher mons dicitur.

Cæsar in
Trevires
expeditio.

Hentius
Dux Bavariorum.

Wigberti
Merseburgi natales,
studia, progressus,
mors.

Bona Ecclesiæ
Merseburgensi
acquisita.

tur.

Ditmar
somnia.

tur. De libris, rebusque aliis, divina respicientibus mysteria, multa contraxit. Nec minus, quam decem annos, toxicata cum gratia regis per *Gezonem* præpositum, vacavit. Venit ille ad me ad curtem meam quæ *Redmersleve* dicitur, & ea nocte vidi baculum Episcopalem juxta lectum meum stantem, & interrogavit me unus, dicens: *Vis Ecclesiam suscipere Merseburgensem & ego, si dominus vult, inquam, & qui jubet venire, Archiantistes.* Ille autem persequutus, *cave infirmitas, quia quisque sancto cerebrum movet. Laurentio, statim insanus.* Cui mox respondi: *Tueatur me custos hominum Christus, ne in hoc vel in aliquo offendam majestatem divinam, sanctorumque intercessionem avertam.* Cum evigilarem, obstupui, & protinus exiliens, jam clarum diem fenestras intrare vidi, & ecce is, de quo nunc dicebam, intravit, & ostensis mihi duabus epistolis in sabbato sancto, ad *Augustanam* urbem me rogavit & præcepit venire. Veni ad *Parthenopolin*, & in die palmarum cum licentia Præpositi ac confratrum inde profectus, III. feria post Resurrectionem Dominicam loca attingebam prædestinata, & ab Archiepiscopo, quamvis irato, quod si tardè venirem, misericorditer receptus sum. Postea die vocatus interrogabar ab eo jussu regis, *si aliqua parte hereditatis mea Ecclesiam vellem adjuvare meam?* Cui talia referam: *Vestra jussione huc veni, & de hoc modo nil certi nec possum vel volo respondere: si divino consensu & regis largitate, vestra voluntas, pia semper in me, hic adimplebitur, quicquid in hoc aut in rebus aliis pro anima remedio mea, & de debito commisi facere possum, devotus implebo.* Hoc verbum Antistes benigne suscipiens, & laudans, me ad capellam Brunonis Episcopi, ubi Rex eundem expectabat, duxit, & paratus ad missam, Regi me per manus tradidit. Qui cum electione præsentium pastorem mihi curam immerito commisit cum baculo, & prostratus veniam

Ditmarus
Episcopus
Merseburgensis
designatus.

veniam petii, Cantor Introitum incepit: *Venite benedicti patris mei*, & in majori Ecclesia omnes interim ad missam campanæ sonabantur, quod etsi casu, & non jussu alicujus, seu dignitate mea, evenisset, tamen Rex bonum hoc esse omen testatur. Peracto tunc ibi magno à Brunone venerabili Præsule convivio, proximo sabbatho *ad novam urbem* venimus. Ibi tunc in octavo dominicæ solennitatis die à prædicto Archipræsule, *Hilshardo* confratre nostro adjuvante, & coepiscopis non minus quam *xy.* aspirantibus, in Regis præsentia, *Ditmarus* chrismate in sacerdotem perunctus sum *ix.* Cal. Maij. Inde *Ratisbonam* in Danubio flumine navigio perducimur. In diebus illis fames magna in hac regione fuit. Interea *Henricus* Dux rebellionis gratia *Bavariam* clanculum intrare præsumens, interclusum sibi aditum à provida regis solertia ut primo persensit, mox fugiendo revertitur. Quocirca optimi *Bavariorum Ratisbona* regali edicto conveniunt, & quamvis Duci suimet ad tres annos, se alterum non eligere, omnes sponte jurarent, tamen ob hoc à rege jurgati blanditijs & minis ab ejus famulatu & auxilio deducuntur, sibi que specialiter assumuntur. Ibitum confratres de *monasterio* Christi martyris *Emmerani*, quod *Arnolphus* Imperator in honorem ejus construxit, hicque ad corporaliter pausandum elegit, unanimiter regis pedibus pro voluti, ex parte Præsulis suimet *Gebhardi* multa flebiliter, me eadem audiente, queruntur, & laici præsentibus magnis lamentationibus his subsequuntur. Difficile mihi, enarrare, & alicui credere, quanta de his populis sibi subditis, ad vanam pertinentia superstitionem, animæque detrimentum suæ, differeret. Hoc solum scio, quòd moribus & raris apparatibus huic similem nunquam vidi neque de antiquioribus audivi. Si interiora exterioribus concordant, aut melior cæteris, aut longo inferior. Optime prius culta diruens, novis insudat maximis laboribus, Patriam

T

cum

Ditmarus
inungitur.

Henricus
Bavarix
Ducatu
privatur.

Vide Hist.
Fundat.
monasterii.
orum Ba-
varix, An-
drew Ra-
tisp. p. 173.
Gebhardus
Episc. Ba-
tisonen-
sis.

cum commissis deserit; aliena, & quamvis longa sunt, super
 » vacuis cultibus colit Dominum testor, quod non ob re-
 » prehensionem sui tantum hoc loquor: quia nostra fragili-
 » tas in proximis dissimulanda, & ob meliorationem castigan-
 » da: quarum veritate adhuc: me persuadente, vehementer
 » hoc cum multis admiror. Propitius illi Dominus, ut si hæc
 bona intentione faciat, in justificationibus Domini sine que-
 rela cursum hujus peregrinationis incedat. Si autem timore
 elationis aliquo magis inflatus, quàm amoris fomite spiri-
 tualis, tanta operatur, ad vituperandam solùm præsentium
 conversationem, convertatur ab iniquitatibus suis, ac pro-
 lucratiōe secularium, ædificationem fidelium sequutus ani-
 marum, nullo prematur detrimento sui. Felix est in Christo,
 qui æternam justitiæ cultu memoriam, & à malo suspensus,
 auditu divinam promeretur ad dexteram vocationem. Rex
 dum hæc, quæ nunc longè progressus, agebam, discutit, ad
 invadendum Episcopalem cathedram jussu regis ego præce-
 debam. Primoque ad curtem meam Slavonicè *Malisin* di-
 ctam, Teutonicè autem *Egisvillam*, veni, & subsequenti luce
 juxta *Elstram* fluvium, & *Ileri* oppidum, cum convocatis Ec-
 clesiæ meimet famulis, ad consolandum præsentem, & advo-
 candum absentes loquebar. Fugerat enim maxima horum
 multitudo suimet inconstantia. & antecessoris mei infirmi-
 tate prævalida. Inde ad *Merseburg* proficiscens per *Ericum*
 antistitem, à confratribus primò honorifice susceptus, inthro-
 nizabar. Dies dominica crastino illuxit, & ego, peccato-
 rum missam cantans, populos advenientes, admonitionis
 egens, institui, & peccata confitentibus divina potestate, ta-
 men in infirmitate mea resolvi. II. feria Rogationem dies
 incipiunt: & hincad *Magdeburg* petitione Archiantistitis mei
 pergens, IV. feria à spiritualibus meimet fratribus, non pro
 qualitate meriti, sed pro quantitate amoris immensi, susci-
 piebat.

Ditmarus
 munus suū
 cepescit.

Ericus E-
 pisc. Ha-
 velberg.

piebatur. Ascensionis inclytum & regale mysterium communi devotione pro nostra possibilitate peregrinamus. Inde ad *Vallibiz* perrexi ubi tunc præpositus, confratres, domino semperque virgini Mariæ ibidem servientes, VII. annos ac tres hebdomadas, & tres dies rexi, tantum onus Simoniaci, pro dolor, subiens exemplo, non in pecunia sed in prædio patruo meo dato. In hoc multum culpabilis spero districti iudicis veniam, quia ob defendendum gregem dominicum, & instituta parentum observanda, multo magis id egredi. Ergo te lectorem per Dominum testor, ut textum hujus narrationis inspicias: & pro qualitate meriti discernas, examinatorisque venturi horridam faciem lacrymabili supplicatione præoccupes. Avus paternus, de quo prædixi, *Lutharius* postquam in donum suimet, & regem deliquit, nævum hunc abducere sedulo cogitavit. Unde monasterium in loco, qui *Alm* dicitur *sybaricum*, in honore sanctæ domini genitricis construxit, ibidemque *Willigisum* statuit præpositum, concedens fratribus his ad victus vestitusque necessaria decimam hereditatis suæ partem. Quo discedente, uxor sua *Mathilda* votum dilecti senioris sui faventibus ad hoc duobus suimet filiis, perficere anhelavit, & post obitum Willigisi patris egregij, *Reginbertum* de orientali Francia natum succedere fecit. Hic decurso multorum spatio annorum, mortuo tunc patre meo, & matre ejus, auxilio patru mei *Lutharii* antiquæ civitatis antistes à tertio *Ostione* effectus est. Fuit tunc in nostra vicin的角度 clericus nobili genere *Thiedricum* nomine, qui (sæpe præfati Comitis decem mansis præposituram hanc comparavit. Quo tot annis vel plus sedente, defuncta matre mea ego hæres tertius successi, & prædij medietatem, quæ coenobium respiciebat præfatum, à confratribus meis suscepti. Ex in patruum sæpe alloquebar meum, quatenus mihi liceret curam subire prædictam, & si non potuisset

Dietmarus
Præpositus
Walbecen-
sis,

Lutharius
i. eius no-
m. nis Wal-
bec. Co-
mes.
Walbecen-
sis mona-
st.rii fun-
dator.

Lutharius
Comes
Stadenfis,

Confer!
Chronica.
Walbecen-
sis Cl. Mei-
bomii, edi-
tum Helm-
stadi 1639.

id fieri dono, saltem fieret mediocri precio. Hoc prae longa animi constantis deliberatione, post habito charitatis & quia affinitatis debito, magna ex parte mea poposcit, & quia in fratribus meis nullo fruebar adminiculo desiderio ejusdem proli dolor consensu, ac ejusdem Ecclesiae, cujus tunc fui paterna traditione servus, dominicae incarnationis anno millesimo, II. Non. Maij custos effectus sum, annuente id antecessore meo ob acceptam commutationem sibi placitam. In hoc officio plus iniquitatis ociosus operator exegi, & pro hoc dignos poenitentiae fructus nunquam exercere conabar. Nul- lum consanguinitatis linea mihi conjunctum accuso, sed bona pro malis omnibus his exflagito. Mortua uxore fratris mei, rogatus sum ab ea, ut sepulturam ei praeparare voluissem optatum. Sed cum scirem *Willigisum* venerabilem ibi esse tumulatum, primo renui, at postremo rectum & pudorem voluntati ejusdem supposui miserque aggressus sum, quod utinam non fecissem, & quod gentibus nefas videbatur, Christianus ego, in dejectione sepulcri & ossium confratris mei operabar, calicem argenteum, quem ibi inveniebam, pauperibus ad dividendam reservari praecipiebam, quem postea nullatenus comperiebam. Agnovi post in infirmitate sequenti quia in dominum nimis peccavi. Sed cum hanc divino superare auxilio, causa orationis *Coloniam* petii. Quadam nocte audiens clamorem immensum, quid hoc esset, percunctatus sum: & *hic ego sum*, inquit *Willigisus, qui culpa tui errans vagor*. Ex perfactus mox obstupui, & usque huc, & quam diu vivo culpabilis hoc ingemisco. Ad percipiendum presbyteratus ordine ad *Alstidi* civitatem à domino *Tagmone* vocabar, & in via hac peracti facinoris confessionem feci, & quod emendationem ejus promissi, pro debito non complevi. Presbyterij verò dignitatem XII. Cal. Januarij à praefato Archiepiscopo, praesente *Henrico* rege, & casulam

Ditmarus
fuit presby-
ter.

casulam mihi optimam largiente, indignus petcepi. Antequam verò Episcopus ordinaret, in ea hebdomada, qua recordatio fratrum à cunctis fidelibus universaliter celebratur, talia per somnum quidam mihi nunciat; *in hoc*, inquit, anno Præsul Hillericus & Mereric Decanus ac tu mandatum domini implere debes. Cui sic respondebam: *ut sit voluntas in celo, sic fiat*; & in ipso mense, & in tertia Calend. Novembr. quæ tunc proxima fuit, antistes prædictus, ut sibi prius revelatum, in Christo exhalavit. Sed quia dominus omnipotens humanam fragilitatem sæpe dignatur visitare & consolari, congruum est laudibus & scriptis hoc posteris innotescere, ut glorificetur nomen domini, & prospiciat homo instabilis sibi. Præsul supra memoratus, in Magdaburg invalescente prius nimia corporis ægitudine, à quodam egregio viro in somnis sibi apparente sic admonitus est. *Ne sis modo de fine tuo sollicitus, quatuor & duas hebdomadas vel tres expectabis, & bona quacunq; possis operari, non desistas*. Hæc loquutus evanui & sicut, iste prædixit, Episcopus mente, ut ut spero vigilanti, supervixit, morte, proh dolor subitanea lineam vitæ hujus concludens supremam. Post omnium memoriam sanctorum, ego de me multum pavidus, licentiam abundi à decano postulavi, & eundem, ut se provideret, admonui. Ad curtem meam quæ *Remersleve* dicitur, Ditmarus
Deum fu-
tura poscit veni, & in nocte proxima suppliciter dominum rogavi, ut aliquam de me certitudinem dignaretur aperire. In primo subsequenti diei crepusculo, id est, in vigilia sancti Martini, ut paupulum quiescebam, sic tunc ut mihi videbatur, *VValterdus*, tunc noster Præpositus, hæc dicens, apparuit; *Vis tibi præsentura fieri?* & ut voluntatem meam in hoc sensit, mox volumen unius Martyrologij diligenter inspiciens, plumbum, quo murus mensuratus dirigitur, tacendo immisit, & post longum temporis intervallum, hoc substitit, *quid nunc est*,

a) ad eum, & ille: *Veni*, inquit: & vidi manifeste numerum
 hunc atramento signatum, incertus utrum dies an hebdo-
 madas seu menses assignaret, annorum, & protinus ei respon-
 debam, *Vtrum prius indictum an posterius innotesceret tempus.*
 Et ille tacendo exivit. Equidem præmonstratas mihi indu-
 cias cura non sine maxima noravi, sed bonis operibus, nul-
 latenus perveni. Adveniente quinto mense, quamvis plus
 mortem quam hoc sperarem, compleretur utrumque in acce-
 pto Episcopatu somnium, quia in eo præceptis obedivi di-
 vinis, & numerum complevi signarum. Unde inconveni-
 ens esse mihi videbatur, ut sine speciali rectore Ecclesia, quam
 hætenus regebam, esset, ac eidem *VVilligijum* fratrem meum
 ex patre, hujus altaris servum, communi fratrum consilio
 præposui, & inde ad Merseburg Veniens cum domino mei-
 met. rege, proximam pentecosten celebravi. De tunc ad
 Magdaburg omnes venimus. Ibi cum nepos meus Marchio
VVirinbarius à rege in multis accusatus, gratiam ejus & be-
 neficium suimet, instinctu *Dedi* Comitis, perdidisset, nisi in-
 firmitas ejus subitanea id impediret, & nî hoc *Burchardus*
 Comes Palatinus prudenti consilio distulisset. Rex inde
 progressus, varias occidentalium, mentes probare, & ne so-
 lito commoverentur, sedare tentavit. Quos nonnulli inju-
 stitiam dominorum suorum pati nolentes, laudant, nos au-
 tem quasi ignavos è contra vituperant: Sed plerique qui cor-
 poris voluptatibus cunctis servientes freno æquitaris, à do-
 mino impositæ, regi nullatenus curant, sed hoc virtute, seu
 fieri valere, arte, de futuro nil solliciti, defendunt, & omnes, in
 hoc sibi consentientes, detractione & odio insociabili perse-
 quuntur. Sed ego his neque suimet fautoribus consentio,
 quin potius illis, qui domino se, potestatibusque ab eo con-
 stitutis, humiliant & cedunt, suspiro, quibus videtur esse sa-
 tius, omnia propter dominum pati, quam flagitio & execra-
 bili

Willigijus
 frater Dite-
 mari, Præ-
 positus
 Walbec-
 censis.

De hoc Wi-
 rinbario
 supra lib. 4
 est Lotha-
 ris F. Wi-
 rinbarii

N
 Dedi Co-
 mes Weri-
 ni. Vid. di-
 ctæ Chron.
 Walbec-
 cense pag.
 33. & seqq.

billi perjurio divinam majestatem offendere. Nostri prædecessores suis senioribus semper fideles, inextraneas nationes, ac non in viscera, oprimi sæviebant, milites. Hac posteritas discat, & alia fugiat, quæ mutanda sunt, non in pajus sed semper in melius transferre contendat: beatitudinem ostensam libenter attendat, eorumque opposita fugiens, rem apprehendere studeat. Quid illos amplius corripere vel hos tollere volo? cum unusquisque pro qualitate sui seminis pro certo recipiat fructum futuræ messis. Cum pro corruptibilibus accipiendis semper laboramus, cor non ad indeficientis coronam honoris sublato timore aliquantulum properamus? Hanc ad capiendam Rex noster, ut prædixi, in itineribus & aliis necessitatibus maxime laborans, amicos fecit sibi inimicos, justè eosdem exosus. Interim *Dedi Comes* magnum dedecus in verbis & in operibus prædicto nepoti meo inferens, excitavit malum, quod fore putavit oblitum. Consilio enim ejus & auxilio urbs patris ejus & nostra *Volmirstidi*, Slavonice autem *Vstnice*, eo quod *Ara* & *Albis* fluvii hic conveniant, vocata combusta est & depopulata. Commovit hoc omne animosum juvenis egregii pectus, & cum hostem de civitate *Tongeramunda* dicta, quia *Tongera* fluvius ibi in *Albim* cadit, equitare veraciter comperiret, fratrem meum *Fridericum*, cum xx. tantum militibus armatis sumens secum, à summitate unius campi, ad *Mesum* villam pertingentis, quod eminus aspici potuit, viriliter aggreditur, & eundem fugientibus mox plusquam xl. sociis fortiter resistentem cum *Egilhardo*, suimet milite occidit, & post hoc justè perdidit, quod prius pene irrationabiliter ejus persuasumiserat. Sed si, te Lectorem, audire delectat, unde is fuerit, de tribu quæ *Buzici* dicitur, & de patre *Thiedrico*, originem duxisse accipies. Hic *Rigdago* Marchioni, agnato suimet, ab infantia serviebat, & gemina cordis virtute pollebat. Et ut prædixi, *Bojemios*

In sui seculi mores.

Dedi Comes ejusque res gesta.

Wolmirstad.

Fridericus. Dittmari Episc. frater.

Budessia familia.

Bohemios adversum nos insurgentes, ad *Cicensem* perduxit Ecclesiam. Ubi cum his vastando circumquaque perlustrans, ad ultimum captivam matrem suam, hostis non filius, cum cætera abduxerat præda. Post hæc reconciliatus regis efficitur III, *Ostons*, & in parvo tempore gratiam ejus & familiaritatem promeruit. Interim *Bio*, Comes Merseburgensis, in expeditione obiit, & *Gislerus* Archipræsul hujus Comitatus, qui inter *Vipperam* & *Salam* & *Saliam* ac *Villerbizi* fluvios jacet, isti acquisivit. Insuper *Zurbizi* Burgvardum quem antecessores sui in beneficium possederunt, sibi & confratri suimet *Friderico* vendicavit. Insuper *Thiedburgam* *Thiedrici* Marchionis filiam, duxit, & ob hoc omne adeo intumuit, ut regi molestiam in occulto, & multis offerret in aperto. Proximum natale Domini rex in *Polishi* celebravit, & ibidem *Thiedricus*, prædicti comitis filio comitatum ac omne beneficium jure, & hortatu, reginæ ac Principum suimet, dedit. Insuper *Marcam*, & quicquid *VVerwix* ex parte regis tenuit, hoc totum *Bernhardo* Comiti concessum est. In diebus illis, *Thiedricus* Metensis Episcopus & Dux *Henricus*, frater ejus, cum cæteris conspiratoribus magnam regi & suis familiaribus molestiam inferens, sibi successoribusque suis inexsuperabile detrimentum promeruit. Ecclesia namque una, quæ extra Metensem stabat civitatem, & congregatio ibidem serviens, à Slavis, dominum non timentibus, vastatur. Sed hoc damnum magna ex parte, Rex cum juramentis & ex sua proprietate restituens, ne quid huic simile accidisset, cuncto exercitui cavere præcepit, vineas & ædificia cum frumento cæterisque utilitatibus læsit. Vidi epistolam non longe post, ubi octogintorum numerus mancipiorum Sancti Stephani inscriptus fuit, quæ propter famem & aliam necessitatem à patris finibus egressa sunt absque conscientia præpositorum, exceptis omnibus, qui cum consensu

Bio Comes
Merseburg.

Thiedricus
Dedonis
F.

Wernigo
qui ante
Wirinba-
rius.

Theodori-
cus Meten-
sis & Hen-
ricus Dux
Boicrum
fratres re-
ginæ. vide
Avent. lib.
1. p. 311.

sensu eorum abierant. Sarius esset huic Ecclesie, quod nunquam natus fuisset homo ille. Describam quoque unum faciens eorum, quod in Adra lugubriter peregerunt. Rex autem habuit conciliū in Moguntia civitate, & hi tunc interfuerunt: & cum omnia ibidem secundum suimet placitum respondere non potuissent, reversi sunt irati: pace tamen ad tempus facta: & cum eos sequerentur nil mali sperantes <sup>Heimo Vicedunen-
sis</sup> Episcopus & Dux *Thiedricus*, latentes insidias ^{Episc.} improviso iterant, & paucis effugientibus, cum Episcopis interfecisti sunt innumerabiles viri. Dux ille nimis vulneratus, & quia amicus eorum fuit, captus abducitur, & multos dies custoditur. Post hæc datis obsidibus solvitur, & a regis gratia in hoc non movetur. Interea *Hermannus* Comes & *Charillus* Marchio invicem certantes militato in his regionibus more conflixerunt. Namque *Guncelinus* *Sirelam* civitatem a militibus *Hermann*i custoditam expugnare tentans, & nil proficiens, *Rechlinz* urbem, juxta *Mildam* flumen positam, & non bene provisam, incendio consumere præcepit. Insuper quicquid incommoditatis prædicto Comiti, quia semper patrum in fratrum filios severi, facere poruit, id nullatenus distulit. *Hermannus* & *Eckihardus* confratres, castellum quoddam, juxta *Salam* situm, quod *Guncelinus* unice sibi dilectum moris & præsidio firmavit, bonisque innumerabilibus implevit, ex improviso manu valida circumdantes, expugnant, & divisa omni congetie, radicitus illud dejiciunt, ac incendio consumunt. Pervenit hoc ad aures Regis, & confestim idem ad *Merseburg*, hæc ad discutienda properavit. Sed cum ibidem prædictorum sententias Comitum animadvertisset, culpam omnem *Guncelino* imputat, quia se in multis prius sperneret, & in illato sibi dedecore ultorem non expectaret. Adjecit autem, quod familias multorum, sepe id sibi querentium, Judæis vendidit, & nec jussu suo has reddere,

reddere, nec latrocinia, multis à sua potestate nocentia, unquam curavit compescere. Insuper questus est, quod maiorem apud Balizlavum fratrem gratiam hactenus habuisset, quam ei deceret, aut sibi placere deberet. Hic etiam praesentes erant qui cum semetipsis reum esse maiestatis, accusare volue-

Gunzelino
dampatus.

runt. Inter tot lamentationes & ejusdem suorumque excusationes, Principum communiter consilium à Rege quaeritur & ab his diu hoc secretè voluentibus, taliter responderetur. *Scimus hunc erga vos inexcusabilem non esse, & ut vestra pietati se, omni reluctantatione remota, tradat, nobis bonum videtur. Admoneat vos misericors Dominus, ut non qualitate suimet meriti, sed pro quantitate ineffabilis clementiae*

Hermannus
Gunzelino
patruus in
Misenhi
Marchia
suffragatur.

vestrament, ad exemplum omnibus ad vos conversis in eo faciatis. Horum consilio Rex aspirans, suscepit eundem & Arnulpho Antistiti firmiter custodiendum tradidit, praesidii continuatione ab hostibus *Misni* muniens, eamque ad tempus providendum *Friderico* committens. Proxima vero mense inter-

Bruno fra-
ter Gunze-
lini.

ventu Reginae & instinctu cari *Tagmonis*, *Hermannus* Comiti Marchiam dedit, & consilio & laude Principum eorundem. Interea praedictam urbem *Bruna* Comes, frater *Gunzelini*, ordine vicis suae custodiebat & ecce priori die, quam *Hermannus* ad-ventaret, magna Poleniorum caterva in primo diei crepusculo *Albim* transgressa, usque ad portam civitatis, sibi promissae, silenter veniebat. Sed cum positis ibidem militibus facilis ei non pareret introitus reversa tristis, prohi dolor illaesa & nemini nocens. Hujus rei Ductores erant duo *Vethenici* ex suburbio, ut post revelatum est. Namque hi sanguine suo talem merito praesumptionem persolvunt. *Balizlavus* autem inter spem metumque sollicitus, in *Budessim* hos expectabat, & ut adventare socios comperit, delusum se graviter portat. Post hæc *Hermannus* Comes per Regalem nuntium introducitur ac debitoribus suis, quicquid in eum deli-

deliquerant dextra hoc affirmante, ab eo remittitur. Rex autem in hac ætate & proxima hyeme consilio & virtute pacificatis hostibus, contumeliam & damnum à *Boleslavo* sibi illatum crebra meditatione revolvit, & post Pascha expeditionem suam atroci jussione indixit. Fit conventus in *Belegori*, quod *pulcher mons* dicitur in *Gerone* prædio Marchionis. Tunc *Bernhardus Dux* & *Waltherus* Præpositus gratia *Boleslavum* convertendi præcesserunt, ac in *Libitz* quod sibi placeret invenientes, revecti sunt. Venit etiam huc *Jaromirus*, *Bojemotum Dux* inclitus, & Regi per omnia fidelis. Nec præterire possum quod miserabile prædicto Comiti ibidem accidit. Nos omnes, nec aliquem excipere valeo, vice amicorum hostes huic faimus, exceptisque duntaxat mancipiis, omnia consumpsimus & quædam igne. Hujus rei nec Rex ultor seu defensor fuit. Inde ad *Luzick* pagum, in cujus fronte urbs quædam *Jarina* stat, à *Gerone* dicta Marchione qui magnus fuit, & sic nuncupabatur. Ibi tunc capti sunt duo fratres ex provincia *Hovellun*, & ex urbe *Brandeburgensi*, qui ad *Boleslavum*, causa eum contra Regem vertendi, venerunt, & inde digressi incidere, palam inqueam, quem occulte tetenderunt. Hi de multis interrogati, & nihil de his omnibus volentes profiteri, in uno colle pariter suspendio perire. Infirmitabatur tunc ibidem Rex, & sibi dilectus *Jagmo*. Tum principes angusto versant in pectore, quid deberet fieri de incepta expeditione. Tandem ab his inventum, quod Rex cum Episcopis quibusdam & infirmiorum multitudine rediret. *Arnolphus* autem & *Meinovercus* Episcopi cum Duce *Jaromiro* & Marchionibus *Gerone* & *Hermann* ceterisque compluribus *Cilensi* & *Diedesi* vastarent. Sicque factum est. Prædicti seniores, cum urbem *Glogau* dictam, ubi *Boleslavum* ipse fuerat, ac eos perspicere poterat gregatim, loricati transirent militum hæc à muris cernentium animos provo-

Expeditio in Boleslavum Polonum.

Jaromirus Bojemus.

Jarina à Gerone.

Glogavia.

Boleslaus
de hoste.

1000
1001
1002
1003

1004
1005

1006
1007

Lebusia Ro-
manorum
olim par-
tium.

provocant, & hi Ducem suimet, cur hoc pateretur, alloquen-
tes, sibi eos tentandi licentiam poscunt. Quibus talia refert:
*Exercitus, quem videtis multisudine parvum, virtute magnus
est, & è militibus ceterisque electus. Hunc, si aggrediar, frue
vincam seu superabor, in postremum depressus sum. Regi possibile
est, alium illico exercitum congregare: multo melius, nos hoc modo
patienter ferre, & alias, si possit fieri, absq; magno nostri detri-
mento his superbiensibus nocere.* Sic inlolens militum ani-
mus sedatur, & in hoc itinere nulla ejusdem voluntas in no-
stris adversitatibus sariatur. Quamvis crebra imbrium in-
undatione nostri tardarentur, tamen latè magnum hostibus
dammum intulerunt. Tandem vastatis omnibus circum-
quaque jacentibus, Bojemi ad sua, nostri autem per Milzie-
nos fines lati ad Albim remeabant, præmissis illico ad regem
nunciis, qui cum bona prosperitate se venturos indicarent.
Hic domini gratia bene convalescens, legationem istam, &
ponè sequentes, amicabilem in *Merseburg* suscepit, & Archi-
episcopus *Tagmo* de *Strala* bis à Rege divitus sanctam Theba-
rum solennitatem in *Magdaburg* celebravit, & ad regem
huc incolumis venit, tractatis tunc patriæ laborantis necessi-
tatibus plurimis. Rex iterum occidentales invisit regiones,
& fluctivagos habitatorum animos sapientiz freno edomans;
Natale domini festiva jucunditate in *Palshi* celebravit. Tunc
iterum sibi percharam *Merseburg* invisit, & firmata ibi ad
V. annos mutua pace, cum consilio paucorum urbem *Lui-
busnam* dictam ædificare & confirmare præcepit: de qua mul-
ti prædixere venturum, quod in hoc anno, proh dolor,
agnoscunt, non omne falsum. Ad hanc venimus in fine
mensis Januarii, & ibidem sanctæ Domini genitricis purifica-
tionem veneratione juxta peragentes, in xiv. diebus opus
impositum complevimus, & præsidio urbem munientes re-
meavimus. Juxta hanc in parte aquilonari stat civitas, quam
à præ-

à prædicta nil nisi una vallis dividit, & in hac xii. portæ sunt. Hanc cum diligenter lustrarem, opus *Julii Caesaris*, & magnam Romanorum structuram, *Lucano* admonente, traclavi. Hæc plus quam decem millia hominum capere potuisset. Minor autem, quam tunc perfecimus, ab Henrico I. rege usque ad hoc tempus vacua erat, & quam flebili miseria hæc cito contruerit, enumeratis, quæ inter hæc acciderant, explicabo. In priore ætate, iv. Idus Augusti, Monasterium in Wallibizi cum iv. Ecclesiis & campanis omnibus, tum ædificiis appertinentibus propter peccata mea incendio periit. Peracta in civitate Bauenbergenſi Ecclesia majore cum Natalis Regis dies esset, & xxxv. jam inciperet, ii. Non. Maii, omnis primatus ad dedicationem istius aulae ibidem congregatur, & sponsa hæc Christi per manus *Joannis* patriarchæ de Aquileia & aliorum plus quam xxx. Episcoporum dedicatur. His ego peccator interfui, & ut summo decuit Regi, in omnibus hanc ornatam vidi. Post hæc Synodus hic fit magna in qua *Gevehardus*, Ratisbonensis Ecclesiæ Præsul, ab Archiepiscopo suimet arguitur, & Metens Ecclesiæ Præsul *Thiedricus* à Rege increpatur, eo quod epistola suimet hunc injuste apud Papam accusaret. Sed hæc omnia & multa alia consilio prudenti sunt finita, & restitutio parochiæ tum promissa est mihi. Completis omnibus in Orientali Francia utilitatibus Rex Merseburgensem revisit civitatem, ac ibi sanctam pentecostes solennitatem celebrat, & in primo mane dominicæ diei, qua Sanctus Apostolos replevit Spiritus, *Hagmo* Archiepiscopus infirmari cæpit, & missam canere non potuit. Tunc jussus sum indignus hoc officio succedere. Postera die admodicum convaluit Archiepiscopus & ad Regem ambulans se multum commovit, & post hoc in tantum tardatur, ut per se nunquam aliquid facere potuisset. Accersito tunc ad eum fratre meo Abbate *Sigefrido*, ac Præ-

Natalis
Henrici.

Gevehardus
Ratisbon.
Episc.

Sigefridus
Abbas Dite-
mari frater

sole *Erico* illis confessionem fecit, & in V. feria, cum jam
 inde voluisset pergere, juxta caminatum Regis folio porta-
 tur suo, & elevato à capite pileo dormientem alloquitur Se-
 niorem: *Grates tibi condignas, domine mi charissime, referat*
omnipotens Dominus de cunctis miserationibus tuis, quibus pere-
grinum me hactenus visitasti, & consolatus es. Et tum ad Eccle-
 siam veniens audivit missam praesentes benedicens. Inde
 portatur ad navim & in ea *Witganstein* deductus est. Ibi tum
 sabbato quiescebat, & in die dominica juxta urbem suam
Sputni vocatam, navigio venit. In II. autem feria in ipso
 trinare cum jam penè defecisset, *Walter dum* ad se vocavit præ-
 positum, ejusque fidei se suosque committens, v. Id. Junij
 non obiit, sed ad Christum quem semper amavit, lætus abiit.
 Fit oratio à confratribus, cum intermixtis fletibus, & *Bodo-*
miles ad regem ad hæc indicanda mittitur. Corpus autem
 Archiepiscopi ad *Frasam* ipso die venit, & ibi Sacerdotalibus
 vestimentis paratum, ad sedem suam transfertur, & cum in-
 genti tristitia ab omnibus suscipitur. Ego autem hæc omnia
 in *Merseburg* serò comperiens, in ipso depositionis die ordo
 jam sole adveniebam, & cum in Ecclesia majori paucæ oratio-
 nis effunderem verba, veni ad refectorium, ubi præpositus
 cum universis confratribus atque militibus sedens, de electio-
 ne tractabat. In quorum præsentia ego stans, multum flevi,
 turbatus dolore vehementi, & salutatis omnibus, sedebam,
 & quod ab histunc esset dispositum, interrogabam. Ad hæc
Walterdus: *missi*, inquit, *legatum* meimet ad regem, qui hæc ei,
 quæ nobis acciderunt mala, indicaret, & voluntatem suam in re-
 bus faciendis inquireret, & hic ad nos *Henricum Antistidem* misit,
 ut electio à nobis non fiat, sed tantum consensus unanimis, & hoc
 indicetur ei. Nunc autem omnium pietas præsentium me, quam-
 vis ad hoc indignum, decernit, si domus consentit & si vult Rex.
 Cui sic protinus respondebam: Sum unus ex his, qui electionis
 hujus

Tagmonis
 Archiep.
 mors.

Walther-
 dus Archi-
 episc. deli-
 gnatus,

hujus ac consecrationis participes esse debent, & hoc vobis consilium
do, ac illud adjuvare in quantum possum volo. Senior meus im-
peret quod velis, Nos autem quod accepistis à Deo & antecessori-
bus suis videte ne perdatis. Te autem fratrem primum elige mihi
ad Archiantistitem, non charitate sua, sed utilitate, certa in te
omnia: & presertim mentem nunc singulariter scire desidero.
A quibus hoc unum percepi responsum, VValterdum nobis in
dominum & ad Archiantistitem eligimus. His tunc confirma-
ta, illo surrexit, & coram prostratus, veniam petit, divinam
interpellans pietatem, ut hæc nobis omnibus retribuere di-
gnaretur, & à sua parte bona promisit omnia. Tunc ego
me inclinans, rogavi cum per nomen domini, & per veræ
fraternitatis amorem, ut Ecclesiæ meæ, admodum despo-
liatæ, parochiam sibi iuste pertinentem, si ad hunc perveni-
ret honorem, restituere, aut sibi hanc cum aliis rebus inde
abstractis voluisset Sacramentis firmare. Hoc mihi in præ-
sentia omnium firmiter promisit. Interim lassatus ab iti-
nere Præsul Henricus dormivit, & Episcopus Wigo veniens,
electionem nostram consolidavit. Mittitur à nobis omni-
bus tunc custos Ecclesiæ Redingus ad Regem, ut memor do-
mini, & antiquæ promissionis, si unquam sic accidisset, fami-
liam Sancti Mauriti orbatam, & nimis tristem, tanto patre
consolari voluisset. Audita jam prima, Ericus antistes evi-
gilat, & missam pro defunctis cantavit. Post Evangelium
autem ad quid Rex cum huc mitteret presentibus innotuit,
& defuncto Archipræsuli absolutionem nobiscum fecit, &
ab omnibus fieri postulavit. Tertia enim tunc dies erat, qua
sacerdos prædictus obierunt, quæ cum septima atque trice-
sima in uniuscuiusque fidelis exitu memoriter ob mysterium
in se continens, celebranda, id est, ob fidem Sanctæ Trini-
tatis, & septiformem Spiritum. Ac dehinc corpus bene-
dictum usque ad locum sepulcri carmine & planctu deferretur,
ac po-

Ditmarus
libertatis
defenden-
dæ auctor.

Ditmarus
solicitar
pro Eccle-
siæ suæ
bonis.

Wigo Epi-
scop.

Tagmone
laudes;

ac positum est occidentali parte in choro ante cryptam, quam ipse fecit, & consecravir, & in qua se, quam diu vixit, coram altari rogavit sepeliri. Ubi idem lacrymabiles sæpe effudit orationes. Sed Waltherus locum hunc, in quo nunc pausat, quia non erat dedicatus, animæ salubrem & introëuntibus cunctis conspicabilem, dilectio suimet seniori providit. Sed quia beati omnes virtutibus suis cum Christo vivunt, & in hoc seculo scriptis: non est bonum, tanti patris inclytam conversationem silentio tegere, sed veritatis luce omnibus proficuis innotescere. Erat hic justus, timoratus, ac miræ charitatis, largus & fidelis, castus ac mitis, prudens & stabilis, canonicus, habitu, sed Monachus in omni conversatione sua. Vitia in cunctis ob meliorationem asperere carpebat, bona quæque laudans. Non fuit apud modernos ullus pastor, qui confratribus suis familiarior esset: hos amavit, atque coram populis laudavit. In primo ordinationis suæ anno templum Domino ædificare cepit. Presbyteris & Diaconis vestitum suimet iix. siclis; Subdiaconis autem & inferioribus iv. adauxit. Nisi infirmitas obstitet, omni die missam & Psalterium cantavit, & quia jejuna ob lassitudinem non potuit eleemosynarum multitudine redemit. In vigiliis supra modum laboravit, & quia parum manducare ob infirmitatem dentium potuit, potu quamvis mediocri facile satiatur. Nobiles moribus & genere amavit, ignobiles autem non contempsit, sed in sua familiaritate habuit. Cultores Christi dilexit, contemptores autem ejus justè prosequitur odio. Omnia sibi divina commissa excoluit, & lucrari contendit. Antequam divinum perageret Mysterium, severus fuit, & post omnibus hilaris atrisit, & per sæpe cum suis *Kyrie eleison* cantavit. Nequeo ex parte mea numerare, quantum pietatis munus indigno studuisset impendere. Hoc tantum scio, quod nunquam illi digna remuneratione de his respondi.

respondi. Obcedentiam, quam ei suisque successoribus in
examinatione promisi, minime adimplesti. *Harnaburg &*
Frasan ac *Prasin* urbes cum curte una, quæ *Esiconis* fuit Co-
mitis, suæ acquisivit Ecclesiæ. Apparatum Episcopalem sa-
tis egregium & affluentem congregavit, II. annos & men-
ses IV. & VII. dies columna Ecclesiæ sedebat, cadens, ut præ-
dixi, præsentialiter, sed invisibili templo Domini translata
manet perpetualiter. Eodem die *Vugerus*, Posnaniensis cœ-
nobii pastor, confacerdos suus & suffraganeus, XXX. ordi-
nationis suæ anno obiit. Nunc hæc dicta sufficiant, & de
quo mihi nunc sermo, amplius loquar. *Redingus* ad Regem
veniens, suam legationem suppliciter profert, & quamvis
ardue, tamen desiderata impetrans, per internuntium *Walth-*
herdum, in exequiis dilecti senioris studiosum etiam XX.
talenta argenti *Thiedrico* nepoti meo in Eleemosynam, ex-
cepto victu largientem, vocat, & ego iussus venire, proficisce-
bar cum eo, ac in Sabbatho *Gronam* sero venimus. Mox in
præsentiam Regis venientes, misericorditer suscipiebamur,
& pauca locutus Rex nos ad hospitium ire permisit. Castra
metati enim tunc sumus extra urbem, & juxta lucum, ubi
modo Sancti Ecclesia Alexandri. Crastino fuit dominica dies,
& festivitas Christi martyris Viti, & eo valde mane missam
confratribus meis cantavi, & post hanc, in urbem vocati ivi-
mus usque ad caminaram Regis, & ibi solus intromittitur
Waltherdus & ibi usque ad tertiam soli colloquebantur, &
egressus tunc Waltherdus, annulum portat in manu sua, &
ostendens nobis: *Eccce, habetis*, inquit, *pignus subsecutura pie-*
tatis. Et tunc omnes nos in præsentiam venientes, exami-
natione Regis, ipso primitus eum laudante, prædictum pa-
trem elegimus, & optimi quique aspirabant, & mox à Rege
accipit baculum pastorem. Post Sacramentum Regiæ
potestati exhibitum introductus est ad Ecclesiam, quam ibi à

Waltherdus
Archiepisc.
inaugura-
tus.

Rege constructam antecessor suus benedixit: & laus domino
 à præsentibus canitur. Deinde regiam interpellabam pie-
 tatem, ut de Ecclesiæ necessitatibus meæ aliquid loqui cum
 eo dignaretur, & ut ego postulabam, firmæ suimet commisit
 me fidei. Thiedricum quoque nepotem meum, ut ipse desi-
 deravit Rex, per manus illi dedit, & cum generos suimet tunc
 iterum exercitu petere voluisset, cum præsentibus suimet Prin-
 cipibus, qualiter Bolizlavus ab his invaderetur, retractavit.
 Hoc omne Archiepiscopo noviter instituto, & suas curtes in
 Saxonia positas commendavit. Eodem die omnes declinavi-
 mus unusquisque ad sua. In proximo autem sabbatho Ar-
 chipræsulem Waltherdum *Arnulphus* Præsul jussu Regis
 intronizavit & utrique honore ac magna jucunditate ibi su-
 cepti sunt. Postera die unctus est Waltherdus ab *Eido*, Mis-
 nensis Ecclesiæ venerabili Episcopo III. cum adiutorio suimet
 confratrum *VVigonis*, *Hillinbardi*, ac *Henrici*, & à me, his mul-
 tum inferiori. Adjuvit autem nos *Arnulphus* Præsul. II. feria
 omnes nos cum charitate bona, & munere magno abivimus.
 Fuerat enim vigilia Sancti Johannis Baptiste, & tunc *Redin-*
gus ab Archiepiscopo constitutus ad præpositum, cum com-
 muni electione confratrum. In die Sancto ad montem cum
 solito honore is ductus, à me & à fratre meo *Sigefrido* susci-
 pitur. Ibi tunc missam cantans, populos primo instituit,
 & post ab Abbate multum rogatus, ut ibi charitatem facer-
 et, ob turbam sibi adhærentem omisit. Fuit in natali Apo-
 stolorum, in sede sua, ac tunc commissos salubriter ammo-
 nuit. Interim à Bolizlavi nuntiis rogatus, Scitiam causâ
 pacem faciendi venit, & ibidem magnificè susceptus, duas
 ibi tantum noctes mansit, ac nihil ibidem perficiens, mune-
 ribus magnis revertitur. Affuit mox expeditionis in dietâ
 tunc statuta dies, id est, IX. Calend. Augusti, juxta locum
 qui dicitur *Triben*; Convenimus, & sic rursus usque prope
Belegari

Walther-
 dus inun-
 ctus.

Expedi-
 tio in Boles-
 laum ier-
 sa.

Belegari ascendimus. Tunc vilius Principibus, non esse bonum, perfici iter nostrum; sed optimis Marchiam firmari praesidiis, & in sequenti nocte Archiepiscopus capite nimis infirmatur: cumque ad eum mane venissem, diu eum in tentorio tardantem expectavi. Egressus tandem, queritur mihi, se multum aegrotasse. Promisit autem, se ad Reginam, in *Mersburg* tunc manentem, venturum, & ibi me alloquurum. Tunc ego abscessi & ille prius recusans, tunc quia inventio Christi protomartyris tunc fuit, & dominica dies, missam cantavit pro dolor ultimam. v. feria ego ad *Mersburg* veniens, dum mecum confratribus meis ad adventum ejus praepararem, audiavi ab internuntiis, quod ille ad *Wikansteden* non bene valens curru veniret. Proximo die huc equitans, *Bernhardum* Hildesheimensis Ecclesiae Episcopum causa benedictionis, &, quam bene sciebat, curationis gratia vocatum, ibidem reperi, & *Fridericum* Comitem, cujus frater erat *Dedi* Comes. Et cum introirem, sedebat Archiepiscopus in solio, & me suscipiebat quam charitative, & suimet pedes, tunc a tumore solito relaxatos, intuetur, & dolet, quia dum hi tangebant venter levius habebat. Intimaverat is tunc mihi si hoc periculum sanus evaderet, nullus amicorum mihi fidelior esse potuisset. Fui tunc ibidem, usque ad vesperam, & tum invitatus redii quia crastino erat vigilia Christi athletae Laurentii, cujus festivitas dominica instabat die. Quam cum ego populis venientibus pauca praedicarem, communiter ab his pro infirmo Archiantistite orationem fieri supplicem postulavi. iiii. feria ante primam, ubi ille fuerat, veniebam, & tunc hic erat *Eid* Episcopus, multum pro eo in oratione continuo laborans & cum Caminatum, ubi ille pius jacuit, ingressus essem, nec loquentem audiavi, nec bene cognoscentem hunc vidi. Advenere etiam eo vivente *Arnolphus* & *Hilbardus* cum *Meinwerce* & *Erico* Coepiscopis,

Walthardi
morbus.

Bernhardus
Hildesheim.
Episc.

Fridericus
Dedonis
frater.

omnes hunc pariter benedicentes, & indulgentiam ei facientes. Ego autem peccator unxi cum oleo sanctificato in locis maxime dolentibus. *Jarimirus* Dux quoque adfuit, quem frater suimet *Othelricus* & satelles, totius debiti immemor, in sacro sabbatho dominicæ resurrectionis proximæ à regno Bohemorum expulit, & *Bolizlavum*, quem etsi amicum sibi consanguinitate, tamen pro hoste hætenus habuit, in persecutione fuga petere coëgit. Hic quia Archiepiscopum cunctis laborantibus nimis fidelem esse sciebat, sperans ejus incolumitatem, ad impetrandam Regis gratiam, intercessionem ejus quærebat: & hunc jam defecisse videret, dextræ ejus se committi, & per eam nobis, lachrymis postulat profusis. Sed Archipræsul, cum jam finis adesset, nescio quid videns, ad lævam, signo sanctæ crucis potenter dextrâ se munit, & aversus corpore, & vultu, contraxit faciem, quasi ploraturus, & mox remisit lævus. Hoc ego videns, ob tristitiam egressus sum, & interim præsentem, eundem videntes jam semianimem à lecto protinus elevaverunt, ac tapeti super posuerunt. Accensis tunc luminaribus, vocabar, & jam stola induta in agone laborantem vidi. Cujus pectori crux Sancta fuit superposita. In manibus cinerem, & subtus habebat Cilicium: ut *Eid* Episcopus monstrabat: & cum sol jam die mediante declinaret, cum incenso sibi adhibito. 2. Idus Augusti transiit anima ejus ad creatorem suum, unde erat, derelinquens quod non erat. Orantibus tunc cum lacrymis præsentibus cunctis, ego infelix pro debito eosdem non adjuvi, & quod tunc mihi obviaret in animo, non possum cuiquam prodere. Sed hoc tantum Christi fideles mecum orate, ut dominus, cui nullum lateret secretum, nec huic, neque mihi hoc imputet. Post hæc solutis visceribus, & intra Ecclesiam atque caminatum sepultis, corpus præparatur & sancto altari præsentatur. Ibi tum facta pro defunctis memoria,

Waltherdi
mors.

moria nos ibi coenavimus, & corpus eodem die usque ad Con-
niti prosequimur. In via plangens familia obviavit. Cra-
fino cum ad villam, juxta ad montem Sancti Johannis sitam
venissemus, clerus omnis flens adfuit, & Judæorum magna,
& quorum erat pater, orphanorum multitudo conveniens,
dolorem lamentando manifestat: & nos in Ecclesia majore
cum funere intrantes, amici cum hæreditariis omnibus,
elevatis cum luctu manibus, miserabiliter suscipiunt. Quis
non tunc plangeret, cum talia videret? Conquerimonia au-
tem omnis hæc novæ non æquatur damno. Omnes nos fra-
tres ad capitulum venientes tunc nepotem meum Theodori-
cum, excepto Bennone, eligimus, idque caritate Archie-
piscopi Tagmonis maxime facientes. Vespere autem facto,
Arnulphus venit Episcopus, quibuscunque valuit bonis ad
hæc aspirans. Postera die renovata electione, corpus Ar-
chipresbiterii tumulatur ad dexteram antecessoris sui in Australi
manica, & in vigilia assumptionis S. Mariæ. Quod Regina
ut primò comperit, per Geronem pincernam suam Regi,
jam juxta Metensem urbem cum exercitu sedenti, indixit.
Hic vehementer illud admirans, & qualiter se res nobiscum
haberent, interrogans eundem regnum, prout curaretur ab
ea, celeriter remisit. Epitaphium autem Archianastitis non
lapide aliquo, sed memori corde inscribendum, lector exaudi.
Walthardus, quamvis interpretetur *potestate durus*, severus in
aperto, mitissimus fuit in occulto. In timore continuo &
amore juxta Dominum agnovit & proximum. Fragilitatem
carnis fletus amaritudine crebri, & eleemosynarum largitate
ineffabili resolvit. Utraque hac pollens virtute, regi ac-
ceptus, cunctisque primatibus admodum exstitit honoran-
dus quem senior fuimet benedictione, & solo nomine præ-
cellebat: Verus & compatiens, ac Ecclesiæ fuimet fortis pro-
pugnator erat. Sine omni jactantia convicinis plurima im-

Connerem

Theodori-
cus Wal-
therdo suc-
cessor da-
tus.

Walthardi
laudes.

pendit: Ille solus sibi sufficisse cunctis innotuit. Audivi eundem multum jurare, quod non ob ambitionem, sed laborantis Ecclesiæ, & penè deficientis, utilitatem, hunc expeteret honorem. Ad hoc se dixit immeritum, & ibi duos esse confratres, quos libenter eligeret, si hoc ullo modo fieri posse speraret. Justus & tenax propositi suimet vir iste fuit. Eratejusdem pater *Erp* senior, vira laudabili, carus cunctis suimet contemporalibus. Mater autem ejus *Amulred* nomine, quæ castitate pia & opere herili inter alias lucebat matronas. Hæc vero omnia, quæcunque potuit, bona, pro ejusdem memoria diligenter impendit: Prædicto autem *Waltherdo* in somnis prius dictum est, quod Archiepiscopatum Magdeburgensem accipere, & ad modicum tempus ipsum possidere deberet. Et in hoc anno, quo hoc impleri debuit, cuidam matronæ venerabili mater sua jam defuncta per visum apparuit. Quæ cum ab eo salutareretur, & quomodo tunc valeret, interrogaretur, respondit, bene, & adjecit: *Scisne*, inquit, quod Archiepiscopus noster *Tagmo* de hoc seculo migrare, & *Waltherdus* sibi debet succedere? non ut hic sit aliquantulum regnaturus, sed in ultimo examine inter judicantes sessurus. Ab eodem in calo est tabula ex argento pene perfecta, & cum hac ei completur, ab aspectu hominum is, præmia accepturus, aufertur. Ipse vero, ut soror sua mihi intimavit laica (alteram enim habuit sanctimonialem) id ipsum præsciens, vocavit eam ad se, dicens: Recordaris modo qualiter mihi olim promisisti si hereditari mea unquam succederes, ut prædictum, quod in *Osulffstide* habeo, pro anima remedio mea sancto *Mauritio* traderes? Cui hæc omnia profitenti, & digito ut ipse petiit, confirmanti, flens respondit: *Mihi non licet vivere: Tu autem fac ut dixisti: & pro certo scias, quod de residuis nil abalienabo vobis conscripitis meis.* Sciebat hæc omnia compleri debere, sed speravit in maiore tempore, XXII. annos præpositus

situs erat, & hoc nomen & officium præ ceteris contempo-
 rantibus cunctis honorifice tenebat. Sarcophagum ingen-
 tem ad includendas sanctorum reliquias de argento fecit.
 Ecclesiam rotundam post incendium hujus civitatis magnum
 dilapsam à fundamēto erexit, & ibi Canoniorum congrega-
 tionem facere proposuit, & his de sua proprietate prædium
 voluit dare supra dictum. Non fuit is verbosus, sed consci-
 entia secreto congruis temporibus manifestanda contegebat;
 hoc solum præ omnibus questus, quod Ecclesias & clerum
 non bene dixit. De pallio autem nil doluit. Ineffabilem
 librorum copiam & sacerdotalem apparatus, cum plurimis
 secularia respicientibus, contraxit. Quæ omnia in subitaneo
 ejus sine multorum inutiles manus distraxerunt. Sedebat
 namque tantum sex hebdomas & ii. dies. Hoc totum ideo
 dixi, ut de ejus celeri obitu nec palam nec in occulto ullus
 miretur, vel sua speciali culpa hæc evenisse arbitretur, quia
 multi antecum plusquam XXX, sedebant annos, qui nec hic
 nec in futuro majoris meriti erant. Væ his, qui in hac pere-
 grinatione diu vivunt, & id spacium male operando perdunt:
 Et bene illis, qui dies sibi concessos cum cauta sollicitudine
 in Christi servitio ducunt. Malè operantes quique, pœnas
 sibi augent: & contra autem quibus abbreviatur vita præsens,
 si sunt culpabiles, cito admissa launt. Boni autem omnes
 etsi corporaliter non æquè degant, una tamen fidelitatis æ-
 ternitate gaudent. Non ille solus tam parvo tempore sedit.
 Legimus Tertullianum à Sancto Stephano Papa presbyterii
 dignitatem, & post quatuor dies ob amorum Christi, con-
 stantiamque fidei, martyrium à tyranno suscepisse, & in u-
 troque ordine is semper manet. Iste quidem peccata fuit,
 & in brevi prolatoribus justis bravium à Domino recepit, &
 hoc multis illico manifestatum fuit. Hæc autem omnia e-
 narrare perlongum est: qualiter vero de his mihi acciderit,
 domino

Irenæ Wal-
 therdum
 Simmen-
 dat.

Brevia Wal-
 therdi Epi-
 scopatus.

Tertullia-
 nus.

Somnium
Ditmari.

domino teste, quia non mentior, explicabo. Fui in præsidio ad Misnam, & in natalitio die Apostolorum Simonis & Judæ, post matutinam, apparuit mihi ille venerandus, & cum hunc mortuum benè cognoscerem, quomodo se res ejus haberent, protinus interrogabam. Et ille, *in pænis*, inquit, *pro qualitate meriti fueram, quas omnes prorsus jam superabam*: & ego mox admodum gavisus, *licet mihi*, inquam, *campanas sonare. & populos ad laudem Domini accendere*. Et ille respondit, *bene, quia verum est*. Et tunc amplius in colloquendo progressus, *estne*, dixi, *hoc vobis notum quod multorum susurracione mens Regis alienata est à vobis, eò quod post ordinationem vestram contra eum multa operari studisset is*. Et ille: *credite mihi*, obsecro, *credite*, ingeminans, *quia in hoc culpabilis non sum*. Cum autem percontari hunc vellem cur tam cito obierit, evigilari, & hoc scire non licuit mihi. Accepi post a veracibus, quod is in omnium commemoratione sanctorum divinis clementer præsentari mereretur obtutibus. Omne quod ne jfio dixi, non de speciali aliqua suimet charitate protuli, quia verum est, quod ante benedictionem suam mediocriter dilexit me, & ob defensionem suimet Ecclesiæ impendit multa meæ. Veritatis gratia, & opprobrii, ob mutationem subsequuturi, hæc locutus sum, minora quàm fuerint, quia post se meliorem nullum reliquit. Post hujus sepulturam *Erius* antistes ex nostra parte ad Regem cum electione mittitur: cui mox epistolam de Ecclesiæ detrimento meæ inscriptam, & Regis clementiam admonentem, commisi. Interim Bolizlavus de nece Archipræsulis certus, congregato exercitu, *Libusnam*, de qua prædixi, petit, & quia sciebat ob effusionem Albis ex nostra parte nullum urbanis posse ad auxilium venire, castra metatus est ibi. Miles ejus ad bellum hortatus accessit, & defensor ad modicum resistit. Magnam enim hanc urbem nil nisi mille homines tueban-

Erius
Episc.

Lebusia à
Boleslao
obessa, ca-
pra & in-
censa.

tuebantur, cui vix tum toridem suppeterent. Bolizlavus ad prandium sedebat, & satellites suos jam victores urbem ingredi gaudens, cernebat. Porta aperitur, & multorum sanguis effunditur: capiuntur ex his optimi, *Gucelinus de VVissô*, & ejusdem infelix custos *Schich* vulneratus. Is namque urbem quaecunque unquam ad tuendum accepit, non ignavia sui, sed infortunio miserabili semper amisit. Hi omnes ducti sunt in praesentiam superbi triumphatoris: cujus edictu mox ad custodiendum abducti sunt. Ex sociis autem praedicti Ducis non minus quam quingenti ibidem remanserunt. Facta vero hæc miserabilis cædes XIII. Calend. Septembris. Divisa tunc immani præda, ac urbe incensa, victrix turba cum seniore suo læta rediit. Ab internuntiis festinantibus hæc Regina, in *Merseburg* tunc manens, comperit. Ego autem præpositi dum hortatu Redingi duo altaria, unum ubi Archiepiscopus requiescit, & aliud in septentrionali ejusdem templi parte XI. Calend. Septemb. dedicarem, indignus in *Magdeburg* primitus id rescivi, & mox ad Reginam velociter abii. Omnes nos conprovinciales juxta *Mildam* sedere, & ad adventum regis hæc omnia providere ab ea jussi sumus, interim Rex ab expeditione occidentali revertitur, & *Geronem* suimet capellanum ponere Episcopum conatur. Huic Præsul *Ericus* occurrens, & legationem suam aperiens, non exauditur. *Thiedricus* nepos meus tunc ad *Geronem* vocatus venit, & à Rege per manus suscipitur, & in vice Geronis deinceps habetur. In natali sancti Matthæi Apostoli Rex advenit, & ego ascdebam, & cum jam tempus est, admonui hunc coram cunctis residentibus, ut aliquid de parochia mea cæterisque rebus injuste ablatis ante constitutionem Archiepiscopalis cum eo voluisset tractare. Ibi me tunc firmæ suimet fidei commisit, utrum justitia, aut alio salubri consilio, hæc fierentur. Postera die Rex ad *Magdeburg* veniens in refectorio

Fortunæ
adversa.

Theodorici
cum
Gerone for
tunam per
mutat.

fratrum omnes nos convenire præcepit. Ibi tunc regali petitione, & salva in posterum electione, Gero communiter eligitur, & in Ecclesia se primitus altari prodens, & communionem fratrum decem manfis acquirens, baculum à Rege accepit pastorem, & mox inthronizatus ab *Eido* unctus est Episcopo, nobis confratribus prædictis cum adjuvantibus. Thebæorum festiuitas martyrum à Rege ibi celebrè ducitur, & post hæc ab Archiepiscopo magnificis muneribus idem cum suis omnibus honoratur. Inde hi ad Mersburg prope-
rantes, diu ibi manebant, & procuracionem regni summis viribus tractabant. *Erduvinus* Camacensis Episcopus in hoc anno, ac *Conradus & Hermannus* puer, Duces egregii, obierunt. Quidam vero monachus infirmitate magnâ depressus, multa per visum sibi revelata vidit, quæ interim dum ipse ea secum loquitur, à præsentibus scriptis nota sunt, & pro maximo habentur miraculo. Nati autem sunt in his diebus duo fratres cum dentibus in ore, similes avi, quorum alter dextri dimidium brachii, sicut ala avis habebat, qui tertia die natiuitatis suæ invicem videntes civili dissensione moriuntur. Quidam vero miles cum bona sancti Clementis vi tolleretur, & inde rectam facere voluisset, in una dierum à muribus intra cubiculum impugnatur ineffabilibus; qui primo fuste arrepto eos prohibere tentans, posteaque evaginato eos aggressus gladio, & sic nil proficiens, arca quadam, ut ipse rogavit, includitur, ac in medium fune suspenditur, & cum exterius hæc plaga sedaret, hicque liber solvi debuisset, ab aliis usque ad mortem corrosus invenitur. Tunc cunctis præsentibus, & postea venientibus, manifestum fit, quod hunc ira Domini, vindex prædicti facinoris, sola consumsit. Interea *Jaremirus* de quo prædixi, Regis gratiam suppliciter petens promissericordia & restitutione exilium & custodiam *Ethelbodi* Præsulis, *Ansfredi* successoris Episcopi, suscepit, qui in immensa

Gero in
tercessione
Cæsaris
Walther-
do furro-
gatus.

Conradi &
Hermannii
Ducum
mors.

Prædigiū.

Miles ob
sacrilegiū
à muribus
consumitur.

Jaremirus
custodiz
gratitur.

cade

exde Bavariorum, ad *Bolixlavum* sine Regis a sui licentia cum muueribus iter agentium, & trucidatione sibi commissorum, & non aliqua Regis infidelitate talem promeruit, ultionem. Nostri hoc audientes inimici irriserunt, nostri autem concives id ut sibi profuturum timuerunt. Et his liceat in semetipsis hoc factum cognoscere, qui id consilium Regi nostro unquam dedere. Posthæc *Othelricus* frater ejus, ad Merseburg à Rege vocatus venit, & regnum quod sibi injuste prius usurpavit, gratuito munere suscepit. Eadem tempestate inundantes pluvix ac resurgentes piratæ multum, prohi dolor, nocuere. In illo tempore inundante *Danubio* in Bavaris & stagnante *Rheno* ita ineffabilis populi & pecoris, ædificiorum quoque & silvarum tali impetu erutarum multitudo periit, quod omnis harum habitatores partium sua vel antecessorum memoria id nunquam accidisse firmabant, hoc gementes, ex variis criminibus fuisse evenisse, ac posthæc aliquid magnum rimentes sibi esse venturum. Equidem longe digressus redeam. Rex à *Merseburg* discedens, navigio ad *Harnaburg* venit. Ibi cum *Slavis* confluentibus plurima discutiens, pace vero ibi firmata, rediit, & omnium festarum in *Helmstadi* celebravit. Deindeque occidentales properat invisere regiones. Interea domina *Ludgerd*, nimis infirmata, me, quia unice dilexit, & ut supra memoravi, linea consanguinitatis mihi fuerat conjuncta, per internuntium vocavit. Sed cum post crepusculum ad *Volmersfidi*, ubi illa jacuit, venirem, caminatum ingressus, vidi eam nimis laborantem, & ob hoc à psalmis non deficientem. Inter quos hoc solum oreolvebar & mente, me, inquit, *suscipis dextera tua, Domine, ipsi vero in vanum quaesierunt animam meam.* Hæc nullum omnino ad me proferens verbum, cum à me interrogaretur, *si sancto voluisset ungi oleo*, respondit libenter, quia posthæc *Christi voluntas cito perficitur in me.*

Othelricus
Jaromiri
successor,

Imperator
Helmstadi
celebrat
Festa San-
ctorum.
Luidgar-
dis mors,

Vestimentis tunc parata novis, me vocavit, & perfectis omnibus ad unctionem iuste pertinentibus, *quam pulchra es nunc*, dixi ad eam: & illa *video*, inquit, *juvenem formosum ad dexteram*, oculis designans, *meam*. Posthac digressus ob fatigationem itineris, diu dormivi, & tunc expergiscens, audivi eam præ nimio dolore graviter ingemiscentem, & propius accedens, cantavi psalterium usque dum eam in extremis esse præsentes testarentur: & tunc completis quæ adhuc dicenda erant cum ipsa sanctorum invitatione transit felix anima ejus Idib. Novembr. ad sponsi Cœlestis thalamum. Hujus obitum quidam laicus, civis Parthepolitanus, cum in infirmitate jaceret, prædicens. *Est*, inquit, *domina Ludgert, de hoc seculo transitura, & vere beatus ille, qui eam meretur viam incedere*. Cum jam primo illucesceret, corpus ad *VVallibizi* nobis comitantibus deferretur, & in proxima die juxta monasterium in aquilonari parte ubi *Luitberdus* pater XXVI. annos requiescebat, deponitur, & à viro suimet *WVirinharie* ineffabiliter defletur. Fuerat enim hæc vita ejus & animæ diligens custodia & in divino maxime sudans famulatu, pro illo plus quam pro se, jejuniis, in frigore & oratione continua peractis, & eleemosynis, ab omnium hucusque tuebatur insidiis hostium. Dico autem cunctis præsentibus atque futuris, quidquid boni in hoc seculo pro alicujus memoria à fidelibus exhibetur, si non licet ei prodesse, pro quo agitur, nunquam à Domino ei irritatur, qui hoc facere studiosus conatur. In primo Henrici regnantis anno prædicta *Luidgert* post mortem Patris sui ad virum suum, à quo injuste, tamdiu disjuncta fuerat, mense Januario rediit. Et post nuptias, Marchio *Lutharius* in occidente infirmatus, & potionem paulinam inebriatus, ex improvviso obiit, octavo Calend. Febr. sepultus in Colonia, in eodem loco, ubi ipse prius rogavit, in australi parte templi, qua in Coena Domini pœnitentes

Wirinharie
Luidgardis mar-
itus.

Lotharii
Marchionis mors.

entes introducuntur. Hujus vidua, nomine Godila, quod-
 cunque boni potuit pro memoria ejusdem facere, non des-
 sistit. Filio suimet *Virinhario* beneficium patris, & Mar-
 cam, cum ducentorum precio talentorum acquisivit, per-
 manens in castitate IV. annos, & tunc consanguineo suimet
Herimanno nupsit, nil curans impositum ab *Arnulpho* Præ-
 sule bannum, & quod dexteris Episcoporum, sibi hoc à Do-
 mino, interdicentium, sefellit trium, propter hæc est excom-
 municationis gladio ab Antistite prædicto jugulata, nullam-
 que in procreanda prole spem deinceps adipiscitur. Sed e-
 go delirans, idemque ab incepto paululum devians, regis
Henrici inclytam conversationem aggrediar. Hic magnam
 synodum ob damnationem *Thiedrici* Metensis Episcopi po-
 suit. Huic in eodem concilio ab omnibus Episcopis sibi con-
 venientibus interdictum, ut ante purgationem missam non
 tanceret. Post hæc natale Domini in *Palisthi* festivis peregit
 gaudiis, & ibi tunc *Walkerus* Treverensis Ecclesiæ servus, &
 capellæ suimet custos providus ægrotavit, & nobis inde eunti-
 bus ibidem relinquitur, III. Idus Januarii, proh dolor, mor-
 tuus. Interim *Lievizo*, *Bremensis* Episcopus, longa infir-
 mitate depressus, diem pius solicite præstolabatur supremum,
 & in hac nocte, quæ ultimam præcesserat diem, consocios
 crebris jam defatigatos vigiliis, talibus mulcebat alloquiis:
 O dulcissimi fratres & filij, ne quaquam vestrum de suprema dis-
 fidat clementia, & ut labor vester nunc paululum relevetur, de me
 exemplum vobis admodum credibile proferv. Dominum Papam
Benedictum in his partibus exul quasi vi, & ne ad hunc perveni-
 tem, à multis iterantibus sape tardatus, nullis eorum acquievi
 blanditiis. Huic, dum vixit, studiosus adhesi, & post excessum
 ejus *Eibeldago* seniori meo servi vice famulabar. Hæc ipse con-
 siderans, pauperes suos fidei commisit meæ. Dehinc *Camerarius*
 ejusdem effectus sum, sed cum ille pius, quam semper optavit, ex-

Luizonis
 Episcopi
 ad suos eol
 hortatio:

lestem pergeret ad patriam, vestra electione communi, & munere regali, huic indignus succedebam. Omne quod invicem peccavimus, amore Christi ex corde remittamus, ut cum bona pace nunc separati, mereamur in die ultimo iterum sociari. Hoc in extremis meimet salubre vobis consilium do, ut Oddonem, qui fraternitatis vestra est particeps, communi nostrorum consensu ad Rectorem nostra eligatis Ecclesia, & ad utilitatem patriæ, divinam supplicantes pietatem, in cuius manu cor regis, quatenus id

Libentius sibi placitè perficiatur. Talia hortantem omnes exaudivere, & sui benevolentiam & procuracionem unanimiter laudant, Bosmenſis Archiepisc obit anno Domini 1013, sepultus prid. Non Janu-
arii Adam, & quasi columbas Propheta miratur suas volare ad fenestras, Brem. pag. 61. Histor. Ille enim ob vigiliarum & jejunii assiduitatem, * dum adhuc
Archiepisc valeret, quasi mortuus ignotis videbatur. Ad altare Domi-
Brem. pag. nicum nunquam sine oblationibus accessit: assiduus populi
35. monitor, & hilariſ omnibus arrisit dator. Is erga Dominum
literatissimus & omni morum probitate decoratus tantæ abſteentia: ut pallida jejuniis ora portaverit &c. Adamus d. l.
promeruit, quod inter continuas piratæ furentis incursiones sedes sua hædenus permansit intacta. Interea Rex de Alſidi diſcedens, ubi Epiphaniam Domini celebravit, & Bolizlavus nuncios, pacem poscentes & confirmationem cum Mifecone, ejusdem filio, fieri promittentes, audivit, ad Merſeburg venit, & ibidem prædicti antistitis obitum comperit, & hunc queritur ob præſentem fructum, gratulatur autem propter subsequentem interventum, recordationem ejus summo opere faciens. Poſthæc tranſit à nobis, & purificationem sanctæ domini genitricis in Magdeburg celebravit, & in ipsa die prædictus Oddo, clericis comitantibus ac laicis, supplex venit, & Regis gratiam, sicut prius ad completionem electionis, per fidos interceſſores postulat. Quos Rex nullatenus audit, sed

sed capellano suimet *Vnuano* cum laude aduentum, et si non spontanea, Episcopatum dedit, *Oddonem* per manus suscipiens, & promissa sibi pietate demulcens. Tunc iussu Regis, in praesentia ejusdem, à *Gerone* Archipræsule cum consensu & auxilio Episcoporum *Ekkibardi* & *Turgasi Vnuan* ungitur Archiantistes, & interpositis diebus paucis, *Miseco*, *Bolizlavi* Filius, cum magnis, veniens muneribus, Regis efficitur, & fidem cum sacramento firmat. De hinc cum honore magno remittitur, & ut iterum veniret, delectatur. In his diebus tempestas magna, post solis occasum, contigit, ac omnes nos admodum turbavit. Diruit namque Ecclesiam extra urbem positam, quæ de rubro facta est ligno, regnante primo Oddone. Incendium quoque plurima Archipræsulis bona consumpsit. Insuper regias pervenit ad aures, quod nepos meus *Wirinharus* cum *Ekkibardo*, *Hermani* Marchionis fratre, ad *Bolizlavum* sine licentia pergerent, ibidemque multa gratiæ suimet contraria loquerentur, ejusque nuncios hic sæpe in secreto haberent. Hoc omne Rex suscipiens, utrosque in suam venire præsentiam iussit. Id cum facere non auderent comprehensis omnibus suimet bonis, ut regiæ potestati resisterent, diffamantur. Tandem nepos meus gratiam & in columitatem cum prædio suimet & auro comparavit. Alter vero longe post cum fideli interventu restituitur. In proxima quadragesima Rex ad *Vvarlu* veniens, diu cholica passione ibi infirmatur, & multa per visionem sibi revelata sunt. Ad ultimum lacrymis & oratione multorum convalescens, quia in tam brevi intervallo ad prædestinatum non valuit pervenire locum, Paschale festum cum *Meinverko* sibi admodum familiari, in *Parhebrun* digna veneratione peregit, Pentecosten autem nobiscum. In cujus vigilia *Bolizlavus* cum securitate obsidum apud se relictorum venit, & optime suscipitur. In die sancto manibus ap-

Unvanus
prælatus
Ottoni in
Archiepisc
Bremensi.
Vide præ-
ter præxi-
me memo-
ratos *Al-*
bert. Stad.
p. 113 *Hel-*
mold. lib.
1. cap. 71

Wirinha-
rius Lo-
tharii f.

Bolislans
Merspur-
gi sit *Cæ-*
laris mi-
les.

bus ap-

Bolcsai
expeditio
in Russiam

Bronhag
Abbas Ful-
denfis.

Luncburg

Cesaris
expeditio
Italica.

Bolcsai
malitiosa
astutia.

bus applicatis miles efficitur, & post Sacramenta, Regi ad Ecclesiam ornato incedenti armiger habetur. In ii, feria regem magnis muneribus a se & a contestali sua oblatis placavit, deindeque regia largitate his meliora, ac multo maiora cum beneficio diu desiderato suscepit, & obsides suos cum honore & læticia remisit. Post hæc vero Russiam, nostris ad hoc auxiliantibus petiit, & magna regionis illius parte vastata cum commotio inter suos & hospites *Pezincigas* fieret, eosdem quamvis suimet fautores iussit interfici omnes. In diebus illis *Bronhag*, Abbas Fuldensis, deponitur, & succedente sibi *Poppone* converso, & tunc Laresemensi pastore, hoc monasterium confratribus late discedentibus a priori statumatur. In civitate *Bernhardi* Lucis *Luinberg* dicta eodem anno aëris fit mira mutatio atque motio, & immensus terræ hiatus. Hoc stupet accola, & sæpius, nunquam vidisse, testatur. Rex autem ad occidentales pergens regiones, iter suum ad *Longobardum* disposuit, & iterum ad nos repedavit, & inde xi. Cal. Octobr. discedens, per Bavariorum fines atque Svevorum, usque ad locum qui dicitur * properavit. Huc exercitus undique confluit. Et hinc usque ad Romam Rex sine omni scrupulo, Regina comitante, venit. Ad supplementum huius itineris *Bolizlavus*, antea invitatus, nil aspiravit, & in bene promissis more solito mendax apparuit. Insuper antea domino Papæ, questus est per epistolæ porritorem, ut non liceret sibi propter latentes regis insidias promissum Principi Apostolorum Petro persolvere censum. Tunc vero missis illò punitis, tacitus rimatur, qualiter Rex in his partibus haberetur. Quoscunque potuit, ab ejus gratia per hos amovere conatus. Tantus fuit hic respectus domini, & sic piorum quæsit intervntum, ac ita clucebat militis inclyti firma fides & de sacramentis terribilibus adeo curavit. Attende Lector, quid inter tot flagitia is faciat.

Cum

Cum se multum peccasse aut ipse sentit, aut aliqua fideli castigazione perpendit, canones coram se poni, qualiterque id debeat emendari, ut quærat, præcipit, ac secundum hæc scripta scelus peractum purgare contendit. Major tamen est ei consuetudo, periculose delinquendi, quam in salutari poenitentia permanendi. Hujus compar, & quasi Collega *Hardvigu*, à Longobardis falso Rex appellatus, adventum magni regis, & potentiam exercitus, doluit, & quia suis viribus huic ad nocendum diffidit, in Castelli munitionem se protinus recepit, hoc solum ingemiscens, quod Rex ad majorem tunc vocatus accessit honorem. Post longam animi exstantis deliberationem, legatos ad regem misit, qui comitatum quendam sibi dari peterent, & coronam suimet cum filijs ei redditurum veraciter promitterent. Hoc cum consilio quorundam acquiescens facere Rex noluisse, ut in sequentibus enucleabo, ad magnum suis familiaribus proventu damnum id postea persensit. Sed prius quam hæc aggrediar quæ superius indiscussa oblivione præterij, præscriptis interponere conor. Fuit quidam *Bruno* nomine, contemporaneus & conscholasticus meus, ex genere clarissimo editus, sed divina miseratione, præ cæteris parentibus inter filios domini electus. Hic ab *Ida* venerabili matre sua unice dilectus, magisterio *Giddoni* Philosophi traditur, & omne quod habere debuit, cum abundantia suggeritur. Hujus pater erat *Bruno*, senior egregius, & per cuncta laudabilis, amicus mihi consanguinitate, & omnibus erat proximus familiaritate. Filius autem ejus & æquivocus cum mane ad scholam ire debuisset, antequam ab hospitio exiret, veniam petiit. & ludentibus nobis, in oratione is fuit. Otio negotium præposuit, & sic fructificans, ad maturitatem pervenit. A tertio deservatur *Ossone*, & suscipitur, quem non longè post deferens,

Hardvigu
Rex
Longobardorum.

Bruno Episcopus ex Monacho, à Præcis multis supplicis affectus, & manibus que abscessis, postremo caute

Z

solita

plexus, cæcos petiit anno 1008. Abbas Ursperg. pag. 164.

solitarium quæsit vitam. Is vero mortem gloriosissimi Imperatoris, regnante tunc *secundo*, domini gratia, *Henrico*, ad *Merseburg* veniens, benedictionem cum licentia domini Papæ Episcopalem ab eo petiit, & ejus iussione, ab Archiepiscopo *Tagmone* consecrationem, & quod ipse detulit huc pallium ibidem suscepit. Dehinc ob lucrum animæ, labore subit diversæ ac grandis viæ, castigans corpus inedia & crucians vigilia. Multa à *Bolizlavo* cæterisq; divitibus bona suscepit, quæ mox Ecclesiis ac familiaribus suis & pauperibus, nil sibi retinendo divisit. In duodecimo conversionis, ac inclytæ conversationis suæ anno, ad Prussiam pergens, steriles hos agros semine divinos studuit fecundare: sed spinis pullulantibus, & horrida non potuit facile mollire. Tunc in confinio prædictæ regionis & Russiæ cum prædicaret, primò ab incolis prohibetur, & plus evangelizans capitur, deindeq; amore Christi, qui Ecclesiæ caput est, xvi. Cal. Mart. mitis ut agnus decollatur cum suis xlii. Corpora tot martyrum insepulta jacuerunt, quoad *Bolizlavus* id comperiens, eadem mercatur, ac domui suæ futurum acquisivit solatium. Facta sunt autem hæc in tempore serenissimi Regis *Henrici*, quem Dominus omnipotens triumpho tanti Præsulis honorificavit, & ut multum spero, salvavit. Pater autem prædicti Antistitis longè post infirmatus, ut ipse mihi narravit, præcepto filii monachicum suscepit habitum, & xlii. Cal. Novembr. in pace quievit. Nec floccipendenda est *Geronis* satellitum Marchionis magnæ præsumptio, quam stupeat fidelis, & fugiat amore pietatis. Causa proferatur in medium, & tunc perpendatur factum, si sit laudabile, an bonis omnibus detestabile. *Arnulphus* antistes ad saltum *Geronis* à venerabili ejusdem loci Abbatis *Hartmanni* ad festivitatem Christi martyris Cyriaci ad convivium invitatus, venit, & in die sancto, cum post missam de Ecclesia ambularet, vidit clericum accipitrem in manu sua

Prussi
Ethnici.

Hadul Ab-
batissa Ge-
senroden-
sis.

senen-

mentem; & zelo commotus hunc cum brachio suimet comprehendit; ac secum duxit, non ut puniretur, sed sic verbis mediocribus corripereetur. Fama volans milites predictos congregat, quorum primus, Hugo nomine, ad Episcopum veniens, cur seniore suum sic inhonorare voluisset, interrogat. Et Antistes, quid feci, inquit: *Vidi abominationem Christi, & quia in meo factam Episcopatu cernebam, sustinere non potui. Nil mali factum. Ponamus diem vobis complacitam, & ubi culpabilis à communibus invenior amicis, digna emendatione restituo.* Et ille persequitur, *nec sic, inquit, esse debet; nec ita fieri valet. Hodie aut sacramento vos excusate, aut seniori meo & nobis ad emendandum promissite.* Ad hæc Præsul, *sancta me, inquit, solennitas prohibet jurare, & vos illud suscipere & multum miserabile mihi videtur, quod iustitia à nobis mihi solum denegatur.* Post hæc ille iratus egreditur, & miles armatus, ignorantia Comitum, ^{In Arnulphum Episcopum tunc} glomeratur, & cum jam vellet Episcopus canare, videt omnes appropriare. Domus, in qua fuit, à suis firmiter obscuratur, & ne hostibus facilis pateret ingressus, omni modo munitur. Sed cum eam jam impugnare voluissent, dictum his est veraciter, quod sacerdos alio declinans, ibidem non inveniretur. Tunc is in clauistro, & tandem in monasterio, quaeritur, & domini gratia non ullo sui dedecore latens, & hæc omnia cernens, nullatenus invenitur. Ad ultimum sedato furore, hi ad hospitium pergunt, & domos suas tristes revisunt. Convocatis postera luce militibus suis, Arnulphus ad propriam remeavit sedem, Abbatissamque nimis fientem solatur. Hoc totum Rex comperiens, conspiratores sibi præcipit presentari. Quem cum Marchio predictus nimis iratum cerneret, per internuncios fideles cum placare nititur. Hoc Rex ea ratione audivit, ut prius tercentorum pondera talentorum Episcopali solverent ditioni, & qui in hoc facto culpabiles esse deputarentur, aut sacramento suorum xl. amico-

rum expurgarent, aut secundum canonicam auctoritatem ei satisfacerent. Facta tunc inter eosdem mutua pace, post Pascha ponuntur inducia. Huc nostri eorundemque amici conveniunt, & ego cum illis affui, & ut pecunia datur prædicta, Episcopus in occidentale monasterium venit, sedens ibidem in solio summi gradus. Ibi tunc solus Marchio se juramento admodum credibili expurgat: satellites autem sui more poenitentium de manu prædicti antistitis singulariter suscipiunt ea ratione jejunium, ut si quando admonerentur, onus subirent impositum. Illud etiam annexendum, qualiter *Othelricus*, Bohemiorum Dux, *mammone iniquitatis* interpretatus, *Bossonem* inclytum suimet militem, ceterosque complures interfici præceperit, eo quod hos fratrem adjuvare exulem à falsis murmuratoribus audierit, & omnes cautè in his cladibus discerent, qualiter sibi in futurum præcavere debuissent. Quod dominus in utroque testamento jubet observari firmiter, id in his regionibus compleri prohibet ab initio Ecclesia semper. Germanum enim, quem meritò præ his diligere debuit, verebatur, & ne unquam ad se veniat, diligenter custodire conatur. Bohemi, regnante *Sueropulco* Duce, quondam fuere nostri. Huic à nostris parentibus quotannis solvitur census, Sine maximo timore in his nullus dominatur provinciis. Charitas pura gemit exclusa: quia regnat ibidem perjurium, cum fraude socia. Superius de universali Papa *Brunone* disputans, cum successorem ejus *Gerbèrtum* tantum nominarem, ut de eo latius aliquid scribam, non incongruum est. Erat is natus de occiduis regionibus, à puero liberali arte nutritus, & ad ultimum Remensem urbem ad regendum justè promotus. Optimè callebat astrorum cursus discernere, & contemporales suos varix artis noticia superare. Hic tandem à finibus suis expulsus, *Ossonem* petiit Imperatorem, & cum eo diu conversatus, in *Magdaburg* Horologium fecit, illud

Othelricus
Dux Boje-
mia.

Sueropol-
cus Dux
imperio
regitigalis.

Gerberrus
Papa Sil-
vester II.
dictus.

illud recte constituens, considerata per fistulam quadam stela, nautarum duce. Post hæc autem prædicto Papa defuncto, is gratia Imperatoris eidem successit, & usque ad tempus *Henrici* regis sedebat, *Sylvester* vocatus, incujus vice *Johannes Phasan* positus sedem Apostolicam dies sibi commissos regebat: sub quo Ecclesia Mersburgensis renovatur, & privilegii autoritate sui roboratur. Huic succedebant *Sergius*, qui vocabatur *bucca porci*, atque *Benedictus*, ambo præclari & consolidatores nostri. Ab omnibus sacerdotibus summis adventus Regis admodum desideratur, sed diversorum reluctatione hostium diu tardatur. Benedictus sit in cunctis operibus suis omnipotens dominus, qui Romam longo tempore à multis temporibus depressam tali pastore consolari, & pacificare dignatus est. Namque Papa Benedictus Gregorio cuidam in electione prævaluit. Ob hoc iste ad nativitatem dominicam ad Regem in *Polithi* venit cum omni paratu Apostolico, expulsionem suam omnibus lamentando innotescens. Hujus *crucem* Rex in suam suscepit custodiam, & à cæteris abstinere præcepit, promittens sibi, cum ipse illuc veniret, hæc secundum morem Romanum diligenter finiri. Advenit optati temporis acceleratio, & Rex *Henricus* à Papa *Benedicto*, qui tunc præ cæteris antecessoribus suis maxime dominabatur, mense Februario in urbe Romulea cum ineffabili honore suscipitur, & advocatus S. Petri meruit fieri. Et quia de secunda ejus ordinatione loquuturus sum, conceder eum me prius laudare, de cujus hoc venit gratuito munere, ut magister gentium nos hortatur Paulus. *Dominopatri præ omnibus & in omnibus, fratres, gratias agite, hæc est enim voluntas ejus in Christo Jesu Domino nostro: jure laudandus à nobis, qui multum profuit nobis munere & gratia æterni regis.* *Henricus* etenim Rex Ecclesiam adauxit nostram multis utilitatibus, inprimis

Curtis Vil-
sa exponi-
tur Flodo-
ardo. Vide
Lindenbr.
Glossar. &
Goldast.
Tom. I.
Alem. pag.
106, & 191.

mis divino apparatu, & de omnibus *curtis*, quas in *Turingia* & *Saxonia* habuit, duas nobis tradidit familias. Evangelium auro & tabula ornatum eburnea, & calicem aureum atque gemmatum cum patina & fistula, item Cruces duas & capulas, ex argento factas, & magnum calicem ex eodem metallo cum patina simul & fistula, dedit. Quicquid in prædiis ab intercessoribus meis neglectum erat, præcepto renovat.

*Quem laudant superi, veneremur nos quoq; servi
Promentes dignas nostris ex cordibus odas.
Est hic namq; Deus trinus, in deitate sed unus,
Et sine quo nullus regnat Deus, ille benignus,
Atq; bonum summum, depellens omne nocivum;
Largitur cælo, quæ prosunt omnibus, alto.
Verus mendaces confuderat hic modo testes,
Henricum regem dicentes imperialem
Curam non suscepturum, nec deniq; longo
Tempore regnandum, sed sæva morte premendum.
Nunc sunt bissesti, quod regno præfuit, anni,
Scandens Casarcam postrektor clarus in aulam,
Illo mense meam quo solverat iste cathedram.
Ista dies pulchro signatur clara lapillo,
Quaregi nostro se subdit Roma benigno,
Atq; liquore sacro perfusus gaudet, & almo
Fert grates domino, qui se visitavit ab alto,
Ac Cunigundam contextilem sibi charam.
Summus pastor ovat, chorus atq; suus quoq; cantat
Quod sunt securi, tanto rectore potiti
Merseburg & tu concinnes omnibus actu.*

CHRONICI
DITMARI EPISCOPI
MERSEBURGII

LIB. VII

Deur sis à Dominica incarnatione post millena-
rii plenitudinem numeri annis tredecim, & in
subsequentis anni secundo mense, ac hebdo-
mada tertia, anno autem regni ejus tertio de-
cimo, & die dominica, ac vi. Cal. Martii, Hen-
ricus Dei gratia Rex inclytus à senatoribus duo-
decim vallatus, quorum vi. rasi barba, alii proluxa mystice
incedebant cum baculis, cum dilecta suimet conjuge Cune-
gunda ad Ecclesiam sancti Petri, Papa expectante, venit, &
antequam introduceretur, ab eodem interrogatus, si fidelis
vellet Romana patronus esse, & defensor, Ecclesia, sibi autem suisq.
successoribus per omnia fidelis, devota professione respondit, &
tunc ab eodem inunctionem & coronam cum contestali sua
suscepit. Priorem autem coronam super altare Principis A-
postolorum suspendi præcepit. Eodem die Papa eis cœnam
ad Lateranum fecit copiosam. In octavo vero die inter Ro-
manos & nostrates magna oritur commotio in ponte Tiberi-
no, & utrinque multi corruerunt, nocte eos ad ultimum diri-
mente. Hujus rei auctores Germani tres extitere, Hug, Hecil,
Ecilin, qui postea capti sunt, & in custodia detenti: ex quibus
unus in his partibus evasit, secundus autem ad Fuldam dedu-
ctus est, in Viskansteine autem castello tertius diu servatur.
Arnulphum fratrem suum, quem Ravennari antea præfecit Ec-
clesiæ Cæsar, denuo inthronizatum ab Apostolico ibidem con-
secrari

Henricus
Rex cum
Kunigun-
da regina
imperiale
nomen sus-
cepit, an-
no 1013.
Lambert.
Schaffnab.
refert ad
annum seq.

Arnulphus
Cæsaristras-
ter Episc.
Ravennar.

secrati præcepit. Supplantatorem autem *Ethebertum* ejus injuste ibi diu sedentem, primo voluit degradare, sed assidua priorum devotus intercessione, alteri præficitur Ecclesiæ, nomine *Aristia*. In *Ravenna* duos & *Roma* toridem synodali judicio Papa deposuit, ab Archiepiscopo *Leone* jam muto consecratos. Dominicam resurrectionem Imperator in *Papia* civitate celebrans, instabilem Longobardorum mentem, caritate cunctis exhibita firmavit. Dehinc sedatis tumultibus universis, reversus est ab Italia, & *Hadvigum* ab hoc admodum gavisus, Vercellensem invasit civitatem, *Leone* ejusdem Episcopo vix effugiente. Omnem quoque hanc civitatem comprehendens, iterum superbire coepit: quem, ut in sequentibus expono, divina majestas nimis humiliatum se culpabilem cognoscere coëgit. In his partibus Cæsar Episcopatum, quod erat rentium devoti operis sui ornamentum, in *Bobia* civitate, ubi Christicolæ sancti & confessores inclyti *Columbanus* & *Attala* corporaliter requiescunt, communi consilio & licentia comprovincialium Episcoporum construxit: quia summa necessitas, & quæ eam præcellit, Christi charitas, ad hoc instigavit. Hic cum maxima prosperitate & gloria Alpinas superat difficultates, ac nostræ regionis adiit serenitates, quia aëris & habitatorum qualitates nostris non concordant partibus. Multæ sunt, prohi dolor in *Romania* atque in *Longobardia* insidiæ: cunctis huc advenientibus exigua patet charitas: Omne quod ibi hospites exigunt, venale est, & hoc cum dolo, multique toxico hic pereunt' adhibito. Eodem anno iv. Calend. Martii, obiit *Carolus Comes, Rigdagi* Marchionis filius, qui omne suum beneficium injustè accersantium turgida inflatione, & nulla sua culpa prius perdidit, & illatum facinus æquanimitè portavit. Eodem die neptis mea *Mathildis*, quæ in *salu* cum domina *Harbui* Abbatisa jure consanguinitatis diu nutriebatur, animam exhalavit, quam

Itali fallaces.

Carolus
Riddagi F.

quam quia sibi successuram venerabilis matrona semper optavit, insolabili mœrore mortuam flevit, & hanc in proximo mense Julio iv. Non. eadem subsequitur. De cujus laudabili vita quædam breviter pereurro. Fuit hæc Regina *Margrida* inclita neptis, ac in xiii. ætatis suæ anno Geronis filio Marchionis *Sigifride* nupserat, & cum eo tantum VII. annos conjuncta erat. Post cujus excessum ob domini amorem, & tristis solatium senioris, factum à *Bernhardo* Antistite velamentum, & mox consecrationem, ut prædixi, suscepit, sedens LV. annos: tam assidua in Christi servitio, ut Anna; & tantæ largitatis, ut Sareptana, in castitate & abstinentia similis Judith: Ecclesiam sibi commissam diversis decorans ornatus. Hujus obitum signa prænunciabant. Vivarium, quod in orientali parte urbis positum est, usque in mediam diem apparuit sanguineum, & post viridi colore est variatum: Multis est visum, quod meritis istius neptis mea secum palma virginitatis præcederet. Sepulta autem egregia Christi sponsa à *Bernhardo*, antiquæ civitatis Episcopo, non ubi petiit, sed ubi generis congregatio sua rogavit in medio Ecclesiæ coram sanctæ crucis altari, ubi postmodum per ejus nobile meritum cuidam viro diu debili, & cum scabellis diu ambulanti, tribuit omnipotens Deus facilem gressum. Imperator autem transcensis Alpibus, cæterisque adiacentibus provinciis regendo decursis, natale domini celebravit in *Palisbi*, & post hæc ad *Merseburg* veniens, *Bolizlavi* fidem & auxilium suis innotuit fidelibus, & ut ab eis ad excusationem, aut indictmentem rei emendationem is vocaretur, unanimis poscit. Interim nepos meus Comes *Wiprinarius*, instinctu male suadæ juvenutis, & dolosarum machinamento mulierum, cum paucis ad urbem *Bichlingi* vocatam, dominica die venit, & dominam ejusdem *Reinbildam*, prius à se desideratam, fraudatis custodibus, rapuit invicam. Namque Imperatori, ut nulli absque

Hedvigt
illam Sig-
fridi con-
jugem vo-
cat Andæ
Chronic.
Mbtis Scr.
pag. 36.

Wirinhatig
rapit Rein-
bildam.

scientia & consilio fuisset unquam sociaretur marito, hæc antea firmiter promiserat, & ob hoc cum clamore & ejulatione deductur. Hoc audientes cum clientibus satellites, armati conveniunt, & ex his unus *Vuller* nomine vulnere dolo traditur. Sed unæx ancillis cum se pariter abduci rogaret & jussu senioris sui hanc sumere *Albinus* nobilis voluisset, vallatur undique, & nepotem meum jam tunc egressum revocat in auxilium. Hic antequam ei succurreretur, proli dolor, oppetiit, & dominus ejus adveniens intra clauditur, & ab uno servorum fauciatur, quem protinus lancea perfoctum muro infixit, & ceteros, ut sibi propius accedere non auderent, tenuit: & cum suis longè cum matrona jam exisse, sibi autem nullum evadendi locum patere vidisset, relicto protinus equo, se dimisit a muro, & à lapide sequenti admodum depressus, tristis vix pervenit ad socios. A quibus usque ad villici *Cæsar*is domum portatus, ibi cum paucis est admissus. Et dominam cum magna festinatione avexerunt, nunc hic nunc illic cum ea latitantes, & adventum domini sollicitè præstolantes. Sed villicus iniquitatis hospitem infirmum Imperatori mox prodidit, & ejus mentem fecit nimis hilarem. Speravit enim cum in suam venientem potestatem in exemplum aliis periturum, aut pretio ineffabili ab hoc redempturum. Nox jam erat, & *Bernhardus* ac *Günzelinus*, & *Vilhelmus* Comes cum suis militibus à *Cæsare* missi, ubi ægoros jacuit, veniebant, & hos adfuisse, *Virinharus* à suis præsciens, sibi familiarem *Vilhelmum* salutat, ceteris duobus indicens, si gladium elevare potuisset, quod nunquam in eorum potestatem in oculis venire voluisset. *Vilhelmus* vero ejus vulnera ligans, & qui ad *Mersburg*, ut sibi jussum fuerat, venire nullo modo voluisset, intelligens, à suis eum fecit portari ad proximam villam, *Elerstidi* dictam, ibique in domo novis lapidibus firmata, præcepit custodiri, ipse cum suis ad Imperatorem reversus

versus. Eodem die nos ad præsentiam Cæsaris vocati, quali præsumptione suum nepos meus interruperit votum ab eodem flebili lamentatione percepimus. Namque cum *Bruno à Milone* inimico ejus in domo propria, ubi omnibus pax habenda est, occideretur, idque ab omnibus indigenis Imperatori lugubriter injuraretur, multum rogatus, ut suorum more antecessorum tam sceleratis hominibus prædium cum incolatu prohiberet, idq; Sacramentis firmare ex sua parte jussisset, elevatis manibus, omnipotenti Deo & cunctis præsentibus il-
lud se, quamdiu viveret, impleturum promisit. Et quia scimus, multò satius esse, bonum non vovere Deo, quàm postea declinare, rogemus eum, cui hæc dedit promissa, sicubi ea humanitatis gratia, seu malo is fregerit hortatu, emendatione condignare respiscat. Post Imperatoriam lamentationem optimi quique dedere consilium, ut comprehensis omnibus fuisset bonis, domina revocaretur, & huius rei authores aut capri præsentarentur, aut fugientes usque ad mortem persecutionem paterentur. Ipse autem Comes superata infirmitate, si culpabilis efficeretur, capite privaretur: si autem hæc omnia cum consensu matronæ acta fuissent, optimè uteretur sponsa. Frater meus Comes *Henricus* hæc ad implenda illico mittitur, & ut ad *Alstidi* ad publicum venirent colloquium, juberetur. Illo nunc proficiscente, prædicti Comites advenerunt, & Cæsari, quæ facta sunt, nuntiaverunt. Postera die, id est, in sancti festivitate Martini, *Virinbarius* patienti animo adversa quæque sustinens hæcenus, expiravit, nullum hostibus lucrum, suis autem invincibile damnum relinquens. Ob hoc Rex tristatur, & *Thiedricus* hostis ejus lacrymatur. Hoc ego comperiens, *Thiedrico* nepoti meo abeundi licentiam petii, & corpus amici per satellites meos de *Aliminlevo*, ubi tunc Abbatia fuerat, & *Reinholdus* ejusdem provisor egregius debita hoc procuraverat humanitate, ad *Helpirhi*, ubi hoc expectabam, reduxi. Sed eodem jam tunc nimis fortente, ex-

Virinbarii
mors & se-
pultura.

solvi protinus viscera jussi, juxta Ecclesiam jubens sepeliri meam, & usque ad *Vallibi* illud prosequerbar, ponens ad levam dilectæ conjugis. Interim Cæsar in *Assidi* populis jura dabat, & ut præsentēs affirmabant, meis hoc amicis dene-
gabat. Insula, quæ *Porci* dicitur, quia prius Comes *Bernhardus* prædictum voluit occidere *Vvirinharium*, per injustos judices sibi eam Cæsar præcepit assignari. Hoc *VVigmannus* Comes prohibet, & esse injustum affirmat: omnes populi mussant, & Christum domini peccare occultè clamant. Ibi tunc stella multis in medio apparuit die. Et inde exiens, natalem dominicum in *Polisbi* coluit, & in iv. feria ante Pascha ad *Mersburg* venit. In cœna domini Chrisma in ejus præsentia indignus benedixi. In vigilia autem sanctæ resurrectionis, quæ tunc fuit v. Idus Apilis, *Redbaldus*, Abbas *Wirdunensis*, & *Hethenicus*, ejusdem cœnobii præpositus. * In die sancto Archiepiscopus *Gero* missam cantavit, & interim *Orhelricus*, Bojemiorum Dux, advenit, & dies hos solennes duximus admodum hilares. Interea *Herimannus* Marchio Pascha duxit cum socero, & inde vix solutus ad Imperatorem cum nuncio ejusdem diu expectatus venit. Idem legatus, mentiri semper solitus, ad Cæsarem in occidentali parte plu-
ad perturbandum, quàm, ut simulaverat, ad pacificandum, ab instabili seniore suo missus est. Quem cum consociis suimet Imperator suis familiaribus committens, generos suos gratiam ejusdem nudis pedibus quærentes misericorditer suscepit, & tunc demum Sbigneum, ut hæc cerneret, præsentari jussit, & publicè domino ejus respondit. Hic cum alia quam Cæsar præceperat domi retulisset, cum præfato Comite, pacem firmare cupiente, jussu Ducis insausi remittitur, & in conspectu Imperatoris & Principum ejus, fallax & invicem disturbans esse convincitur. Tunc iterum se ad excusandum, vel in obœdientiam ad emendandum, à Cæsare vocatus

Orhelricus
Dux Bo-
jem.
Hermannus
Marchio
legatus Bo-
hemiae ad Cæ-
sarem de-
ducit.

Sbigneus
legatus Bo-
hemiae.

catus, in præsentiam ejus venire noluit, sed coram Principibus suis hæc fieri postulavit. Sed quantam ei benignitatem Imperator prius ostenderit, lector attende. Præfatus Dux mille artium scientia plenus, filium suimet *Misceconem* ad *Othelricum*, Bojemorum provisorum misit, ut memores mutuz consanguinitatis se invicem pacificarent, & cunctis hostibus suis, & maximè Cæsari, pariter resisteret. Ille vero hoc omne in detrimentum sui esse compositum à veracibus accipiens, hunc comprehendit, ex confocils ejus oprimos quosque interficiens, ac cæteros una cum seniore capto Bojemiam reduxit, ac in carcerem projecit. Quod cum Imperator comperiret, *Thiedricum* nepotem meum illuc misit, ut satellitem suum sibi redderet, & si de gratia suimet aliquid curaret, hunc nullatenus proderet. Cui hoc fertur responsum dedisse: *Senioris mei jussa in omnibus sequi tam posse quam velle mihi admodum necesse est. Eripuit me nuper indignum omnipotens Deus de ore leonis, ejusq; casulum in perniciem meam missum mihi tradidit, & si hunc liberum abire permisso, certos hostes in patre & filio semper habeo. Sin autem retineo, aliquem cum eo fructum me acquisiturum sperabo. Vident dominus meus in his omnibus, quid sibi placeat, ac mihi aliquatenus perficiat, & hoc totum devotus implebo.* Sed cum *Thiedricus* cum hac legatione reverteretur, alius mox celeriter remittitur, qui eundem mitti rogaret, firmiterque ei præciperet, promittens ex parte Cæsaris omnem ejus excludi sollicitudinem, & bonam firmari pacem. Tunc *Othelricus* nolens volens captivum reddidit, & Imperatorem multum placavit. *Bolizlaus* autem de ereptione filii supra modum gavisus, per internuncios suimet condignas Cæsari gratias egit, postulans, ut eum sibi ad honorem, inimicis autem suis ad dolorem, remitteret, & futuram utriusque remunerationem ipse veraciter agnosceret. Quod Imperator tunc non posse fieri, respondit, sed cum ad *Mersburg* veniret,

Boleslai
actus.

Misceco Bo-
leslai F.
captus.

veniret, & cum communi Principum consilio suorum voluntati suimet se tunc satisfactorum promisit. Hoc *Bolizlaus* auditus, non bene suscepit, qualiterque filium in suam redigeret potestatem semper tacita mente & crebra legatione revolvit. Ad conditum Cæsar ut venit locum, cunctos optimates, quid sibi de hac re esset faciendum, consuluit. E quibus *Gero* Archiepiscopus loquitur primus: *cum tempus fuit, & cum vestro honore id fieri potuit, me ista hortantem, non exaudisti: nunc à vobis est mens Bolizlavi, ob longam filii retentionem & custodiam, aversa, & vereor, si hunc sine obsidibus, aut aliis confirmationibus remittis, ut in posterum fidei servitio amborum careat.* Talia loquentem maxima presentium turba consequitur, & pars corrupta, id cum honore magno fieri non posse ingeminat. Vicit pecunia consilium, & ut hoc Bolizlavo charius esset, in fidem suam cum omnibus, quæ habebat *Misceonem* recipi jubent. Et hæc * à Cæsare suscipiens, reduxit, & promissa percepit, admonens eundem, & filium, ut memores Christi & fidei, nullum Cæsari incommodum amplius inferrent, nec suos decipi paterentur amicos. Huic dulci horratui fistulæ blandientis more ab his protinus responderetur, quod factis postmodum nullatenus completur. Quamvis enim his aut fides parva sit, aut nulla, tamen hoc nobis imputant, quod ex parte Cæsaris & nostrorum, is tam serò remittitur, qui in numero militum habebatur. Hoc eis erat semper in animo, & propterea se in præsentiam Cæsaris non venire affirmabant. Et verum est, quod vox Evangelica testatur, excusationem aliquam hunc querere, qui ab amico familiari meditatur discedere. Hæc Imperator agnoscens à nobis discessit, & proximos rogarionum dies in *Capungum* fuit, quo ipse curtem suam de civitate, *Cassulan* dicta, transtulit, & ibi cum consilio sui archipræsulis *Heriberti* prædictam *Herhenrico* curam commendavit, & tractatis ibidem rebus necessariis

Misceo à
Cæsare di-
missus.
Heriberto

Capungū.
Casselia.

tessariis in vigilia pentecostes ad *Immablesbusen* venit, illic cum
 Aristite *Meinoverro* hanc sanctam festivè ducens solennita-
 tem. Illic *Valcorbensis* Abbas pins ab cura suspensus deponi-
 tur, & unus ex *Larsfemensis* monasterio *Drachmet* sine fratrum
 consensu prædictorum assignatur. Quo ad sedem suam in
 hac venienti hebdomada, omnis congregatio, exceptis ix-
 flens ablit, ut *Luidolphus* Abbas prædixit, & locum hunc pe-
 nè vacuum non spontereliquit. In his diebus festivis, *Erne-*
stus, inclytus Alemaniz Dux, pueri successor *Hermannis*, cum
 in sylva quadam illicitè venaretur, ab uno militum suimet
 plus ignorantia quam voluntate spontanea, ut cervam sagit-
 tate debuit, proh dolor, vulneratur. Hic quia mortem sibi
 imminere perspexit, socios vocat, & ut reo parcerent suppli-
 cat, & quia hic tunc presbyterum, cui sua confiteretur pecca-
 ta, non habuit, unum ex militibus hujus vice propius accedere
 jussit. Quem cum adesse perspicere, *Omnes*, inquit, *accedite*,
& commortali vestri peccatoris facta, aure cordis percipite, &
qualiter turentur unanimiter succurrite, absentibusque cunctis
fidelibus peccatricem meimet animam quæso commendate, & ux-
orem meam, ut honorem suum servet, & mei non obliviscatur, ad-
monet. Hæc dicens, in quoscunque unquam se aliquid
 deliquisse recordari potuit, cunctis præsentibus innotuit, &
 mox de luce hac ii. Cal. Juhii discessit, sepultus *Virteburg*
 juxta patrem suum Marchionem *Luipoldum*, ut ipse rogavit.
 Hic juvenis, ut spero, felicem habet animam, cui sic ipse vi-
 vens testatus est. Plus placuit coram multis hic erubescere,
 quam coram omnipotenti Deo latere. De hoc exemplum,
 fratres in Christo, capite, & morbum interius latentem me-
 dico cælesti aperite, & antidorum ejus salubre nullatenus
 spernere, & quicumque sit in fine nostro confessor, non more-
 tur in gementi professione peccator, ut ab eo in cœlis inve-
 niatur propius remissor. Ad supra memoratam solenni-
 tatem,

Ernestus
 Dux in ve-
 natu occi-
 ditur, anno
 1014. juxta
 Abbat. Ur-
 spurg. An-
 nal. Heph-
 danni re-
 ferunt ad
 an. 1011.

tatem, & ad prædictum locum quidam rusticus de occidua
 veniens partibus novam Imperatori legationem detulit, &
 hanc nulli nisi soli unquam aperire voluit, portans adhuc
 stimulum hunc, quo tunc pecus arans * minavit, cum hoc
 ei coelitus per columbam iussu fuit. Et hic erat tanta lon-
 gitudinis, ut omnes, qui eum viderant nixis admirarentur.
 Ipse vero rediens, cunctis interrogantibus indicat iussu Cæsa-
 ris, se ad Aqualgrani post expeditionem venturum, & re-
 sponsum ab eo ibidem accepturum: & quia hanc admonitio-
 nem, & crebro etiam innumerabilem, Imperator sprevit,
 vindictam sensit. In nativitate sancti Johannis Baptistæ,
 quæ tunc proxima erat, ad *Gosleri* Cæsar veniens, *Ernesti* du-
 catum nepri suæ & filio ejus dedit, & inde ad *Magdaburg* pro-
 ficiscens, intervenum Christi militis Mauritii ad exuperan-
 dam hostis *Bolizlewi* contumaciam suppliciter rogavit. De-
 hinc ad locum, qui *Sclancisvordi* vocatur, cum exercitu glo-
 merato petrexit, & magnum comprovincialibus, & Marchio-
 ni eorum *Geroni* intulit damnum. 11x. Idus Julii fit nostra
 congregatio, & pro defensione debita habitatoribus his præ-
 datio magna. Postquam nostri *Albim* transierunt, impera-
 trix & ego cum illa ad *Merseburg* pergentes, Cæsaris adven-
 tum in his partibus expectavimus. Nostri autem ut ad pa-
 gum *Lusici* dictum venerunt, à præsidio ex *Ciani* urbe egresso
 tentantur: quod agnoscetes magnam ex eo multitudinem
 occidunt, & *Henricum* qui dicebatur *Superbus*, & qui ex nostra
 regione ob homicidium illò fugit, eaprum in vinculis Cæsari
 præsentabant. Inde usque ad *Oderam* Imperator profectus
 ad locum, qui *Crosna* dicitur, optimos ab exercitu ad *Misco-*
nem ibi turmatim sedentem misit, ut eum de promissa sibi fide
 admonerent, & propter eum ab Imperatore sua perderet bo-
 na, cum deditione sua præoccupare voluisset, unanimiter ro-
 garent. Quibus is talibus respondit: *Agnosco megrasie Cæ-*
saris

* Minare,
 est ante se
 pelleret, Vi-
 de Festum
 in *Agere* &
Agostini.

Gosleria.

Expositio
 Cæsar
 in
Bolizlewi.

faris ab inimici potestate ereptum, & vobis fidem promississe. & tam libenter in omnibus adimplerem, si liber esisterem: Nunc autem ut ipsi scitis, sum mei patris dominio subditus. & quia ille hoc prohibet, & sui milites hic modo presentes talia fieri non patiuntur, invisus omitto. Patriam quam quaritis meam, si possum defendere, usque ad adventum patris, volo, & tunc cum ad gratiam Caesaris, & ad amorem vestrum inclinare cupio. Hoc nostri audientes, egressi sunt, & hæc Imperatori responsa detulerunt. Interim *Bernhardus* Dux cum suis fautoribus, Episcopis & Comitibus & prophanorum turba Luiticorum ab aquilone *Bolzlavum* petiit, & hunc præsentem munita undique secus *Odera* habuit. Cæsar autem in inventione Christi promartyris *Oderam* transmeans, reluctantem Poleniorum multitudinem admodum prostravit, & nemo ex nostris nisi *Hodo* inclytus juvenis cum *Ekkrico* & alio *Guncelini* Comititis Satellite cecidit. Hic cum *Sigefrido*, *Hodonis* filio Marchionis ab Imperatore accusatus, eo quod *Bolzlavo* nimis familiaris hæcenus fuisset, eodem die viriliter se expurgat, & à suis *Hodo* longè digressus, cum hostes solus fugientes insequeretur, sagitta per caput immissa primo oculum & post viram perdidit istam. Sed cum *Misceo* ejusdem corpus cognosceret, quia ejus apud nos fuerat custos & sodalis, multum flevit, & id bene procuratum ad exercitum misit. Eorum autem qui ex parte hostili oppetierunt, non minor erat numerus quam sexcenti, prædam relinquentes nostris ineffabilem. Hoc *Bolzlavus* ubi tunc mansit ab internuntiis festinantibus mox rescivit. & quamvis eò libenter pergere voluisset, tamen præsentibus inimicis introitum patescere ausus non est: quocunque nostri in navibus declinabant, illuc ipse cum suis equo sequebatur alato. Ad ultimum verò erectis celeriter velis, nostri per amnem unum navigabant diem, & inimicis eos tunc comitari non volentibus, littus optatum, secuti comprehendunt, & proxima incendunt loca. Quod

Bernhardus
Dux Saxo-
nim.

*Misceo*nis
humani-
tas.

cum eminus Dux præfatus agnosceret, more solito fugit, & nostris fiduciam & locum nocendi invitus concessit. Dux vero *Bernhardus* cum suis imperatori ad auxilium, sicut ei prius jussum est, venire cum nequivisset, per pedites clam missos ei eventum rei & necessitatem inobedientiæ indicens, vastatis circumquaque jacentibus locis, domum rediit. *Orhelricus* quoque, qui cum Bavaris ad Casarem venire debuit, ob multas causarum qualitates dimisit, & quamvis hi Imperatorem non comitarentur, tamen fidele servitium sua vicinitate ostendunt. Namque *Orhelricus* quandam urbem magnam, *Busine* dictam, petiit, & in ea non minus quam mille viros absque mulieribus & liberis capiens, incendit eandem, & victor remeavit. *Henricus* autem orientalium Marchio cum Bavaris, comperiens *Bolizlavi* milites juxta se prædam fecisse, protinus insequitur, & ex his fortiter resistentibus octogintos occidit, prædamque omnem resolvit. Sed antequam hæc omnia Cæsar comperiret, multum sollicitus, quamvis parvo uteretur exercitu, tamen potestativè quàm diu voluit in his partibus fuit, & tunc reversus ad pagum qui *Diadefisi* dicitur, venit, in angusto, proh dolor, castrametatus loco, ubi nullus excepto apum magistro, qui ibidem tunc intersectus est, sedit. *Bolizlavus* autem audiens Imperatorem alia, quam intraverat, via, hinc exiturum, juxta Oderam omnimodis sua firmavit. Sed cum hunc jam abisse comperiret, magnam peditum multitudinem ad locum, ubi noster consedit exercitus, præmisit, præcipiens eis, si aliqua oportunitas sibi accidisset, hujus saltem aliquam partem lædere tentaret. Insuper Abbatem suum, cum nomine, simulata pace ad Casarem misit, qui protinus ab eo explorator esse cognoscitur, & ibidem quousque omnis penè exercitus, factis in præcedenti nocte pontibus, paludem transcenderet præjacentem, desinetur. Tunc ille Monachus

Henricus
Austrie
Dux.

Bolizlavi
fraudulen-
ta legatio.

habita

habitu, sed dolosa vulpes in actu, & ob hoc amatus à Domino, rediit, & Imperator *Geroni* Archiepiscopo, & *Geroni* inclito Marchioni, ac *Burckhardo* Comiti Palatino, residuos committens, progreditur, & ut se solito cautius circumspicerent, hortatur. Post hæc ab hostibus propè in sylva latentibus magnus clamor ternis mugitibus attollitur, & mox nostrum agmen sagittariis intermixtim currentibus, ab his appetitur. Quibus primo confictu secundoque fortiter resistunt, & ex eis multos palantes occidunt. Sed fugientibus quibusdam ex nostris iterum incurrentes dissipant, & separatos sagittis fallentibus perdunt. *Gero* autem Archiepiscopus & *Burckhardus* Comes vulneratus vix evadentes, Cæsari hæc referebant. *Liudolfus* autem juvenis cum paucis capitur, & *Gero* ac *Folcmarus* Comites cum cæ. militibus optimis occisi, spoliati sunt, quorum nomina & animas Deus omnipotens misericorditer respiciat, & nos, quorum culpa hi tunc oppetiere, sibi per Christum reconciliet, & ne quid ulterius patiamur, clemens custodiat. Imperator ut hoc triste nuncium audivit, ad tollenda interfectorum corpora redire voluit: sed multorum tardatus consilio, id quasi invitus omisit, & *Eidum* antistitem, qui eis licentia infausi Ducis sepulturam impenderet, & *Geronis* corpus Marchionis imploraret, remisit. Venerabilis verò pater Cæsari voluntariè consentiens concito cursu revertitur, & ut miserabilem aspexit stragem, flebiliter ingemuit, & suppliciter pro his oravit. Hunc cum victores & tunc in præda solum morantes, eminus viderunt, de consequentibus timidi, primò fugerunt, deindeque propius accedentem salutaverunt, & sine quâvis offensione cum abire permittunt. Hic à Bolizlavo, multum de perniciè nostra gaudenti, quod postulat impetrans, sine mora rediit, & corpora sociorum cum magno labore inimicis faventibus sepeliit. Funus autem prædicti Marchionis & socii ejus

Cæsariæ
norum clæ
des.

Eid. Episc.
Milanense.

vidredi usque ad *Misui* fecit reduci. Hæc ibidem *Hermannus* Comes flebiliter suscipiens, & usque ad novam urbem, ubi *Gero* Colonienfis Archiepiscopus & *Thiedmarus* Marchio, frater ejus, vitricus istius, pater autem interempti Comitris, in honore Dei genetricis & sancti martyris ejus Cypriani, regnante *secundo Ottone*, Abbatiam construxerunt, cum fratribus suis *Gunthero* ac *Ekkihardo* comitatur, quæ *Gero* Archiepiscopus, tunc terræ commendans, dominam *Abelheidam* ejusque filium *Thiedmarum* ac mœrentes amicos ac milites solatur. Interim *Casar* cum suis ad *Strelam* urbem pervenit, ac *Miseconem* cum exercitu subsequi sciens, *Hermannum* Marchionem ad *Misnensis* defensionem civitatis properare jubet, ipse vero ad *Merseburg* recto tendit itinere. *Miseco* autem à patre nefario instructus, ut primò nostros abisse divisos nullamque posse custodiam esse relictam sensit, Id. Septembr. *Albini*, juxta urbem prædictam, cum VI. legionibus in ipsa transcendit aurora, quosdam circumquaq; jacentia vastare, alios vero urbem præcipientes impugnare. Quod juvenes mei conspicientes, seque rueri posse desperantes, superpositæ civitati munitionem, relictis penè omnibus suis, ascendunt. Ob hoc hostes admodum gavisi, suburbium intrant relictum, & hoc ablatis rebus inventis incendunt, & superius castellum in duobus locis accensum infatigabiliter aggrediuntur. *Hermannus* vero Comes videns auxiliares suos admodum paucos jam defecisse, Christi pieratem, & ejus inclyti martyris *Donati* intercessionem sanctam, prostratus postulans, mulieres ad succurrendum hortatur. Quæ propugnacula attingentes lapidibus viros adjuvant, ignem impositum, quia defecit aqua, medone extinguunt, & (domino gratias) inimici furorem & audaciam minuunt. Hoc totum *Miseco* de monte juxta posito cernens, socios adventantes expectat. Qui depopulantes, & ubi ignis inveniebatur omnia usque ad *Gana* fluvium concre-

Hermannus, *Guntherus*, *Eccardus* fratres *Marchiones*.

Miseconis in *Misniam* interruptio.

Misus obfessa & oppugnata.

Gana fl.

concremant, serò lassis revertuntur equis, & ibi cum seniore suo cras ad urbem pugnaturi pernoctarent, ni Albim crescere viderent. Propter hoc exercitus nimis defatigatus, cum securitate inopinata remeavit, & Ducis sui cor anxium hac prosperitate relevavit. Imperator autem hæc ut audivit, quoscunque tunc colligere potuit, ad succurrendum suo Marchioni propere mittit, & suburbium non longè post redintegrare præcepit. Ad hujus operis supplementum & custodiam Gero Archiepiscopus & Arnulphus Præsul vii. Id. Octobr. cum Comitibus cæterisque compluribus conveniebant. His omnibus ego longè inferior interfui. In xi. diebus incepta ad unguem nos perducentes abivimus, committentes urbem *Fridrico* Comiti ad iv. hebdomadas. Gero Archiantistes Magdaburgensis, & ego ejusdem comes, ad locum, qui *Mucherini* dicitur, veniebamus. Ibi tunc ego de promissis dulcibus eum admonens, percepi ab eodem cum baculo ejus, quem hodie teneo, parochiam super has iv. urbes, *Scudici, Cetrili, Bichini & VVurzla* vii. Calend. Novembr. præsentibus his testibus: *Heribaldo, Hepenè, Ibont, Christino*, atque *Seberio*. Eodem die ad urbem *Curbizi* dictam venimus, ubi convenientibus Archiantistis militibus manifestavi, quam misericorditer erga me senior suus egerit. Ibiq; de infirmitate venerabilis *Frittherna* comperimus, ad cujus hospitium tunc nos fuimus, quæ proli dolor, in sequenti die, id est, vii. Calend. Novemb. hominem exuit iocitorem. Inde Archiepiscopus ad Magdeburg profectus, omnium festivitatem sanctorum celebravit, & ego in *VVallibizi*. Interim Imperator occidentales invicens regiones, quæ ibi tunc erant emendanda, corréxit. Post hæc autem *Eid* Antistes egregius à Posonia saltem cum muneribus magnis reversus ægrotare cœpit. Et in urbe Libzi vocata fidelem Christo animam xiii. Calend. Jan. reddit, & *Hilibradus*, Cicensis Episcopus, ad hujus procuracionem vocatus,

Misne sub
urbium in
Auratum.

Parocci
Ditmaro
concessa
à Gerone
Magd.

Eid. sive Egi-
do terti
Milnenis
Ecclesia E-
pisc. mori-
tur anno
1015. Lang.
in Chron.
Citz. p.

Idi ence-
mijum.

mox adfuit, & domum, qua vir sanctus obierat, optimis redolere odoribus introiens agnovit. Et corpus ejusdem usque ad Mysni profectus. Sepelivit illud coram altari, auxilio Comitis *Wilhelmi*, qui ordine suo eandem tunc custodivit civitatem. Sed quia superius promisi, me de ejus vita in sequentibus dicturum, de magnis pauca loquar. Erat vir prædictus nobilis genere, dives in prædiis, sed paupertate spiritus hæc nihili ducens. Ante benedictionem in *Magdeburg* cum cæteris confratribus regulariter ac multum laudabiliter vivens, & post in divinis gregibus lucrandis altius insurgens, pro possibilitate sua apostolicam imitatus est vitam. Nulla unquam utitur camisia, neque braca, nisi tunc, cum missam cantavit, quam idcirco sæpius dimisit, quia qualiter is unquam sustineret, multi admirabantur. Crebro à suis penè desperatus in stuba vix recreabatur, corpus suum nimis affixit jejuniis, plus nudis pedibus, quam equo laborans. Cum sibi & sociis latè vagantibus victum defecisse, vel aliquid arduum occurrere videret, domino gratias egit, & omnes hoc dicere jussit. In baptizando & prædicatione continua, & confirmatione, non modo suæ utilis erat Ecclesiæ, sed aliis quamplurimis. De his, quibus ipse cum suis vivere debebat rebus, sibi subtractis, penè ducentos Ecclesiæ suimet acquisivit mansos. Chrisma & clerum rarò, templa autem Domini libenter consecravit, & crebro sine missa. Oculi ejus ob assiduam fletus nimii effusionem jam caligabant. Nobis contemporaneis suis ob crimen nostrum ejus conversatio displicuit, & ei nostra: xxxiii. annos & amplius labore ineffabili vivens, finem suum antepredixit, & ut nunquam ad *Mysni* poneretur, multum rogavit. Id namque semper in mente ob timorem futuræ desolationis desideravit, ut ad locum, *Colditz* dictum, ubi Christi magnus martyr corporaliter requiescat, & ipse mereretur tumulari. Sed Comes *Her-*

MANN

manno, sperans precibus ejusdem locum sibi à Domino paratum adjuvari, ut præfatus sum, ibidem fecit eum deponi. In vigilia natalis domini *Meingaudus* Trevericæ civitatis Archiepiscopus obiit in urbe sua *Cophelenci* dicta, sedens lxx. annos & vii. menses, indeque corpus suum ad sedem propriam delatum honorificè ad antecessores suos locatur. Imperator hæc audiens, de tantorum detrimento patrum turbabatur, qualiterque loca bene suppleret vacua, cum familiaribus suis tractavit, & natalem dominicum in *Pathebrun* festivis peregit gaudiis. Et post hunc *Popponem* Liupoldi Marchionis filium, & tunc *Pabenbergen* Ecclesiæ Præpositum, Treverensi præfecerat urbi: & cum is ab *Erkinbaldo*, Moguntiacensi Archiepiscopo, jussu Cæsaris, & licentia Verdunensis Episcopi, qui primus horum in ordine fuit confratrum, consecrari debuisset, à *Thiederico* Metensi antistite, eò quod à se iustus hæc ordinatio fieri deberet, assidua acclamatione, & humili petitione id in cassum prolabebatur. Nam Imperator hunc scripta demonstrantem, & banno id interdicens, non exaudivit, sed unctionem compleri præcepit. In diebus his vice *Eidi* Præsulis *Eluwardus*, *Thietmari* Marchionis Capellanus, hortatu *Hermani* confratris, à Cæsare constituitur, & in dominica die ante palmas in *Merseburg* à *Gerone* Archiepiscopo nobis faventibus benedicitur. Proximam palmarum jucunditatem Imperator cum *Henrico*, venerabili *Wirciburgensis* Ecclesiæ Episcopo, complens, quarta feria ad *Bavenberg* venit, ibique coenam domini & passionem cum Paschali tripudio honorabiliter peregit. Et quia *Rudolphus*, Burgundionum Rex, avunculus ejus, sicut vocatus erat huc venire non potuit, nepotem sibi dilectum obviam sibi pergere rogavit. Fit eorundem conventio in urbe *Argentina*, & mutua charitatis invicem larga benignitas consociis accidit utrisque. Fuit quoque ibidem *Rudolphi* regis inclita

Confluencia, seu *Cophelenci*.

Poppo Meingaudi in Archiep. Treverensi successor.

Eid Ward five *Eil Wardus* *Eidi* successor.

Rudolphus Rex Burgundionum.

Congressus Cæsaris cum Burgundis *Argentina*.

603 juu, x,

Wilhelmus
Burgundus
Episc. | fu-
gientem
canibus
indagat.

Basilica.

conjunctum, quæ familiaritatis hujus adiutrix, filios sulmet duos, senioris autem sui privignos, Cæsari commendavit: & dilectis sibi militibus, hoc totum dedit in beneficium, quod sibi ab avunculo suimet tum concessum, & quod *VVilhelmus* Pictaviensi hæcenus habuit regio munere præstitum. Imperator sapiente usus consilio, hoc voluit cum hisid sibi firmius subdere, quod longè prius Rex prædictus ei sacramentis post mortem suam sancierat. Omnem namque Burgundiæ regionis primatum per manus ab avunculo suimet accepit, & de maximis rebus sine ejus consilio non fiendis securitatem firmavit. Episcopatum in regione cuidam nobili viro dedit, de quo postea vix securus evasit. Namque *VVilhelmus* præpotens vir in his partibus, ut hoc omne comperit, eundem persequi, & ad ultimum fugientem solum canibus præcedit inquiri: quos cum Antistes jam defarigatus larrantes audiret, quod unicum tunc habuit solatium, signo sanctæ crucis sua post se signans vestigia, quasi mortuus jacuit, & ad prædam paratus fuit: & ecce canes rabidi, loca eminus olfacientes signata, ut granditurbine retracti, reversi sunt, & sic verus domini famulus per incognita nemoris loca ad amicos perrexerit fines. Cæsar autem regi & contestali ejus cunctisque suimet Principibus ineffabilem pecuniam dedit, & firmata iterum antiqua traditione, eos abire permisit, ipse exercitu congregato ad *Basulam* urbem profectus. Sed cum ibi *VVilhelmum* munitis urbibus resistentem, & introitum sibi prohibere cupientem audiret, parvæ multitudini diffusus, amicam manum undique secus colligit, & provincias sibi rebelles præsumentes incendio latè flagranti securus desolavit. Cumque se nullam urbium earundem expugnare pro certo sciret, reversus est tristis, quod nec hic nec in parte orientali nocituram hostibus suis intulit molestiam. Interim imperatrix in nostris commorata provinciis defensionem patriæ cum

cum nostris Principibus meditatur. Hostis autem noster *Bolizlavus* inter hæc nil nostris læsit, sed sua munit, & certus de eventu Cæsaris effectus, lætatur, & nimis extollitur. Namque multi, quibus hoc cognitum erat, veraciter asseriebant, si Cæsar ad eum tunc ut matrem veniret, timore, quod eundem de nostris respiceret, restituere, & eum ad servitutem suam, pace tantum concessa, promptum & fidelem habere potuisset. Sed *Burgundionum* Rex, mollis & effeminatus, bona quæ nepoti suimet promisit, impedire eorum instinctu voluit, quibus relaxato iustitiæ freno, velut infelici vitulo per latum liberos currere placuit. Cum vero iterum coeptis persistere studuit, eorum constatione & pessima reluctatione non potuit. Nullus enim, ut audio, qui sic præsit in regno: Nomen tantum & coronam habet, & Episcopatus his dat, qui à Principibus his eliguntur, ad suam vero utilitatem pauca tenens, ex impensis antistitum vivit, & hos vel alios in aliquo extrinsecus laborantes eripere nequit. Unde hi manibus complicatis cunctis primatibus, velut regi suo serviunt, & sic pace fruuntur. Quod hoc solum talis rector inter eos dominatur, ut eo liberius malignorum furor invicem vagetur, & ne lex nova alterius regis ibi adveniat, quæ inolitam consuetudinem rumpat. *Vilhelmus* Comes, de quo prædixi, miles est regis in nomine, & dominus terræ re, & in his partibus nullus vocatur Comes nisi is, qui Ducis honorem possidet; & ne illius potestas in hac regione paulo minus minueretur, consilio & actu Imperatoris majestati, sicut prædixi reluctatur. In præcedenti ætate *Bernhardus*, sanctæ Ferdensis Ecclesiæ pius pater & antistes, cum se ad occasionem hujus vitæ vidisset inclinare, cunctos debitores suos ad se dulciter vocans, in dominum, & in Ecclesiam sibi commissam humanitus deliquisse ammonuit, & confitentibus cunctis misericorditer indulgit. Omnes autem, qui se aliquo contra eum fore culpabiles negabant, sic arguebat;

Vide Sigbert. ad an. 1010.

Burgundionum rex, nomen potius quam res.

Comitum *Burgundie* potentia.

Bernhardus Episcopus *Ferdensis*.

Cc

bat;

bat; *Ne, quaso, filii sic faciatu: non concupisco vos ex mea, vel successoris mei parte ullatenus decipi, sed nunc volo vos à talibus exsolvi, & pace sincera à vobis segregari.* Is Ecclesiam suimet cœmans, iuste acquisitis, adauxit; Imperatorem suum, & omnes Christo fideles, ex corde dilexit; & maxime sibi subditos summi pastoris exemplo amavit. Sedebat ille vir venerabilis XXIV. annos, & turrim unam ex lapidibus, qui in hac terra pauci habentur, juxta Ferdensem Ecclesiam fabricare incepit, & exin subtractus est à nostris aspectibus Lucifer ille 11x. Cal. August. Quod cum Imperator comperiret, ut filius absentiam patris, sic flevit mortem tanti senioris. In cujus vice *Vidzgerum*, Coloniensis Ecclesiæ quondam præpositum, & tunc ab *Heriberto* Archipræsule depositum, Cal. Septemb. diu renitentem posuit, & ab *Erkanbaldo* Archiantistite consecratum ad sedem propriam cum honore magno remisit. Notandum quoque, & non absque singultu proferendum, quod monasterium in *Mimmilæve* constitutum à libertate diu corroborata in servitutem redactum est. Deposito namque ejusdem cœnobij Abbate *Reinildo*, dispersisquelatè confratribus his, *Heresfeldensi* Ecclesiæ, ejusque tunc provisorii *Arnoldo*, illud subditum est. In quadam provincia Sueviæ regionis, & in comitatu *Bezelini* Comititis, accidit res una mirabilis, & admodum terribilis. Una mulier maritata, subitanæ mortis nexibus depressa, oblit. Hujus corpus post lavationem & debitam procurrationem ad Ecclesiam à mœrentibus sociis delatum est. Hæc à feretro se ex improvviso erigens, ac præsentibus cunctos fugans, evocat ad se virum suimet cum familiaribus cæteris, ac his specialiter munus singulare ascripsit, verbis consolata dulcibus. Ac post hæc in pace quievit. Mirum est, quod dico, sed mirabilis domini hæc solùm opera cognosco. Et ne quis hæc vera esse diffidat, testimonium his haud vituperabile profero. Prædictus Comes hoc Impera-

Vidzgerus
Bernhardi
seu Bern-
hardi suc-
cessor,
Wickgerus
vocatur
Crantzio,
Metrop.
lib. 4. c. 12.
Monaste-
rium Mi-
meleven
subditur
Heresfel-
densi Ec-
clesiæ.
Bezelinus
Comes
Suevus.

tori provero retulit, & ille mihi coram multis confratribus id intimavit. Sæpè contigit, quod in imagine mortuorum callidus homini apparet inimicus, hunc modis tentans deludere varijs, & stulti quique sic esse autumant. Ego autem veraciter innotesco cunctis fidelibus, quòd post commendationem animæ, ac debitum sepeliendi officium, more Christiano diligenter completum, corpus illud exanime nunquam ante universæ carnis resurrectionem, absque omni ambiguitate complendam, surgit, nisi meritis justorum ad tempus fiat, quod tunc solum accidit, cum mundus instat eorum inclyta conversatione floruit. Puto prædictam mulierem multum valuisse, cui post mortem gustatam justum complere desiderium, & tunc sine gemitu denuo licuit somno pacis obdormire. Beatus ille, qui opus bonum acceleratione continua perficit, nec moras prælongatione diutina suspendit. Contra autem ille miserorum loco assignatur, qui aut iusta proflus spernere, aut hæc, ut non possint complere, differre conatur. In utrisque ego sæpè culpabilis duas tantum res nunc profero, in quibus memetipsum graviter accuso. Post decretum in *Throtmanni* peractum, *Richarius* Magdeburgensis Ecclesiæ Presbyter, & Spiritualis frater meus, infirmatur, & ego, quia non oramibi, eundem non visitavi. Cum autem pridie quàm ille vir justus obierit, venirem, ad eum non accessi, sed in posterum distuli diem, & tunc sine mea caritate mortuus est. Corpus ejusdem ad Ecclesiam delatum de confratribus nostris, & quia vigilias sustinere non potui, à vicario meo custoditum est. Hic non longè post sepulturam ejus in somnis apparens mihi, quare, dixit, non visitasti me, & psalterium non cantasti, neque memoravi in *Throtmanni* juveniam fecisti? Qui cum excusationem audiret, respondit, male hæc dereliquisti. Et tunc interrogabam eum, quomodo valeret? & ille, ut in sabbatho, inquit, obdormivi, in alia ad requiem dulcis gaudia transivi, Cumque ego

Monasticæ
formæ.

sciscitater ab eo, qualiter se patris mei atque matris res haberet, bene tetulit, sicque prosecutus: *Genitrix tua per me tibi indixit, te in 21. & aut 2. feria eam affecturum, & hoc ingenio evigilavi, pro certo sciens, communem justorum institutionem sanctam esse ac salubrem. si custoditur, sin autem, grande periculum.* Et si in hoc nullam accuso præter me, vereor tamen maximam multitudinem, hujus pacti alteriusque esse prævaricatricem, & quanto plus spernimus mandata præpositorum, tanto culpabiles sumus in examine eorum. Insuper in altero deliqui crimine, quod me unquam fecisse, pœnitet ex corde. *Redingus, Parthenopolitanae congregationis præpositus, in quadagesima, quæ finem suum præcesserat, me huc venientem caritative suscipiens, loqui secum in secreto postulat, & obortis mox lacrymis, sic exorsus est: Subitanea me deprimi morte multum timeo, & præcedentis causæ vobis aperio. In Arnaburgensi civitate semel, & in ista bis sic mihi ex improvise accidit, ut nec videre vel aliquid potuissim audire, exuperans hoc celeri auxilio Christi. Ex hoc tempore nimis sollicitus fui, & confratribus meis adhuc, ut spero, idoneis, vulnus iniquitatis meæ retexi: & quia vos mihi fidelem semper agnovi, ad testimonium meæ confessionis supplex voco: quia me non diu victurum existimabo. Hanc petitionem devotus suscepi, ac me in omnibus eidem satisfacere promisi. Post hæc idem me de talibus admonuit: & quia tunc tempus congruum non fuit laudabilis desiderii satietatem à me non percepit. Quamvis alicujus conversi plagam ob infatigabilem conscientie meimet peccatricis scœtorem libenter non inspiciam, & curare desperem, tamen hujus confratris onus libenter subirem, si opportunitatem aliquam nobis adhuc respondere vidissem. In proxima parasceve Rotmannus Presbyter, & Archiepiscopi præpositus Geronius, improvisæ necis impetu nocte deprimitur, & in lecto mortuus invenitur. Hoc admirabile*

& ni-

& nimis terribile cunctis audientibus videbatur. Sed, Domino gratias, pridie elemosynam largiter, & confessionem suam communiter, & non sine fletu magno fecit. In sabbatho sancto huc veni, & sanctam hanc solennitatem cum Archiepiscopo meo celebriter peregi. Ibi tunc *Rodingus* prudens homo, ac per omnia cautus, fratri suo, & dilectæ sorori, suam dividens substantiam, *habete hæc*, inquit, *vobis, ut cum me citò corporaliter perdatis, in hac charitate vobis me fidelem fuisse agnoscatis.* In nativitate verò Johannis Baptistæ cum fratre meo Abbate *Sigefrido* fui, & ibi præposito sæpè memorato ultima salutatione valedicens, nil me ad accipiendam reconciliationem sibi, pro dolore, exhibui, nec huic me amplius expetere sensi, & tunc cum eundem, sicut prædixi, post mortuum comperire, tunc serò hoc ingemui, ad quod prius respicere neglexi. Præfuit autem confratribus suis frater fidelis, sepultus in porticu australi juxta monasterium. Huic in sequenti successerat antio *Giddo* venerabilis pater, quondam scholæ magister, sed tunc Ecclesiæ custos in festivitate Apostolorum Petri & Pauli, id quorum vigilia pius obiit *Esico* inclusus, qui multa ob Christi amorem mutaverat loca. Zelus dominicæ domusque est in Christo mater nostra spiritualis, etsi raro, tamen interdum comedit me. Ideoque quemadmodum sum locutus, me proposito intermiscere operi compellit. Audivi sæpè numero *Angelos* ab Angelica facie, id est *pulcræ*, sive quod in *angulo* istius terræ sibi sunt, dictos, ineffabilem miseriam à Sveino, Haraldii filio, immiti Danorum rege, perpeffos esse, & ad id coactos, ut qui prius tributarii erant Principis Apostolorum Petri, ac sancti patris eorum Gregorii spiritualis filii, immundis canibus impositum sibi censum quotannis solverent, & maximam regni sui met partem capto ac interempto habitatore, tunc hosti fiducialiter in habitandam inviti relinquerent.

Anglorum
nominis
fabulosa
notio.

Sveino Dac-
nus Harald-
di F. Ang-
liam cap-
tit.

querent. Consentiente hoc domino, & ob castigandas quorundam suimet fidelium culpas, hostes prædictos ad hoc instigante, tantum in se vit persecutor, qui nec suis parcere unquam didicit. Ille, inquam, supra memoratus non rector sed destructor, post mortem patris sui à *Normannis* insurgentibus captus, cum à populo sibi tunc subdito cum ingenti precio solveretur, quia ob occulta pessimorum insurrectione se ob hoc servum nominari comperiret, quod salubriter in paucis ulcisci potuit, hoc impatiens communi damno, & si voluisset scire, sibi maxime nocenti, meditatur vindicare. Potestatem namq; suam hostibus extraneis tunc relinquens, securitatem vagatione, pacem bello, regnum exilio, Dominum cœli & terræ Diabolo mutavit, & habitata quoque vastando, sic se suorum non emptitium neq; volentem dominum, sed spontaneum crebrò se iactavit inimicum latè pro dolor, regnantem. Ille autem cum grandi labore sui & contemporarium inter pios impius diu conversatus respectu divino mors multorum, morte tarda deprimitur, & fugientibus mox sociis ibidem sepelitur. Quod cum *Adelrad*, Rex Anglorum, multo tempore ab eodem fugatus, pro certo comperiret, gratias agens domino, patriam lætus revisit, & collectis in unum cunctis militibus suis, corpus inimicum exterminare conatur, & ut hoc non fieret, quædam matrona prius per familiares suos admonita servatum pignus à terra elevans, et si indigena, tamen ad patrias navigio direxerat arctos, id est, septentrionalem plagam. Quæ hoc nomen ab arcturis duabus, hoc est, ab urtis majoribus & minoribus sortitur, quas serpens unus, ut astrologi asserunt, circumdat, & dividit. Pars terræ illius tantum frigida est, quantum à solis calore aliena, & mentes incolarum charitatis geminæ expertes ibi sunt *scythæ*, qui domos suas secum vehentes feris & equino lacte pascantur. In his partibus est unus Rex, *Gulring* nomine, qui in monasterio Ferdensi sub Episco-

Adelrad
rex Anglorum

Plaga ar-
ctos.

Scythæ.

Gulring
Rex

Episcopo ejusdem loci *Erpene* in clericatu educatus, ad diaconatus gradum pervenit indignus. Sed postquam prædictus Antistes obiit, ipse, elapsus nomen & ordinem, alter *Julianus*, abiecit, & vocabulum Christianitatis solum professus, in multis invenitur longè alienus. Is à suis primò ut est agnitus, illico suscipitur, & hæreditario honore sublimatur. Quod domino displicet, nemo laudet, nullus imitetur, præsens fructus ob terrorem futurum spernatur. Et ille Rex servus peccati filius mortis, non, ut putat, dominatur, sed quotidiano pondere aggravatur: De quo Deus per Esaiam clamat: *Filios enutrivisti, exaltavi, ipsi autem spreverunt me.* Pro cujus consociorumque ejus conversione, & digna emendatione ac perseverantia, omnis Christianitas orat, & ne tale quid in membris suis amplius patiat, Deum imploret. Quamvis de illo hoc solum dicerem, sed, pro dolor, alii, qui similem subiere sententiam, illud Pauli non attendentes: *Quia melius est viam veritatis non cognoscere, quàm post notitiam declinare.* Sed quia nullus ad comprehendendas aquilonaris regionis varietates, quas natura præ cæteris mirabilis ibidem operatur, & crudeles populi istius executiones sufficit, immerito & de geniminis viperarum, id est, filiis *Syenni* persecutoris, pauca edissero. Hos peperit ei *Misecanis* filia Ducis, soror *Bolizlavi*, successoris ejus & nati: quæ à viro suimet diu depulsa non minimam cum cæteris perpessa est controversiam. Hujus proles multam in omnibus patrissantes, dilecti genitoris corpus delatam flebiliter suscipiunt, & tumulant, & quicquid decoris patri suimet ingeri ab Anglis propositum est, paratis navibus ulcisci studebant. Eorum facinora quæ his intulere plurima, me quia latent, præteriens, illud stylo breviter appono, quod mihi quidam pro veritate sibi cognitum intimavit. Anno dominicæ incarnationis M. XVI. & in mense Julio, prædicti fratres *Harald & Canut*, ac cum Duce suimet, cum

Scatchell
bonæ.Haraldi &
Canuti ex-
peditio An-
glicana ann
no 1016.

CCC. &

Ethelstenu-
mus & Eth-
mundus
Angli.

1140

CCC. & XL. navibus, *Thurgo* egressi, urbem quandam no-
mine *Lundunam*, ubi Regina, tristis nece viri suimet, & defen-
soris, cum filiis *Ethelstano* & *Ethmundo*, & duobus Episcopis,
cæterisque primatibus, sedebat, præsidio, circumdant, & na-
ves singulas LXXX. viros habentes per flumen, quod *Timissi* vo-
catur, ducentes, vi. menses eandem impugnant. Regina
autem tunc bello defatigata assiduo, nuncios misit, qui ab eis
pacem peterent, & quid ab eo poscerent, diligenter inquire-
rent. Responderetur protinus ab his inexplendis hostibus, si
Regina filios suos in mortem, seque, cum XV. M. argenti ponderi-
bus, & Episcopos cum XII. M. & omnibus loriceis, quarum M. XXIV,
& numerus incredibilis erat, redimere, & adhuc speranda recep-
tos obsides electos dare voluisset, sibi tantum sociis, suimet pacem
cum vita adipisci potuisset; sin autem, omnes tum clamabant, eos
in gladio perituros. Venerabilis verò Regina cum suis hac
legatione admodum turbata, post longam æstuantis animi
deliberationem, se sic facturam spondit, & id cum præo-
minatis firmat militibus. Interim confratres secundo noctis
silentio in navicula præmissum evadentes periculum, quos-
cunque poterant ad defensionem patriæ & ereptionem matris,
hoste adhuc hoc ignorante, congregabant. Sed cum in una
dierum *Thurgur*, piratarum Dux, ad depopulandos fines pro-
ximos cum multitudine egrederetur ex improvviso hostibus
occurrentis, eos offendit, & ut eosdem eminus aspexit, socios
exhortans viriliter hos adiit, & occiderunt utrique *Ethmundus*
Rex, & Dux *Thurgur*, cum maxima sociorum multitudine, &
nec his neque aliis ulla spes optatæ venit victoriæ, sed vulne-
rati sponte discesserunt, hoc solum gementes, quod sic for-
tuitis id accidit casibus, nobis autem scriptura prohibet, cre-
dere fatum vel casum aliquid esse. Dani tunc quamvis im-
becilles, socias tamen naves visitant, & intelligentes urbi solati-
um ab *Ethelstano* superstiti, & *Britanniæ* venientibus, afferri;

Ethelstein
& Ethmūd
elapsi, ar-
ma capi-
unt.

Ethmundi
& Thurgur
si cædes,

Danorum
fuga ex An-
glia.

trunca

truncatis obsidibus fugiunt, & destruat eos atque disperdat
 protektor in se sperantium Deus, ne unquam solito his vel alijs
 noceant fidelibus. In ereptione civitatis illius gaudeamus,
 & in cætero lugeamus. Percepi quoque à relatu prædicti ho-
 minis Sevvaldi, factum miserabile, ac idcirco memorabile,
 quod perfida Northmannorum manus, Duce adhuc Thurkilo,
 Cantuariæ civitatis egregium Antistitem, *Dunstan* nomine, cum
 cæteris caperet, & vinculis & inedia ac ineffabili pœna, more
 suo nefando, constringeret. Hic humana motus fragilitate,
 pecuniâ eis promittit, & ad hanc impetrandâ inducias posuit,
 ut si in his acceptabili redemptione mortem momentaneam e-
 vadere nequivisset, semetipsum gemitibus crebris interim
 purgaret, hostiam domino vivam ad immolandum. Trans-
 actis tunc omnibus designatis temporibus vorax piratarum
 Charybdæ, domini famulum evocat, & sibi promissum cele-
 riter persolveri tributum, minaciter postulat. Et ille, ut mitis
 agnos: *præsto sum, paratus ad omnia, qua in me nunc præsumitis*
facere, Christi amore, ut suorum mercedem fieri exemplum servorum.
Non sum hodie turbatus. Quid vobis mendax videar, non mea
voluntas, sed dira effecit egestas. Corpus hoc meum, quod
in hoc exilio supra modum dilexi, vobis culpabile offero, &
quod de eo faciatur, in vestra esse potestate cognosco; animam
autem meam peccatricem creatori omnium, vos non respicientem,
supplex committo. Talia loquentem profanorum agmen val-
 la vit, & diversa hunc ad interficiendum arma congerit. Quod
 cum eorum Dux Thurkil à longè vidisset, celeriter occurrens,
ne quæso sic faciatis, inquit, aurum & argentum, & omne quod hic
habeo, vel nullo modo acquirere possum excepta navi sola, ne in
Christum Domini peccatis, libente animo vobis omnibus trado. Tam
 dulci assatu infrenata sociorum ira, ferro & saxis durior, non
 molitur, sed effuso innocenti sanguine placatur, quem com-
 munitè capitis bouum & imbribus lapidem, atq; lignorum
 infusione protinus effundunt. Inter tot frementium impetus,

& coelesti jucunditate, ut signi sequentis efficacia protinus restatur. Unus namque inter primicerios membris effectus debilis, agnovit in semetipso quod deliquit in Christo electo, sicut scriptum est: *mihi vindictam & ego retribuam, dicit dominus*. In hoc Christi athletæ triumpho miseri ejusdem persecutores devicti, dominum & pecuniam à Duce suimet sibi exhibitam & ad ultimum, nisi resipiscant satisfaciētes perdidērunt animam, & ille cum stola innocentia mentis & corporis hastenus dealbata, & tum rubro intincta sanguine, divinum placavit obtutum. Hunc intercessorem nos peccatores precibus assiduis acquiramus & apud majestatem divinam plurimum valere credamus. In supra memorati circuitu anni quæ mala Christicolis peccati vindex intulerit, non sine gravi dolore edissero. Quarta Id. Febr. & in vi. feria subsequaturæ signa miseriæ, in ipso noctis crepusculo tonitrua cum fulminibus, & magnis tempestatibus in diversis nocentia locis terribiliter intonuerunt. Quidam namque contractis ætali impetu domibus obierunt, alii autem vulnegrati vix mortem evaserunt. In sylvis cadentibus magnum quoque accidit damnum. In provincia, quæ *Hasségun* dicitur, iv. confratres, quorum hæc sunt nomina: *Oelli, Burchard, Thiedric, & Poppe*, à quodam libero qui *Bern* dicebatur, milite bono, sæpe contempti collectis agminibus irruentes in eum non minus quam viros centum scutatos habentem peremerunt, non nullis utrinque operientibus. In Longobardia *Sarraceni* navigio venientes *Lannam* civitatem, fugato pastore, in vadunt, & cum potentia ac securitate fines illius regionis inhabitant & uxoribus incolarum abutuntur. Quod cùm domino Apostolico, nomine *Benedicto* fama deferret, omnes sanctæ matris Ecclesiæ, tam rectores quàm defensores congregans, rogat ac præcipit, ut inimicos Christi, talia præsumētes viriliter secum irrumperent, & adjuvante domino occiderent. Insuper inaffabilem

Temp-
ra,

Irreptio
Sarraceno-
rum in Ita-
liam,

navium multitudinem tacite præmisit, quæ eis redeundi possibilitatem interciperet. Hoc Rex Sarracenus animadvertens, primo indignatur, & tandem, paucis comitatus, navicula periculum imminens evasit: sui verò omnes conveniunt, & adventantes prius irruunt hostes, eosque mox fugientes miserabile dictum, dies & noctes prosternunt. Respexit tandem Deus, gemitu piorum placatus, & odientes se fugavit, & in tantum devicit, ut nec uno de his relicto, interfectorum & eorumdem spoliis multitudinem victores numerare nequirent. Tunc Regina eorum capta, ob audaciam jure capite plectitur. Aureum capitale ejusdem ornamentum, invicem gemmatum, Papa sibi præ cæteris vendicavit, postque Imperatori suam transmisit partem, quæ mille libris computabatur. Divisa omni præda, victrix turba læta mente ad propria revertitur, ut triumphanti Christo dignas persolveret odas. Rex autem prædictus, morte conjugis & sociorum admodum turbatus, summo Pontifici saccum castaneis refer-
Sarraceni
vincuntur.
Regis Sara-
cenici mi-
nus.
tes sibi esse allaturum intimavit. Percepta hac legatione Papa marsupium eidem milio plenum internuncio talibus dictis reddidit: *si non sufficiat sibi Apostolicam satis lasse dotem, secundo veniat. Et tot loricatorum, vel plus, se hic inventurum pro certo sciat.* Homo cogit, & loquitur, dominus indicat, quem suppliciter quisque fidelis oret, ut talem plagam misericorditer amoveat, & necessariam operæ pacis securitatem pius indulgeat. In insula quæ dicitur *Augia*, xvii. Cal. Novembr. iix. naves, hominibus promiscui sexus tunc impleræ, mari immerguntur. In occidente *Lambertus*, Reinherii filius, cum suis victus ab hoste *Godesfrido*, multorum inimicus occubuit. Non fuit enim in hac terra deterior illo, qui multos in Ecclesiis cum fune campanarum strangulavit. Quot homines hic exhereditaret, vel occideret, nullus explicare valet: nunquam
Lamberti
clades &
immani-
tas, Sig-
bertum
ad annum
1015.

is de perpetrato facinore poenitentiam suscipere curavit. Ille cum fratre suimet *Reingerio VVirinharium* & ejus germanum *Reinzonem* pariter occidit. Hujus pater ad Bohemiam ab *Ottone* in exilium missus, ibidem moritur. Ipsa eorundem patria viventes doluit, amissos gaudet. Hoc duntaxat conqueri debemus, quod eo die propter nocentem ex utraque parte congregientium tot inculpabiles ceciderunt. Ceteræ verò in his partibus strages, proh dolor, in illis temporibus evenere. In regno namque pacifici, & per omnia venerabilis *Roberti* regis, conprovinciales hi mutuo consigentes, interfecti sunt plusquam tria hominum millia. Nec à me prætereundum, quod post hæc accidit, inexuperabile damnum. Namque avunculus meus, Comes *Henricus*, in Christo, & in hoc seculo multum valens, gratulabundus iusta senectute, & bona fine, utriusque debitum persolvit naturæ vi. Non. Octobr. Insuper *VVigmannus* Comes utilis in omnibus patriæ, hortatu secundæ Herodiadis miserabiliter servili præsumptione corruit. Inter prædictum & comitem *Baldricum* longa fuit contentio, quæ Baldricum sæpè in prælio devictum mutuo, in tantum humiliavit, ut inter ceteros primates cum magno versaretur dedecore. Omnem suimet prosperitatem *VVigmannus* æquo ferens animo, & divinæ ascribens clementiæ, pacis fœdere discordiam diu insanientē sedare meditatur, & hostē amabili petitione ad domū suam vocans, convivio & munere accepto placat, & ab eodem ad confirmandum inceptæ dilectionis vinculum invitatur, insibilante hoc per uxorem suam antiquo serpente, ut qui per vim nunquam capi potuit, dolosi saltem retribus ingenii vinceretur. Tunc conivebat laudanda simplicitas herilis animi, quod poposcerat simulata æquitas fallentis amici. In primis optimè suscipitur & illico infecta veneno potione turbatur. Post hæc nimio dolore protinus ingravescente, sequentem ibi vix expectabat diem,

Baldricus
hospitalis
juris violator.

diem, & ur bene remuneratus, & charitative saluatus, abiit. Militibus suis ibidem dolose tardatis, à quodam servo furtive prosternitur, præsente ejusdem seniore *Baldrico*, & hoc nulloatenus ulciscente. Tunc unus ex suis militibus, ut nefandi sceleris authorem occidit, mox interfectus oppetit. Fugiente tum *Baldrico*, & conscientiam in hoc manifestante, miseria ralis, fama vulgante, dilatur, & *Thiedricus* sanctæ *Mimingerodensis* Ecclesiæ Præsul, materteræ meæ juxta qui expectabat, primus advenit, ac dilecti obitum amici in cerore questus insolabili, corpus ad *Freibem* * civitatem comitatur, & hoc ad fratres suos collocare summo opere studuit. De hinc missis per omnem hanc regionem suimet nunciis, ipse com-provinciales & affines hæc ad vindicanda excitat, & cum valida urbem prædictam hostis nomine *Ypplun* possedit, continua devastans loca, & igne consumens. Advenit tandem *Bernhardus* Dux, nepos meus, qui jure, filii præfati Comitis adhuc parvuli, & rotius hæreditatis, tutor, & nefandi criminis ultor, extiterat, & hic tristes, quantum valuit, milites solatus cum cæteris fautoribus urbanos nocte dieque laceffit. Interim Imperator à *Burgundia*, ubi magnam ætatis partem morabatur, digressus, ut primum omnem rei eventum comperit, navigio illuc pergere festinavit, & in illo itinere *Gevehardus*, *Heriberti* Comitis filius, nepos meus, regiæque majestati tunc multum acceptus, ac omni probitate præcipuus, obiit, Imperatorem, & omnes in his partibus constitutos, tristes post se relinquens. Archiepiscopus autem *Coloniensis Heribertus* multum ex parte sui militis *Baldrici* sollicitus, Imperatorem sæpe interpellat, quo urbem diu possessam suæ vellet subdere potestati: cujus assidua petitione Imperator devictus, consensit. Hoste jam tum Cæsaris abeunte, urbs *Ypplun* dicta omnino destruitur, & Comitissa ibidem diutius turbata cum omnibus, quæ habebat, pro dolor, servatur. Omnis maledictio,

D d 3

quam

quam sibi beatus Job imprecatus est, huic, talem promerenti, eveniat. In presenti tempore tantum mali percipiat, ut in futuro veniam saltem sperare liceat. Quicumque in auxilium ejus unquam aspires convertatur ad dominum, & se vehementer peccasse confessus, ad emendationem condignam festinet: quia sibi lo Venenosæ aspidis caret Ecclesia tanti defensoris. In hoc autem anno *Thiedricus* Antistes & *Herimannus* Comes, *Gerberge* filius, de inani re mutuo certantes, sua vastabant. Dehinc amicis persuadentibus, ac maximè jussu Imperatoris, sedati, præsentiam Cæsaris utrinque præstolantur. Anno Dominica incarnationis Imperator à *Palatbi*, ubi celebravit natale domini, exiens, in *Alstidi* Epiphaniam domini solenniter peregit, & in sacra nocte eadem *Fridericus* Comes, fidelis Christo & seniori suo, obiit in civitate sua *Ilburg* dicta. Hic quia sapiens erat & sibi finem hujus vitæ jam appropinquare cernebat, prædictam civitatem fratris suimet filio, nominè *Thiedricus*, ea ratione dedit, ut cum laude sua, quia hæres suimet fuit, & alteri hoc legitimè fieri non potuit, liceret sibi tribus suis filiabus prædium omne, quod remansit tradere. Hujus comitatum, & super *Suisili* pagum potestatem, ille *Thiedricus* Imperatoris munere post suscepit. Fit publicus principum in *Alstidi* conventus: inter *Bernhardum* Marchionem & patruum meimet filios litigium cum emendatione sibi accepta, & juramentum pacificatum est. Inter *Thiedricum* Antistitem & *Herimannum* Comitem inimicitie diu exortæ, & odium, quod erat inter *Eggihardum* & confratres, *Vdeni* filios senioris, ab Imperatore sedatum est, Ibi etiam promissit *Geroni* Archiepiscopo *Bernhardus* Marchio D. argenti talenta pro damni recompensatione illati. Optima quæque Imperator, ibi diu conversatus, fecit. Fit pax inter *Geuehardum* & *Willelhum* Comites. Nuncii de Italia huc venientes gratulabundi ad sua redeunt, Inter Imperatoris ad occidentem dispo-

Fridericus
Comes Ille-
burgi. Con-
fer Append.
Chronie.
Montis Se-
reni p. 202.
Thiedricus
Bedonis F.
hæres Fri-
derici.

Conventus
Principum
in
Alstede.

Bernhardi
Marchio-
nis multa.

Legatio
Italica.

dispositum, ob viæ asperitatem est dilatatum. Imperator hoc, quod ex parte *Bolizlavi* rogatus, laudat, convenisse ad eum Acto cum
Boleslao Principes suos & si quid boni vellet sibi exhibere, cum eorum consilio libenter acciperet. Mittuntur invicem nuntii, & induciæ ponuntur. Cæsar interim ad Merseburg veniens, certitudinem rei hujus expectabat. Ibi tunc multi latrones à gladiatoribus singulari certamine devicti, suspendio perierunt, & Archiepiscopi duo *Erkinbaldus* & *Gero*, & *Arnulphus* Anristes cum Comitibus *Sigefrido* & *Bernhardo* cæterisque Principibus juxta *Mildam* fluvium quatuordecim dies sedebant, *Bolizlavum* per internuncios suimet ad Albim venire rogantes ad colloquium, à se diu desideratum, & tunc erat Scitiani & ut legationem audivit, *se ob timorem hostium suimet illo venire*, dixit, *nullatenus audere*. Et nuntii, *Quid si inquirunt. Seniores nostri ad nigram veniunt Eltram, quid facis?* & ille, *Nec pontem hunc, inquit, præterire volo*. Talibus dictis reversi sunt, dominisque hæc omnia intimabant suis. Imperator autem purificationem sanctæ Dei genetricis nobiscum celebrat. Post hæc Episcopi & Comites ob contemptum *Bolizlavi*, se fallentis, tristes adveniebant & Imperatoris mentem apertis legationibus incendunt. Ibi tunc de futura expeditione tractatur, & fidelis quisque ad hanc præparari moneatur, & ut ullus inter nos & publicum hostem deinceps mitteretur nuntius, vel susciperetur, firmiter ab Augusto prohibetur, & quis hoc hætenus agere præsumeret, diligenter inquiritur. Dehinc Imperator à nobis proficiscens ad *Magdeburg* venit, magno ibidem susceptus honore. Postera luce idem dominica die, quia septuagesima tunc instabat, carnem deposuit & in secunda feria Archiepiscopus capellam septentrionalem benedixit, præsentem Imperatorem. In proxima autem die oritur commotio inter socios Archiantistitis & *Bernhardi Marchionis*, quæ sine periculo sedatur, & Episcopo honorificè si-

Boleslao
arrogantia.

Boleslao in
Boleslavo
decretum.

Animadvertit
in su-
cto.

Possessio-
nes à Di-
mario per-
mutatione
& iurgilio-
ne Casaris
recupera-
to.

Mildevar-
dis quare-
tus Citem-
sis Episcopi
bona resti-
tuit. Xer-
elestus Mer-
burgensi,
quæ ex de-
structione
Gislarum
possederat.
Chroni-
ciz. pag.
769.
Adelheid.
Abbatissa
Quedlin-
burg.

Goslarum
exculta à
Casare.

ficcè finitur. Conveniunt ibidem fures jussu Imperatoris, & à congregantibus devicti, laqueo traduntur. Multa, salutem patriæ respicientia, ibidem finiuntur. Sed ego cum multa sæpe questus sim Imperatori de parte meimet parochiæ ab Ecclesia Misnensi injustè ablata, & scriptis restituta, cumque bona inde mihi profutura sperarem, aliter quam ratus sim, hoc evenire cognoscebam. Namque in Cathedra sancti Petri, quæ est iix. Cal. Martii, cum sederet Imperator, & præsentibus Episcopi adessent, *Gero, Meimvvercu, VVigo & Ericus & Eilbardus*, surrexi, & lamentationem feci. Tunc Imperator & Archiepiscopi, à quibus sperabam auxilium jusserunt mihi, Deus scit invito, qui his resistere non præsumpsi, ut parochiam in orientali parte *Milda* fluminis jacentem, id est, in Burgvardis *Biehini & VVurcin Eilbardo* concederem, & quam ille in occidentali ripa tunc teneret, mihi, hoc nunquam desideranti, relinqueret. Id concambium baculis firmavimus mutuis. Testificor coram Deo & omnibus sanctis ejus, id quod residuum fuit tunc nullo modo dereliqui. Jussit quoque Imperator, ut villas tres, quæ sub prædicto erant Episcopo, *Herimannus* Marchio aut Misnensi Ecclesiæ sacramento retineret, aut mihi redderet. Eodem die Imperator & contestalis suæ à *Gerone* Archiepiscopo magnis honoratur muneribus. Crastinoque inde pergentes, tertia die, id est dominica, ad *Halbersidi* perveniunt. Quos ibi *Arnulphus* Præsul magnifice suscepit, & duas noctes secum habuit. iix. feria ad *Quidilingsburg* profecti, ab *Ethelheida*, venerabili Abbatissa, non minori gloria ornantur. Quarta die monasterium in occidentali monte, ubi sponso cœlesti sanctimonialia monachico habitu serviunt, ab *Arnulpho* Antistite præsentè Augusto dedicatum est. iiii. Cal. Martii, auxiliante eum ad hoc *Gerone* Archiepiscopo, ceterisque confratribus. Ibi tunc Imperator talentū auri dedit ad altare. Inde tunc percepta à nepte sua caritate magna ad *Goslarum* tendens

tendens *villam*, ibidem *iv.* sedebat hebdomadas. Hanc enim tunc multum excoluit. Et quia tunc quadragesima fuit, quæ Christo oportebant, & seculo in multis necessaria erant, operari studuit. Post hæc *Bertoldus*, Lutharii filius, cum suis fautoribus urbem *Munnam* Cal. Aprilis, conducto custode, diluculo intrans, *Baldricum*; *VVigmanni* Comititis inclytum satellitem cum consociis diu repugnantem, occidit, victorque insedit. Pridie ego ad *Misni* præsidio veniebam. In hac hebdomada Principes nostri edicto Cæsaris ad *Gosleri* conveniunt. Ibi tunc a vinculo meimet Sigefrido Comitatus fratris Henrici commendatur, & expeditio in nostris partibus ordinatur, cæteraque patriæ periclitantis proficua & admodum necessaria disputantur. Imperator inde progressus, hoc maius, quod prædixi, primitus comperiens, de futura perturbatione sollicitus fuit. In illo vernali tempore, & in *Bernhardi* Marchionis potestate, nascitur ovis cum *V.* cruribus. Palmas Rex celebrat in *Magonsia*, & in *Ingelheim* pascha, & in his partibus magis honorificè ac potestativè nunquam fuit. Et quia ob tantam solennitatem maxima ibidem finire non poterant, ad *Aquisgrani* ponitur conventus, & tunc illic cum consilio *Heriberti* Archipræsulis *Thiedricum* Metensem Episcopum & *Henricum* fratrem ejus placavit. Regina autem *Cunegundis* à *Francoforte* à Cæsare discedens, cum ad locum, qui *Capnugun* dicitur, veniret, infirmatur, & ibi tunc domino promissit, se ad laudem ejus unum facturum monasterium. Sed quod inter hæc accidit, his annexi haud incongruum est. In urbe Parthenopolitana dux consortores fuere, quarum prior *Alvared* & junior *Irmingers* dicebatur, ambæ admodum laudabilis vitæ, non cum cæteris sanctimonialibus conversando, sed singulariter in Ecclesia, quæ *rotunda* dicebatur, Christo ejusque dilectæ genetrici sedulum exhibebant obsequium. Junior autem exteriorum lumen oculorum perdens, interiori

Conventus
Goslaricus.

Monstrum.

Conventus
Aquisgrani.

Fabula
monastica.

Ec

acie

acie æterno fruitur splendore, & non longè post ad patriam semper optatam vii. Id. Febr. transit. Hujus senior germana nepti suæ inixa *Fritberuna*, & crebro amissæ sororis, & assidue infirmitatis dolore deficiens, nil nisi xiv. hebdomadas, & tres dies supervixit. Hæc pridie quàm carnis debitum persolveret, in excessu mentis effecta in præsentiam sanctæ Dei genericis delata est: Vbi *Tagmonem* & *Vvalsherdum* Archiepiscopos, & *Eidum* Præsulem venerandum, magno lucentes honore, sibi indulgere promeruit. Cognovit quoque ibidem materteras *Geronis* Archiepiscopi, *Mirisuidam* ac *Emnildam* & *Eddilam* nomine quæ Abbatiam relinquens suam Christi amore, juxta monasterium doctoris gentium Pauli Romæ includitur, & aliam, quæ *Odel* dicebatur, omnes illud psalmographi canentes: Placebo domino in regione vivorum. Interim præsentibus cunctis hæc mortua videbatur. Tandem expergiscens, & oculos elevans, quod vidit omnibus innotuit: *Hastennus*, inquit, vobiscum libenter commorabar, nunc consideratū multo melioribus hiis, piges in hac luce me amplius inuovere casa. Dicam vobis in veritate, quod cras vos reliquitura, locum mihi præordinatum munere divino possidere debeo: sicque factum est. Transit autem anima in Christo foelix, xi. Cal. Junii. Hoc verum esse, fratres in Christo, mihi credite, & has Ecclesiæ adjutrices nostræ admodum utiles esse pro certo scitote. In suas orationes sanctas me peccatorem hæc susceperunt, & nil unquam boni ex mea parte, pro dolor, receperunt. Imperator autem audiens contestalem suam levius habere, & votum fecisse domino, grates Christo persolvit ex animo, & Pentecosten in *VVirsbuni*, quam primò sanctus domini sacerdos *Luidigerus* suis construxit impensis, venerabiliter celebravit, Abbate *Heisthenico* sibi pleniter ibidem serviente. Postera die, id est 4. Id. Junii *Thieddegus*, Pragensis Antistes, ac martyris Christi successor *Eselbertus*,

Tegdagus
Episc. Pra-
gensis. S.
Adalberti

berti, viam universæ carnis fideliter adiit. Hic in *nova* educatus *Corbeia*, medicinali arte optimè est instructus. Quem *Bolizlaus*, senior, ob inobedientiam Christi præconis, paralyti percussus, licentia *Thietmari* Abbatis vocavit, ejusque magisterio levius habere coepit. Sed cum *Vorregus* ex hujus mundi caligine, ut prædixi, subtraheretur, auxilio præfati Ducis sedem suam à tertio *Ottone* ad regendum suscepit, de qua post mortem *Bolizlavi* senioris ab æquivoco ejus & filio sæpe expulsum, toties à Marchione *Ekkihardo* reducitur, & magnas patitur injurias. Hic hospites, ut sanctus jubet *Gregorius*, non solum ad se invitavit, sed etiam traxit, hoc maximum habens vitium, quod ob morbum sibi nocentem bibebat supra modum. Paralyticus autem erat, & præ manuum tremore assiduo sine astantium auxilio presbyterorum missam canere non potuit: sicque usque ad finem languescens, bonis, ut spero, animam curabat medicaminibus. Interea *Mararen*ses, *Bolizlavi* milites, magnam Bavariorum catervam dolo circumvenientes, incautam occidunt, damnum sibi ab eis illatum prius ad partem haud exigua ulciscentes. Cæsar verò ad orientem tendens, Imperatricem ad se in loco, qui *Pathebrunnum* dicitur, venire jubet. Inde ambo usque ad *Magdaburg* profecti, à *Gerone* Archiepiscopo honorificè suscepti sunt. In sequenti vero nocte, id est dominica, & Non. Julii tempestas ingruit horrida, homines cum pecoribus simul & ædificiis ac frugibus latè consumens. Imensus quoque fragor sylvas concutiens, vias omnes nimis occupabat. Postera die Imperator cum conjuge & exercitu Albim transiens ad *Liesæ*, curtem quondam *Vigonis* Episcopi, & tunc feris innumerabilibus inhabitatam, venit, duasque ibidem noctes in castris sedens tardantem turbam expectavit. Et post hæc regressa Imperatrice, cæterisque compluribus, ipse turmatim processit. Ipsa verò die *Henricum*, quondam Bavariorum Dux, à *Bolizlavo*,

successor
i doneus;
moritur
anno 1017;
Cosmogr.
Erag. p. 20
ubi plura
in ejus laude
dcm.

Mararen-
ses probo-
ravit.

Expedi-
tio
Cæsaris in
Bolizlavi.

Ec a

quò

Monasterium S. Iohannis iuxta Magd. flammis absumitur.

quò pacis firmandæ gratia perrexerat, cum nunciis ejusdem rediit, quem Imperator audita referentem sua iterum legatione remisit, nilque ibi proficientem, ad dominam & sororem suam abire sinxit. Interea in *monte sancti Johannis Baptiste*, qui juxta *Parthenopolim* positus, eidem est cum appartenentibus universis subditus, res admodum miserabilis XII. Cal. August. & dominica nocte accidit. Horum in dormitorio confratrum lucerna quædam ardens major solito illuxit, & proxima occupans hoc ibidem quiescentibus, id sero intelligentibus, voraci flamma consumpsit: Et cum tale periculum omnes evaderent, unum ex his causa sacerdotalem eripiendi apparatus subito regressum, & in medio ignis peccata suimet confitentem, perdiderunt. Hujus nomen erat *Herricus*. Dehinc monasterium ab ejusdem loci Abbate *Sigefrido* IIX. annis optimè elaboratum, ardens præsentium posteaque advenientium corda turbavit. Insuper duas ejusdem capellas cum refectorio, cæterisque adhærentibus officinis, ignis latè flagrans absorbit: de cujus avaris faucibus divina pietas & confluentium summa devotio, omnes sanctorum reliquias, & maximam thesauri partem, eripuit. Facto autem mane, urbis prædictæ habitatores, & qui ibidem præsidio ab Imperatore relictæ fuerant, conveniunt: detrimentum tale nimio mœrore conquesti. Corporis autem perusti tenuis favillas mane confratres summo opere colligentes suis apposuere prædecessoribus, Abbatique suo tunc absenti per nuncium suimet eventum miserabilem indixere: Qui ut hæc comperit, suis specialiter accidisse peccatis cognoscens quia emendare nequivit, honesta gravitate tulit. Dum hæc aguntur, *Miseco*, *Bolizlavi* filius, Boiemiam, absentia *Orbelrici* Ducis sui minus solito repugnantem, cum X. legionibus invadens, duos dies prædatur eandem, & cum innumerabili captivorum multitudine reversus, patrem gaudiis implevit

Miseco Bohemiam invadit.

inmensis. Cæsar vero cum exercitu suo, & Bohemiorum
 atque Luriciorum comitatu obviam quæque devastans, v. Id.
 Aug. ad urbem *Glognam*, ubi *Bolizlavus* cum suis eos præstola-
 tur, sollicitus venit, & provocantem inter sagittarios latitan-
 tes hostem nostros persequi prohibuit. Inde electas ab exer-
 citu valido XII. legiones ad urbem, eo quod à nostris olim sic
 condita, *Nemetzi* dictam, præmisit, quæ habitatoribus his
 venturum præoccuparent auxilium. Quibus castrametatis,
 hostes adventare rumor indixit, & in nocte tenebrosa, ac in
 magna imbrium effusione, hos lædere nequaquam valentes,
 quosdam effugerunt, nonnullosque civitatem intrare inviti
 patiebantur. Posita autem est hæc in *pago Silensi*, vocabulo
 hoc à quodam monte nimis excelso & grandi olim sibi indito:
 & hic ob qualitatem suam & quantitatem, cum execranda
 gentilitas ibi veneraretur, ab incolis omnibus nimis honora-
 batur. Imperator autem post tres dies ad eandem cum exer-
 citu valido veniens, castris eandem undique secus circumdari
 jubet, sperans sic omnem hosti suo claudere accessum. Sapi-
 ens ejusdem consilium, & in omnibus bona voluntas multum
 ibi prodesset, si in efficiendis rebus auxiliantium sibi affectus
 hunc adjuvaret: Nunc autem per omnes custodias præsidium
 urbi in noctis silentio adveniat magnum. Tunc omnige-
 narum species instrumentorum à nostris parati jubentur, &
 mox parte contraria his admodum similia videntur. Nun-
 quam audiivi aliquos, qui meliori patientia ac prudentiori
 consilio se unquam defendere niterentur, ex parte gentili cru-
 cem sanctam erigebant, ejusdemque auxilio hos vinci spera-
 bant. Si quid his prosperi accidit, nunquam exclamabant,
 nec adversitatem aliquo gemitu ingravescere aperiebant.
 Interim *Maravenses* Bohemiam ingressi, urbem quandam ex-
 pugnant, & cum præda ingenti incolumes exibant. Quod
 cum *Marchio Henricus*, hos petere cum exercitu conatus, au-
 dierat,

Glogonia

Nemetzi
 urbs ob-
 scura

Mora verum
 in Bohemi-
 am Jeru-
 prio & clau-
 des.

Belgoria.

direr, festinus insequitur, & occisis ex eorum numero plus quam mille viris, fugientibus cæteris captivitatem hanc omnem solutam domum remisit. Neque tacendum est, quod alii milites Bolizlavi urbem *Belegori* dictam, XVIII. Cal. Sept., aggressi, & bello eam impugnantibus diutino, Deo gratia, nil proficiebant. Luiticorum autem magna multitudo, quæ domi fuerant, quandam civitatem præfati Ducis petierunt. Ibi plus quam C. socios perdentes cum ingenti tristitia remeabant posteaque ejusdem bona multum vastabant. His quo-

Dix
* Godesfil-
dus Ger-
hardi Co-
mitæ, mul-
tis modis
segunum
inquietan-
tem bello
vicia. Sig-
bernadan.
1014.
Waltherus
cognomen
p Pulyis,

que adiciam mortiferum *Godefridi* Ducis & *Gerardi* Comitæ congressum. * Illi namque diu invicem discordes, certum condixere diem, qua cum suis fautoribus hæc certo duelli judicio discernere. Mense Augusto ac VI. Cal. Septemb., in quadam prati florentis planicie condita configebant, Sed superbiam *Gerhardi* humilitas Christi mollicis, ac socios ejus in fugam subito vertens, non minus ex his quam CCC. prostravit viros: ex quibus fuit unus *Waltheri pulvereo* nomine, eò quòd in favillam sibi contraria redegisser, vocatus, habitu clericus sed re latro eximius. Hic centurio loco cum suis clauditur uno, & tunc sauciatus jacuit in prælio, cui nunquam suffecit sanguinis effusio. Nam perhibent populi, hunc duntaxat cum læticia duxisse diem, quo hastam suam humano cruore aspersam, & domus domini, quibus alii pepercere maligni, incensas ruere vidit. Hic *Burgundia* genitus, & à prædicto Comite quondam captus, non prius ab eo posuit absolvi, quam se eidem semper auxiliaturum, ac loco devoti militis ei servitutum, sacramentis sancivit. Ergo huc vocatus venit, sed ad perpetrandum soliti facinoris augmentum divina tardatus miseratione, non rediit. Capti sunt autem tunc ex parte senioris sui *Sigefridus*, ejusdem filius, nepos autem Imperatricis nostræ, cum *Balarico* aliisque quam plurimis. Sauciatus est ibi *Cano-*
cui

Sigefridus
Gebhardi
F.

cui jam illicite nupsit neptis sua, *Ernesti* Ducis vidua. Prædictus vero Dux nil nisi xxx. milites perdidit, & hos elegantes. Interea perfectis omnibus instrumentis, cum jam ibi tres sederet hebdomadas Cæsar, ad urbem pugnare iussit, & hæc omnia iniecto à propugnaculis igne celeriter ardere vidit. Post hæc *Othelricus* cum suis urbem ascendere tentans, nil profecit. Tunc *Lutici* similia aggressi, deliciuntur. Cæsar autem videns exercitum infirmitate depressum in urbe capiendi in vanum laborare, iter suum nimis arduum ad *Bohemiæ* direxit: Ibiq; ab ejusdem provincie justo Duce *Othelrico* susceptus, decenti munere honoratur. Interim Marchio *Henricus*, amicae meimet filius, longa ægrotatione vexatus xiv. Cal. Octob. Orientalium decus Francorum, obiit, & in septentrionali parte monasterii, in *Sveinfordi*, civitate sua positi, ab Episcopis tribus, *Henrico*, *Eberhardo* & venerabili *Ricnpho*, extra Ecclesiam, ut ipse petiit, juxta januam sepultus est. Hoc Cæsar in *Misni* compiciens multum doluit. *Bolizlaus* vero in *Vvorizlava* civitate eventum rei sollicitus expectans, cum Imperatorem abisse, urbemque suam incolumem stare audiret, lætatur, militibusque congaudet. Pedites autem illius plusquam sexcenti *Bohemiæ* clanculum petentes, prædamque sibi more solito inde sperantes, quem hostibus laqueum extendere, paucis excedentibus incurrere. Sed *Lutici* redeuntes irati dedecus deæ suimet illatum, queruntur. Nam hæc in vexillis formata à quodam *Hermanni* Marchionis socio lapide uno trajecta est: & dum hoc ministri ejus Imperatori dolenter retulissent, ad emendationem xii. talenta perceperunt. Et cum juxta *Vvorzin* civitatem *Mildam* nimis effusam transire voluissent, deam cum egregio L. militum comitatu alteram perdididerunt. Tam malo omine residui domum venientes, à servitio Cæsaris se malorum instinctu ab alienare nituntur, Sed habito post communi suimet placito à patri-

Henrici
Marchionis
mon.

Sveinford.

Luticorum
D. Lutici & Wilzi,
hi quatuor
populi à
fortitudine
dici
sunt: Ky-
zini & Cir-
cipani, eis
Panini;
Tholenzi
& Redari
trans Pa-
nim. Hel-
mo'd.
Chronica
Slav, lib. 2.

à prioribus suis convertuntur. Laborem istius itineris, & commune detrimentum, quis unquam valet explicare? In exuperabilis Bohemix regionis introitus, sed multo deterior ejusdem fuit exitus. Facta est hæc expeditio ad perniciem hostis, sed crimine nostro multum læsit victoribus nostris. Quod enim tunc in nobis non licuit inimicis, peractum est postea criminibus nostris. Desileam quoque quod *Bolizlavi* satellites inter *Albim* & *Mildam* facinus perpetrabant. Namque hi jussu senioris sui velociter egressi xii. Octob. plusquam mille mancipia in his partibus sumpserunt, plurimaque incendio latè confumentes, prospero itinere revertuntur. Imperator autem Cal. Octob. *Merseburg* venit ibique *Ekkibardum*, novæ civitatis Abbatem, & huic XXIII. annos & v. menses præsidentem, *Pragenſi* præfecit Ecclesiæ, eundem v. Non. Novemb. ab *Erkenbaldo* Archipræsule consensu meo consecrari præcipiens. Ibi tunc *Bolizlavi* nuncius *Luidolphum* juvenem, diu captivum remitti promissit, suosque milites apud nos firma detentos custodia, pro ejus deliberatione relaxari petiit: & si aliquem Imperatori nuncium deacquirenda ejusdem gratia mittere licuisset, diligenter inquirat. Assiduo Principum suimet interventu Cæsar his omnibus assensum præbuit, & tunc primo comperit. *Rufforum* regem, ut sibi per internuncium promissit suum, *Bolizlavum* petiisse, nilque ibi ad urbem possessam profecisse. Hujus regnum præfatus Dux postea cum exercitu invadens, generum suimet, & fratrem ejus, diu expulsum, inthronizavit, & hilaris rediit. Imperator à nobis exiens, inde ad *Alſidi* venit, ibique omnium memoriam sanctorum digna veneratione celebravit: & tunc in eodem die *Herdingus*, novæ civitatis ab Imperatore ibidem constitutus Abbas, à *Gerone* Archiepiscopo consecratur. Insequenti dominica die, id est, tertio Non. Novemb.

Cæsar

Æccardus
quartus
Episc. Pra-
genſis suc-
cedit Teg-
dago anno
1018. Cos-
mae Prag.
lib. 1.

Cæsar quoddam prædium, *Rogalici* vocatum, quod tunc ab *Haroldo* milite sibi placito acquisivit concambio, confratribus nostris in Merseburg Christo famulantibus, dedit, & lucum quendam ab *Hagero*, prædicti senioris germano, x. talentis argenti comparatum, eorundem utilitatibus accommodavit, præceptisque suis firmari præcepit. Tres quoque Ecclesias in *Lipxi* & in *Olsinxi*, ac in *Gusna* positas mihi concessit, *Lipxi*. In hoc verasali tempore idem aureum altare ad decus Ecclesie fabricari iusserat nostræ, ad quod ego ex antiqui altaris nostri sumptu auti vi. libras dedi. Sed eum in prædicta civitate Cæsar V. hebdomadas & iv. dies sederet, dilectum sibi locum *Bauenberg* visitat: ibi tunc mense Decembri *Henricum* etiam, quondam Bavariorum Ducem, & tunc lxx. annos, & penè tot menses, sua depositum culpa, pristinis Imperator restituit honoribus die dominica: sicut ei firmatum est prius à *Poppone* Trevirensi Archiepiscopo. Sed antequam huius conclusionem anni faciam, quædam in hoc dicenda interferam. *Thietmarus*, venerabilis sanctæ Asenbrunensis Ecclesie Episcopus, servus sancti Mauricii in Magdaburg, & prius utilis *Magnusia* & *Aquisgrani* Præpositus, caligine quadam obfuscantelumen hoc visibile in priore perdidit anno, ac interiori oculo eò lucidius radiante fomitem totius lucis Christum in defesso labore jam contemplatur. Hic, rege Henrico, successit antecessori suo *Nonnoni*, * qui *Orhiluphus* dicebatur. Obierunt in hoc anno *Amalricus*, *Farmandus* & *Bezelinus*, & paucas sedens hebdomadas *Altmannus*. Hic Monachus fuit sancti Johannis in *Magdaburg*, indeque ab *Achelheida* Abbatissa, eo quod de sua esset familia, *Arnulpho*, regis germano, & nunc Episcopo Ravenatis Ecclesie, ad servitium ab ea datus est: à quo postea consecratus, à suis toxicata portione latus est. In eadem civitate & in oppido *Silivellun* dicto, miraculum quoddam accidit in secunda Decembris hebdomada.

Cæsar in monasterium & Episcopatum Merseburg. liberalitatem.

Henricus Dux Bavariorum recuperat.

Thietmarus Osnabrugensis Episcopus.

Arnulphus Cæsaris frater Episcopus Ravenatis.

Fuit ibi quædam mulier, quæ cum virum suum domi non haberet, super se & super filios hospitum obserebat suum. *Spectrum.* & ecce ante gallicinium sonitus ab ea immensus auditur. Hæc talibus obstupescita, vicinos clamore continuo evocans, necessitatem suam indicat. Qui volentes eidem succurrere, crebra jactatione repelluntur. Tandem januarum frangentes, gladiisque intrantes evaginati, quid matris familias, vel ipsi, tantum rebellaverit, diligenter inquirunt: & quia monstrum erat, hostem non inventientes, egressi sunt tristes. Mulier autem prædicta diem expectans sollicita crastinum, proximum accersivit presbyterum: Qui omnem hanc domum reliquit sanctorum & aqua lustravit benedicta. In sequenti vero nocte parum de supra dicto terrore concutitur, & Deo gratias, crebra presbyteri visitatione liberatur. Tale aliquid ubicunque evenit, novum aliquid prærendit. Unusquisque fidelium non sibi timeat terrorem illum: se peccatorem ex corde cognoscat, & signo sanctæ crucis jugiter se muniens, omnem adversariam potestatem prorsus excludat. Hostis incautos quosque sic illudit, & in se aliquid credentes ad ultimum decipit. Ubi desolatio tunc est, aut facinus subsequutum est, vel aliqua mutatio, talis rei præcedit indicio. Quia nobis ad hæc domum, & spem nostram ponere in eo, bonum est. Præoccupemus sanctam faciem ejus assiduis precibus, ut sive aliquid nobis præsignetur, sive celeatur, misericordissima pietate sua in nobis peccatoribus hoc compleatur. Non est admirandum, quod in his partibus tale ostendatur prodigium. Nam habitatores illi raro ad Ecclesiam venientes de suorum visitatione custodum nil curant: Domesticos colunt Deos, multumque sibi prodesse eosdem sperantes, his immolant. Audivi de quodam baculo, in cujus summitate manus erat, unum in se ferreum tenens circulum, quod à Pastore illius villa, in quo is fuerat, per omnes domos has singulariter

gulariter ductus, in primo introitu à portitore suo sic salutare-
 tur: *Vigila, Henni, vigila*: sic enim rustica vocabatur lingua: Idolola-
trie.
 & epulantes ibi delicatè de ejusdem se tueri custodiæ stulti au-
 rumabant, ignorantes illud Davidicum: *simulacra gentium
 opera hominum &c. similes illis sunt facientes ea, & confidentes
 in eis.* Quia vero omne rarum est utique admirandum, ac per
 sæpe ut portentum stupendum, ideo quandam rem, quæ in no-
 stris evenit temporibus, explano. Serenissimo Rege *Henrico*
 dominante, ac *VVigberto* antecessore meo vigente, in villa
 quadam *Rechlix* dicta, quam à Matrona venerabili *Ida*, nuru
 primi *Ostons* nostræ traditam Ecclesiam, Gero præpositus in
 beneficium tenuit, sicut ab eo veraciter comperi, accidit in
 messe laboriosa, cum in una dierum operarii ejusdem jam lass
 se voluissent reficere, panem primitus incisum sanguinem vi- Prodigiū.
 derunt effundere, idque admirantes seniori suo, concivibus-
 que ostendunt, & ut reor, hoc prodigium futuri exitum bel-
 li, ac in eo multorum cruorem hominum præsignavit ema-
 naturum. Alteram quoque rem, quamvis multo laudabi- Roma cau-
pit urbium
 llorem, tamen mirabilem, memoriaque dignam describo.
 In arce Romulea, quæ omnium caput urbium, ob diversarum
 qualitatem causarum, in una Ecclesia, & in dextera parte al-
 taris, ab uno pavimenti foramine per integrum diem, multis
 hoc cernentibus atque stupeantibus, oleum emanavit. Hujus Oleum Ro-
mæ è terra
scaturit.
 partem *Johannes*, Crescentij Filius, in ampulla quadam *Hen-
 rico* seniori suo, & tunc Regi nostro, transmisit, & quia oleum
 nunc pro misericordia ponitur, ut illud: *Oleum de capite suo
 non deficiet*: nunc pro adulatione, ut hoc: *Oleum peccatoris
 non impinguat caput meum*: in hoc signo elementiam Rectoris Johannes
Crescentius
F.
 nostri abundantem, & illius patricij lasciviam latentem per-
 pendo. Namque is apostolicæ sedis destructor, muneribus
 suis & promissionibus phaleratis regem à Domino constitu-
 tum palam sæpe honorificavit, sed Imperatoris dignitatis

fastigium hunc ascendere multum timuit, omnimodisque id prohibere clam tentavit. Quia sicut sanctus Gregorius asserit: *Terrena altitudo confunditur, cum celsitudo celestis aperitur*. Rex etenim noster, quamvis homo esset, Zelum Domini habuit, & sanctarum violentas prædationes Ecclesiarum fortis armatus vindicavit, hancque benignitatem nisi coelitus sibi præstitam, non habuit iste terrenus, & natura & actibus voragine cornulenta traxit in prædam, quod multorum devota manus ad aram Apostolorum pro peccatis congescit in hostiam: qui cum non longè post obiret, duplici ultione, ut vereor, confunditur, & Domino Papæ securitas, regique nostro amplior potestas aperitur. Amplius progrediar disputando, regisque Russorum, *Pludomiri*, actionem iniquam profringendo. Hic à Græcia duceus uxorem *Helenam* nomine, Tertio *Ossoni* desponsatam, sed ei fraudulenta calliditate subtractam, Christianitatis sanctæ fidem ejus horratum suscepit, quam justis operibus non ornavit. Erat enim fornicator immensus & crudelis, magnamque vim Dansis mollibus ingessit, Hic tres habens filios, uni eorum *Bolizlai* Ducis, nostrique persecutoris, filiam in matrimonium duxit, cum qua missus est à Polonis *Reinbernus*, præsul falsæ Cholbergiensis. Ille in pago *Hassegun* dicto natus, liberalique scientia à prudentibus magistris educatus, gradum Episcopalem ascendit, ut spero dignus. Quantum autem in cura sibi commissa laboraverit idem, non meæ sufficit scientiæ, nec etiam facundiæ. Fana idolorum destruens incendit, & mare daemonibus cultum, immisissis quatuor lapidibus, sacro christmare perunctis, & aqua purgans benedicta, novam Domino omnipotenti propaginem in infructuosa arbore, id est, in populo nimis insulso, sanctæ prædicationis plantationem eduxit. Vigiliarum, & abstinentiæ & silentii assiduitate corpus suum affligens, cor ad speculum divinæ contemplationis infixit. Quem prædictus

Rex

Pludomiri
Rex.

Helenæ
uxor.

Pludomiri
Rex.

Rex audiens, filium suum hortatu *Bolizavi* tacito reluctatum sibi, cepit cum eodem & uxore, & in singulari custodia claudit. In qua Pater venerabilis, quod in aperto fieri non potuit, in decreto studiosis in divina laude peregit. Hic cum se lacrymis, assiduaque orationis ex corde contrito prolata hostia, summo sacerdoti reconciliaret, ex arto corporis carcere solutus, ad libertatem perennis gloriæ gaudens transit. Præfari regis nomine potestas pacis injustæ interpretatur: quia non illa, quam aut impii invicem tenent, vel habitatores hujus mundi possident, quæ semper nrat, pax vera dicitur, sed ille solus ea specialiter utitur, qui omnem animi suum motum componens, Regnum Dei patientiæ vincentis angustia solatio promeretur. In cœlesti securitate sedens Episcopus, ridet viri minas injusti, & castitate gemina potitur, ac fornicatoris illius, ultrices flammæ speculatur: quia nostro Doctore Paulo teste, *adulteros judicat Deus. Bolizavum* autem hæc omnia comperiens, in quantum potuit vindicare non desistit. Post hæc Rex ille plenus dierum obiit, integritatem hæreditatis suæ duobus relinquens filiis, tertio adhuc in carcere posito: qui postea elapsus, conjugē ibidem relicta, ad focerum fugit. Rex prædictus habuit lumbare venercum, innatæ fragilitatis majus augmentum: Sed magister nostræ salutis Christus cum lumbos, luxuriæ nocentis abundantia refertos, præcingi juberet, nostros continentiam, & ne aliquid provocamur, innotuit. Et quia de lucernâ ardente à prædicatoribus suis rex præfatus audivit, peccati maculam peradi assidua elemosynarum largitate deterfit. Scriptum est enim: *Facite elemosynam, ac omnia sunt vobis munda.* Hic cum jam decrepita ætatis esset, regnumque diu haberet prædictum, obiit, sepultus in *Kiovia*, civitate magna, & in Ecclesia Christi martyris, & Papæ clementis, juxta prædictam conjugem suam, sarcophagis eorundem, in medio templi palam

Filius Uu.
domiri cū
conjugē
custodiæ
traditur.

Ullodamiri
mors.

Filii capti-
vi fuga.

Kiovia

stantibus. Cujus potestas inter filios dividitur, Christique eloquium in omnibus affirmatur. Namque vereor id subsequi, quod vox veritatis pronunciat compleri, dicit enim: *Omne regnum in seipsum divisum, de solabitur* &c. quam ut mutare in his partibus velit Dominus sententiam, omnis Christianitas oret. Quia nunc paululum declinavi, redeam, quæ in prædicto evenierint anno, superius indiscussa succincte aperiens. Curtis pars maxima imperialis in *Palatibz*, & in Trajectensi civitate major Ecclesia cum omnibus *Etselbaldi* Præfulis mansionibus, ac cum *Ilburg Thiedrici* Comitis urbe, casu accidente, combusta. Imperator autem ab *Bavenberg* discedens ad *Pirziburg* primo, denique ad *Francofordi* venit, ibidemque nativitatem dominicam festivis peregit gaudiis. Sed ne hujus nominis autoritate lectorem amplius lateat, sicuti à credibilibus viris audiui, sic annunciare cupio tibi. Regnante *Carolo* Imperatore Magno, *Pipini* regis filio, bellum fuit inter suos, & prædecessores nostros, in quo certamine Franci à nostris devicti, cum flumen, *Moenus* dictum, sine aliqua vadi certitudine palantes transire cogerentur, cervam præcedentem, & divina miseratione, quasi viam eis demonstrantem, subsequuti, optati littoris, securitate potiuntur læti. Inde locus hic *Francorum* dictus *Padum*. In illa expeditione prædictus Cæsar cum se jam ab hostibus superatum esse cognosceret, præcessit talia fatus: *Carius mihi, ut populi exprobrantes dicant, me hinc fugisse, quam hic cecidisse: quia dum vivo injuria pondus illata vindicaturum me spero.* Anno dominicæ incarnationis DCCC. prædictus Cæsar *Carolus* ad suæ virtutis & bonæ operationis deaurationem in una die iix. Episcopatus in Saxonia, Christo subdita, dispositis singularibus parochiis, constituit. Quatuor naves *Venesorum* magnæ, diversisque pigmentis repleta, naufragium sunt in prædicto anno

Francosurt
unde no-
men inve-
nerit Con-
ser Gabeli-
num. *Æt.*
vi. p. 188.

080 Epi-
scopatus
uno die in
Saxonia
condiui.

anno perpeſſa, & ut prædixi, in occiduis partibus, raro antea
 quieſcentibus, pacifica, domſuo grãas, manebant cuncta.
 Et *Ekkhardus* confrater meus, ſancti *Johannis Baptiſte* Mo-
 nachus in *Magdaburg*, paralytico depreſſus morbo, loque-
 lam perdidit. In *Bavariarum* confinibus atque *Moravienſium*
 quidam peregrinus, nomine *Colemannus*, ab incolis quia ſpe-
 culator eſſet, capitur, & ad profeſſionem culpæ, quam non
 meruit, diris caſtigacionibus, compellitur. Ille cum ſe nimis
 excuſaret, pauperemque Chriſti ſe ſic vagari affirmaret, in
 arbore diu arida, innocens ſuſpenſus eſt. Nam caro ejus à
 quodam poſtea paululum inciſa ſanguinem fudit, unguis ac
 capilli creſcebant. Ipſa quoque arbor floruit, & huic Chri-
 ſti Martyrem eſſe monſtravit. Hæc *Marchio Henricus* ut
 comperit, corpus ejusdem in *Mezeleum*
 ſepelivit.

S. Coloniz-
 nus pro
 ſpeculato-
 re ocellus.
 Vid. Chron
 Australe
 ad an. 1013.

CHRONI-

CHRONICI DITMARI EPISCOPI MERSEBURGII

LIB. OCTAVVS ET VLTIMVS

DE HENRICO IMP. II.

Nno dominice incarnationis millesimo XLIX. indictione II. Anno autem domini Henrici Imp. August. XVI. Imperij autem IV. Circumcisio Domini & Theophania in prædicta civitate ab eodem venerabiliter colebatur, posteaque iussu suo, & assidua *Bolizlavi* Ducis suppli-

Pacificatio
Budiensis
cum Bplices.
189.

catione, in quadam urbe *Budisin* dicta à *Gerone* & *Arnulpho* Episcopis, & à comitibus *Herimanno* atque *Thiedrico* & *Fridericso* suimet camerario pax sacramentis firmata est III. Calend. Februarii, non ut decuit, sed sicut tunc fieri potuit, electisque obsidibus acceptis, præfati seniores reversi sunt. Transactis autem quatuor diebus, *Oda*, *Ekkihardi* Marchionis filia, à *Bolizlavo* diu jam desiderata, & per Filium suimet *Ossonem* tunc vocata, *Zizem* venit: & quia tunc nox erat, multis luminariibus incensis, ab immania utriusque sexus multitudine suscepta est, ac nupsit duci prædicto, post septuagesimam, absque canonica autotitate, quæ vivebat hætenus sine matronali consuetudine, admodum digna tanto fœdere. In hujus sponsi regno sunt multe consuetudines variez, & quamvis ditz tamen interdum sunt laudabiles. Populus enim suus more bovis est pascendus, & tardi ritu asini castigandus, & sine poena gravi non potest cum salute Principis tractari. Si quis in hoc alienis abuti uxoribus, vel fornicari præsumit, hanc vindictæ subse-

Boleslai
nuptiæ cum
Odo.

Polodas
boby com.
parat.

subsequentis poenam protinus sentit. In pontem mercati is ductus per sollem testiculi clavo affigitur, & novacula prope posita, his moriendi, sive de his absolvendi, dura electio sibi datur. Et quicumque post septuagesimam carnem manducasse invenitur, abscissis dentibus graviter punitur. Lex namque divina, in his regionibus noviter exorta, potestate rali melius quam jejunio, ab Episcopis instituto, corroboratur. Sunt etiam ibi mores alii, his multo inferiores, qui nec Domino placent, nec indigenis, nil nisi ad terrorem prosunt, quos in superioribus ex quadam parte comprehendere, nec opus esse aurum, de *Boleslao* amplius disserere, cujus nomen & conversatio, si dominus omnipotens veller, satius nobis lateret. Omne hoc quod pater suus & iste nobis in conjugio ac familiaritate magna copulati sunt, plus damni subsequentis, quam boni precedentis, attulit, ac in futuro infert: quia etsi pace simulata nos ad tempus diligit, tamen per secretas tentationum varietates nos à charitate mutua, à libertate innata, deducere, etsi quando tempus ei ac locus contingit, in perniciem apertam assurgere non desistit. In tempore patris sui, cum is gentilis esset, unaquæque mulier post viri exequias sui igne cremari, decollata subsequitur: & si meretrix inveniebatur, in genitali suo turpi & miserabili poena circumcidebatur, idque, si sic dici licet, præputium in foribus suspenditur, ut intrantis oculus in hoc offendens, & futuris rebus eo magis sollicitus esset & prudens. Lex dominica hujusmodi præcepit lapidari, & parentum nostrimet carnalium institutio tales hortatur decollari. Apud modernos autem, quia

Pœna adul-
torii,

Pœna viol-
laci jejunii,

Adultera-
rum poena.

In sui seque-
li mores.

ultra

G g

posthac,

posthæc, malum cæteris exemplum, eodem post publicè sumto, prohi dolor potestativè abutitur. Legalis earundem senior abominabilis repudiatur, & miles ejusdem ab his, ut *Abo* * dulcis & *Jason* mitis, præponitur. Hoc quia nunc poena gravis non ulciscitur, de die in diem pro consuetudine nova, ut vereor, à multis excolitur. O vos sacerdotes domini viriliter assurgite, & hanc nuper exortam filicem, nulla re id impediante, sæpius acuto vomere radicitus extirpate. Vos quoque laici nolite talibus auxiliari: liceat Christo conjugatis innocenter vivere, erutisque supplantatoribus his indeficienti pudore imperpetuum gemere. Destruat illos adjutor noster Christus potenti Spiritus Sancti oris sui, nisi respiscant, & dispergat magna illustratione secundi adventus sui. Et nunc de his ista dixisse mihi sufficiat: quia de præfati Ducis infortunio res quædam narranda restat. Habuit hic quandam urbem in confinio regni sui met & Ungariorum sitam, cujus erat cultus *Proci* senior, avunculus regis Pannonici, à suis sedibus ab eodem antea expulsus. Qui cum uxorem suam à captivitate non posset absolvere, gratuito nepotis sui, quamvis inimici, suscepit eam ex munere. Nunquam audiui aliquem, qui tantum parceret victis, & ob hoc in civitate superius memorata sicut in cæteris sedulum, Deuseidem concessit victoriam, hujus pater erat *Dejux* nomine, admodum crudelis & multos ob subitum furorem suum occidens. Qui cum Christianus efficeretur, ad corroborandam hanc fidem contra reluctantes subditos, sævum & antiquum facinus, Zelo domini exarsuans, abluvit. Hic domino omnipotenti, variisque Deorum illusionibus immolans, cum ab Antistite suo ob hoc accusaretur, divitem se & adhuc faciendæ sacis potentem affirmavit. Uxor autem ejus *Beleknegrini*, id est, *pulchra domina*, Slavonicè dicta, supra modum bibebat, & in equo, more militis, iter agens, quendam virum iracundia nimio

nimio fervore occidit. Manus hæc polluta fufum melius tangeret, & mentem vefanam patientia refrenaret. In illo tempore *Luiticio* malo femper unanimis *Mifizlavum* seniore, fibi in priori anno ad expeditionem imperatoriam nil auxili- antem, turmatim petunt, plurimamque regni fuimet pat- tem devaftantes, uxorem fuam & nurum effugare, ac femet- ipfum intrâ *Zuarina* civitatis munitionem cum militibus e- lectis colligere cogunt. Deindeque malefufa fuimet calli- ditate per indigenas, Chriſto ſeniorique proprio rebelles, à paterna hæreditate vix evadere hunc compellunt. Hinc abo- minabilis præſumptio fit menſe Febr. qui à gentilibus luſtra- tione, & muneris debiti exhibitione venerandus, ab infer- nali Domino Plutone, qui Februus dicitur, hoc nomen ac- cepit. Tunc omnes Eccleſiæ ad honorem & famulatum Chriſti in his partibus erectæ, incendiis & deſtructionibus alijs cecidere, cultus idolorum domino præpoſitus erigitur, & mens populi iſtius, qui *Abotriſi* & *Vvari* vocantur, ut cor Pharaonis, ad hæc induratur: libertatem ſibi more Luiticio nota fraude vendicabant, ſed cervicem ſuam ſvari jugo Chri- ſti excuſſam oneroſo Diabolicæ dominationis ponderi ſua ſponte ſubdiderant, meliori prius patre ac nobiliori domino in omnibus uſi. Hanc debilitatem ſuam membra Chriſti deſcant, & hoc capiti conquerantur ſup, aſſidua voce mentis hæc in melius mutari poſcentes, & ex parte ſua in quantum fieri poſſit, hæc perdurare non patientes *Bernhardus* confrater Parthenopolitanus, & à poteſtate iſtius gentis tunc Epi- ſcopus, id ut primo comperit, non ſeculari fuimet damni, ſed potius ſpiritalis immenſo dolore commorus, Imperatori noſtro id nunciare non deſiſtit. Hac legatione audita Caſar graviter ſuſpirat, ſed de talibus reſpondere ad Paſcha differt, ut cum prudenti conſilio hoc annulletur, quod infauſta con- ſpiratione conglutinatur. Hoc votum, & ſalutare ſecrerum,

Motus Lu-
tiorum

Sverina
opp.

Februarius
unde die
ſur.

Obotriſi &
Wagri, tho
die Mekeln
burgenſes
& Lubecca
(ſes) in li
bertatem
ſe vindic
cant.

Deus omnipotens secundet. Nullius fidelis cor ob hanc infelicitatem in aliquam desperationem veniat, vel diem iudicii approquinquare dicat, qui secundum veridici admonitionem Pauli ante dissensionem & antichristi execrabilem adventum non debet à talibus aliquis oriri sermo, nec inter Christicolas subita venire commotio, cum eorundem unanimitas esse debeat, in summis stabilitas. Nunc in quantum velit mortalis diversitas, & morum ejusdem multiformis inæqualitas. Omnis homo flos agri debet à matre Ecclesia prius renasci in innocentiam salvatoris Christi, & tunc timenda improvisa importunitas, cum ubique nunciatur pax firma & tranquillitas. Et propter hoc semper admonemur, ut simus solliciti ac pervigiles, cum non valemus esse certi de futuris, ac in nostra fragilitate durabiles. Nemo ultimæ diei adventum aut venire diffidat, aut celeriter contingere exoptet: quia timendus est iustis, ac multo magis corrigibilibus cunctis. Jam declinam ab his, & loquar Imperatoris nostri prosperitatem nuper sibi exortam. Avunculus namque suus, Burgundionum Rex *Rudolphus*, coronam suam & sceptrum cum uxore sua & privignis ac optimatibus universis sibi concessit, reiteraturque Sacramenti confirmatio, actumque est illud *Maganie*, & in prædicto mense prodigium fit in *Malazin* XIII. Cal. April. Mense autem eodem & 17. Cal. April. Magna fit in *Nuimagen* Synodus, & nepos meus *Otto* & uxor ejus *Irmingerd*, consanguinitate proxima injuste diu conjuncti, ob inobedientiam continuæ vocationis excommunicati sunt: cooperatores vero eorum ab Episcopis vocantur ad satisfactionem. In illo tempore Mediolanensis Archiepiscopus obiit, & præpositus ejusdem Ecclesiæ *Hiribertus* successit. In *Anglia* triginta novum habitatores pirata, à Rege eorum *Svenni* regis filio, Deo gratias, occisi sunt: & qui prius cum patre hujus erat invasor, & assiduus destructor provinciarum, nunc solus sedet defensor,

Rudolphus
Rex Bur-
gundiarum, re-
gaum hoc
Henrico
Imp. concessit.
Vid. Chron. S.
Benigni.
p. 466.

Sveno Rex
Anglorum.

senfor, ut in Libycis Basiliscus arenis cultore vacuis. In hac quadragesima, & in Episcopatu meo quidam fratrem suum, pro dolor, occidit. Imperator autem in prædicto loco palmas & sanctum pascha celebravit: quia *Baldricum* de nece *Vvigmanni* Comitis nil excusantem legitime cum suis conspiratoribus recalitrare comperit. *Vvolkmarus* Abbas Fuldens & *Larsenensis* obiit. In diebus illis solante suimet occasum nonnullis dimidiis prodigiose apparuit. Interim dum fama velox aliquid novi ad scribendum deferat, mihi hominum vitam piorum, quam ego culpabilis & obliuiofus nimis superius dicendam præterii, explanare nunc ardeo. In temporibus Regis *Henrici* fuit quædam solitaria, *Sisu* vocata, in loco *Trubizi* dicto, immensa pietatis, ac pro hoc mihi ineffabilis. Quæ jam adulta cum à quodam desponsaretur, tempore maximi *Ostensis*, ad Christum, quem in primis fidei speciale signaculum in corde præ omnibus infixit, concito cursu properavit, ac in prædictæ secreto civitatis annos sexaginta quatuor cælesti sponso se virginem castam conatur offerre, ac immaculatam se plus quam fragilitas humana permisit, custodire studuit. In tanto namque spacio nunquam fœco durum frigus resolvebat aliquo, sed hoc maximum eidem erat temperamentum, quod lapide paululum calido pedes vel manus penè tunc deficientes refocillaret. Hæc assiduis orationibus, & intermixtis fletibus cellam suimet interius ornavit, exterius aut populo confluenti crebra institutione & necessaria consolatione multum profuit. Quicquid illa de oblatione populi continua suscepit, sibi subtrahens Christi quæ pauperibus largiter impertiens, peccata offerentium redemit. Pia fuit hæc matri meæ, & memoriam sui firmiter promisit proli subsequaturæ. In agone hujus titubantis sæculi hæc contendens ab illicitis omnibus abstinuit, non pro recipienda corruptibili gloria, sed pro florigera cælestis brachii, corona

Monacha
Thrubiz
centis.

quam xxi. Cal. Martii promeruit divinitus indui. In nocte illa qua Christo amabilis lampas stelliferum locata est in axem, dormivi peccator in dormitorio *Magdeburg*, & testis mihi sit Deus, quia non mentior. Vidi per somnium ante matutinam, quod duo pueri de antiquo, quod adhuc ibidem stabat, arario procederent cantantes antiphonam hanc: *Martinus Abraha sinu latus recipitur*, &c. Et hoc tunc fratribus nunciavi meis, pro certo, inquires, scitote, quod anima Domini cara de hac luce est nunc separata. Post dies vi. intimatum est nobis, quod, sicut visum est mihi, verè domini famula transiret è carcere carnis. Confratris mei memoriam *Bernarii* modo aggrediar, qui familiaritate sua, mihi exhibita, apud me caritatem bonam, & si aliquatenus ei profuisset, mentionem promeruisset sedulam. Hic carnis propinquitate consanguineus, & quod nunc est maximum, amicitia fuit mihi conjunctus. Tertio Ottoni valdè charus fuit, quia sibi & amicis ejus venerabili *Masildi* fideliter Abbas serviebat: quicquid in *Salbezi* villa in beneficium habuit, in prædium ab his acquisivit. Athelberto Archiantistiti, suisque successoribus usque in dominum Geronem servivit. Erapud eodem dignam retributionem suscepit. Tandem infirmitate gravatur & Deo omnipotenti, quem semper præ omnibus amavit, conjungitur. In cujus amore, & venerando honore, Ecclesiam in acquisita proprietate prædicta construxit, & hanc ad benedicendam me indignum vocavit. Ante cujus consecrationem volumen longum, facinoribus suis inscriptum, ac prius ceteris confessoribus suis ostensum, mihi aperuit, & coram me gemens legit, & à me supplex indulgentiam postulavit. Hanc epistolam sumpsi, & absolutionem commissi divina potestate huic feci, cumque eodem die id est xvi. Cal. April. quia tunc erat annua dies sui patris, prædictam consecrare Ecclesiam, supra pyxidem reliquis sancto-

rum

Bernarius
Episcopus.

rum refertam, prænominatum posui breviarium, ut eorum assiduo interventu, vera flebiliter consentienti remissio fieret, & diu optata abolitio. Hoc nunquam vidi aliquem fecisse, aut audivi, sed quia infirmitatem meam huic nil prodesse timui, ad sanctos intercessores confugi. Posthæc vixit pater venerabilis tredecim hebdomodas xvi. Cal. Junii exoptans resolvi. Insuper pii Abbatis *Alfkeri* quandam actionem egregiam in exemplum imitabile profero. Hic præter cæteras virtutes suas hoc in usu habuit, quod nomen suum super altare quodlibet scripsit, & dum ipse missam caneret, in tantum flevit, ut maxima corporalis pars humectaretur, nil hæsitans, quod sic scriptum est: *lacryma pro peccatis corde tenuis effusa, divinam non modo possunt veniam, sed etiam impetrant:* & ut eo liberius cœleste suffugium implorare sibi voluisset, cunctis debitoribus suis misericors fuit. Heu mihi indigno sacerdoti, qui prædictos fratres in nullo unquam assequutus fui: bonorum exempla multorum legi ac persæpe vidi, sed menti meæ hæc non apposui: tentationibus vanis, quibus resistere debui, voluntariè, ac non fortiter reluctando; succubui: quibus prodesse debui, prohi dolor, plus nocui, & ut optimi arcantum thesauri crimen meum semper celavi. Non est opus, lector, vel mihi care successor, ut varii favore vulgi de mea profecitate credas, sed assiduo oraminis ac eleemosynarum medicamine mihi diu fortenti succurrens, de faucibus voracis lupi me dilaniatum eripias. Ego conficius mihi multo credibilia tibi quàm alius indico. Sunt namque nonnulli, quos leniter injuste tractavi. Cumque hi promeritis à te corripiuntur, quid mirum, si ex mea parte aliquid fraudulenter sonant. Sis inter detractatores meos ac laudatores varios medius, & apud dominum suffragator assiduus. Scio quod sicut mos communis est, multum tibi ex me displicet, quod ut in melius verratur, Deo & hominibus placet. Quie-

quid

Alfkeri

*Dilmar
complora-
tio & sub
accusatio*

*Ad sum-
succes-
sorem ex-
hortatio*

quid in permissio contraxi vel feci tempore, scriptis affirmavi. Nec sis magni honoris tui elatior, cum sis in imposito pondere co gravior. Rem commissi gregis cautus operator inspicias, & ut divina secularibus a te praeponantur, multum studeas. Quae confratribus dedi meis spiritualibus, in quantum possis, auge, ac sub Christi testimonio rogatus nil minue. Hi sunt cooperatores sacri ordinis tui & futurae adiutores spei. De laicis huc atque illuc titubare, ac transferri valentibus, pro possibilitate tua rogo in tantum sis sollicitus, ut non disperdatur clerus. Si diligenter tua custodis, Deum hominesque pios fautores habebis: sin autem & subditos tibi perdis, & contrarietatem in hoc praesentem ac futuram contrahis, Audi me Magistrum, nimis indisciplinatum, & absque utili exemplo antecessorem tuum: libenter sustineas paupertatem vitae, ut grex tuus dives fiat per te: sic fecit Christus nobis, ut ita faceremus ovibus suis. Noli erubescere de hac coram populo, ut fiducialiter stare possis coram Deo. Satis ingenuus erga hunc mundum fui: sed saepe propter meos, his, quibus ignotus eram, despectus apparui. Si quis nititur exaltari supra se, turpi casu, ac sero dolenti, cadit infra se. Divites tuos cum honore, pauperes autem cum gratia tracta, & bona charitate. Antiquum enim affirmat proverbium, quod haec cum magna semper incedant multitudine. Tuam pauperem familiam à summo pastore tibi commissam, & à me vix congregatam custodi, & iniquis susurronibus, de hac malè persvadentibus, piam non accommodes aurem. Tua res est parva, & vice majorum nequaquam tractanda, ac multo satius est paulatim crescendo de die in diem ascendere, quam cum damno multorum te ad ultimum deficere. Tempora haec prioribus cunctis inferiora plus demunt, quam alicui addunt. Culpa gravi & paupertate dira innatus honor & datus vilescit. Non rogo te, ut sis parcus, quia dedecus est:

est: sed hoc in gemino, non nimium largus: quia hoc nec consilium est, nec bene convenit. Cures etiam de peregrini anima *Godeberti*, multum nostræ utilis Ecclesiæ, & de cæteris quàm pluribus. Habes satis de libris, quos hinc ab antecessoribus nostris collectos inveni, & insuper quos contraxi. In his magisterium salubre reperies, ac hos exaudi, & tunc potes salvari. Sanctorum reliquias, & munda eorundem receptacula, cum aliis utilitatibus plurimis, tam in prædiis, quam in mancipiis, ego acquisivi, & ne te forsitan laterent, *martyrologio* inscripsi *meo*. Oportet autem tuam scire pietatem, regis nostri & Imperatoris Henrici multiformem benevolentiam, Ecclesiæ exhibitam nostræ, de qua partem quandam superius comprehendere, majorem vero quia indiscussam reliqui, nunc scribere tibi optimum duxi. Vide ut in assidua recordatione tui sit renovator, & indeficiens auxiliator nostri, ut temporibus illis, in quibus deest hæc spes miseris & Ecclesiæ Merseburgensi. Nunc est maxime orandum, cui tunc erat maxime plorandum. Hæc etenim quæ sequuntur ab eo percepit, & eo vivente multo his majori gratuita augmentatione gaudebit. Jam enim disposuit in alta mente sua, qualiter eam sublimet dote varia. De antecedente nunc dico, & perfectionem subsequuturam omnipotenti Deo, cui cuncta sunt præsentia, supplex committo. Et quia tempus non est, singulariter enarrare, quæ præceptis ejusdem confirmata poteris videre: hæc sola assigno, quæ auctoritate carentia, imposterum forsitan peritura timeo: *sancta victoriosissima, crucem partem cum cæteris sanctorum reliquiis, & altare aureum, gemmis honorifice distinctum, & pyxidem auream, lapidibus præciosis ornatam, collectariumque, cum impensis propriis, & etiam nostris, decoratum cum duobus thuribulis ac argenteo bicarco, larga manu Casar nostra dedit Ecclesiæ, quod à nobis non modo est observandum, verum etiam augmentandum. Sed quia de melliflua*

*Ditmas
martyro-
logium.*

eiusdem pietate satis dicere nequaquā sufficio, de sua conversatione, sicut proposui, ordinatim explicare studiosus anhele.

Iste annus, quo hunc attituliavi librum nativitatis meæ quadragesimus, vel paulo amplius, in mense vero Aprili, & v. Cal. Maii, decimus ordinationis meæ introivit annus, & quia humana res omnis semper in dubio est, liber evomere antidotum illud periculosum quod miser dudum absorpsi, & nimis mihi hætenus id nocere persensi. In quadam curte mea *Heslinge* vocata, nocte una cum requiescerem, per somnum vidi turbam astare magnam: tunc de apposita mihi testa aliquid manducare cogentem: Et ego hos persentiens esse inimicos, primitus contempsi, ad ultimum vero in nomine Dei patris me istud præcipere, respondi. Quod cum eis multum displiceret, & hæc invisa congregatio id aliter fieri non posse videret, quasi gemens laudabat, quia me prorsus perdere conveniebat: & nisi tunc dominicum nomen invocarem, sine perpetua salute manerem. Ex hac perceptione, ut mihi visum est, omnigenarum specie herbarum * pessimatum varietates congregationum sumpsi, quæ etsi me in divinis laudibus maxime turbant, tamen auxilio divino, quod quod his præposui: ad opus infantum raro aut nunquam me perduxerunt. Sufficit autem iniquæ eorum voluntati, quod aliquam putant in me portionem habere. Sic enim alio tempore iterum me signatum eminus hi nullantes: *Custa diffi te*, inquit, *bene*, & ego, *me ita sperare*, respondi, & subsequuntur, *sed non sic eris in fine*. Illorum nec minas timeo, nec blanditiis credo, quia hæc cum auctoribus suis, vanitas est. Veraciter id scio, quod talis phantasia, quamvis corporaliter appareat, per se hominibus non noceat, sed cum peccando faciem divinam à nobis avertimus, illorum vesanas manus nemini parcentes miseri incidimus, & ab his protinus absolvimur, cum aut ipsi converrimur, vel ab electis.

electis Dei visitatione crebra fovemur. Si quis vero compos sui meditatur in lege Dei, non hic à talibus appetitur, sed potius timeretur, non à se, sed ex ejus, quem is diligit, sanctæ potestate: quia custos est Deus omnium semet ex toto corde semper amantium. Ego peccator, & fragilitatis meæ per omnia conscius, quia summis consolationibus non innitor, quid mirum si ab infimis quatior. Et hæc ideo duxi, ut tu lector mortalitate ac innata humanitate consimilis, in hoc consensu me graviter peccasse scias & adminiculis indeficientibus succurras. Heu mihi misero qui in hoc seculo multos spiritualiter adjuvare debui, nec his profum, nec me tueri possum. Unde autem prædicta tentatio mihi evenerit, fidelibus tuis auribus infundo. Multis hominibus à prædictorum vexatione hostium laborantibus, subvenire studui, & propter hoc ad insidiandum mihi eosdem accendi vehementer, quamvis in malum proni sint semper. Spero autem in Deum omnipotentem, ut non ad consumendum me his tradat, sed post purgationem diram clementer eripiat. Mense prædicto & xviii. Cal. Maii Gero Archiepiscopus, & Bernhardus Marchio in Vanclava reconciliati sunt: & Luisher-
Wancle-
bum.
dus pater obiit. Godofridus quoque Dux & Gerhardus Comes imperatoria potestate pacificati sunt. Berthold autem Munia civitatis in vasor imperatoris potestati sponte sua cum suis fautoribus traditur, & eadem multorum poena protinus concrematur. Erfaciat dominus Rex pacificus, ut nunquam hæc amplius eleveur. Quàm bene esset, ut habitatores regni illius semper unanimes in malo ad expletionem ejus non haberent munimentum in aliquo: nunc autem sunt pro dolor, horum situs locorum, ut exposcunt mentes indigenarum. Imperator vero post longam inhabitationem à Neumagen discedens, solennes Rogationum dies in Aquigrani studiosè celebrat: quibus transactis, Lampertum, sanctæ Constantien-
tensis

tiensis Ecclesiæ Episcopus xv. r. Cal. Junij obiit. Hoc Cæsar, cum Pentecosten in *Ingelheim* summopere peregrisset, compesciens, *Rotherdum*: suimet Capellanium, præfata sedî præfecit: quibus expletis, sit magna in *Bergilun* * Principum confluentia, ut ibi corrigeretur per judicia, quod divitiatum est populi istius negligentia, & temeritate magna. Post hæc *Otto*, Comes prædictus, in præsentiam Imperatoris & *Erkanbaldi* Archipræsulis supplex veniens, injustam uxorem suam tribus Sacramentis amisit. *Baldericus* reconciliatur, & promissio divina obliviscitur. Et transactis diebus paucis, *Henricus*, qui Marcham inter Ungarios & Bavarios positam tenuit, viii. Cal. fortis armatus obiit. Interea Cæsar ad *Basileensem* veniens civitatem, exercitu collecto in *Burgundiam* properat. Imperatrix autem ad dilectam sibi *Capungam* veniens, monasticam ibi vitam ordinavit, indeque per orientalem *Franciam* profecta, *Bavariam* petiit, fratremque suum, Ducem *Henricum*, Ratisponæ inthronizavit. Mense junio inæqualitas aeris hominibus multis, eorumque utilitatibus diversis admodum nocuit. Eadem tempestate Ecclesia mihi indigno commissa, multum, mea id exigente culpa, sustinuit damnum. Namque misericors & patiens Deus noluit amplius inultum relinqui, quod crebra sui castigatione nequivit prohiberi, percutiens eam in mansuetudine & non in furoris sui digna retributione: ministros uniles sibi hæc perdidit, & facinus meum quotidie ingemiscit. In prædicto iterum mense dedecus magnum eidem ac mihi illatum est ab Hybrida *Athelberto*, qui curtem meam invadere, eamque frangere, servili collectione præsumpsit. Quid vero hos ad hæc agenda inflammaverit, veraciter explicabo. *Secundus* *Ottonis* larga benignitas, cunctis pleniter attridens, quendam forestum inter *Salam* & *Mildam* fluvios, & *Siusili* ac *Plunâ* pagos jacentem, nostræ concessit Ecclesiæ, temporibus *Gisleri*

Forestum
sive, unde
Foresta:
rius, foresti
præses ap.
Aimoinu:

fleri Antistitis & *Guntheri* Marchionis. Post lugubrem vero nostræ sedis destructionem, regnante tunc *serio Ottone*, *Ekkihardus* Marchio forestum ad locum *Sumeringi* dictum acquisivit, & cum eodem nostrum commutavit. Renovator autem nostræ tunodignitatis Rex *Henricus* cum maxima parte appertinentium, presentibus cunctis optimatibus suis, & confratribus his *Herimanno* & *Ekkihardo*, id defendere, non valentibus, judiciaria lege hunc restituit. Cumque hic in nostræ dominio Ecclesiæ plus quam duodecim annos *haeret*, & hunc *Herimannum* Comes lx. mansis redimere ex mea potestate nullatenus valuisset, visum ei, ut eum sibi & confratri super duorum proprietatem *Burgwardorum Rochlitz*, ac Imperatoris vindicarent præceptis, sperans, antiquiorem nostram confirmationem diu esse abolitam. Quod cum mihi is aperiret, id nil proficere sensit. Namque in *Magdaburg* & in præsentia Imperatoris nostri, præcepta utriusque ostenduntur, & munera nostrimet in omnibus priora esse convincuntur. Tandem prædictus Comes præsentem suimet fratrem, ac audiente, hæc sator: *quicquid hætenus in his fecimus, non obtemeritatem aliquam, sed quam habuisse speravimus iustitiam: nunc autem id omittamus.* Non longè post *Ekkihardus* juvenis, ac deo immaturus, in *Burgwardo* suimet *Rochelizi* dicto arduas munitiones ad capiendas ibidem *feras in finibus Solitzæ* militis sui parat. Hoc ego postea comperiens, patienter tali, & ne sic agere veller, per internuncium meimet postulavi. *Herimanno* quoque fratri suo hæc cito questus, nil in his omnibus profeci, sicque steris usque post Pascha. Et quia tunc æris serenitas, & viæ opportunitas conveniebant, & in has Episcopatus mei partes nunquam veni, placuit mihi illuc pergere, hætenusque signota diligenter inquirere. Mense *Ma. 9. vi.* Non. ejusdem, ac *vi. feria* ad *Thorun* veni, ibidemque populum confluentem confirmavi. Dehinc cum in ipso

Hermandus & Ekkardus filii Eccardi Marchionis, regni usurpatores, vid. sue p. 107.

itinere prædictum opus laqueis & retibus magnis firmatum viderem, obstupui, ac quid inde facerem, cogitavi. Tandem quia hæc instrumenta nullatenus mecum vehere potui, ex his partem incidi protinus iussi, rectoque itinere ad *Roche-litz* tendens, paucos illic confirmavi, & decimationem iniuste mihi abstractam, & forestum banno omnibus interdicens, hæc nostræ assignavi Ecclesiæ, facta pace. Tunc rediit ad curtem supra memoratam, ibidemque VII. dies cum manerem, audiivi, quod milites *Ekkihardi* meis minarentur focis. Ibi tunc Cancellarius pernoctavit mecum, & à me hæc competiens, bene respondit. Postea congregationes multas mihi ad nocendum, à prædictis satellitibus factas, à nostris custodibus ad tempus bonum præoccupatas sunt. Interim nuntium meimet ad Imperatorem *Alagontiam* misi, pacemque ejus supplex petiit: quam cum *Ekkihardus* ex sua parte promitteret, & frater suus diu à me desideratus à *Polenia* veniens dextera manu sua pacifica promitteret, uterque hæc non bene servavit. Namque homines sex flagellati, ac depilati, cum ædificiis turpiter mutilatis, approbant, qualiter ceteri seniores ab aliis præcaveri debeant. Satellites eorum more solito in me non modo exarsere, verum etiam aliis melioribus nocere. Archiepiscopum enim *Geronem* in *Virbini*, & *Sifridum* Comitem in *Nesici* petierunt, & in quantum eis placuit, abstulerunt. Superbia servorum instigat furorem satellitum, & quia his sufficit, æquales sibi alios in his partibus esse non permittit. Si aliquis vicinus non sponte sua erga eos ex improviso delinquit, non est eis emendatio condigna acceptabilis, & post recompensatio invincibilis. Ex per hoc flagellum vicini graviter concutuntur, ut non contra se alii, si rectum habeant siue non, nequaquam eleventur. Episcopus parus in his partibus constituti ab eorum potentia sunt nimium depressi, & nos eorum procuratores, si contra dominum & justitiam ejus voluntati eorum in cunctis satis facimus,

Episcopus
suis vexari.

mus, honorem & aliquam utilitatem habemus; si autem, con-
temnimur, & sic ut nobis nullus aut regnet aut imperet Do-
minus, depradamur. Novus corruptela antiquam legem
bonamque consuetudinem hactenus florentem jam dirum-
pit, seque ceteris elatiorem esse valenter ostendit, qui coeli-
tus nunc deprimatur, nimis insolentia intolerabilis solidat-
ur. Davidicam is ignorat sententiam, eundem sic dulciter
admonentem: *Nolite extollere in altum cornu vestrum &c.*
Orat pro talibus idem Psalmista sanctus: *Auferes spiritum*
eorum Domine, & deficiant, & in pulverem suum revertentur,
& emisses spiritum tuum, & creabuntur, & reliqua. Multum
indiget memoriz, qui nullatenus cognoscit, se cum is qui se
jugiter considerat, sine fame bono nil valeat. Ergo pec-
catores quique respiciant, & ut se custodiant, pauperibus
misereantur, summopere studeant. Ego in flagitiis miser, & in
facultatibus pauper, quamvis in utroque ejusdem ordinis vi-
ros præcellam cunctos, tamen contumeliam superius me-
moratam non solus patior: sino illos, de Coëpiscopis in di-
versa hujus mundi parte constitutis, ineffabileque detrimen-
tum perpeffis, nil ad hæc exemplaria ingemisco, quia absque
omni honore, sola benedictione excepta, eos esse graviter
ingemisco, & de his duxit disputare mihi nunc tempus est,
qui apud modernos à concivibus suis similem vel, prohi-
do deteriorẽ subjere vindictam. *Bernhardus* sanctæ Hilli-
nensem Ecclesiæ venerabilis Pastor in tantum à *Brunone*
est exosus Comite, ut militem suum *Simr* nomine videret cri-
ne & tergo depravatum, postque eundem secum iterantem
ab *Alimanno* juvene interfectum jacere. *Switzerus* autem al-
ma Mirmingerdensis Ecclesiæ Antistes egregius, in sua curre
à quodam tyrone ingenuo appetitur, & villici sui metruore
eoram se occisi maculatur. Quid tales personæ unquam
promeruerunt? hi patres ambo pii fuerunt, & tamen dedecus

ogh
m-ban
q6

cup
ois
ois

Bernhardus
Hildes-
heim. Ep-
isc. natus
Comes de
Sommer-
scheborg.
Cranzio.
Medrop.
lib. 4. c. 48.

hoc

Suidgerus
undecimus
à primo Mi-
mingarde-
de ordens
sis episc.
Vir Deo &
hominibus
acceptus,
Crantzio
Metrop.
lib. 9. c. 35.

hoc immeriti pertulerunt. Sed quia in superioribus de *Suidgero* Præsule nil sum, id peste lethargica impediēte, loquutus, nunc hoc emendare congruum est. Hic *Saxonia* genitus, & in *Halberstadi* ac in *Magdaburg* à puero educatus, à *sergio Ottone* civitati prædictæ præpositus est, quam cum omni diligentia rexisset, divino munere fultus, polluit in diversis virtutibus. E quibus duas tantum res profero, quas testimoniis veracibus approbare valeo. Camerarius suimet cum pileum quendam furtive subtractum celare voluisset, diligenterque à pio seniore rogatus, nil profiteretur, cultellum super mensa positum, & ex animo benedictum, sumere conatus, quasi ignitum celeriter projecit, reumque se nimis esse coram proficitur. Alio tempore quidam maligno arreptus spiritus, vi magna captus est, & in præsentia prædicti patris adducitur. Quem solvi protinus iubens, baculoque solum, se acriter irrupentem, viriliter amovens, facto sanctæ crucis signo divina potestate securum exire fecit. Talis vir hæc non sibi, sed illi, qui per eum tantum operatus est ascribens, vixit in Christo: dies huic vitæ concessos ministrans illi fidelis servus omni studio. Sedebat ille XVI. annos, magna semper, quæ virtutem omnigenam perfecit, infirmitate gravatus, & & tunc obiit, in quo deguit XII. Cal. Decembr. *Henrico* Imperatore nostro tunc regnante X. annos hujus successor *Thiedricus*, materteræ meimet filius, magnum dedecus ab *Henrico*, *Herimanni* Comitis filio, ut prædixi, perpeßus est. Sed in hoc anno eadem commotio ad tempus sedata, elevatur. *Heribertus* Colonienſis Archiepiscopus à prædicto Comite multa diu sustinuit incommoda, nec mirum, cum is matrem suam diutina teneret custodia. Insuper *Meinwerus* Præsul à *Thietmaro* nepote meo, *Bernhardi* Ducis fratre, dispoliatus est. Sed cur totam hoc explico? Cum in nullo horum nec exemplar bonum, nec levamen meum ullatenus agnosco.

agnosco? satius est mihi inceptis insistere meis, & dum hoc tracto, illam beati Johannis visionem in mente habeo: *Primum* *va abiit, & ecce duo posthæc.* Nimis enim miserabile, quod in superioribus sæpelocis revolvitur. Sed in temporibus nostri Regis ac invicti defensoris *Henrici*, nil unquam tale accidit, quale modo detrimentum est nostro facinore emerfit. Namque in Julio Mense, ac *III. Cal. August.* & in *III. feria Mars* *servit in viscera*, quod in perpetuum plangit mater Ecclesia. Petiit enim *Athelboldus*, Trajectensis Episcopus, cum *Godfrido* Duce auxilioque suimet sociorum atque amicorum, Imperatrici nostræ nepotem *Thiedricum*, se prius in occisis militibus suis multum nocentem & in insula quadam sit conventus collecti exercitus. Hic velociter ad pugnam præparatus, mortem quam hosti minatur, prohi dolor, patitur. Namque à *Fresonibus* ex insidiis undique erumpentibus, & à prædicti juvenis satellitibus ex improvviso circumventus, dictu terribile, gladio & aqua, sine resistensium damno, vitam hanc finit, Episcopus autem in navicula quadam vix fugit, ac Dux ab hoste salvatus est, & ut veraces affirmant, plus quam tres legiones intersectorum sunt. Omnis hæc regio defensore fortificarens piratas advenientes timet, quotidie mœrens. *Godfridus* comes occiditur, *Johannes* autem optimus miles jacet, quem semper patria desset. Horum consocii nobiles & inclyti, hætenusque pugnantes dextra viârici, nunc paupers sorte infelici. Luit corpus eorum, quod promeruit macula nostrorum. Sed ut spero, gaudebit eorum anima tamen gravi exacerbatione purgatione. Sed ne stupeas lector talem casum, etiam perpendas ortum. *Thiedricus* ille infestus prædicti Antistitis satelles fuit. Hic in quadam silva *Mirrida* vocata, magnum habuit prædium, quod sibi ex ejusdem parte injuste ablatum esse, cuncti conprovinciales Casari in *New-*

Athelboldus
Trajectensis
& Godfridi
in
Theodoricum
belg
lum,

magnum queruntur. Unde cum consilio optimorum Imperator Episcopo Traiectensi hæc loca præcepit incendi, & clamantibus reddi: cumque senioreni suum juvenis nefandus à mandatis talibus compescere nequiveret, licentiam abeundi petiit, & se id prohibiturum esse, promisit. Nec mora, factum est, quod dixi, plus causa nostri facinoris, quam pro merito Victoris. Hanc ineffabilem, ac nimis invincibilem ærumnam, avium, undique secus huc congregatarum, & semetipsas invicem ungulis interficientium, multitudo longè præsignavit, eundemque locum, quo isti postea oppetiere, præoccupavit. Quod David sanctus monti Gelboem imprecatus est, huic insulæ ego nullius meriti semper exopto. *Baldericus* Leodiensis Episcopus obiit in eodem die. In diebus illis in Episcopatu meo septem mancipia fungos manducare non rectos, & acri ardore succensi, celeriter mortui sunt. Et in mense Augusto stella quædam juxta plaustrum noviter apparens, radiis eminus emissis cunctos cernentes terruit. Nunquam enim memoria nostra talis exoritur, & ideo unusquisque hoc admiratur, prodigium hoc esse timet vulgus, sed cum misericordia id finiri fidelis sperat popellus. De his similibus clamat Jeremias veridicus: *Qui sciunt diversa, novit illa, & adinvenit ea suimet prudentia.* Stella hæc, quæ effulsit, plusquam xiv. dies visa est. In provincia *Nuriburhigun* dicta tres lupi semper congressi, neclantea ex habitatoribus his visi, hominibus multis atque pecoribus ineffabiliter nocuerunt. Hoc quoque indigena omnis vehementer expavescens, majoribus curat impleri detrimentis. Beatus namque loquitur Gregorius, *multa debent mala præcurrere, ut illa valeant sine omni sine ventura haurire.* In supra dictis omnibus desuper nobis ira coelestis revelatur, sed circumspeditione vigili hæc ab humana fragilitate non attenditur.

Iste can-

Orentum
greinum,

Benedictio

-e-
-e-
-e-

Benedictio

-e-
-e-
-e-

Benedictio

Stella no-
va,

Iste annus nova nuncupatione *termotio & magna contritio* ex rei veritate appellari potest. Ineffabilis enim tribulatio mundo iusta bile exorta, habitatores ejus undique turbavit, cujus partem prædixi, & tunc quæ præterieram altè gemitu tracto explicavi. *Halderici* Præfulis, & *Cameracensis* Episcopi, milites penè omnes prædicta oppetierunt in insula, & in proximis tribus provinciis non supererat una domus, ubi saltem non deesset habitator unus. Post tempora *Caroli* una die vel anno aliquid in his regionibus tale non accidit, sicut vetustas asserit, quomodo unquam ceciderunt tales viri absque damno hostili? Sed nullus id miratur, qui hoc rite meditatur, quia is nil potest pugnare, quem culpa sua gravis vindicta Dei nititur deprimere. Hic inexuperabilis casus postea citò obliviscatur: quia *Godofredi* Ducis auxilio *Arhelboldus* Antistes cum *Thiedrico* hoste reconciliatur, & hoc venit non ex voluntate sua, sed ex necessitate summa. Non erat enim istius regionis ullus præporens defensor, si amplius insurgeret inimicus acrior. Si damnum hoc ex consensu divino factum, quis potest ulcisci? Si autem quis vindica, * insaniabilis illo. Nunc ut sanctus *Columbanus* in morte Magni Imperatoris *Caroli* fecit, ita nos stringamus lacrymas, precesque fundamus proficuas. Nec tacendum est, quod in *Russia* contigit lugubre damnum. *Bolislavius* namque eam grandi exercitu petiit, multumque ei nostro fame nocuit. Mense enim Julio, & xi. Cal. August. Prædictus Dux, ad quandam fluvium veniens, ibidem exercitum suum castra metari, pontesque necessarios parare jubet. Juxta quem Rex *Russorum* cum suis sedens, futurum belli invicem conditi eventum sollicitus expectabat. Interim *Poleniorum* provocationem hostis præsens ad bellum exhortatur, & ab amne, * quem tuebatur, ex inopinata prosperi-

Bolislai bellum! Russicum!

* Bogus is annis dicitur Heriberto, quæ vide. Hist. Polon. lib. a. c. 5. & 6.

tate fugatur. Ex hoc rumore *Bolizlavus* extollitur, & confocios parari, & accelerare rogans, fluvium (etsi laboriose) velociter transcendit. Inimica autem acies contra turmatim ordinata patriam defendere suam frustra nititur. Namque in primo conflictu cedit, ac nunquam postea fortiter resistit. Ibi tunc caesa est innumera multitudo fugientium, & parva victorum. *Henricus* miles inclytus ex nostris oppetit, quem Imperator noster in vinculis diu retinuit. Ex illa die *Bolizlavus* optata prosperitate inimicos palantes insequitur, & ab incolis omnibus suscipitur, multisque muneribus honoratur. Interea quedam civitas fratri suo tum obediens *Tarislavo*, vi capitur, & habitator ejusdem abducitur. Urbs

Kiovis op-
ugnata &
dedita.

Zventipol-
eus Ulode-
misi F.

autem *Kiovis* nimis valida ab hostibus Poleniis hortatu *Bolizlavi* crebra impugnatione concutitur, & incendio gravi minoratur. Defensa est autem ab suis habitatoribus, sed celestiter patuit extraneis viribus: namque a rege suo in fugam verso relicta, *xviij. Cal. Septemb.* *Bolizlavus*, & quem diu amiserat, *Zventipolcum* seniore suum, ejus gratia & nostrorum amore omnis hac regio conversa est, suscepit. Archiepiscopus civitatis illius cum reliquis sanctorum & ceteris ornatibus diversis, hos advenientes honoravit in monasterio sanctae *Sophiae*, quod in priori anno miserabiliter, casu accidente, combustum est. Ibi fuit noverca, regis praedicti uxor, & *viii. sorores* ejusdem, quarum unam prius ab eo desideratam antiquus fornicator *Bolizlavus*, oblita concubali sua, injuste duxerat. Ineffabilis ibi pecunia ei ostenditur, ejus pars magna hospitiis suis ac fautoribus distribuitur, quedam vero ad patriam mittitur. Fuerant in auxilio praedicti Ducis ex parte nostra trecenti, & ex *Ungaria* quingenti, ex *Pesineni* autem mille viri. Omnes hi tunc domum remittebantur, cum indigenas adventare si-

deles

Deles, ac sibi apparere senior præfatus lætabatur. In magna
 hac civitate, quæ istius regni caput est, plus quam quadrin-
 gentæ habentur Ecclesiæ, & mercatus VIII. populi autem
 ignota manus, quæ sicut omnis hæc provincia fugitivorum
 robore servorum huc undique confluentium, & maxime è
 velocibus Danais, multumque nocentibus Petinegis * ha-
 ænus consistebat, & alios vincebat. Hæc elatus prosperi-
 tate *Bolizlavum*, Archiepiscopum prædictum ad *Iareizlavum*
 misit, qui ab eo filiam suimet reduci peteret, & uxorem
 suam cum noverca & consorioribus reddi promitteret. Post-
 hæc dilectum Abbatem suum ad nostrum Imperatorem cum
 magnis muneribus misit, ut suam amplius gratiam & auxi-
 lium acquireret, & se cuncta sibi placensia facturum indica-
 ret. Ad Græciam quoque sibi proximam nuncios misit, qui
 ejusdem Imperatori bona, si vellet fidelis amicus haberi,
 promitterent: sin autem, hostem firmissimum ac invinci-
 bilem fieri intimarent. Inter hæc omnia omnipotens Deus
 assistat medius, quid sibi sit placitum, & nobis proficuum, ele-
 menter ostendat. In diebus illis *Vdo Comes*, nepos meus,
Herimannum, coequalem sibi tam nobilitate, quam in po-
 testate, cepit, & invitum in suam munitionem duxit. Ob
 hoc vereor aliquam filicem periculosam oriri, quæ viæ aut
 nullatenus possit eradicari. De Imperatore nostro mihi
 nunc sermo oritur, qui de invisa expeditione reversus, nil de
 promissis percepit, sed patrum sibi renitentibus nocuit. Hu-
 ius miles egregius, atque fidelis, Dux *Thiedricus*, cum ab eo
 separatus, domum pergere voluisset, à quodam seniore, *Sra-*
phano nomine, Caesaris acque suimet, ut paruit, inimico, locis
 impugnatur additis & cum jam victor existeret, milite in
 præda cadente, iterum initur, & pro dolor superatus cum
 paucis effugit. Hæc fuit ei in talibus secunda tentatio, &
 faciat Dominus, ut non eveniat illi tertia periclitatio. Im-

Udo
 Comes.

Thiedricus
 Dux.

perator noster cum de his omnibus efficeretur certus, unum
 in *Suevia* regione colloquium de Republica habuit, & mox
 per *Rhenum* sollicitus descendit. Namque cooperatores e-
 jus, & regni suimet columnæ, maxima parte, prohi dolor,
 cecidere, sibi que grave pondus occultum, fidei simulatores
 occultis resistere insidiis per extraneos nituntur, ut non li-
 ceat ei libertate congruenti imperare, eorumque in-
 justam remeritatem in aliquo minorare.

FINIS CHRONICI DITMARI.

VITA

VITA DITMARI EX CODICE

MSto CUIVSDAM CHRONICI AN-

TISTITVM MERSEBURGENSIVM.

Copiam hu-
jus Codicis
MSti Rei-
necio fe-
cit Christi-
anus Dis-
meiserus.

Post decessum Antistitis nostri *Vigberti* fortuna felicior, quam fuit anterior, pleno ore, vul-
tu laetiore, nostræ arrisit Ecclesiæ, & DITMA-
RUS Dei gratia piaque dispensatione, no-
stræ Ecclesiæ pater & rector efficitur. Sed ante-
quam de hujus patris episcopali conversatione
quid dixerimus, de ejuslibet carnali ingenuitate perpauca
oportet prætexi. Erat enim vere hic verus Saxoniz indi-
gēna, non stirpe humili, sed perspicua, qui natus fuit de Co-
mite Syfrido & pia matre Cunegunda, ab utrorumque pie-
tatis linea haud exorbitans. Erat utique uterque parens pol-
lens pia gloria in seculo, dives in prædio, & tam divinarum
quam humanarum rerum par circa honestatis studium exer-
citatio. Tam potentibus, piis, honestisque parentibus,
Ditmarus felix in opere editus, ætate competente vitæ cleri-
cali assignatur, & tener adhuc in annis *S. Mauricio* in *Magdeburg*
servus ac spiritualis frater dicatur: ac ubi per incrementa
temporum ramum attingit Pythagoricum, levi rami vitans de-
clivia, dexter contendit ardua. In quantum finit carnis la-
scivia, mundi calcat lubrica, & clericatus ipsius officium cla-
ruit per pieratis studium. Præpositis suis fuit obœdiens, fra-
tribus in caritate serviens, plus humilibus humilis, compar
singulis similibus. Miseris erat indeficiens refugium, op-
pressis constans auxilium, superbis justè resistens, bonis cœ-
ptis inde sinenter insistens. Talibus gemmis virtutum orna-
tus, quovis honore aptatus, placens tam Deo quam homini-
bus,

bus, erat quibusque æquandus sublimibus. Imperator (*Henricus*) autem, cognita hujus Ecclesiæ viduitate, piè indoluit, & qualiter hanc aut tali aut meliore pastore muniret, cum fido collaterali *Tammone* Archiepisc. suo revolvit. Cui ille sagax in consiliis inquit: *est quidam in nostro canobio Canonicus, Syfridi Comitissæ filius, in quo eluces clericali studiositas, quem non arguit ulla enormitas.* At rex interloquens inquit: *Novi quem distitis. Sed si genus attenditis, hic tam parva despicit: quia forsan ad majora respicit.* Cumque cognitor futuri pastoris nostri ornamenta morum laudando multiplicaret, Rex subridens respondisse dicitur: *Licet apud vos sic sit laudabilis, tamen aliquantulum est notabilis. Vidi enim semel ejus claustræ egressionem ante primæ pulsationem.* Tandem post multiplices sermocinationes, in beneplacito utriusque legatus mittitur, qui cum jussu Regis & Archiepiscopi in proximo Pascha ad Augustam venire indiceret. Nec mora legatus mandatum peragit. Et proxima nocte antequam venturus erat, vidit vir Dei per somnium quandam sibi assistentem, episcopalem baculum in manu tenentem, eique dicentem: *Vis curam Merseburgensis Ecclesiæ suscipere?* Et ille: *Si Deus, inquit, vult, & Dn. Imperator & meus spiritalis pater. Ego quis sum, ut contradicam sermonibus sanctis.* At ille dans baculum persequitur: *Cave, inquit, commovere cerebrum S. Laurentio: quia omnes hoc agentes periculosa phrenesi percipiuntur.* Et ipse: *Tueatur me, inquit, custos hominum Deus, ne in hoc aut in aliquo offendam majestatem divinam, sanctorumque intercessionem avertam.* Quare vir beatus cœlesti commonitione ad meliora ex tunc intentus, & ex hac allocutione obstupescens, lecto prostravit, & facto mane prædictus legatus introiit, dansque duas epistolas, ad Augustam eum venire præcepit. Accepta legatione, certificatus ex prædicta visione, cur vocaretur, prænovit, & memor Apostoli, dicentis: *Qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat; non recuit.*

sequitur, sed prædictum iter ocius movit. Tertia autem feria Sancti Paschæ ad loca venit præfata, & ab Archiepiscopo pib. suscipitur, causa vocationis intimatur, & svaviss. adhortationibus patris ad promissa percipienda animatur. Postera die, id est, in quarta feria ejusdem solennitatis Dittmarus in capellam Regis venire mandatur. Cum vero crastina illuxit dies, felix nobis in eventum patet noster jam in proximo locum conditum intravit, & viso eo Rex ad se vocavit. Inchoatur interim Missa (*Venite benedicti patris mei*) Et cum ei Rex baculum pastorem, simulque aetham Ecclesiasticam commisisset, verus sibi commissarum ovium pastor facietenus profernitur. Etece compulatio majoris Missæ solenniter personatur. Hoc etsi casu contigit, prosperum tamen fuisse, post rei eventum innotuit. His sic prosperè peractis, octavo die instantis festivitatis, id est 11. Cal. Maji in Nuenburg Bavarie præsentem Imperatorem, ab Archiepisc. Tammo in episcopale nomen & officium ungitur, & post ad commissam curam honorificè transmittitur. Sed cum his partibus appropinquasset, ab universis hujus Ecclesiæ magnificè occurritur, & in hac civitate ab Henrico antistite, cæterisque viris Ecclesiasticis, devotè suscipitur, cathedræ Episcopali dignè imponitur. De tali pastore clerus gloriabatur, populus lætabatur, & universitas fidelium congratulabatur. Hoc sibi commissio regimine, Apostoli sollicitus admonitione, dicentis: *Oportet Episcopum irreprehensibilem esse*; ad hoc laboravit, bonis actibus invigilavit, commodum suorum augere curavit. Sed quia primus gradus virtutum est humilitas humilitatem ejus sacerdotij, quam relatu veridicorum audivimus, notam faciemus. Habebat enim hebdomariam suæ canonicæ in Magdeburg vicem, sic annotatam, ut cum revolveretur, vicem suam ipse sic humiliter perageret, ac si episcopus parus dignitate sublimatus non esset. Audivimus piam ejus

in Dei servitio propter officii sui decorem humilitatem. Ad-
diamus & secularem ejus austeritatem propter ecclesiæ suæ
exaltationem. Marchio orientalis *Ekkehardus*, & frater
ejus *Hermannus*, forestum Ecclesiæ bis datum potestativa
presumptione sibi vindicare, propter quoddam novale,
Rucheliz dictum, citra ripam *Mulda* situm, ad se attinens,
contendebant. Quibus potens tam potentet resistit, ut
suam permagnam potentiam esse, respectu hujus præ-
valentis potentie prosterentur: & cum isti, ut poten-
tes seculo, contumaci factu ab incépto non desisterent,
sed creberrimè retia venatoria per loca nemorosa tenderent,
in curtem suam *Chorin* placitum cunctis suis militibus indixit,
eoque venire præcepit. Quo cum venissent, illas sibi inju-
rias conqueritur, & ad ulciscendas quosdam pollicitationi-
bus hortatur, quibusdam bonorum ablatione minatur. Inde
verò egrediens, omnia utensilia retium quæcunque invenit,
concidi præcepit, domumque veniens, legatum ad Imperato-
rem, qui ei presumtuosam factionem insinuet, dirigit, pa-
cemque suæ ecclesiæ humiliter exposculet, sed ut multa pau-
cis concludam, tandem *Hermannus* senior, quia magis pius
erat, cum in *Magdeburg* Imperator compluresque Principes
convenissent, patre nostro privilegium Ecclesiæ in publico re-
citante, se peccasse proficitur, fratremque idem facere coho-
ratur. Sic facta est nobis restitutio injusæ ablationis per hu-
jus laudandam celsitudinem Dominationis. O quam lauda-
da in antistite humilitas, ô dignè imitanda in potente subli-
mitas: humilibus humilimus, potentibus potentissimus. Et
ut finem laudibus ejus assignemus, *hic meritalis erat*, ut de B.
Sylvestro legitur. De restituendis suæ Ecclesiæ ira curiosus
erat, ut ubicunque meliores regni convenissent, interesset,
cunctisque miserandam ecclesiæ suæ vilationem intimaret,
& ad collectionem auxilium ab omnibus peteret. Intererat
namque

namque *Rambergensis* ecclesie dedicationi, in qua erat *Johannes*, Patriarcha Aquileiensis, & plus quam 30. alii Episcopi. Postera die facta est illie Synodus, & noster pater in medio stans, antiquam querimoniam disertè recitavit, & synodali censura plenissimè restitutio nostræ Ecclesie ab injustè tenentibus promissa est, sed non impleta. Ille tamen huic promissioni tamdiu tenaciter adhæsit, donec *Gero* Archiepisc. partem parochiæ nostræ ecclesie super quatuor urbes, scilicet *Schuditz*, *Cothin*, *Bychen*, *VVartzen*, & duas villas remisit, reliqua vero in posterum se relicturum promissit, sed non adimplevit. Post verò aliquod temporis intervallum, cum Imperator in *Magdeburg* moraretur, & cum illic plurima regni utilia agerentur, iterum noster antistes *Hildevvardum*, *Mysnensem* Episcopum, quia partem parochiæ nostræ tenebat, accusavit. Sed Imperator utrisque satis faciens, hoc instituit, ut parochiam citra *Muldæ* Merseburgensis obtineret, quod verò ultra esset, *Mysnensis* haberet. Attamen noster renuit, quantum potuit, quia non commodo concambio hoc sibi accideret. Quantum vero prædiorum, & regaliū donorum suæ addiderit Ecclesie haud facile explicabitur. Continentur tamen omnia, quæ ab Imperatore *Henrico II.* acquisivit, in uno chirographo apud nos perscripta. In sequenti anno quoddam prædium *Minestedi* dictum per manum Imperatoris scripto eidem donatur. Hujus in temporibus quidam *Ludolphus* prædium suum, quod in *Brodici* habuit, Ecclesie nostræ pro remedio animæ suæ tradidit. Postmodò verò dulcissimo ipsius hortatu *Henricus* Comes prædium suum in *Tundersleve* situm S. *Laurentio* prosperæ retributionis æternæ causa consensu fratris sui *Friderici* coram multis testibus bis stabiliendo dicavit. Hoc prædium idem Archimandrita in usum fratrum suorum spiritualium ea ratione concessit, ut præpositus ipsorum sex talenta in usum fratrum singulis annis ad vestitus &

spices per tres annuales quadragesimas & in anniversario summet convivium optime saginatum expenderet. Super hoc ipse caritative donavit argentum & linum atque lanam, quæ ad Ecclesiam feruntur, & decimationem mellis ac porcorum, super Burquardum *Zolin* & villas duas *Dubin* & *Buldegast*. Hæc omnia pluraque alia suimet martyrologio propter testificationem rerum inscribi præcepit, & revera illic inveniuntur, si studiosè investigantur. Nos autem multa prætermittimus, ne fastidium irrogemus legenti. Et ut hæc cunctaque suæ ecclesiæ accrescentia stabilia & incommurabilia permanerent, duorum Apostolicorum *Sergii* & *Benedicti*, scripta, confirmationis suæ ecclesiæ expetivit, quæ adhuc apud nos in una membranula transcripta tenentur. Anno vero decimo ordinationis suæ, nativitatis verò quadragesimo primo, divertit ab oneribus hujus sæculi dorsum ejus, facienteque mentis in tranquillitatem quietudinis statuens, ac animo tribulos sollicitudinis evellens, fructus permanentes novæ plantationis germinavit. Scripsit enim *Chronicon per quinque Regum tempore digestum*, incipiens ab HENRICO HUMILI, qui primus hoc nomine, & hujus narrationis ordine, imperavit, & ab Othone Magno, secundo & tertio vicissim sibi succedentibus, ad HENRICUM PRIMUM, nostræ ecclesiæ reparatorem, ac exaltationis auctorem, progreditur. In his scriptis, quàm multorum piè facit mentionem piorum? ut faciliè cognoscatur verus pietatis amator, qui tot piorum beneficiorum memor sit relator. Perrare enim ab orbita pietatis exspariatur, si memori corde vita piorum teneatur. Postquam sedem sibi commissam tam factis quam dictis exaltavit, anno Dominicæ incarnationis 1015. indictione decima tertia, 15. Cal. Junii ipsius dulcisono horratu, & efficaci rogatu, Imperator hanc nostram fundari præcepit ecclesiam, antilite præsentii. Ac quatuor lapides in monte S. Crucis in fundamento

mento primus jaciens: *super adificantiis, inquit, spes atque retributionis optabilis, detrahentibus ultio divina formidabilis repensabitur.* Et quia templum nostræ ecclesiæ jussu Imperatoris ædificatum diximus, quantum nostram ecclesiam multiplici ornatu decoraverit, veluti scriptis reperimus, quam brevissimè perstringamus. Dedit hic Imperator nobis plurima divino officio convenientia, scilicet tria plenaria: unum de auro, eburnea tabula ornatu, quod minimum est: secundum auro, gemmis & eburnea tabula variatum, quod preciosius est: tertium auro, electro & preciosissimis gemmis artificiose decoratum, quod optimu est. Præter hæc tres auratas cruces & duas argenteas, & duas ampullas ejusdem metalli, & tres calices, unum argenteu magni ponderis, secundum aureum & gemmatum, tertium arte omnigenisque gemmis elaboratum, quod præcipu redemtionis animæ suæ fuisse adhuc vulgatur. Item tabulam altaris auro & gemmis honorificè distinctam, ad quam præsul Dismarus quinque libras auri de priori altari se dedisse testatur, pyxidem auream & gemmatam, rhutibula argentea tria, dorsalica setica plurima, campanas, cappas sceticas multas, plurimaque alia, quæ enarrate prælongum esset. Inter cætera dispersionis nostræ ecclesiæ collecta à *Natoldo* Mysnensi Episcopo, partem parochiæ nostræ scilicet super duas urbes *VVisseburg* & *Costana*, requisivit. Ab *Hillewardo* autem Cicensi Episcop. parochiam duarum urbium, *Tribni* & *Tuebni*, concambio trium villarum redemit. Hæc in secundo privilegio renovationis hujus ecclesiæ (nam duodiem Imperator dedit) reperitur. Tertium vero confirmationis huic patri nostro Dismaro ab eo exoratum donavit. Precium vero redemtionis animæ suæ fratribus nostris concessit has villas: *Borckersstorf*, *Telka*, *Vdene*, *Vbedere*, *Vphusen* & *Lutenburg*. Quoddam etiam prædium, *Rogalixe* dictum, ab *Hadoldo* concambio sibi complacito acquisivit, & fratribus nostris in-

sustentationem temporalium donavit, scriptis manu propria sigillatis confirmavit, multaue alia dedit, quæ nec enarrare scimus nec nequimus. Postera verò die post datum *Rogalitzæ*, dedit Rex antistiti nostro de quo sermo est, in amplificationem suæ dignitatis hæc ecclesias cum appartenentibus eorum, in *Gusna*, *Cozini*, in *Lipzich*, in *Olzuce*.

His supradictis plurimorum bonorum actibus pater noster Dittmarus à sordibus vitiorum expiatus, diem exitus sui expectabat intrepidus. Anno vero nativitatis suæ quadragesimo secundo, cum ecclesiam sibi commissam gubernaculo iustitiæ per fluctivagas mundi procellas ad terram viventium annis decem, mensibus septem, diebus totidem duxisset ergastulo Babilonicæ captivitatis ereptus, æternam Jerusalem perpetui incolatus intrat, quem Dominus suus pro lucro duorum talentorum introducendo in gaudium suum Cal. Decemb. remuneravit. Hunc pro paucitate intellectus nostri hoc brevi carmine prosequamur, & quanto dignius poterimus, ejus beneficia recolamus.

*Tertius est factus pietate, sed ordine quartus.
Præsul Dittmarum, pietate per omnia clarus:
Lux precedentium patrum, sed forma sequentum.
Extulit hos dictis, hos munit ad omnia scriptis.
Quod meliusculæ habet locus hic, merito sibi debet.
Invigilabat ei non dando locum requiesci.
Ergo beavis eum visa donando per ævum
Cui se commisit sub prima fronte Decembrii.*

REINERI REINECCII

DE DITMARI VITA ET UTRAQUE PATERNÆ ET MATERNÆ STIRPIS FAMILIA, CONTEXTA E CHRO- NICO IPSIUS EXPOSITIO:

Distinctio Ecclesiasticorum scriptorum catalogo suo DITMARUM Abbas *Trithemius*. Causam hujus suspicari forte eam possumus, quod lucem *Chronicon Ditmari* nondum vidisset, itaque neque ad ipsum pervenisset. Nostra tempestate vitam ejus inseruit Annalibus Merseburgensibus *Ernestus Broxus*. Quæ cum in medio sit, nos de ea quicquam adjiciamus, opus non est. Nostram hanc expositionem ex ipso Ditmaro, qui de se testis esset locupletissimus, contextuimus: Quæ ut aliud operæ precium factum nullum fuerit, ita hoc ingratarum esse lectori nequiverit, quod labore non mediocri leveretur: quando quæ diversis in locis & sparsim de se Ditmarus tradidit, nos in unum quasi corpus coagmentaverimus:

Natus est DITMARUS illustri *Comitum Saxonia* domo: Quo autem hæc nomine fuerit; ipse nimis vetecundo, ac potius vehementer reprobando silentio, reticet: quasi verò hæc æque nota posteris futura esset, ut tunc esse non ignorabat. Repetam autem historiam utrotumque hic breviter, quos tam paterni quam materni generis Ditmarus conditores habuit, atque ipse in *Chronico* suo expressit. Præavi ambobus (hos enim vocabulo abavi intelligere illum opinor, exigente etiam eum sensum temporum ratione) quorum utriusque not

Ditmar
materni
generis
prosapia.

que nomen esset **LOTHARIUS**, ordines duxerunt sub Imp. Cæs. **HENRICO**. *Incipit* bello Slavico: ac Ditmarus quidem præter generis decus, scientiam eis rei militaris attribuit, & *presidium patriæ* nuncupat. Idem in eo bello ambo cecidere, idque ad 4. Id. Septembr. Hoc enim tantum Ditmarus annotavit, non addito anno: quàm ejus negligentiam de pterisque narrationibus aliis observare est. Subjicio autem nunc proximè generis materni personas, ut eò commodius deinde Ditmari historiam persequar. Reliquit **LOTHARIUS**, quem proavum Ditmari maternum fecimus, filium **HENRICUM**. Hunc alicubi Ditmarus Imp. Cæs. **OTHONIS M. consanguineum** nominavit: Esti gradus propinquitatis istius non adjicit. Et cum ingenio summo esset, cum inde, tum à cognatione benevolentiam Cæsaris promeruit in credibilem, quam is, quoad in vita esset, conservavit. Quo tempore **HERMANNUS BILLINGUS**, quem ex nobilitate infima ad Saxoniz Ducatum virtus provexerat, ambitiosus, & plane iis honoribus, qui soli Imperatori competeabant, se excipi Magdeburgi ab **ADELBERTO** Archiepisc. passus fuit, institutum id novum, atque insolens vehementer improbat. Quare cum vincula illi & carcerem *Hermannus* minitaretur, militum suorum fide ab ea ignominia defenditur. Unde *Hermann* irritato acerbius, Romam ad Imperatorem, ut de turbis, quarum eum videri fontem volebat, ibi causam diceret, ab illo amandatur. Eò ubi pervenit, & negotium ut se haberet, Imperatori exposuit, facile veniam invenit: multam ab adversariis intentatam in ipsos retorquet: & torque aureo donatus, domum cum honore remittitur. *Othone* rebus humanis exempto, filio & successori ejus **OTHONI II.** contra *Danos* militat: eoque in bello tam manu promptum quam consilio providum se præstat. Occupavit enim opera ejus Cæsar *fossam* quandam hostilem, quæ aditum ad *Daniam* interclig.

intercluderet. Quare ab hoc merito in Marchionum ordinem cooptatum crediderim. Hac enim dignitate sub OTHONE III. memoratur. Quo cum inde minus placato uteretur, quod *Everkerum*, hominem dignitatis equestris, sed fastu inepto tumentem, cujus opera *Berwardo*, Episcopo Wirceburgensi serviret, comprehensum excœcasset, Episcopi præcipuè instantu relegatur. Sed non multo post & Cæsari reconciliatur, & cum Episcopo in gratiam redit. A quo ad sacrum Chilianii evocatus, & habitus tractatusque prolixè, per insidias ab excœcati necessario quodam lethaliter sauciatur, ceditque è vita post triduum. Uxor *Henrico* fuit *Judirba*: è qua nati ei liberi: *Henricus*, *Vdo*, *Sigefridus*, *Hedvigis*, & CUNEGUNDA.

Henricus mittitur ab Othone III. cum fratribus ambobus subsidio *Kise* Slavo, qui à popularibus rebellibus defecerat. Non multo post piratis agrum ipsius incurSIONIBUS vexantibus, cum iisdem fratribus eis occurrit: & cum in spem bonam credi singuli contendere prælio ausi essent, ita à fortuna destituntur, ut *Vdo* in acie ceciderit, *Henricus* & *Sigefridus* in hostium potestatem pervenerint. Ejus cladis fama ubi omnem mox Saxoniam pervasit, etsi præter *Cunegundam*, fratrum horum sororem, diligenter in redimendos illos incubuit BERNHARDUS, Dux Saxonie, tamen cum, quæ à prædonibus deposebatur, pecuniæ summa non dependeretur integra, *Henricus* ita dimittitur, ut obsidem dare filium *Sigefridum* cogeretur, *Sigefridum* vero frater tertius, plane detineretur. Hac de re dum is vehementer animo angitur, cum amicis aliquot, ut vini tantum subministrarent, quantum ad custodes inebriandos sufficeret, componit: cumque ad hoc illi operam promptam navassent, barbaros ad compositionem provocat, & illis ex ebrietate profundo somno consopitis, celerem fugam init, elabiturque feliciter, sed ut interim agnato *Sigefrido* & cæteris obsidibus crudele supplicium conciliarit. In hos enim

Ll

cum

cum barbari omnem furoris acerbiter effunderent, immaniter & naribus & auribus & oculorum usu privatos semianimes in portum projiciunt. Moritur *Henricus* iusta senectute, temporibus *Henrici II.* Cæs. 6. Non. Octobr. & Comitatus ipsius beneficio Imperatoris, qui tunc *Goslaria* conventus ageret, cedit *Sigefrido* fratri. Reliquit hanc de se nominis famam, præclarissimam, quod & de republica bene meritus fuerit, neque Ecclesiam neglexerit. Uxor ejus nominatur *EITELA*, & filius inde unicus *Sigefridus*, de quo diximus.

Hedvigis educatur in monasterio *Heslingensi*: ubi cum antistitis duabus defunctis, pater de successione ejus sollicitaret diligenter apud *Esheldagum* Archiepiscopum Bremensem, ab eo rejectus, per *Orthonem* M. Cæs. rem conficit, ita, ut *Hedvigis* ætatis, anno 12. sacerdos maxima inauguraretur. Fanum quoddam è lapidibus, qui ibi locorum rarissimi sunt, construxit: in quo *Inditha* mater inhumata fuit.

CUNEGUNDAE historiam antè nonnihil perstrinximus. Quæ SIGEFRIDO Comiti matrimonio sociata, & cum alios liberos, tum DITMARUM Episcopum ex eo enixa, moritur post cladem Bernburgensem 3. Idus Julii. Neque ulterior familix hujus propago traditur. Quare ad paterni generis prosapiam Ditmari redeo.

Paterni generis pro sapia.

LOTHARIO, *Ditmari* proavo paterno, nascitur filius ejusdem nominis *Lotharius*. Qui reus conspirationis in OTHONEM M. Cæs. factus intercessionem Principum vita donatur: & bonis exutus, relegatur in *Bavariam*. Hæc ipsi calamitas cum non ultra annum durasset, & Cæsaris gratiam & facultates suas recuperat, & possessionibus insuper aliis augetur. A quo tempore tanti sceleris poenitens, expiandi hujus gratia, pro ætatis illius consuetudine monasterium *Walsleben* in honorem semper virginis *Marix* condit, decimis bonorum suorum huic dicatis. Uxorem habuit *MATHILDAM*, matrem

matronam cum aliis, sexum muliebrem decentibus, ornatam virtutibus, cum viri amantissimam: Quæ cum vidua bene multis annis vixisset, à *Sigefridi* F. obitu animi ægritudine exstinguitur. Eidem soror fuit *Emmilda*, apud quam puer *DITMARUS* vixit. Nati autem ex hoc conjugio *LOTHARIO* liberi sunt, *SIGEFRIDUS*, *Lotharius* & *Esla* filia,

SIGEFRIDUS adhuc juvenis, necdum maritus, proficiscitur cum *UDONE* Marchione in *MISECONEM* Polonum: & præliocum hoste inito, cum principio stare ab *Udone* victoria videretur, ab irridente cum copiis, novis *Cedeburo*, *Miseconis* fratre, ita profligatur, ut vix cum comitibus sociis fuga elapsus sit. Conciliatur autem pax rursus *OTHONIS* M. Cæs. editio. Quo mortuo, *Sigefridus* ab summæ virtutis opinione & fama mirificè *Adelheidi* Augustæ commendatur, & eam huic atque Imperio fidem præstat, ut locum inter præcipuos promeruerit. Eandem ab *Othone* III. Cæs. gratiam init: & tantum apud hunc fidei invenit, ut cum *Lothario* fratre *Gerone* Comitem, quem ab *Ualdone* accusatum Cæsar conjici in vincula jusserat, asservandum cepit. Nec minus interea religiosæ pietatis studium urget: Cui dum aliquando vacat impensius, oraculo de defectione *Slavorum* præmonetur. In hos deinde cum reliquis *Saxonia* Principibus profectus, prælio acri depugnatur, & victoria illustris reportatur. Post ab *THEOPHANIA* Augusta cum copiis auxiliariis ad *Miseconem* Polonum mittitur. Tametsi jam inde ab expeditione in *Slavos* valetudine minus firma uteretur: quippe qui ab equo tum deturbatus, afflictusque graviter esset. Cumque exinde iterum religiosæ meditationibus operam daret, per quietem vitæ ei finis ad octennium determinatur. Hoc tempus ut collocare quam optime studuit, ita in filios sic consuluit, ut eum alios muneribus aliis destinasset, *Ditmarum* bonis literis operam dare, & vitæ genus religiosum amplecti voluerit.

Eoque *Magdeburgum* traducto, atque initiato, aliquanto post, hoc est Idibus Martii satisuo fungitur. **LOTHARIUS** equitavit una cum *Sigefrido* fratre, illustri **OTHONIS II.** Cæs. gratia. Qua subnixus, defuncti vita *Sigefridi* conjugem, etiam ab matre moritura diligentissime sibi commendatam, bonis exuit, eaque sibi soli vendicat. Ab **OTHONE III.** *Kisa* Slav. vo subsidio mittitur: promovetur in ordinem Marchionum, & *Berneburgo*, quod oppidum opere & præsidio Cæsar munit, Præses imponitur. Id cum absente ipso **ADELBERTI** Archiepiscopi *Magdeburg.* socordia occupatum à Slav. esset, jam inflammato superveniens, & conservari posse desperans, domum discedit. Quo nomine Cæsari graviter accusatus, juramento se purgat. Ab obitu **OTHONIS**, cum **ECCARDO** Marchione Imperium ambiente, res ead. conventum *VVerlensem* rejecta esset, ipse Interea legatus ad *Hermannum*, Ducem *Sveviæ*, proficiscitur, gratiam ejus, quandoquidem & ille Imperio inhiabat, captans, & legati *VVerlam* mittendi ei horrator sit. Moritur *Colonia* temporibus **HENRICI II.** Cæs. 8. Cal. Februarii. Uxor ei fuit *Gedila*, è qua filium procreavit *VVernerum*.

WERNERUS, *Ditmaro VVirintharius*, retinet bona patris cum Marchionis dignitate: quæ utraque mater ab Cæsare redemisset talentis 200. ut loquitur *Ditmarus*. Eidem accusatus, quod cum *Eccardo*, *Hermann*, Marchionis *Mysnensis*, fratre, profectus clam ad *Boleslaum* Polonum, dum insinuare huic se familiaris saragit, Cæsari obrectasset, ad causam dicendam evocatur. Quod judicium cum damnationis metu subterfugeret, bonis spoliatur, & vix multa grandi & salutem & gratiam à Cæsare redimit. Aliquanto post ex infani amoris stimulo **REINHILDAM** *Bichlingiam* vi rapit: ad quam famam & clientibus & ministris concurrentibus, cum & sociis *Albinus*, genere nobilis, circumventus, ipsum jam re-

peraga discedentem, auxilium posceret, mox isthuc advolat: eadem illius magno animo vindicat, ipse tamen graviter vulneratus: & quia interea oclusis portis exitus nullus parebat, equo relicto è muro se demittit. Ibi cum calce soluta lapis illapsus vehementer eum afflisset, agrè tandem & magna cum difficultate socios consequitur. A quibus apud Caesaris villicum curarionis gratia depositus, illico ab hoc proditit. Ergo mandato illius per Comites *VVilhelmum*, *Bernhardum*, & *Guncelinum* deferri Mersepurgum iussus; cum ex illis *VVilhelmum* necessarium veterem, familiariter salutasset, reliquos verbis his adoritur: *nunquam se in ipso- rum potestatem perventurum fuisse, si vibrare gladium potuisset.* Et quia spes vitæ nulla erat, *Elterstadium* traducitur, apposita custodia, ibique sequenti die moritur. Memorat & alios parvuli sui filios *Ditmarus* sed nomina non addit.

EIL A collocata *Bertholdo* Comiti, edidit HENRICUM Marchionem; HENRICI II. Cæs. propugnato-rem acerrimum: Qui cum eo nomine Ducatum *Bavaria* Cæsarem præmi-um posceret, hoc rem differente, bellum ei cum *Buccone* fratre temerè facit. Nam datis & acceptis utrinque cladi- bus magnis post *Svinfurum* moenibus nudatum permittere se Imperatori cogitur. A quo aliquantis per in custodia ha- bitus, & tandem benignè dimissus, moritur 14. Cal. Octobr. & *Svinfursi* tumulatur.

Cum SIGEFRIDO fuit *Cunegunda*: qua procreati liberi sunt, DITMARUS, *Fridericus*, *Henricus*, *Bruno*, *Sigefridus*. Sex- tum Sigefridi filium *VVilligisum* *Ditmarus* tantum à patre fratrem consanguineum nominat.

Ditmari historiam post dabimus.

Fridericus, cum *VVernero* Comiti, genere propinquo (Nominat enim *Ditmarus* nepotem suum, & *VVolmerstadium* oppidum sibi cum illo commune fuisse, ait) familiarissimus

esset, juxta eundem DEDONIS, *Dietrichi* F. Eidem deinde cum *Henrico* fratre in raptu *Zuccarda*, *Eccardi* Marchionis F. praesto est. Qui cum non infelicititer cessisset, *Henricus* ab eo tempore militat HENRICO II. Cæs. contra *Milzenos*, & interfectum in obsidione *Budissina* quendam ex equestri nobilitate sua, atque ab hostibus abductum, precio redimit. Jamque in Cæsaris aula perseverans, ubi *Vernerius* patruelis *Reinholdam* Biehlingiam rapuit, ad causam illam cognoscendam opera ejus Cæsar utitur.

BRUNO, educatus in nova *Corbeia* (Saxoniz ad *Visurgim* id monasterium est) aræ ministerio dicatur.

SIGEFRIDUS sumit cucullum ad *S. Johannem* Magdeburgi. Pro avunculo *Sigefrido* obses à matre destinatus, ab Abbate *Riddago* denegatur. Post Abbatis dignitatem consequitur: & morituro *Tagmoni* Archiepiscopo, audiendæ ejus confessionis ergo adest.

WILLIGISUS, & ipse sacris Magdeburgi initiatus, aræ ministerio destinatur. Cum DITMARS frater administratione *Wallebecensis* monasterii se abdicasset, munus hoc ipse capessit.

DITMARS, ad quem nunc expositionis series redit, nascitur temporibus OTHONIS II. Cæs. VI. Cal. Augusti, Anno Christi DCCCC LXXVI. & fontis sacri unda ab *Hillebardo*, Episcopo Halberstadenſi, abluitur. Puer *Quedlinburgi* vixit apud *Emmildam* materteram, à patre eò traductus, qui ibi literarum rudimenta addiscere cum vellet. Id quod cum non instrenue de se præstaret, neque interea ex paralytico morbo matertera convalesceret, *Magdeburgum* mittitur, & *Riddago* Abbati ad *S. Johannem* commendatur. Apud hunc triennium conversatus, in sacerdotii spem in sano Mauritiano inducitur. Quæ res ubi demum in nervum erupit, consuetis ceremoniis atque habitu *Mandrita* in auguratur, præſente

ac permittente hoc patre, cum esset tunc dies omnium sanctorum. In eo vitæ genere tantum jam religioni & bonarum artium studiis vacans, à matre domum evocatur, ut pro altero avunculo obses daretur. Quo aliquanto post felici fuga elapso, ipse etiam eo periculo liberatur. Instaurarat per id tempus Episcopatum *Mersburg.* HENRICUS II. Cæsar, ab GISILERO Episcopo. postquam is Magdeburg. Archiepiscopatum adeptus esset, destructum. Et Præsul iterum *Mersburg* datus erat *VVigherius.* Ei defuncto, quod accidit Anno M. VIII. DITMARUS successor datur: cum quidem ea nocte, quæ diem, quo hac de renuncium accepit, præcessit, hoc ipsi somnium quoddam prælagisset. Refert id ipse ejusmodi: vidit per quietem lecto suo pedum altare Episcopale, & interrogatus oraculo, an Episcopatum *Mersburgensem* suscipere vellet: velle se, respondit, si Deo ita atq. Cæsari visum esset. Nam ea tempestate adhuc Imperatores jus conferendi Ecclesiasticas dignitates habebant, id quod ipse passim inculcat. Ergo *Augustam* literis *Tagmonis* Archiepiscopi accersitus, ea conditione ipsi Episcopatus desertur, si patrimonii huic partem permetteret. Præstitit hoc tempori non imprudenter serviens: Et cum illico ab Cæsare inanguraretur, hoc accidit, quod Cæsar eum boni ominis loco accipere iussit, ut æs campanum ad sacrum insonaret, & chorus sanctum carmen accineret. Ante eam dignitatem in monasterio *Custodis* nomen promeruerat: & alteri monasterio *VVallibitz,* ab avo *Lothario* condito *Præpositi* munere præfuerat. Quod cum jam Episcopus aliquantisper retinuisse, nescio quid inde sibi religionis fingens, concessit ultro *VVilligise* fratri. Episcopatum autem ita gesit, ut concionibus publicis præset ipse, & quæ usitata tum sacra essent, obiret studiosissimè. Sed in doctrinis ejus, quæ satis è Chronico patent, sanè multa desideres. Etenim justitiam Coelestem meritis cujusque propriis ascribit:

bit: vult invocari homines sanctos, horumque reliquiis tribuit plurimum, & nusquam non miracula atque animarum apparitiones infarcit: parum cautè disputat de tribus animabus, & beatorum Angelorum falso carere principio asserit: Pontificis Romani auctoritatem ut quam maxime extollit, semper Apostolicum nuncupans: & in OTHONE M. Cæs. reprehendit, quod Benedictum in Germaniam deportarit, ac si hoc ipsi propterea non licuisset, quod Papa in Christo (sic enim loquitur) esset Imperatore superior, ita quidem, ut cum nullus præter Deum judicare possit. Rata vult haberi vota monastica, & soluta taxat acriter. Urget confessionis, quam auricularem vocant, carnificinam: propugnat expiationes quæ pro defunctorum animabus fiunt, & passim spectra harum commemorat, nec ipsas adeo maligni Spiritus apparitiones & prædictiones omittit. Libenter item ecstases & somnia, tam aliena quam sua, refert, vult circumferri ad nescio quarum efficacitatum operationes, crucem sacram, & alicubi ex Divis magis Ucioves aliquos, quàm ad Deum sequestres facit. Quia etiam jam per istud tempus mirificè ordinis sacri opes accreverant, ut quisque vel Episcoporum vel Abbatum collegia sua locupletârit, vel fieri hoc ab aliis curarit, tam curiosè enarrat, ut hoc magis in illis requirere ac prædicare, quàm debitas officii partes, videatur. Atque equidem talem alicubi confessionem suam edit, quæ magis modestiam ipsius, quàm veram in servatorem Christum fidem ostendat. Cum interim optima præcepta de moribus tradat, & singulariter de obedientia magistratui præstanda tam piè quàm præclare disputet. Verum hæc ex ipsa Chronici lectione planiora fiunt, quorum nos hîc summa capita percurrere strictim volumus. Nunc ad historiæ expositionem redeo. Ubi Cæsaris inauguratio Episcopatum Ditmari ratum fecit, inungitur deinde ab Tagmone Archiepisc. ipso Cæsare & episcopis quatuor præsentibus

mentibus. Mox ob *Henrici* Ducis bellum in *Bavariam* legatus mittitur: quam legationem enarrans, ea simul refert, quæ ejus temporis ordinis ecclesiastici mores representent. Reversus inde *Mersepurgum*, tandem munus suum, præcunte *Erico* Episcopo, capeffit atque inchoat. Bello Polonico, quod *Cæsar* contra *BOLESLAUM Chrobustum* gessit alterum, illum socius affectatur: & *Luibussa* urbis instaurationem, quæ ab *Henrici Aucupis* temporibus deserta permanerat, adjuvat. Cum eodem ad dedicationem basilicæ Pabebergensis proficiscitur: idque ipse tempus refert in annum ætatis *Henrici* Cæs. tricesimum quintum. *Tagmone* Archiepisc. rebus humanis exento, *Walsberdum* Præpositum suo suffragio successorem designat: & cum *Cæsar* rum electionem permitti sibi veller, ipse reclamans, non quod ille veller faciendum, sed acceptum à majoribus jus tuendum, censuit. Fuerat autem magnus ei cum *Tagmone* usus: quare prædicat hunc studio mirifico. Eandem brevi cum *Walsberdo* benevolentiam conjunxit. Quem ad *Cæsarem* inaugurationis gratia profectum comitatur, & voti compotem factum, deinde cum cæteris collegis injungit. Aliquanto post hoc vita defuncto, *Dittericum* nepotem surrogare ei conatur: Sed non eodem quo antè successu. Nam *Cæsar* potestate illa in se translata, Archiepiscopum *Geronem*, quo antè à sacris fuerat usus, constituit. Jamque *Cæsare* fermè in *Saxonia* subsistente: ut ante sæpe, ita & ab hoc tempore *Ditmarus* cum aliquoties *Mersepurgi* hospitium accipit. Ab eodem post bellum Polonicum tertium cum sociis aliquot Episcopis ad instaurandum *Mysne* suburbium, quod *Misco*, *Boleslai* F. occupatum vastarat, ablegatur: cui operi cum dies 14. impendisset, ubi inde domum revertit, quatuor oppidorum paroecias ab *Cæsare* impetrat, & pro iis bonis, quæ *Mysnenses* Episcopi ab alienarant, auctore *Cæsare* alia permutatione accipit. Addit non multò post

alias etiam Cæsar possessiones, & HERMANNUS, Marchio Mynensis, nescio quod in saltum quendam sibi jus vendicaret, cedere eo mandato Cæsarís cogitur. Cæterum ut & ex breviter attingamus, quæ peculiariter ad corporis & animi statum pertinentia, de se Ditmarus prodidit, hoc primum de corpore fatetur, id statura parvum fuisse, & adolescentiæ morbo quodam redditum imbecillius. Faciem & cicatrix in sinistra mala, & nasus in pueritia è lapsu collisus vehementer turpificavit. Quæ fortè causa extitit, ut monasterio à patre intruderetur. In animi vitiis suis recenset iracundiam, invidiam, fastuosum aliorum despectum, credulitatem stultam, negligentiam & ad dicendum infantiam. Verum hæc potius verecundiæ ipsius, quàm quod revera ita res se habeat, ascribenda sunt. Enim vero de ingenio præclaro & diligentia eximia satis historiarum testificantur monumenta ejus. Addo his orationis copiam non indiseram, addo eruditionem, quanta in isto seculo esse potuit. Neque obscure lectionis assiduitatem ejus arguit, quod studiosissime eos refert, qui bibliothecas, vel compararunt vel locupletarunt. Unum istum animi ipsius morbum jure reprehenderis, quod Philosophiæ studia nonnihil averfatus fuerit. Hunc enim cum alibi, tum eo prodere maximè videtur, quod ad exemplum D. Hieronymi *Brunonem*, Archiepisc. Coloniensem, & *Popponem* quendam accusatos propterea ad tribunal divinum, ait. Tamen si hoc fortè seculi potius istius barbarici, quàm *Ditmaro*, cujus ingenium melioribus dignum temporibus fuisset, tribuendum. Nec probandum in illo superstitionum quoddam quasi fascinum: quo dementatus ita fuit, ut sæpe de rebus frivolis & nugacibus sibi religionem fingat. Idem ad eorum objectionem infero, qui in oratione Ditmari minus culta, nec semper Latine linguæ proprietatem tuente, aliquid desiderabunt: Cum quidem hanc

hanc sibi ille licentiam sumat, ut aut vocabula nova effingat, aut quæ Latina sunt, ad significata planè aliena transferat. Quæ ut ita se habeant, non tamen propterea lectio Chronici Ditmari abjicienda fuerit. Nam ut ne alias nunc utilitates attingam, hoc constat, & domesticam, hoc est, Germanicam & externam sui temporis historiam pertractatam ab eo diligenter. A quo summo merito gratia ei immortalis debetur, eamque quotquot historiarum cupidi sunt, studiosè habebunt. Atque utinam præstatum à successoribus Ditmari in Chronico ipsius perrexendo fuisset, quod tantopere obsecrat. Ita enim de expositionibus plurimis minus laboraremus, & majus patriæ ornamentum accessisset. Sub finem operis, ubi successorem ad modestiam, diligentiam, pietatem, beneficentiam, tolerantiam hortatur, & præceptis ut pauperes, ut divites tractandi sint informar, denique etiam mediocritatem, parsimoniam & lectionis studium commendat, martyrologii Dithmarus sui meminit. Sed hoc ad nos non pervenit, neque interesse de eo amisso videtur, cum religionem suam satis in Chronico depinxerit. Moritur anno Christi M. XVIII. Cal. Decembr. cum sedisset annos decem, menses & dies septem, vixisset XLII. corpus conditum Merseburgi est in editiore basilicæ parte: quod successor Bruno effossum cum antecessorum aliquot ossibus in sacellum Episcoporum transtulit. Monumento versus hi inscripti leguntur:

*Corde, manu, lingua Ditmari gesta loquuntur,
Quid faciant, sapiant, doceant qui vera loquuntur.*

IN EDITIONEM DITMARI
MERSPURGENSIS ANTIQUISSIMI HISTO-
RICI MYSNIÆ ET SAXONIÆ, ADORNATAM
à REINERO REINECCIO V. CL.

Carmen scriptum

à

PETRO ALBINO NIVEMONTIO

Inlyta Saxonia nunc mater, filia quondam,
Saxoniagrates, Mysnia, redde tue.
Te penes est etenim siquid, quo jure superbū,
Quove celebraris, contulit illa tibi
Quod veterum imprimis cultus exosa prophanos
Salvantiū Christi numina vera colis:
Quodq; per ingenuas caput infers nubibus artes;
Diceris & prastans moribus esse bonū:
Civica quod justo moderamine frena gubernas:
Deniq; fers Heneco libera colla jugo.
Scilicet omne tua debes id filia matri,
(Qua nunc forse alia filia facta tua est)
Natum Othone, trium genitor pralustris Othonum
Ex VVitekindao sanguine, restis eris.
Imbuit ille tuos cælesti assergine campos:
Barbariem à cælo depulit ille tuo:
Candidit is primum cellas in montibus arces;
Mœnibus & junctas iussit is esse domos,
Nobilium hic stirpes erexit, & omnia iussis
Ordinibus, bello paceq; distribuit.
Nec minus est meritis de te bene filius alii:
Aucupū, aeterno nomine Magnus Otho.

Qui

Qui vix fundatam fulcivit religionem
 Qua Sala quaq, Albus, Pica & Havelus eunt,
 Quiq, novas justis firmavit legibus urbes,
 Qua cultum à sera posteris ara ferunt.
 Non refero Andina dignam rem flumine vena,
 Qua te nobilitat, Mysnia, Saxo tuus,
 Heronum sobolem: (sub quorum florida sceptris
 Vixisti placidos secla per octo dies)
 Sed redeo ad cultus animorum & docta reperta:
 Exemplum cujus sit liber iste rei.
 Sexcentos hic ante annos à Saxone factus,
 Quo sese jactet Mysnia, primus erit.
 Nec liber in tota est antiquior editus ora,
 Qua nitet in summo Parrhasis Ursa polo,
 Exceptis Corbeia tuis doctissima scriptis,
 Dismaro laudem queis Virechinde rapit,
 Nobilitas addit tamen hanc cui Teutona palmam,
 Qua non obscuro noster honore praeis,
 De genere illustri bellantium & origine cretus
 Primus is Aonidum quod grave nobis iter:
 De quibus admonuit melius, REINERE, legentes.
 Addita qua studio est pagina docta tuo.
 Salve sancta parens pietatis & omnis honesti,
 Quae imbusa tua Mysnia dote fuit,
 Salve iterum atque iterum, fortissima Saxoniora;
 Non unquam est meriti laus peritura tibi,
 Mysnia fulgenti tellus opulenta metallo
 Donec erit stabit gloria parca tibi.
 Illaq, non ingrata feret te filia matrem,
 Confecta & senio post, vice matris erit.
 In quoq, (nunc rerum pulcherrima) Mysnia salve:
 Vig, tua matrigrator esse queas.

REINERYM reverenter babe: *Primordia postquam*
Trattavit populi qui generosa tui,
Atq; bujus varias diverso in Climate sedes,
Nec non pro charis pralia gesta focis:
(Donec ad has venit satis comitantibus oras,
Condidit & Mysi nomina nota soni)
Nunc etiam renovandos tua monumenta salutis,
Saxonia ostendis se genus esse tua.
Ergo illi grata officium pietate repende,
Vt tua majori pramia laude vehat.
STELLA velut cunctos patria superavit amore,
Mysica qui scriptis dant monumenta suis:
AGRICOLA ut stellam veri superavit amore:
FABRICIVS studio vicis ut Agricolam:
Sic omnes post se REINERI scripta relinquunt
Judicio, studio, religione, fide.
Non majora meis optabo commoda rebus,
Hinc si ME socium fasa serena dabunt.

In urbe ἱερώνυμο ἱερὸς ἀγαθὸς τῶν Μουσῶν.

Anno MDXXC.

VOCABU-

VOCABULA ALIQUOT A DITMARO

plane novis aut minus consuetis latinæ linguæ significatio-
nibus usurpara, vel etiam omnino barbara.

Bannus, diræ & execrationes Ecclesiasticæ.

Burgwardium, Burggraviatus vel territorium, ager.

Caminata, caminus, conclave.

Clusa, fauces montium.

Concambium, permutatio, factum ex Plautino verbo, sed inus-
tato *cambio*.

Conprovincialis, popularis, civis incola.

Confocius, socius.

Curtis, aulae sedes, Italicum.

Gener, sororis maritus.

Intimare, edicere, exponere, referre.

Iterare, iter facere.

Medo, aqua mulsæ, ὕδρ' ἐμῆλι, μέλι κρητῶν.

Minare, ducere. Ital.

Nepos, alicubi avus maternus.

Oramen, invocatio, preces.

Possidere, obsidere.

Proficuum, proficiens.

Primicerius tribunus, ductor, Ammiani est. Nam Hierony-
mus & Cassiodorus ita *Cancellarium* vocant: τὰ τῶ κηρύμα-
τος, quod tabulam ceratam significat: quia in tabulis
ceratis scribere antiqui solebant. Græce πρωτοκήρυξ.

Redicere, respondere. *Senior*, dominus, ad imitationem Ita-
lorum, qui suum inde *Signor* depravarunt. *Senba*, hypo-
caustum. *Intantum* Vergilianum est. *Vndiq, secus*, pro eo
quod Solinus dixit, undique versum. *Sui* plerumque per-
peram usurpatum, ut ineptius *suimet*.

De Syntaxires majoris operæ fuerit: igitur Lector in eam
animadversione utatur malo,

REINE;

REINERUS REINECCIUS

LECTORI S.

Exemplari quo usus sum, principium decrat: Nec, tamen si in id sedulo incumberem, archetypicopiam habere poteram. Sic ergo benigne Lector, habeto, eam me prestare iacturam nequivisse. Exorsus autem inde sum, unde necessitas cogebat, variato nempe in orationis contextu verbo uno atque altero. Neque, ut spero, hoc cuiquam in religionem veniet; quandoquidem & auctor is sit, qui ab classicis, quos vocant, excludatur, nec orationis quasi cultum aliquem, sed restantum suppeditet. Quod si neque hoc omittendum, cum editio ejus desiderata à pluribus sit, sufficere hoc non iniquum poterit, quod nunc denique in lucem prodeat, & quidem ita prodeat, ut tamen maxima parte integer sit. Sunt enim loca per pauca, ubi expositio hareat atque deficiat. Et si & hoc in eo ferme argumentorum genere, de quo non admodum interfit, ac potius ignorari praestet. Sed hac suis singula locis planiora fiunt. — Commonebat etiam me Petrus Albinus cujus supra mentionem feci, nominari in veteribus à se inspectis Imperatorum diplomatis, non solum Dalemincipiam (ea terra Mysnia est) vocetamen ita variata, ut in aliis Dalemince & Delemince, in aliis Thalemenche & Thalaminci legeretur, sed etiam Milscam pagum. Huic cum gentis Milzgenorum nomen affine sit, inde derivatum statuamus, & pagum non vicum, sed veteri Germ. lingua consuetudinem, quam & Caesar in commentariis expressit, & annales sequuntur, regionem vel tractum Mysnia accipiamus, ut respondeat ei, quod Saxones proprie dicunt Ein Borde. Certe ad hunc modum multa alia loca & praecipue quidem in Henetorum sedibus, quae gentium nomina referunt, invenias. Atque haud scio, annon Daleminiorum nomen Dalem oppidulum conservarit, ut Lomaciae oppidum Luminitzsh, HVC VSQVE REINECCIUS.

INDEX

RERUM IN DITMARO MEMORABILIVM INDEX COPIOSVS.

A

ABBATIAE: *Magdeburgensis* 23.
in *Mimileve* 46. 202. *Genf* 139. *Al-*
stidi. *Eilesleve*. 51. *Mersburgen-*
sis. 56. *Mezerizi*. 157.
Abraham Frisingensis Episc. 41.
ADELBERTVS *Trevirensis* *fr* pri-
mus *Archiep.* *Magdeburg* 29. *Ejus*
obitus & in munere diligentia. 52.
Adelheidis Ottonis M. altera coniux.
20. 63. 72. 73.
Adelheidis Ottonis III. soror Abba-
tissa Quedlinb. 82. 216.
Adelradus rex Anglorum. 206.
Adelbertus Comes fraude Hattonis
capite plexus. 4.
Adelbero Cunigunda regis frater. 142.
143.
Adulterii pana. 233.
Ala urbs. 64.
Anglorum nominis fabulosa notio. 205
Animadversio in pacis publica turba-
tores. 138. in *fures*. 216.
Anima tres. 8.
Anno VVormaciensis Episc. 40.
Aquigrani coronatur Otto M. 18.
semper ad Germanicum Imperium
pertinuit. 59.

Annu sermotio dictus. 251.
Argentina ducatus Alemanni caput.
110.
Argenti vena in Goslaria inventa. 24.
Arnaburg instauratum. 138.
Arnulphus Episc. Ravennas Henrici
II. frater. 183. 225.
Arnulphus Imperator. 2. 145.
Arnus Episc. VVirzeburgensis. 2.
Avares. 1. c. *Vngari*, *vincuntur ab*
Henrico Ancepe. 9. *conducuntur à*
Ludolpho 21. *prosteruntur & fu-*
gantur ab Ottone M. 23. *rursum se*
commovent. 33.
Adela fundatrix monasterii in Eiles-
leve. 51.
Angea insula. 111. 211.
Augustani Episcopi: S. Othelricus. 50.
87. *Henricus*. 50. *Ludolphus*. 78. 87.
Gebehardus. 78. *Brnno*. 125. *Sig-*
fridus. 124.
Athanasii Symbolum. 127.
Athelboldi Traiectensis & Godefridi
bellum in Theodoricum. 249. *re-*
conciliatio. 251.
Athelbertus Hybrida. 244.
Atheldagus Archiepisc. Bremenfis.
42. 49.
Nn
Baculum

I N D E X.

B

- Baculus pro deo cultus.* 227.
Baldricus Trajectensis Episc. 72.
Baldricus Comes hospitalis juris vitorator. 112.
Baldwinus Flandrorum Dynasta 138.
Inbeneficiatur Valentinianis & VValachris ab Imp. 139.
Basula, Basilea. 200.
Barvenberg à Casare exculea 139. *Episcopatū ornatur.* 140. *Ecclesia dedicata.* 157.
Becclimus Comes Suevia. 202.
Belegori, mons pulcher. 151. 163. 222.
Benedictus Papa deponitur & Hamburg relegatur. 34. 38. *ejus ossa reducuntur Romam.* 93.
Benedictus Papa Sarracenos in Italiam irrumpentes vincit. 211. *manubia.* 1b. *praeter ceteris antecessoribus suis maxime dominatur.* 179.
Berengarius invaserat regni Longobard. 20. *gratiam Ottonis M. promeretur.* 1b. *exilio mulctatur nova cum uxore VVilla.* 24.
Bergomum, ab Arnulpho Imp. devicta. 126.
Berna civitas. 60.
Bernburg à Slavīs occupatum & inflammatum. 79.
Bernhardus Dux Saxonia. 36. 49. 60. 64. 105. 112. 193.
Bernhardus Episc. Hildesheim. 88. 109. 163.
Bernhardus Episc. Verdensis. 74. 112. 201.
Bichin urbs. 9.
Bio Comes Merspurgenfis. 152.
Bobienfis Episcopatus institutus. 184.
Boleslaus Dux Bohemiorum superatur ab Ottone L. 13. ad Imperatoris edictum praestest. 36. 64. 65. 67.
Boluslaus Rufus Dux Bojemiorum. 107. 110.
Boleslaus Polonus Misesconia F. degenet 90. ejus crudelitas 91. uxores & liberi 1b. Lusatiam invadit. 108. *Misnam occupat.* 109. *ejus fuga* 136. *pacem impetrat.* 138. *rursus hostilia molitur.* 141. *pacem denuo petit.* 174. *sic Caesaris miles.* 175. *ejus expeditio in Russiam.* 176. 224. *malitia.* 176. 189. 194. 215. 224. *pacificatio cū Imp.* 232. *nuptiae cum Oda.* 1b. *bellū Russicum.* 251. *factus ejus.* 253.
Boso Episc. Merspurgenfis optimus. 39.
Brandenburgēsis Ecclesia direptio. 65.
Brandenburgenses Episcopi: Dismarus. 29. *Dodilo.* 56. *Volcmerus.* 1b. *Episcopatus quando constitutus.* 56.
Bremenses Archiepiscopi: Etheldagus. 42. 49. *Lievvigo.* 73. 112. 373. *Vnnvannus.* 175.

Brigi.

I N D E X.

Brigida Dismari nepis. 2.	pedisio Anglica. 208.
Bruno frater Henrici Aucupis. 30.	Capunga. 199. 244.
Bruno F. Henrici Aucupis Archiepisc. Colonienfis 39 accusatur cum Popone ob Philosophia studium 25.	Carentani Henrici Caesaris auxiliares. 125.
fit Lotharingia Dux. 30. fratri Ottoni M. se opponit. 16. reconciliatur eidem & moritur. 31.	Carolus M. instituit uno die octo Episcopatus in Saxonia. 250. constituit Luidgerum Episc. Mimigarduvordensem. 96. Fugam suam excusat 250. Sepulcrum ejus apertum. 84.
Bruno Papa, F. Ottonis. N. Ludolphi F. Ottonis M. 79. moritur. 83.	Carolus Rigdagi Marchionis F. 184.
Bruno frater Dismari. 97.	Cassella. 390.
Bruno Comes Harneburgensis. 10.	Cassella juxta Albim. 73.
Bruno frater Henrici II. 124.	Cause defectus solis. 72.
Bruno martyr. in Prussia. 177.	Chasina. 74.
Endisina obsessa 132. dedita. 133. iterum obsessa & capta. 142.	Chilianus martyr. 2.
Budsecia familia. 153.	Christianus Comes. 26.
Burthardus Comes Palatinus. 150.	Chutizi pagus. 1.
Burgundia regnum, Germania regi bus donatum. 200. 236.	Cixenses Episcopi: Hugo 29. 56. 83. Fridericus. 55.
Burgundionum rex nomine potius quam re. 201.	Canto Rex Dania Christianus. 10.
Burgundia Comitum potentia. 201.	Colditz.
Busebut civitas Danica ab Ottone II. capta. 49.	Colonienfes Archiepisc. V Vigfridus. 15. Bruno. 26. V Volmerus. 31. Gero 32. 47. 101. V Varinus 48. 83. E vergerus. 72. Heribertus. 85. 213. 248.
C	S. Colomanus pro speculatore occisus. 231.
CAESAR Dei in terris vicarius. 130.	Cometa. 63.
CALABRIA Virig. Imperio tributaria. 60. vindicata ab Ottone I. 24.	Conradus Rex Romanorum. 3. moriens Henri. um regem designat. 4.
Calonymus Judaeus. 16.	Conradus Dux Gencr Ottonis M. oc. 1.
Canis domini occisi vindex. 15.	NR 2 cumbis
Canuti & Haralds Svenonis F. F. ex.	

I N D E X.

<i>cumbis. 23. ejus uxor Luigarda in-</i>	<i>Dani rebelles in ordinem redigun-</i>
<i>famata & vindicata. 40. Conju-</i>	<i>tur ab Ottone II. 49.</i>
<i>gium infelix. 41.</i>	<i>Dedi Comes ejusq. res gesta. 151. ejus</i>
<i>Conradus Suevorum Dux. 92.</i>	<i>uxor & filius. 152.</i>
<i>Conradus avunculus Geronis Archi-</i>	<i>Desemincia Imperio tributaria. 6.</i>
<i>episcopi. 101.</i>	<i>Deventeri, Daventria. 7.</i>
<i>Constantienses Episcopi: Lambertus.</i>	<i>Diaboli prastigia. 13.</i>
<i>111. Rotherdus. 244.</i>	<i>Diadifisipagus. 194.</i>
<i>Conventus Procerum in Fritislavi, s.</i>	<i>Ditmarus Episc. nascitur. 49. Ejus vi-</i>
<i>Magdeburg. 62. ad Frasam. 87. in</i>	<i>ta brevis descriptio. 255. & seqq.</i>
<i>Mersburg. 112. Gaslariensis. 217.</i>	<i>Confessio ejus. 11. studia & mona-</i>
<i>Aquigrani. 16. in Bergilun. 244.</i>	<i>chatus. 32. deformitas. 102. Prapo-</i>
<i>Cophelenzi, Confluentia. 199.</i>	<i>situs <u>et</u> VV albecensis. 147. sit pres-</i>
<i>Corbeienses Abbates: Luidolfus. 27.</i>	<i>byter. 148. Episc. Mersburgensis</i>
<i>98. Godescalcus. 99.</i>	<i>designatus. 144. inunctus 145. mu-</i>
<i>Coronatio & consecratio Henrici Au-</i>	<i>nus suum capefit. 146. Deum su-</i>
<i>gustis. s. Ottonis M. 18. Ottonis II.</i>	<i>pura poscit. 149. in vebisur in sui se-</i>
<i>35. Ottonis III. 61. Henrici II. 110.</i>	<i>culi mores. 251. Martyrologiū. 241.</i>
<i>Cromena civitas. 49.</i>	<i>Ditmari comploratio & sui accusatio.</i>
<i>Crosna. 192.</i>	<i>239. ad suum successorem adhorta-</i>
<i>Cunegunda Imperatrix. 183. infirma-</i>	<i>tio. 16. Scripsit Chronicon anno</i>
<i>tur. 217. melius incipit habere. 218.</i>	<i>circiter XL. aetate. 242.</i>
<i>Cunegunda Ditmari mater. 73. ejus</i>	<i>Ditmarus Bernhadi Ducis frater.</i>
<i>obitu. 80.</i>	<i>Ditmarus Osnabrugensis Episc. 225.</i>
<i>Curbiæ urbs. 197.</i>	<i>Dobravva uxor Misconus, Latine</i>
<i>Curienfes Episcopi: Othelricus. 111</i>	<i>Bona. 89.</i>
D	<i>Dodilo Brandenburg. Episc. refossus. 56.</i>
<i>Dacia. it. Dania, & Saxonia salus</i>	<i>Dornburg. 117. Templum ibi combu-</i>
<i>otto M. 42.</i>	<i>bustum. 39.</i>
<i>Dalmincia. h. e. Misnia. 1. 65.</i>	<i>Dorimunde. 134.</i>
<i>Dani Christi jugum suscipiunt & im-</i>	<i>Duces Ottoni III. in Quidilimburch mi-</i>
<i>perio subduntur 10. 21. ex Anglia su-</i>	<i>nistrantes. 67.</i>
<i>giunt. 208.</i>	Dux.

<i>Duisburg.</i>	106.	<i>Erpo Verdensis Episc.</i>	49.
<i>Dunstanus Episc. Cantuariensis lapi-</i>		<i>Ervvinus Comes Aldenburchensis.</i>	2.
<i>datur.</i>	209.	<i>Esico Comes Merisburghensis.</i>	112. 161.
E		<i>ejus mors.</i>	133.
<i>Eberhardus frater Conradi Imp. 4.</i>		<i>Ethebertus supplantator Arnolphi.</i>	
<i>occiditur.</i>	38.	<i>fit Episc. Aritia.</i>	164.
<i>Eberhardus Episc. Pabebergensis.</i>	141.	<i>Ethelind Comitissa.</i>	100.
<i>Eccardus Marchio Rigdagi succes-</i>		<i>Ethelstannus & Edmundus Angli.</i>	208.
<i>sor. 66. uxor Svanabilda 80. Im-</i>		F	
<i>perium ambit 87. 105. Gislero Ar-</i>		<i>Februarii etymon.</i>	234.
<i>chiepisc. est infestus. 100. regni u-</i>		<i>Ferri igniti miraculum.</i>	25.
<i>sarpator occiditur. 107. Elogium</i>		<i>Festum nativitatis Deigenetricis.</i>	117.
<i>& res gesta. 1b. Filii.</i>	196.	<i>Flopan miles Boleslai prudens.</i>	69.
<i>Eccardus F. pradieti Eccardi.</i>	196.	<i>Francia Occidentalis.</i>	13.
<i>cum fratre Hermanno Gunzelinum</i>		<i>Francofurti unde dicta.</i>	230. Synodus
<i>patrum oppugnat. 153. bonis exui-</i>		<i>ibidem</i>	139.
<i>sur.</i>	175.	<i>Frasa conventus Principum Saxon.</i>	88.
<i>Eckibardus Rufus magister schola</i>		<i>Fridericus Comes Palatinus.</i>	76. 112.
<i>Magdeburg.</i>	95.	<i>Fridericus Dismari frater.</i>	151.
<i>Edisba Ottonis M. conjux 18. ejus vir-</i>		<i>Fridericus Dedonis frater.</i>	152. 163.
<i>tutes & mors.</i>	19.	<i>instituit heredem Thiedricum fra-</i>	
<i>Edmundus Angli rex.</i>	208.	<i>trus F. & moritur.</i>	214.
<i>Eido Episc. Misnenfis 66. 83. 163. ejus</i>		<i>Frisingenses Episcopi: Abraham.</i>	41.
<i>mors & laudes.</i>	198.	<i>Godelscalcus.</i>	131.
<i>Elwardus Eidi successor.</i>	199.	<i>Fuldenses Abbates: Erkanboldus.</i>	116.
<i>Elerstidi villa.</i>	186.	<i>Bronhagus.</i>	176.
<i>Episcopatus vexati.</i>	246.	<i>Fusum argenteum Filia Ottonis M.</i>	
<i>Episcopatus octo in Saxonia uno die</i>		<i>Moguntia aservatum.</i>	41.
<i>funduti.</i>	230.	G	
<i>Ernestus Alemannia Dux in venatio-</i>		<i>Gana fluvius.</i>	196.
<i>ione occisus.</i>	191.	<i>Gandersheimenses Abbatissa: Ger-</i>	
<i>Ericus Episcopus Havelbergensis.</i>	146.	<i>bergis soror Henrici Hexelenis.</i>	74.
<i>Erkanboldus Fuldensis Abbas.</i>	116.	<i>Nn 2</i>	Gerhar-

I N D E X.

<i>Gebhardus Comes, Heriberti F.</i> 213.	<i>Godefridi & Gerhardi conflictus</i> , 222.
<i>Gebhardus Episc. Ratisponensis.</i> 120.	<i>reconciliatio.</i> 243.
<i>Gent Abbatis.</i> 130.	<i>Godescalcus Episc. Frisingensis, nomen</i>
<i>Gerberrus Papa succedit Gregorio.</i> 83.	<i>cum repossidens.</i> 131.
<i>Horologium facit in Magdeburg.</i> 175.	<i>Gosbertus Dux.</i> 2.
<i>Silvester dictus.</i> 179.	<i>Goslaria argentifodinis clara.</i> 24. ex-
<i>Gero Marchio Orientalium.</i> 25. fun-	<i>culta ab Henrico II.</i> 216. 217.
<i>dat monasterium Gerinrode.</i> 28. 176.	<i>Gracorum clades.</i> 25. dolus dolo com-
<i>Gero Comes ultimus de Alsleben.</i> 50.	<i>pensatur</i> 60. <i>Legatio ad Ottonem</i>
<i>ejus & VValdonis monomachia.</i> Ibid.	<i>M.</i> 26.
<i>Gero Archiepisc. Colonienfis.</i> 32. 47.	<i>Gregorii Papa in Ottonem III. insidia.</i>
101. 196.	85.
<i>Gero Archiepisc. Magdeburg.</i> 170.	<i>Grona.</i> 151.
<i>Gero Marchio F. Thietmari fratris</i>	<i>Gultrinc rex.</i> 206.
<i>Geronis Archiep. Colon. occiditur.</i> 196.	<i>Guncelinus frater Eccehardi Mar-</i>
<i>Gibikenstein.</i> 52.	<i>chionis,</i> 103. 132. 153. à Casare ma-
<i>Giddo Philosophus.</i> 177. 205.	<i>jestatus damnatus.</i> 114. <i>Arnulpho</i>
<i>Gisilbertus frater Cunegundis regina</i>	<i>Episcopo asseruandus datur.</i> 16.
127.	<i>Guntherus ex Monacho Episcopus Ra-</i>
<i>Gisilbertus Lotharingia Dux in Rhe-</i>	<i>tispon.</i> 33.
<i>no demergitur.</i> 38.	<i>Guntherus Eccehardi Marchionis pa-</i>
<i>Gislherus Mersburgensis Episc.</i> 40. fit	<i>ter.</i> 80.
<i>Archiepisc. Magdeb.</i> 54. <i>discerpis</i>	H
<i>Episc. Mersburgensem.</i> 54. <i>cedere</i>	<i>Haddo & VVendilgart filia Comitiss</i>
<i>jubetur Archiepiscopatu.</i> 84. 117.	<i>Hed.</i> 42.
<i>moritur.</i> 118.	<i>Hadui, Hedwig, Abbatisa Gerinro-</i>
<i>Glogua, Glogovia.</i> 155. 221.	<i>densis</i> 28. 176. <i>ejus mors.</i> 185.
<i>Glomazi fons prodigiosus. & pagus.</i> 116.	<i>Hadui Abbatisa Heslingensis.</i> 42.
<i>Gnesnensis Archiepiscopatus fundatur</i>	<i>Hadui, uxor Ottonis, mater Henrici</i>
<i>ab Ottone III. 83. ejus suffraganei.</i> 84.	<i>Aucupis.</i> 1.
	<i>Halberstadtensis Ecclesia dedicatio.</i> 73.
	<i>Halberstadtenses Episcopi: Hildegeri-</i>
	<i>mus.</i>

I N D E X.

mus. 96. *Sigismundus*. 3. ejus somni-
um & obitus. 12. *Bernhardus*. 12.
opponit se *Ostoni Imp.* 29. moritur
27. *Hilbardus*. 28. 52. 73. *Arnul-*
phus. 78. 112.
Haraldus Danus. 24.
Haraldus & Canutus Sueonis Filij, &
eorum expeditio Anglica. 207.
Harduwigus regni Longobardici in-
vasor. 38. 125. petit sibi Comitatum
ab *Imp.* 177.
Hassegun provincia. 210.
Hasheburg prima Henrici Auceps
uxor. 3.
Hattonus Archiepisc. Moguntini ver-
sutia. 4.
Havelbergenses Episcopi: *Tudo*. 29.
Ericus. 140.
Hed Comes conditor Ecclesie in Hes-
lingen. 42.
Heimo Abbas Mersburgensis. 112.
Heimo Episcopus Virdunensis. 153.
Helmeftadium tempore Caroli M con-
ditum. 96. visitatur ab *Henrico II.*
Imp. 171.
Heisenricus Abbas VVerdunensis. 218.
Henricus Auceps. 1. *Ostoni patri in*
ducatu succedit 3. *Conradi suffra-*
gio rex designatus 4. inauguratus.
5. uxor ejus prima *Hateburch*. 3.
Filius ex ea Tammo. 5. *Matbildis*
altera conjux. 1b. *Liberi ex eadem.*
ib. *Provincia Henrico vestigales.*

6. *Marchiam Misnensem instituit*
9. *Danos vincit & Christianos*
reddidit. 10. *Urbes varias condit ac*
munivit. 1b. moritur. 10. ejus stirps
exaruit in *Henrico II. Imp.* 14.
Henricus F. Henrici. Ottonis M. frater,
5. *Bavariam accipit regendam*. 12.
uxor *Juditha F. Arnolphi*. 21. 41.
pulsus regno. *vestitur*. 22. *fratri*
resistit. 38. ejus crudelitas. 41. op-
ponit se *Ostoni II.* 49.
Henricus Rixosus 62. imperium ambit.
63. uxor *Gisla* 67. admittit pacem,
ib. moritur. 74.
Henricus Rixosus F. Dux Bojovarium,
86. Rex declaratur 105. coronatur
110. instaurat *Episc. Mersburg.* 123.
ejus expeditio in *Milzenos*. 124. ex-
peditio *italica*. ib. reditus in *Ger-*
maniam 128. expeditiones in *Boles-*
laum 129. 155. 219. humilitas. 140.
expeditio *italica* 176. fit ad voca-
tus *S. Petri*. 179. Imperiale nomen
suscipit. 183. Ejus liberalitas in *Ec-*
clesiam Mersburg. 179. 225.
Henricus frater Cunigunda Imp. re-
nunciatur Dux Bavaria. 124. pri-
vatur ducatu 145. conspirat contra
Henricum Imp. 152. *Bavariam re-*
cuperat 225. inthronizatur à soro-
re *Cunigunda Imp.* 244.
Henricus Superbus 192.
Henricus

I N D E X.

Henricus Comes Bertholdi F. postulat sibi ducatum Bavaria. 111. mater Eila. 117.	Hervelli Imperio tributary. 6. 155.
Henricus Dismari <u>avus. 34.</u> torque aureo ab Imp. donatus. 35.	Hierosolyma à Saracenis capta. 32.
Henricus Dismari <u>avunculus obit.</u> 112	Hildegrimus primus Halberst. Episc. 96
Henricus Dismari <u>frater VVirinha-</u> <u>rio in raptu Reinhilda praesto est.</u> 185.	Hildesheimenses Episcopi: Aduvinnus <u>67. Osdasus. ib. Gerdagus</u> 68. Bernar- dus. ib. 106. 163.
Henricus Marchio Austria. 164. obis. 244.	Hillebardus Cizensis. Episc. 199.
Henricus VVirciburgensis Episc. 110. ejus ambitio. 135.	Hillenslevene monasterium combu- stum. 87.
Henricus Zolunta Slavus. 59.	Hillobardus Halberstandensis Episc. <u>28. 52. 73.</u>
Henricorum nomen Saxonibus fatale. 11	Hiribertus Archiepisc. Mediolan. 236.
Heppo Decanus Magdeburgensis. <u>94.</u>	Hoico Ottonis III. magister. 67.
Herdingus Neumburgensis Abbas. 224	Homanburch incenditur & vastatur. 57.
Heribertus Archiepisc. Colonienfis. 85	Hugo Cizensis Episc. <u>29. 56. 83.</u>
Herigerus Archiepisc. Moguntinus. 5.	I
Hermannus (Billungus) Saxonia Dux 25. ejus fastus 34. mors. 36.	Jarina urbs à Gerone dicta. 155.
Hermannus Dux Alemannia, Impe- rium ambit mortuo Ottone III. 88.	Jaromirus Henrico Cas. auxiliatur. 130. Bojemiam recuperat. 131. exul. 164. custodia traditur. 170.
105. Argentiuam diripit & incen- dit 110. ejus filius Hermannus ipsius in ducatu successor. 128.	Ida uxor Ludolphi F. Ottonis M. 19.
Hermannus Suevia Dux. 19.	Ida mater Geroni Archiep. Colon. <u>32.</u>
Hermannus Eccehardi Marchionis F 108. indicit bellum Boluslao. 141.	Jesunivii violati pœna. 233.
Budisiam amittit. 142. patrum oppugnat. 153. succedit eidem in Marchionatu. 154.	Jena. 108.
Heslingensis Ecclesia à Comite Hed fundata. 42.	Ignis Gracus. 60.
	Ileburg incendio peris. 230.
	Immaleshusen. 191.
	Johannes, Crescentii F. 227.
	Irissonus clericorum initium. <u>49.</u>
	Irmisul. idolum. 18.
	Irruptionis exterarum gentium <u>can. 21.</u> Itali

I N D E X.

<i>Jealifallaces.</i>	184.	<i>nafterium in VValbeke. 147. con-</i>	
<i>Juditha uxor Henrici Bavar.</i>	21.	<i>spirationis in Ootonem M. conficius.</i>	29.
<i>Juditha avia Dismari.</i>	42.		
<i>Juterbock.</i>	141.	<i>Lotharius Dismari patruus. 73. Mar-</i>	
K		<i>chio Bernaburgensis. 79. uxor ejus.</i>	
<i>Kemnitz fluvius.</i>	1.	<i>Godila 80. filius VVirinharius 16.</i>	
<i>Kesil silva.</i>	61.	<i>173. gratiam Henrici II. quaris.</i>	
<i>Kiowia urbis amplitudo. 329. oppugna-</i>		<i>105. ejus nepres. ib. mors. 172.</i>	
<i>ra & dedita.</i>	252.	<i>Lotharius Rex Karolingorum. 50. pa-</i>	
<i>Kiza miles inclitus. 95. ejus cades. 76.</i>		<i>cificatur cum Ostone II. & Lotha-</i>	
L		<i>ringiam abjurat.</i>	51.
<i>Lambertus Episc. Constantiensis. 111.</i>		<i>Lotharingia regnum Henricus Au-</i>	
<i>Lamberti clades & immanitas. 211.</i>		<i>ceps adjungit imperio. 13. Otto M.</i>	
<i>Larsen sive Laurisheim urbs. 110.</i>		<i>donat Brunoni fratri Archiepisc.</i>	
<i>Lebusia. 9. Romanorum olim prasi-</i>		<i>Colon. 30.</i>	
<i>dium. 216. à Boleslao capta & in-</i>		<i>Ludgardis Eckberti F. à VVirinhario</i>	
<i>cesa. 168.</i>	168.	<i>rapta. 51. ejus mors. 172.</i>	
<i>Lech fluvius.</i>	22.	<i>Ludolfus Abbas Corbejensis. 27. 98.</i>	
<i>Lederuni immolati Diis homines &</i>		<i>Ludolphus Ottonis M. ex Editha F. 19.</i>	
<i>equi, cum canibus & gallis. 10.</i>	10.	<i>ejus elogium 16. uxor ida Sueri</i>	
<i>Legati Ottonis à Grecis violati. 25.</i>	25.	<i>Ducis F. 16. bellum gerit contra pa-</i>	
<i>Leo Vercellensis Episc. 184.</i>	184.	<i>trrem 20. fit patri supplex. 22. alse-</i>	
<i>Limburg.</i>	5.	<i>ra ejus rebellio & mors. 24.</i>	
<i>Lipfia. 197. 225.</i>	197. 225.	<i>Luidgerus primus Mimigardeworden-</i>	
<i>Linpoldus Marchio Orientalium. 75.</i>	75.	<i>sis Episc. 96.</i>	
<i>pater Ernesti Alemannia Ducis. 191.</i>	191.	<i>Luidici Saxonum hostes. 70. Henrici</i>	
<i>Lomaria. 1.</i>	1.	<i>Casaris auxiliare. 135. eorum reli-</i>	
<i>Longobardi flexa fide. 88. 184.</i>	88. 184.	<i>ligio. 16. 223.</i>	
<i>Longobardia regnum ab Ostone M.</i>		<i>Luigo Archiep. Bremensis. 73. 112. 173.</i>	
<i>Imperio recuperatum. 24. assertum</i>		<i>Luna civitas. 36. 313.</i>	
<i>ab Henrico II. 126. 128.</i>	126. 128.	<i>Lundana Anglia urbs. 208.</i>	
<i>Lotharius Dismari avus conditio mo-</i>		<i>Luneborg sit terra mori & hiatus. 176</i>	
		<i>Lunxii</i>	

I. N D E X.

Lunzin civitas. 6.
Lusatorum barbara religio, respubl.
mores. 135.
Lusici pagus. 192.
Luxus matronarum. 94.

M

Magdeburgum adificatur. 19. ditatur
reliquis & aliis pretiosis ab Otto-
ne. 27. Abbacia ibi erecta. 23. Ar-
chiepiscopatus ibidem erectus e-
jusq. limites. 28. privilegium col-
legii ibidem concessum. 46.
Magdeburgenses Archiepiscopi: A-
belbertus. 29. ejus suffraganei.
ib. mors. 52. Olricus electus sed non
confirmatus. 53. Gifilerus. 54. 84. 97.
112. 117. Tagmo. 119. ejus mors. 158.
laudes. 166. VValthardus. 158. Ge-
ro. 170.
Marahrenses. 219. in Bohemiam irum-
punt. 221.
Marebia Misnensis origo. 9.
Marchionum Misnensium familia. 153
Mathildis Henrici Ancupi altera con-
jux. 5. ejus opera pro solatio anime
mariti. 11. mors. 27.
Mathildis Abbatisa Quedlinburg
tonis II. soror. 61. 81. mors ejus. 82.
Mathildis Ottonis III. soror, nupsit
Ezoni. 92.
Mathild sanctimonialis, Thiedrici
Marchionis filia, nupsit cuidam
Slavo. 94.

Mauricii corpus Magdeburg. transla-
tum. 27.
Mauricii offensa evitanda. 95.
Meingardus Trevirensis Archiep. 142
Merserpurgopus Romanorum. 10. Hen-
rico II. carum. 156.
Merserpurgenses Comites: Ervvinus.
2. Bio 152. Esico. 112. Sifridus. 18.
Burcardus. 133.
Merserpurgenses Episcopi: Boso. 19. 39.
Gifilerus 40. VVigbertus. 123. Dis-
marus. 145.
Merserpurgensis Ecclesia. 16. 23. Patro-
chia limites. 28. loca ei concessa. 39.
46. destructa a Gifilero. 54. 55. Di-
plomata ejus abolita. 56. instaura-
ta. 123. bona ei acquisita. 143. 186.
225. permutatione recuperata. 216.
Meserici Abbacia. 137.
Mesalla inventa in Saxonia. 24.
Mesensis Ecclesia a Thiedrico Episco-
po vastata. 152.
Michael Ratiponenensis Episc. 33.
Miles ob sacrilegium a muribus con-
sumtus. 170.
Milizeni Henrico Ancupi tributarii. 9.
ab Eckihardo Marchione subjugati.
107.
Mimigardovordenses Episcopi: Luid-
gerus. 96. Dedo. 74. Suidgerus. ib.
Mimileven Abbacia instituta. 40. sub-
jecta Heresfeldensi Ecclesia. 102.
Mina-

I N D E X.

Minare, *i.e.* ante se ducere. *102.*
 Miseco Polonus imperio vassallus. *25.*
35. 36. 64. fit Ottonis III. cliens. *67.*
 bello perit Bolislaum. *69.* ab uxore
 Dobravva ad religionem Christia-
 nam pertractus. *89.* altera uxor
 Oda sanctimonialis *90.* liberi exa-
 dem, & mors. *91.*
 Miseco Boleslai F. Miseconis N. *175.*
 captus. *189.* dimissus à Casare. *191.*
 ejus humanitas. *193.* Bojemiam in-
 vadit. *219.*
 Misnenses Episcopi: Burcardus *29.*
 Volcoldus. *55. 65.* Eido. *66. 63. 163.* Ram-
 wurdus *112.* Eilwurdus. *199.*
 Mistri Obopritorum Dux Hamburgū
 vassat. *57.* Henrici Ducis cliens. *64.*
 Mistislavus Princeps. *235.*
 Mogilina urbs. *116.*
 Moguntini Archiepiscopi: Hatto. *4.*
 Herigerus. *5.* Hillibertus. *18.* Fride-
 ricus. *38.* *V Vilhelmus. 27. 38.* Ro-
 bertus. *48.* *V Villigisus ib. 61. 64. 73.*
110. 120. 149. Erkinbaldus. *199.*
 Monasteria: S. Laurentii in Calve *56.*
90. S. Emerani Ratibona. *145.*
V Valbecense. 147. Quedlinbur-
 gense. *12. 20. 216.* S. Johannis juxta
 Magdeburg. *220.*
 Monasteria fuerunt schola. *52.*
 Monstrum natum. *78. 217.*
 Mos deducendi viros Principes cum

lampadibus. *34.*
 Mulier de mortua reviviscit. *302.*
 Mundi aetates tres. *44.*
 Mysina urbs condita. *9.* à Bojemis oc-
 cupata *65.* Boleslao dedita. *109.* ob-
 sessa & oppugnata. *106.* ejus subur-
 bium restauratum. *197.*

N

Nacco & Stoignem Principes Slavo-
 rum. *24.*
 Nemetzi urbs obfessa. *221.*
 Neomagensis synodus. *236.*
 Neumburg. *224.*
 Normanni & Dani subjugantur ab
 Henrico *L.* *19.*

O

Obotriti Imperio tributarii. *6.* in li-
 bersatem se vendicant. *235.*
 Occidentalium mores. *71.*
 Oda Thiederi March. F. altera Mis-
 conis uxor. *90.*
 Oleni terra Romascaturit. *227.*
 Olfa urbs ab Adelheide Imp. edificata.
82.
 Ostentum oscinum. *250.*
 Osnabruggenses Episcopi: Dedo *97.*
 Guntherus *16.* Thiesmarus. *225.*
 Nonno qui & Othilulphus. *16.*
 Othalicus Bohemus fratrem regno
 pellit. *164.* in regno succedit. *171.*
 ejus crudelitas. *178.* regnum mu-
 nere Imp. accipit. *171.* praesto & fi-
 delis

delus est Henrico II. Imp. 188. 189. 194.
 Ottricus Magdeburg. Episc. electus. 52.
 Otto Henrici Ancyus pater Lrex Rom.
 designatus 3. moritur. 1b.
 Otto M. Henrico patri surrogatus. 17.
 vovet Episcopatum Merisburgen-
 sem. 23. conjux prima Editha. 18.
 Filius ex ea Ludolphus. 19 Adelbei-
 dis altera conjux. 20. bellum ejus
 cum filio. 1b. Fundat Abbatiam in
 Magdeburg. 23. erigit ibidem Ar-
 chiepiscopatum. 28. Imperator de-
 claratur. 24. invenit argentifodi-
 nas. 1b. Vendit sibi Beneventum
 Apuliam & Calabriam. 1b. SS. re-
 liquiis & aliis pretiosis Magdebur-
 gum exornat. 26. 27. Ejus religiosa
 pietas 33. mors & encomium. 43.
 Otto II. coronatur Romae patre julen-
 te. 25 uxorē accipit Theophaniam.
 26. Patri succedit. 43. ejus religiosa
 munificentia 46. Expedition in Da-
 nos. 49. in Lotharingum. 50. Taren-
 tum occupat. 58. a Saracenis fuga-
 tur. 1b. astus ejus 59 mors. 61.
 Otto III. succedit patri. 61. consecra-
 tur. 1b. ejus bella & prudentia. 68.
 Iter religiosum in Poloniam. 83.
 Fundat Archiepiscopatum Gnes-
 nensem. 1b. Caroli M. sepulcrum
 aperit. 84. reducere nititur jura
 regni & Ecclesia ad antiquum sta-

tum. 85. mors ejus. 86. funus. 88.
 Otto Dux Bavariae Ludolphi F. Otto-
 nis M. N. st. 55. ejus filius Bruno
 constituitur Papa ab Ottone III. 79.

P

Pagus Silensis. 221.
 Palas in Pfalz munitur. 142.
 Papia incendium. 128.
 Paroecia Dittmaro concessa à Gerone
 Magdeburg. 197.
 Pathebrunnua. 106. incendium perit. 134.
 Pathebrunnenses Episc. Roscharius. 112.
 Pilsna urbs. 49.
 Plage arctoa descriptio.
 Poloni bobus comparantur. 232.
 Poppo Episc. Trevirensis. 199.
 Popponis clerici visio. 26.
 Posnania urbs. 137. ejus Episcopus Jor-
 danus. 30.
 Præcepta morum in Episcopo. 249.
 Provincia Imperio tributaria facta
 sub Henrico L. 6.
 Prodigium. 327.
 Proditor extreme infamus. 113.
 Præsti Ethnici. 176.
 Pragenses Episcopi: Etzelbertus. 218.
 Tegdagus 1b. Eckihardus. 234.

Q

Quedlinburg ab Henrico Ancyus ex-
 structa. 10. Monasterium ibidem à
 Matilde ejus conjuge fundatum.
 12. 20. 216.

Retmars-

I N D E X.

R

- Ratmarileucus curia Diimari. 3. 149.
 Ratispona, Ratisburg, Bavarie caput
 regni. 21.
 Ratisponenses Episcopi: Guntbertus. 33.
 Michael. 1b. Wolfgangus. 119. Ge
 behardus. 120. 145. 137.
 Redarii potentissimi Slavorum. 112.
 Reinbernus prefat Chulbergiensis. 228.
 Reimilda uxor Theodoric, mater Ma-
 tildis Regina. 5.
 Riedegastus Redariorum. 136.
 Rigdagus Marchio Misnensis. 65. 151.
 Rigdagus Abbas monasterii S. Johan-
 nis in Magdeburg. 72.
 Roberti regis laudes. 212.
 Rochlitz urbs in tineris redacta. 153.
 Burgwardum Hermannii & Ec
 cardi Comitum. 245.
 Romanis cuncta semper venalia. 54.
 Roma caput urbium. 227. Patronum
 sibi adsciscit Ottonem M. Imperato-
 ris dignitate in eum collata. 24.
 Rudolphus Burgundianum Rex 190. ejus
 cum Henrico II. congressu. 1b. re-
 gnum Henrico tradit. 236.
 Russorum clades & fuga. 252.
 Russici cujusdam ad Henricum II. le-
 galis. 193.

S

- Sacrificia humano sanguine peracta. 10.

- Sacerdote absente militi culdani suo
confessor Dux Ernestus. 192.
 Salfeldum.
 Salandria navis descriptio. 80.
 Sanguis & pane fluit. 227. sanguine
 animalium abstinentum. 9.
 Saraceni ab Ottonem II. devicti. 33. mox
 victores ejusdem 1b. clades ipsorum
 à Benedicto Papa. 210. Regis illo-
 rum minae. 211.
 Saxonia Paradiso confertur. 129.
 Scaldis transitu frustra prohibetur
 Henricus Imp. 139.
 Schanga, locus. 125.
 Schola in monasterio Magdeburgensis. 2
 Schuueinfurs castellum. 116.
 Seytha hamarobj. 206.
 Sergius Papa, ante bucca porci. 179.
 Sigfridus Episc. Augustanus. 124.
 Sigfridus Comes Merisburgensis. 15.
 Sigfridus Comes Northheimii ejusque
 filii. 106.
 Sigfridus Diemari avunculus à Da-
 nis captus. 70. periculo se fuga sub-
 trahit. 78.
 Sigfridus Diemari pater. 35. in bellum
 contra Misconem profectus. 67. e-
 jus visio. 72. laus & mors. 73.
 Sigfridus Abbas Diemari frater. 77.
 157. 205.
 Sigfridus Modovis Marchionis F. 92.
 Sigismundus Halberstadenfis Episc. 3.
 003 imprecatur

I N D E X.

<i>Improbatur conjugium primum Hen-</i>		T
<i>rici Aucupis. lb. Eius mors. somni-</i>		<i>Tagmo Archiepisc. Magdeburg. 119.</i>
<i>um. successor & funus.</i>	<i>12.</i>	<i>ejus laudes. 160. mors. 158.</i>
<i>Slancis vord.</i>	<i>192.</i>	<i>Tammo Henrici Aucupis F. 10. occidi-</i>
<i>Slavorum fides 9. irruptio & clades.</i>		<i>tur. 19.</i>
<i>24. defectio & crudelitas. 16. cla-</i>		<i>Tarentum occupat Otto II. 58.</i>
<i>des. 17. subjungantur ab Ottone III.</i>		<i>Tereullianus. 107.</i>
	<i>73.</i>	<i>Tetta soror Geronis Comitiss.</i>
<i>Sol prodigiosus.</i>	<i>237.</i>	<i>Theodoricus ex VVidichindi M. stirpe</i>
<i>Solis defectus & causa.</i>	<i>72.</i>	<i>ortus. 5.</i>
<i>Somarius equus.</i>	<i>59.</i>	<i>Theophania Ostoni II. collocata 26. Ot-</i>
<i>Somnia monastica.</i>	<i>203.</i>	<i>ronis III. mater 63. ejus ians. 68.</i>
<i>Sophia Abbatisa Gandersheimensis. 69.</i>		<i>duas Domino offert filias. 69. ma-</i>
<i>Stella nova.</i>	<i>67. 250.</i>	<i>ritur. 72.</i>
<i>Strasburg direpta. 110. Eius Episcopus</i>		<i>Thiebaldu Marchio. 116.</i>
<i>VVicelinus. lb.</i>		<i>Thieddagus Pragensis Episc. 132. 218.</i>
<i>Strela urbs.</i>	<i>108. 153.</i>	<i>Thiedricus Marchio. 16. 57. 64.</i>
<i>Svenorex Anglorum.</i>	<i>236.</i>	<i>Thiedricus Dedonis F. 152. 214.</i>
<i>Sveno Danus Haraldi F. Angliam oc-</i>		<i>Thiedrici Ducis periculum. 253.</i>
<i>cupat.</i>	<i>203.</i>	<i>Thiedricus Merensis Episc. frater Cu-</i>
<i>Sveones & Dani magna clade Saxo-</i>		<i>nigunde regina. 112.</i>
<i>nes afficiunt.</i>	<i>76.</i>	<i>Thiedrici Merensis Avaritia. 55.</i>
<i>Svetopolcus Dux Bojemie imperio</i>		<i>Thiedricus Comes Palatinus. 75.</i>
<i>vestigialis.</i>	<i>178.</i>	<i>Thietmarus Marchio Geronis frater 32</i>
<i>Svvinfurs castellum.</i>	<i>116. 223.</i>	<i>Thrubicesis monacha sanctimonis 237</i>
<i>Sronchilda uxor Eckardi Marchio-</i>		<i>Tongeramunda à Tongera fluvio. 151.</i>
<i>nis.</i>	<i>80. 108.</i>	<i>Trajectense templum incendio perit.</i>
<i>Symbolum Aphanasii.</i>	<i>137.</i>	<i>Tremoniensis synodus. 134.</i>
<i>Synodus Tremoniensis. 134. Francfor-</i>		<i>Trevirenses Archiepiscopi. Ecbertus.</i>
<i>densis. 139. Bambergensis. 157. A-</i>		<i>74. Luidulfus. lb. Meinardus. 142.</i>
<i>quisgranensis.</i>	<i>84.</i>	<i>Poppo. 179.</i>
<i>Svldgerus Antistes.</i>	<i>248.</i>	<i>Tumulus in Arnulphu Episcopum. 106</i>
		<i>Turba</i>

Turba in Italia. 89.
 Turgis piratarum Ducis cades. 208.
 Turingia Australis. 60. Septentrionalis. 16.

V

Valcorbensis Abbas. 191.
 Valtricus S. 5.
 Vado Marchio exercitu petis Miseto. 35.
 Vagatorum naufragium.
 Verdensis Episc. Amelungus 36. Bruno. 16. Erpo. 49. Bernhardus 74. 112.
 201. Viduarius. 202.
 Veron. 60. Conventus Imperii ibidem. 61.
 Vicegradum. 130.
 Viduarius Verdensis Episc. 202.
 Vinaria obsecra. 108.
 Vladomirus Russus. 228. ejus uxor & filii. 16. mort. 229.
 Vagari Saxoniam vastantes fugantur. 9. 22 33.
 Ungarici Regis invictos clementia.
 Ungaricum bellum. 23.
 Ungerus Abbas Posnaniensis. 161.
 Volmarus secretarius Brunonis Com. 30.
 Vololdus Misnensis Episc. 33. 65.
 Vplua civitas destructa. 213.
 Urbes plurima ab Henrico Aucup. condita. 16.
 Porta flavius. 35.

W

Wagri in libertatem se vindicant. 235.
 Wagionis militum fraudulencia. 61.
 Walcungarorum rex fit Christianus. 91.
 Waldensis cum Gerone monomachia. 38.
 Wallibizi, Walbecke. 147. monasterium ibidem incendio perit. 157.
 Ejus Praepositi. 147.
 Wallileve urbi à Rodariv incensa. 6.
 Waltherus Magdeburgensis Episc. designatus. 158. inauguratus. 151. inunctus. 152. ejus mortus. 163. mort. 164. laudes. 165. parentes & sorores. 166.
 Walsberus inter p. potestate durus. 167.
 Walcherus Burgundio cognomento pulvis. 222.
 Wanclava, Wanceleben. 243.
 Wicbertus Merspur. Episc. 123.
 Wicelinus Episcopus Argentinen. 116.
 Witechindus rex. 5.
 Wigleidor porta Danorum ab Osone II. vi capta. 49.
 Wigo Episcopus. 159.
 Wilci tributarii Imperio. 6. vastati. 74.
 Wilhelmus Archiep. Mogunt. F. Ottonis M. de nobili captiva. 38.
 Wilhel-

I N D E X.

<i>Lunzia civitas.</i>	<i>6.</i>	<i>Mauricii corpus Magdeburg. translatum.</i>	<i>27.</i>
<i>Lusatiorum barbara religio, respubl. mores.</i>	<i>135.</i>	<i>Mauricii offensa evitanda.</i>	<i>95.</i>
<i>Lusci pagus.</i>	<i>192.</i>	<i>Meinhardus Trevirensis Archiep.</i>	<i>142.</i>
<i>Luxus masonarum.</i>	<i>94.</i>	<i>Merseburg opus Romanorum.</i>	<i>10. Henrico II. carum.</i>
<i>M</i>			<i>156.</i>
<i>Magdeburgum adificatur.</i>	<i>59.</i>	<i>Merseburgenses Comites: Ervvinnus.</i>	
<i>reliquis & aliis pretiosis ab Ottone.</i>	<i>27.</i>	<i>2. Bio 152. Esico. 112. Sifridus.</i>	<i>18.</i>
<i>Abbatia ibi erecta.</i>	<i>23.</i>	<i>Burcardus.</i>	<i>133.</i>
<i>Archiepiscopatus ibidem erectus ejusq. limites.</i>	<i>28.</i>	<i>Merseburgenses Episcopi: Boso.</i>	<i>29. 39.</i>
<i>privilegium collegio ibidem concessum.</i>	<i>46.</i>	<i>Gislerus</i>	<i>40. VVigbertus.</i>
<i>Magdeburgenses Archiepiscopi: A.</i>		<i>marus.</i>	<i>145.</i>
<i>ihelbertus.</i>	<i>29.</i>	<i>Merseburgensis Ecclesia.</i>	<i>16. 23. Patro-</i>
<i>ejus suffraganei.</i>		<i>chia limites.</i>	<i>23. loca ei concessa.</i>
<i>16. mors.</i>	<i>52.</i>	<i>destructa à Gislero.</i>	<i>34. 35. Di-</i>
<i>Olivicus electus sed non confirmatus.</i>	<i>53.</i>	<i>plomata ejus abolita.</i>	<i>56. instaura-</i>
<i>Gislerus.</i>	<i>54. 84. 97.</i>	<i>ta.</i>	<i>123. bona ei acquisita.</i>
<i>Tagmo.</i>	<i>119.</i>		<i>143. 150.</i>
<i>ejus mors.</i>	<i>158.</i>	<i>225. permutatione recuperata.</i>	<i>216.</i>
<i>laudes.</i>	<i>160. VValsherdus.</i>	<i>Meserici Abbatia.</i>	<i>137.</i>
<i>Ge</i>	<i>170.</i>	<i>Mesalla inventa in Saxonia.</i>	<i>24.</i>
<i>Marahrenses.</i>	<i>219.</i>	<i>Mesensis Ecclesia à Thiedrico Episco-</i>	
<i>in Bohemiam irrum-</i>		<i>po vastata.</i>	<i>152.</i>
<i>punt.</i>	<i>221.</i>	<i>Michael Ratiponensis Episc.</i>	<i>33.</i>
<i>Marchia Misnensis origo.</i>	<i>9.</i>	<i>Miles ob sacrilegium à muribus con-</i>	
<i>Marchionum Misnensium familia.</i>	<i>153.</i>	<i>sumtus.</i>	<i>170.</i>
<i>Mathildis Henrici Aucupis altera con-</i>		<i>Milkeni Henrico Aucupi tributarii.</i>	<i>9.</i>
<i>jux. s. ejus opera pro solatio anima-</i>		<i>ab Eckihardo Marchione subjugati.</i>	<i>107.</i>
<i>mariti.</i>	<i>11. mors.</i>		
	<i>27.</i>	<i>Mimigarde vordenses Episcopi: Luid-</i>	
<i>Mathildis Abbatisa Quedlinburg Or-</i>		<i>gerus.</i>	<i>96. Dedo.</i>
<i>tonis II. soror.</i>	<i>61. 81. mors ejus.</i>	<i>74. Svidgerus.</i>	<i>16.</i>
	<i>82.</i>	<i>Mimileven Abbatia instituta.</i>	<i>46. sub-</i>
<i>Mathildis Ottonis III. soror, nupsit</i>		<i>jecta Heresfeldensi Ecclesia.</i>	<i>202.</i>
<i>Erzoni.</i>	<i>92.</i>		<i>Mina-</i>
<i>Mathild sanctimonialis, Thiedrici</i>			
<i>Marchionis filia, nupsit cuidam</i>			
<i>Slavo.</i>	<i>94.</i>		

I N D E X.

Raimondus, i. s. ante se ducere. 192.
Misceo Poloniam Imperio vestigalia. 25.
23. 26. 64. fit Ostrava III. cliens. 67.
hollo petis Bolislaum. 69. ab uxore
Dobruva ad religionem Christi
nam pertractus. 89. altera uxor
Oda sanctimonialis 90. *liberi ex*
dem, & mors. 91.
Misceo Boleslai F. Miseconis N. 175.
captus. 189. *dimissus à Caesare.* 191.
ejus humanitas. 193. *Bohemiam in*
vadiis. 219.
Misnenses Episcopi: Bercardus. 29.
Folceldus. 55. 65. *Eidp.* 66. 67. 163. *Ram*
overdu. 112. *Eilvvardus.* 199.
Misni Oborisonum Dux Hamburgi
vassat. 57. *Henrici Ducis cliens.* 64.
Mislizlavi Princeps. 235.
Mogilina urbs. 116.
Moguntini Archiepiscopi: Hatto. 4.
Herigardus & Hilbertus. 18. *Fride*
ricus. 38. *V Vilhelmus.* 27. 38. *Ro*
bertus. 43. *V Valligisus ib.* 61. 64. 73.
120. 120. 147. Erkinbaldus. 199.
Monasteria: S. Laurentii in Calve. 56.
90. S. Emerani Ratibova. 145.
V Valbecense. 147. *Quedlinbur*
gense. 22. 20. 216. *S. Johannis juxta*
Magdeburg. 220.
Monasteria fuerunt schola. 52.
Monstrum natum. 78. 217.
Mos deducendi viros Principes cum

lampadibus. 24.
Mulier de mortua reviviscit. 202.
Mundi aetates tres. 240.
Mysia urbs condita. 9. *à Bojemio oc*
cupata. 65. *Boleslao dedita.* 109. ob
fessa & oppugnata. 196. *ejus subur*
bium restauratum. 197.

N

Nacco & Stoignem Principes Slavo
rum. 24.
Nemetzi urbs obsessa. 221.
Neomagensis synodus. 236.
Neumburg. 224.
Normanni & Dani subjugantur ab
Henrico I. 19.

O

Oboritis Imperio tributarii. 6. *in li*
bersatem se vendicans. 235.
Occidentalium mores. 71.
Oda Thiederi March. F. altera Mife
conis uxor. 90.
Oleum à terra Roma scaturit. 227.
Olfa urbs ab Adelheide Imp. aedificata.
82.
Ostentum oscinum. 250.
Osabruggenses Episcopi: Dedo. 97.
Guntherus ib. Thiermarus. 225.
Nonno qui & Ortiluphus. 16.
Orhalricus Bohemus fratrem regno
pellit. 164. *in regno succedit.* 171.
ejus crudelitas. 178. *regnum mu*
nero Imp. accipit. 171. *præsto & fi*
delis

I N D E X.

delus est Henrico 11. Imp. 188. 189. 194
 Otricus Magdeburg. Episc. electus. 12.
 Otto Henrici Ancyus pater 1. rex Rom.
 designatus 3. moritur. 1b.
 Otto M. Henrico patri surrogatus. 17.
 vocet Episcopatum Merseburgensem. 23. conjux prima Editha. 18.
 Filius ex ea Ludolphus. 19 Adelheid
 altera conjux. 20. bellum ejus
 cum filio. 1b. Fundat Abbatiam in
 Magdeburg. 23. erigit ibidem Archiepiscopatum. 28. Imperator de
 claratur. 24. invenit argentifodinas. 1b. Vendicat sibi Beneventum
 Apuliam & Calabriam. 1b. 55. reliquii & alii pretiosos Magdeburgum exornat. 26. 27. Ejus religiosa
 pietas 35. mors & encomium. 43.
 Otto II. coronatur Roma patre jubente. 25 uxore accipit Theophaniam.
26. Patri succedit. 43. ejus religiosa munificentia 46. Expeditio in Danos. 49. in Lotharinum. 50. Tarentum occupat. 58. a Saracenis fugatur. 1b. astus ejus 59. mors. 61.
 Otto III. succedit patri. 61. consecratur. 1b. ejus bella & prudentia. 68. iter religiosum in Poloniam. 83. Fundat Archiepiscopatum Gnesnensem. 1b. Caroli M. sepulcrum aperit. 84. reducere nititur jura regni & Ecclesia ad antiquum statum. 85. mors ejus. 86. funus. 88.

Otto Dux Bavariae Ludolphi F. Ottonis M. N. 51. 58. ejus filius Bruno constituitur Papa ab Ottone III. 79.

P

Pagus Silensis 221.
 Palas in Pfalz munitur. 142.
 Papia incendium. 128.
 Paroecia Ditmaro concessa à Gerone Magdeburg. 197.
 Pathebrunna. 106. incendio perit. 134.
 Pathebrunnenses Episc. Rotharius. 112.
 Pilsna urbs. 49.
 Plaga arctoa descriptio.
 Poloni bobus comparantur. 232.
 Poppo Episc. Trevirensis. 199.
 Popponis clerici visio. 26.
 Posnania urbs. 137. ejus Episcopus Jordanus. 30.
 Præcepta morum in Episcopo. 249.
 Provincia Imperio tributaria facta sub Henrico I. 8.
 Prodigium. 327.
 Proditor. extreme infamis. 113.
 Præsti Ethnici. 176.
 Pragenses Episcopi: Eschelbertus. 219.
 Tegdagus 1b. Eckihardus. 224.

Q

Quedlinburg ab Henrico Ancyte constructa. 10. Monasterium ibidem à Matilde ejus conjuge fundatum. 12. 20. 216.
 Ratmars.

I N D E X.

R		S
Ratmarileve curia Diimari. 3149.		Sacerdote absente militi tulano suo
Ratispona, Reinesburg, Bavariae caput		constitur Dux Ernestus. 192.
regni. 21.		Salfeldum.
Ratisponenses Episcopi: Gunsberus. 33.		Salandria navis descriptio. 80.
Michael. 16. Volfgangus. 119. Ge-		Sanguis & pane fluit. 227. sanguine
berhardus. 120. 145. 177.		animalium abstinentiam. 91.
Redarii potentissimi Saxonum. 112.		Saraceni ab Ottone II. devicti. 33. mox
Reinbernus prefatus Chulbergensis. 228.		victores ejusdem lb. clades ipsorum
Reinilda uxor Theodoric, mater Ma-		& Benedicto Papa. 210. Regis illo-
thildis Regina. 170. 171. 172.		rum minae. 217.
Riedegast arbor Redariorum. 136.		Saxonia Paradiso conferunt. 129.
Rigdagus Marthia Misnensis. 85. 151.		Svaldis transitu frustra prohibetur
Rigdagus Abbas monasterii S. Johan-		Henricus Imp. 139.
nis in Magdeburg. 72.		Schanga, locus. 225.
Roberti regis laudes. 212.		Schola in monasterio Magdeburgensi. 2
Rochlitz arbor in cineres redacta. 153.		Schweinfurte castellum. 116.
Burgwardum Hermannis & Ec-		Seytha hamarobij. 206.
cardi Comitum. 245.		Sergius Papa, ante buccaporce. 179.
Romanus canes semper venalia. 54.		Sigfridus Episc. Augustanus. 134.
Roma caput urbium. 227. Patronum		Sigfridus Comes Merseburgensis. 18.
sibi adfiscis Ottonem M. Imperato-		Sigfridus Comes Northemii ejusque
ria dignitate in eum collata. 24.		fili. 106.
Rudolphus Burgundicum Rex. 199. ejus		Sigfridus Dismari avunculus à Da-
cum Henrico II. congressus. lb. re-		nis captus. 70. periculo se fuga sub-
gnum Henrico tradit. 236.		trahit. 78.
Rufforum clades & fuga. 252.		Sigfridus Dismari pater. 35. in bellum
Ruffici ejusdem ad Henricum II. le-		contra Misronem profectus. 67. e-
galis. 192.		jus viso. 72. laus & mors. 73.
S		Sigfridus Abbas Dismari frater. 77.
Sacrificia humano sanguine peracta.		157. 205.
10.		Sigfridus Medovis Marchionis F. 92.
1003		Sigismundus Halberstadenfis Episc. 3.
		improbat

<i>improbat conjugium primum Hen-</i>		T	
<i>rici Aucupii. lb. Ejus mors. somni-</i>		<i>Tagmo Archiepisc. Magdeburg. 119.</i>	
<i>um. successor & funus. 12.</i>		<i>ejus laudes. 160. mors. 158.</i>	
<i>Slancivordi. 192.</i>		<i>Tammo Henrici Aucupii F. 10. occidi-</i>	
<i>Slavorum fides p. irruptio & clades.</i>		<i>sur. 19.</i>	
<i>24. defectio & crudelitas. 16. cla-</i>		<i>Tarentum occupat Otto II. 58.</i>	
<i>des. 57. subjungantur ab Ottone III.</i>		<i>Tertullianus. 107.</i>	
	73.	<i>Tetta soror Geronis Comitis. 31.</i>	
<i>Sol prodigiosus. 237.</i>		<i>Theodoricus ex VVidichindi M. stirpe</i>	
<i>Solis defectus & causa. 72.</i>		<i>ortus. 5.</i>	
<i>Somarius equus. 59.</i>		<i>Theophania Ostoni II. collocata 26. Of-</i>	
<i>Somnia monastica. 203.</i>		<i>tonis III. mater 63. ejus laus. 68.</i>	
<i>Sophia Abbatisa Gandersheimensis. 69.</i>		<i>duas Domino offert filias. 69. mo-</i>	
<i>Stella nova. 67. 259.</i>		<i>ritur. 72.</i>	
<i>Strasburg direpta. 110. Ejus Episcopus</i>		<i>Thiebaldus Marchio. 126.</i>	
<i>VVicelinus. lb.</i>		<i>Thieddagus Pragensis Episc. 131. 215.</i>	
<i>Strela urbs. 108. 153.</i>		<i>Thiedricus Marchio. 156. 57. 64.</i>	
<i>Svenorex Anglorum. 236.</i>		<i>Thiedricus Dedonis F. 152. 214.</i>	
<i>Sveno Datus Haraldus F. Angliam oc-</i>		<i>Thiedrici Ducis periculum. 253.</i>	
<i>cupat. 203.</i>		<i>Thiedricus Metensis Episc. frater Cu-</i>	
<i>Sveones & Dani magna clade Saxo-</i>		<i>nigunde regina. 152.</i>	
<i>nes afficiunt. 76.</i>		<i>Thiedrici Metensis avaritia. 55.</i>	
<i>Svetopolcus Dux Boemia imperio</i>		<i>Thiedricus Comes Palatinus. 75.</i>	
<i>vestigal. 178.</i>		<i>Thietmarus Marchio Geronus frater 31.</i>	
<i>Suvinsur castellum. 116. 223.</i>		<i>Thrubicis monacha sanctimoniam 237.</i>	
<i>Sronchilda uxor Eckardi Marchio-</i>		<i>Tongeramunda à Tongera fluvio. 151.</i>	
<i>nis. 80. 108.</i>		<i>Trajectense templum incendio perit.</i>	
<i>Symbolum Athanasii. 137.</i>		<i>Tremoniensis synodus. 134.</i>	
<i>Synodus Tremoniensis. 134. Francfor-</i>		<i>Trevirenses Archiepiscopi: Eberhardus.</i>	
<i>densis. 139. Bambergensis. 157. A-</i>		<i>74. Laidulfus. lb. Meinardus. 142.</i>	
<i>quisgranensis. 84.</i>		<i>Poppo. 179.</i>	
<i>Svidgerus Anistis. 248.</i>		<i>Tumulus in Arnulpho Episcopum. 106.</i>	
		<i>Turba</i>	